

EESTI STATISTIKA

KUUKIRI

RECUEIL MENSUEL

DU

BUREAU CENTRAL DE STATISTIQUE DE L'ESTONIE

1938

JUULI-AUGUST

SISU:

Töökaitse 1934—37. a.

Era- ja tähtsamate ühispankade tulud ja kulud
1937. a.

Pandimajad 1937. a.

Rahvusvaheline maksebilanss 1937. a.

Nakkushaigused 1937. a.

Süütegevus 1937. a.

Kurjategijad 1936—37. a.

Tööstustöölise tööõnnetused 1937. a.

Raudteelaste tööõnnetused 1937/38. a.

Avalikud raamatukogud 1936/37. a.

Tähtsamad Eesti majandus- ja ühiskondliku elu
nähtused.

Alatised tabelid.

Nr. 200(7)—201(8)

TALLINN

Nr. 200(7)—201(8)

RIIGI STATISTIKA KESKBÜROO
BUREAU CENTRAL DE STATISTIQUE DE L'ESTONIE

SISUKORD

TABLE DES MATIÈRES

	lk.	Page
Töökaitse 1934—37. a. — R. Sõrmus . . .	321—333	321—333
Era- ja tähtsamate ühispankade tulud ja kulud 1937. a. — V. Feldman	333—341	333—341
Pandimajad 1937. a. — R. Kikkerist . . .	341—345	341—345
Rahvusvaheline maksebilans 1937. a. — A. Tooms	346—352	346—352
Nakkushaigused 1937. a. — K. Rumma . .	353—357	353—357
Süütegevus 1937. a. — K. Raid	357—365	357—365
Kurjategijad 1936—37. a. — L. Šumakov .	366—374	366—374
Tööstustöoliste tööõnnetused 1937. a. — K. Raid	375—390	375—390
Raudteelaste tööõnnetused 1937/38. a. — K. Raid	391—395	391—395
Avalikud raamatukogud 1936/37. a. — A. Tuisk	395—400	395—400
Tähtsamad Eesti majandus- ja ühiskondliku elu nähtused 1926—38. a.	420—424	420—424
<i>Inspection du travail de 1934—37 . . . . .</i>		<i>321—333</i>
<i>Recettes et dépenses des banques privées et des banques coopératives en 1937 . . . . .</i>		<i>333—341</i>
<i>Lombards en 1937 . . . . .</i>		<i>341—345</i>
<i>Balance de paiements en 1937 . . . . .</i>		<i>346—352</i>
<i>Maladies contagieuses en 1937 . . . . .</i>		<i>353—357</i>
<i>Délits et infractions aux lois enregistrés par la police en 1937 . . . . .</i>		<i>357—365</i>
<i>Condamnés de 1936—37 . . . . .</i>		<i>366—374</i>
<i>Accidents du travail des ouvriers en 1937 . .</i>		<i>375—390</i>
<i>Accidents du travail des employés des chemins de fer en 1937/38 . . . . .</i>		<i>391—395</i>
<i>Bibliothèques populaires en 1936/37 . . . . .</i>		<i>395—400</i>
<i>Données principales concernant la vie écono- mique et sociale de l'Estonie 1926—38 . .</i>		<i>420—424</i>

ALATISED TABELID — TABLEAUX PERMANENTS

(Standard- numeraat- sioon)	(Numération permanente)	
Tab. 1. Väliskaubandus mais ja juunis	402, 404	402, 404
" 2. Väliskaubandus muude riikidega mais ja juunis .	406, 400	406, 409
" 3. Väliskaubanduse tähtsamad ained mais ja juunis	406, 400	406, 409
Piiritsmonopol	272*	272*
" 6. Riigiraudteed mais ja juunis	412, 413	412, 413
" 7. Tallinna sadama tegevus juunis ja juulis	414, 415	414, 415
" 8. Eesti Panga arisels 30. VI, 31. VII 1938	414, 415	414, 415
" 10. Era- ja ühispankade arisels 1. VI, 1. VII 1938 .	401	401
" 11. Üksikute pankade ariselsu summad 1. VI, 1. VII 1938	401	401
" 13. Valuuta hinnad Tallinna börsil mais	416	416
" 14. Vabariigi piiridest ülesõitnud mais ja juunis . .	417	417
" 15. Linnade rahvastik mais	416	416
Lühikvel olev raha	420	420
Pankadevahelise arvekoja tegevus	420	420
Protestitud veksalid	420	420
Kapitali emissioonid	420	420
Tööstustoodang	420	420
Loomatandid	420	420
Tepamajade tegevus	420	420
" 24. Suurimüüginnaad aprillis ja mais	317*	317*
Toiduainete maksumus kalorilise sisalduse järgi 1926—37	420	420
" 26. Turuhinnad	318*	318*
Elatusmaksumusindeksid	420	420
Suurimüügindeksid	420	420
" 28. Tööbura juunis	417	417
" 30. Tööstusettevõteted ja tööloolu 1. juuniks ja 1. juuliks	418, 410	418, 419
" 33. Nakkushaigused	420	420
Abiellumus, sündimus ja suremus	420	420
Tab. 1. Commerce extérieur en mai et juin	402, 404	402, 404
" 2. Commerce extér. avec les autres pays en mai et juin	406, 409	406, 409
" 3. Commerce extér. des princip. articles en mai et juin	406, 409	406, 409
Ventes d'alcool	272*	272*
" 6. Chemins de fer en mai et juin	412, 413	412, 413
" 7. Mouvement du port de Tallinn en juin et juillet .	414, 415	414, 415
" 8. Bilans de la Banque d'Estonie le 30. VI, 31. VII 1938	414, 415	414, 415
" 10. Situat. financ. des banques au 1. VI, 1. VII	401	401
" 11. Bilans des princip. banques au 1. VI, 1. VII	401	401
" 13. Cours du change à Tallinn en mai	416	416
" 14. Nombre des personnes ayant passé les confins de la République en mai et juin	417	417
" 15. Mouv. de la populat. dans les villes en juin et juillet	416	416
Billets en circulation	420	420
Mouvement de la chambre de compensation	420	420
Billets protestés	420	420
Emissions des capitaux	420	420
Production de quelques industries	420	420
Épizooties	420	420
" 24. Fonctionnement des abattoirs	420	420
" 24. Prix de gros en avril et mai	317*	317*
Cott de denrées alimentaires à la base de leur valeur nutritive 1926—37	420	420
" 26. Prix de détail	318*	318*
Nombres-indices du cott de la vie	420	420
Nombres-indices de prix de gros	420	420
" 29. Marchés du travail en juin	417	417
" 30. Entreprises industrielles et leur main-d'oeuvre au 1. juin et 1. juillet	418, 419	418, 419
" 33. Maladies contagieuses	420	420
Mariages, naissances et décès	420	420

Alatiste tabelite koostamisviis vt. nr. 182(1)—1937, lk. 33.

*) Viimased andmed ilmunud eelmistes kuukirjades.
Par * sont désignés les tableaux parus dans les NN précédents.

TÖÖKAITSE 1934—37. a.

INSPECTION du TRAVAIL de 1934—37.

Sisuu: 1. Töökaitseseadusandluse arenemine, lk. 321. 2. Tööinspektsiooni organisatsioon, lk. 321. 3. Töökaitsese järelevalve tegelik ulatus, lk. 322. 4. Tögevad ja seisvad ettevõtted, lk. 323. 5. Ettevõtete jaotus asukoha ja suuruse järgi, lk. 323. 6. Välimaaalaste ja kodakondsusete arv tööstuses ja transport-ettevõtetes, lk. 324. 7. Alaealiste arv tööstuses ja transport-ettevõtetes, lk. 324. 8. Tööinspektorite vahetaltatus, lk. 326. 9. Tööliste kaebuste põhjused, lk. 327. 10. Töökaitseseadust rikkumine ettevõtetes, lk. 328. 11. Ettevõtjale ja ettevõtete juhatajale määratud trahvid, lk. 329. 12. Tööinspektorite ja politsei kaudu sissenõutud haiguskindlustusmaksud, lk. 329. 13. Tööinspektorite vahetaltatusel ettevõtjatele väljanõutud tööliste teenistus, lk. 330. 14. Ettevõtete revisjon, lk. 330. 15. Käitiste tööliiskonna asutised, lk. 332.

I. Töökaitseseadus-

andluse arenemine.

Progrès de la législation de la protection du travail.

1933. a. saadik, mis aja kohta kesk-

büroo avaldas viimase ülevaate töökaitses üle, on töökaitseseadusandlus arenenud edukalt. Järgnevalt mainime vaid tähtsamaid töökaitseseadusi, millede kohtimapanekuga ühenduses

on kasvanud ka ametkonna ülesanded töökaitsesjärelevalve alal.

1934. a. pandi Riigivanema dekreediga kehtima Põllumajanduses tööõnnetuste vastu võitlemise seadus (RT 1934, 74, 626). Seadus pandi kehtima tööõnnetuste vältimiseks töötamisel põllutöömasinatel. Seadus keelab töötamise põllumajandusliikude tööte juures kasutatavatel masinail ilma kaitselahendita rattail, hammasrattail, riimadel ja teistel liikuvail seadistel, mis nende juures töötajale võivad tekitada vigastusi. 1935. a. anti selle seaduse alusel Põllumajanduses tööõnnetuste vältimise määrus (RT 1935, 5, 30), mis seab tehnilisi nõudeid põllumajanduses kasutatavate mehhaanilise jõuga töötavate masinate kohta, nagu viljapeksumasina, heksliimasina, siidliimasina, sõõrsao, transmissioonide jne. kohta. Määruste täitmise järelevalve, juhataste andmine kaitselahendite tarvilisusele võtmise kohta ja süüdlaste vastutusele võtmise määruste rikkumise eest pandi tööinspektsiooni ametnikule.

Peale selle pandi samal aastal kehtima Töötatustööliste palgallase puhkeaja ja töölepingu lõpetamiseks tarviliku ülesõitumise aja pikendamise seadus (RT 1934, 108, 848). Seadus võimaldab 7-päevase palgaga puhkuse töölistele, kes on töötanud samas ettevõttes katkestamatult vähemalt 1 aasta. Puhkeaja suhtes on seadus praegugi kehtiv, töölepingute suhtes aga kaotanud kehtivuse Tööliste töölepingu seaduse avaldamisega (RT 1936, 83, 663).

1935. a. anti dekreedina Töötlilide lahendamise seadus (RT 1935, 93, 766), millega kollektiivsete töötülide lahendamiseks loodi vahelkohtu-süsteem. Hiljem asendati see uus seadusega (RT 1937, 21, 174), millega endises seaduses tehtid mõningaid tehnilist laadi parandusi ja täiendusi.

1936. a. pandi Tööinspektsiooni seadusega (RT 1936, 77, 622) ajakohane alus töökaitsese ametkonna organisatsioonile. Seaduse koostamisel võeti arvesse Eesti tööinspektsiooni tegevuse seniseid kogemusi, välismaade eeskujusid sel alal ja ka Genõs 1923. a. rahvusvahelisel töökonverentsil tööinspektsiooni arendamise suuna kohta vastu võetud rekomendatsioonid nõudeid.

Põllutööliste õnnetusjuhtumite vastu kindlustamise seadusega (RT 1936, 12, 77) laiendati tööõnnetuste vastu kindlustust põllutöölistele, millega tööõnnetuste vastu kindlustus laenes umbes 80 000 isiku võrra.

Samal aastal pandi kehtima Tööliste töölepingu seadus (RT 1936, 88, 663). Enne seda reguleerisid töötatustööliste töölepinguid Tööstusliku töö seaduse vastavad normid (§ 42—63, 87—103, 113 ja 116) ning teiste palgallaste liikide suhtes Balti eraseaduse vastav osa. Need normid olid juba vananenud ning ulatuses poolest osalt ebaseiged. Uus Töölepingu seadus haarab kõik kohalist tööd tegijate palgallaste liigid, peale põllutööliste ja mere-

meeste, kellede palgalepingud on korraldatud eri seadustega (RT 1921, 102, ... ja 1928, 28, ...). Samuti ei kuulu tööandjate ja töövõtjate töölepingulised vahekorrad reguleerimisele selle seaduse normide kohaselt metsatööliste ning riigi- ja omavalitsusteenijate suhtes.

Tehniliselt täiendati 1936. a. Pagaritööstuses öötöö keelu seadust (RT 1936, 99, 794); kehtivat seadust põhimõtetele ei muudetud. Tööinspektsiooni järelevalve tegevusest selgus, et öötöö keelu rikkumine pagaritööstuses suurenes, millele järelevalve ametnikud ei suutnud panna piiri. Pagaritööstuse ettevõtted olid ajajooksul seadnud oma töö sisse nii, et juurdepääs töökodadesse ja öötöö keelu seaduse rikkumise avastamine oli kujunenud võimatuks. Suurem osa pagaritöökodasid oli asetatud õuepalssetesse ohtustesse, kuhu juurdepääs raskendatud. Sel puhul võeti endises seaduses ette täiendus, mis kergendavad järelevalvet talita oma kohuseid.

1. I 1938. a. pandi kehtima Meremeeste töötaja seadus (RT 1937, 101, 823). Paljudel laevadel oli tööaeg pikk, laevaomanikud aga vaatamata soodsale konjunktuurile ei olnud küllaldselt parandanud meremeeste töötingimusi. Seetõttu tuli tööpäeva pikkust reguleerida. Üldiselt on nüüd meremeeste tööpäev korraldatud 8-tunnise tööpäeva põhimõttel. Merel oles on siiski meremeeste tööaeg pikem.

Meremeeste töötaja seadus on taoline Skandinaavia riiges ja Soomes juba kauemat aega kehtinud meremeeste töötaja seadustele.

Peale selle on koostatud töökaitseseametkonna poolt Vabrikutööstusliikudes käitistes töökohtude vältimise määrus (RT 1937, 90, 781), mis hakkas kehtima k. a. I. VI. Määrus sisaldab tööturvisehulilisi ja kaitsetehnilisi nõudeid ettevõtte õue, ventilatsioonide, töö- ja kõrvalruumide, ventilatsiooni, õhu-temperatuuri, valgustuse, ruumide korrahoitu, ohtliikude ja tervisekahjustavate tööprotsesside, transmissioonide, jõumasinate, tuulrataste, vesirataste, turbiniidide jne. suhtes. Uued normid on ajakohasemad ja täpsamad varem kehtinud normidest.

Äride ja kontorite töökorralduse seadusega (RT 1938, 42, 400) laiendati töökaitsese norme ka osale kaubandusettevõtetele. Selle seadusega on äriteenijad asetatud töötaja pikkuse suhtes võrdsesse olukorda teiste alade palgateenijatega. Töötaja pikkuse normiks on määratud linnades 8 tundi päevas ja 48 tundi nädalas. Maal on tööpäeva pikkuse norm 1 tunni võrra suurem. Ületundide eest tuleb seaduse järgi maksta lisatasu vähemalt 60% ulatuses. Seadus sisaldab samuti nõudeid puhkeaja ning töövõtjate tervise ja julgeoleku kaitses. Järelevalve seaduse täitmise üle on pandud tööinspektsiooni ametkonnale.

2. Tööinspektsiooni organisatsioon.

Organisation de l'inspection du travail.

Üldine tööinspektsiooni tegevuse juhtimine kuulub vanemale tööinspektorile. Töökaitsese ülesannete teostamiseks oli Vabariigi pindala jaotatud kuni 16. IV 1936 üldse 5 jaoskonda.

Tööinspektiooni-jaoskondade pindala ja tööinspektiooni alla kuuluvate ettevõtete arv aasta lõpul.
Étendue des districts d'inspection du travail et nombre des entreprises soumises à l'inspection du travail à la fin de l'année.

1.	Jaoskonnad — Districts								Kokku — Total				
	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	1937	1936	1935	1934	1933
a) Jaoskondade pindala (km ²) — Superficie des districts (km ²).													
Alates 20. VI 1937	67	13 280	6 053*	5 212	5 746	7 102	3 105*	3 887	45 352	45 352	45 352	45 352	45 352
Alates 16. VI 1936	67	13 280	10 058	9 099	5 746	7 102	—	—	45 352	45 352	45 352	45 352	45 352
b) Ettevõtete arv — Nombre des entreprises.													
Suurtööstus ¹⁾ — Grandes entreprises	161	38	22	40	48	18	19	14	360	343	315	301	260
Kesk- ja väiketööstus ²⁾ — Entreprises moyennes et petites entreprises	786	315	212	151	290	104	109	80	2 107	2 009	1 702	1 402	1 290
Väiketööstus ²⁾ — Petites entreprises	1 358	463	318	450	1 110	428	244	329	4 700	3 898	3 231	3 085	2 826
Kokku — Total	1937	2 305	816	553	641	1 448	610	372	423	7 167	—	—	—
1936	2 097	697	823	949	1 186	498	—	—	—	6 250	—	—	—
1935	1 748	551	754	840	1 401	—	—	—	—	5 298	—	—	—
1934	1 262	926	490	842	1 268	—	—	—	—	—	4 788	—	—
1933	1 011	844	481	843	1 197	—	—	—	—	—	—	—	4 376

Ühenduses töökaitseasutusandluse arenemise ning järelevalve ulatuse laienemisega on kordkorralt teostatud muudatusi ka tööinspektiooni ametkonna organisatsioonis. Sotsiaalministri määrusega jaotati 16. IV 1936 tööinspektiooni V jaoskond, millesse kuulus kogu Kagu-Eesti (Tartu-, Valga-, Võru- ja Petserimaa koos neis asuvate linnade ja alevitega), kaheks jaoskonnaks. See jaoskond oli pindalalt ja ettevõtete arvult suur, mistõttu järelevalve tegevus jäi nõrgaks. Tartumaast moodustati omaette jaoskond. Sama määrusega loodi juurde eritülesannetega tööinspektori ametkohta, kelle tegevuspiirkonnaks on kogu Vabariik ja kelle otseseks ülesandeks on töölise elu ja tervise kaitses. Hiljem pandi temale Tööinspektorite tegevuspiirkondade, jaoskondade ja nende asukohtade määrusega (RT 1937, 49, 451) ka järelevalve ülesanded raudteedel ning raudteetehaseis ja töökodades. Järgnevalt loodi Sotsiaalministri määrusega 20. VI 1937 juurde veel kaks jaoskonda III (Viru- ja Järvamaa) ning IV (Viljandi- ja Pärnumaa) jaoskonna poolitamise teel.

Nii teotsevad praegu töökaitse järelevalve teostamise alal eesotsas vanema tööinspektoriga eritülesannetega tööinspektor ja 8 jaoskonna tööinspektorit. Jaoskondades töötavad peale selle 7 abitööinspektorit, 1 tööinspektiooni ameti-kandidaat, 1 assistent, 3 sekretäri ja 10 kantsleiametnikku. Vanema tööinspektori kantsleis töötab veel 1 assistent, 1 abisekretär, 1 masinakirjutaja ja 1 ajutine tööjõud. Neist assistent, abisekretär ja masinakirjutaja teostavad osalt ka Töökaitse ja Sotsiaalkindlustuse osakonna töid. Seega on töökaitse ametkonnas teotsemaid isikuid kokku 36, sellest 30 isikut jaoskondades.

3. Töökaitse järelevalve tegelik ulatus.

Champ d'activité de l'inspection.

Töökaitse järelevalve tegelik ulatus on viimase 4 a. jooksul kasvanud enam kui 1½-kordselt. 4 376 ettevõtte vastu 1933. a. lõpul seisis jaoskonna tööinspektorite järelevalve all 1937. a. lõpul juba 7 167 ettevõtet. Ettevõtete arvult on seega järelevalve ulatus kasvanud ca 65%. Järelevalve ulatus on laienenud kolmes suunas — uute ettevõtete asutamise, uute alade

Töökaitse järelevalve all seisvate ettevõtete arv vastava aasta lõpus 1923—37.

Nombre des entreprises soumises à l'inspection du travail de 1923—37 (à la fin de chaque année)

2.	Ettevõtete arv — Nombre des entreprises			
	Üldse Total	Sellest tegevail ettevõtteid Dont les entreprises fonctionnantes		
		Arv — Nombre	% üldarvust % au nombre total	1923 = 100
1937	7 167	6 106	85,2	363
1936	6 250	5 456	87,3	324
1935	5 298	4 647	87,7	276
1934	4 788	4 185	87,4	249
1933	4 376	3 752	85,7	223
1932	4 069	3 503	86,1	208
1931	4 001	3 466	86,6	200
1930	3 825	3 428	89,6	204
1929	3 556	3 042	85,5	181
1928	3 335	2 953	87,2	175
1927	3 050	2 716	89,0	161
1926	3 032	2 744	90,0	163
1925	2 859	2 546	89,1	151
1924	2 148	1 886	87,8	112
1923	1 885	1 684	89,3	100

töökaitse järelevalve alla seadmise ning juba varem teotsenud ettevõtete, peamiselt väiksemate ettevõtete töökaitse järelevalve alla seadmise arvel. Seoses üldise majanduselu aktiivsuse tõusuga on veel suuremal määral kasvanud töökaitse järelevalve all seisvate palgaliste isikute arv. 1937. a. oli jaoskonnainspektorite järelevalve all teotsevais ettevõtteis 78,1 tuh. töötajat 42,5 tuh. isiku vastu 1933. a.

Töökaitse järelevalve all töötajad (tuhandaisel^{*)}).

1937. a.	78,1	1932. „	43,1
1936. „	63,8	1931. „	45,5
1935. „	56,0	1930. „	49,0
1934. „	50,3	1929. a.	51,8
1933. „	42,5	1928. „	45,9

Koos eritülesannetega tööinspektori järelevalve alla kuuluvate raudtee alal teotsevate palgalistega kuulus m. a. töökaitse järelevalve alla juba 82,3 tuh. isikut. Palgaliste arv eritülesannetega tööinspektori järelevalvel on võrdlemisi püsiv, nagu nähtub järgnevast.

31. XII	1937	1936	1935	1934
Ehitusamet	2 751	2 335	1 888	1 802
Vccamet	1 485	1 393	1 332	1 270
Finantsamet	128	124	126	144
Eksploatatsiooniamet	147	74	58	47
Kokku	4 511	3 926	3 404	3 203

* Liigitavad arvud — Chiffres approximatifs. ¹⁾ Liigitus Suur-, kesk- ja väiketööstuse seaduse kohaselt (RT 1920, 28).
²⁾ Kuni 1926. a. incl. aasta lõpu arvud, alates 1927. a. 30. VI arvud.

Ettevõtete arvult on töökaitse järelevalve tegelik ulatus laienenud viimasel ajal enam kesk- ja väiketööstuse arvel. Järelevalve ulatuse kasvu ettevõtete suurusliikide järgi ning muutusi üksikute liikide vahekorris iseloomustavad järgnevad andmed.

Jaoskonna tööinspektorite järelevalve all ettevõtteid:

	31. XII 1937		31. XII 1933		Juurdekasv 1937 võrreldes 1933 (+ %)
	arv	%	arv	%	
Suurtööstus . . .	360	5,0	260	5,0	33,5
Kesk- ja väiketööstus . . .	2 107	20,4	1 290	20,5	63,3
Väiketööstus . . .	4 700	65,6	2 826	64,6	66,3
Kokku	7 167	100	4 376	100	63,8

Nähtub, et järelevalve ulatuse kasv on kesk- ja väiketööstuse sektoris ligi kaks korda kiirem kui suurtööstuses. Suurtööstusettevõtteid on eranditult võetud järelevalve alla ja ses osas võib järelevalve ulatuse kasv toimuda aeglasemalt rõõbiti tööstuse arenguga. Kesk- ja väiketööstuses aga, kus järelevalve pidevalt täieneb, toimub järelevalve laienemine osalt juba olemasolevate ettevõtete arvel. Loomulikult võib järelevalve ulatus laieneda sel teel tõhusamalt. Teiseks põhjustab viimasel ajal järelevalve kiiremat laienemist väiksemate ettevõtete sektoris tööõnnetuste vastu kohustusliku kindlustuse laiendamise autotranspordile. Jõuvankrite seadusega (RT 1936, 45, 364) laiendati palgaliste kohustuslikku kindlustust tööõnnetuste vastu kõigile ettevõtetele reisijate ja kauba veoks jõuvankritega maanteedel ja tänavatel, kui neis töötab alaltiselt vähemalt üks tööline.

4. Tegevad ja seisvad ettevõtteid.

Entreprises fonctionnantes et inactives.

Andmed tegevate ja seisvate ettevõtete arvu kohta kuuluvad enam majandusstatistika valdkonda. Toome need siiski käesolevas ülevaates, kuna need on ainulaadsed sel alal. Andmed osutavad, et aasta lõpul, mil suveseoonsed tööd on katkestatud, ulatub tegevate ettevõtete arv ca 85—87%, kuna 13—15% on töö ajutiselt katkestanud. Võrreldes algaastatega, mis aja kohta on saadavalastavad andmed (aastad 1923—27), on aasta lõpul tegevate ettevõtete arv viimasel ajal jäänud osatähtsusest pisut madalamaks. Tegevate ettevõtete arvu suhtelist langust võis märkida ka m.a. lõpul.

Tugedes nendele andmetele ei saa siiski teha mingeid järeldusi ei tööstuskonjunktuuri tõusu ega languse suhtes, kuna tegevate ja seisvate ettevõtete arvulisi vahetõus mõjustavad mitmed aktiivsust mitte iseloomustavad tegurid. Olulisemaks neid vahetõus mõjustavaks teguriks on suveseoonsel ajal töötavate ettevõtete arvuline ulatus, mis üksikuid aastaid on muutuv. Tegevate ettevõtete arvu suhteline langus m. a. lõpul on seletatav tegevuse laienemisega maapüüvarade kasutamise alal, nagu turba üles-töötamine kütteks jne. Selle ala arvel on suurenenud suvehooajal töötavate ettevõtete arv, mis tõstab aasta lõpul seisvate ettevõtete arvu osatähtsust.

Töökaitse järelevalve all olevad tegevad ja seisvad ettevõtteid.

Nombre des entreprises soumises à l'inspection du travail.

3.	30. VI			31. XII						
	Tegevad	Seisvad	Kokku	Tegevad	Seisvad	Fonctionnantes	Inactives	Total	Fonctionnantes	Inactives
Suurtööstus — Grandes entreprises.										
1937 . . .	326	25	351	92,0	7,1	308	52	360	85,6	14,4
1936 . . .	288	32	320	90,0	10,0	297	46	343	86,6	13,4
1935 . . .	203	43	306	85,9	14,1	248	67	315	78,7	21,3
1934 . . .	251	31	282	89,0	11,0	236	65	301	78,4	21,6
1933 . . .	218	31	249	87,6	12,4	208	52	260	80,0	20,0
Kesk- ja väiketööstus — Entreprises moyennes.										
1937 . . .	1 686	448	2 134	79,0	21,0	1 537	570	2 107	72,9	27,1
1936 . . .	1 472	423	1 895	77,7	22,3	1 504	503	2 007	74,9	25,1
1935 . . .	1 182	392	1 574	75,1	24,9	1 327	375	1 702	78,0	22,0
1934 . . .	1 009	352	1 361	74,1	25,9	1 056	346	1 402	75,3	24,7
1933 . . .	944	312	1 256	75,2	24,8	970	320	1 290	75,2	24,8
Väiketööstus — Petites entreprises.										
1937 . . .	4 121	287	4 408	93,5	6,5	4 261	357	4 618	92,3	7,7
1936 . . .	3 384	160	3 544	95,5	4,5	3 055	243	3 298	93,8	6,2
1935 . . .	3 077	140	3 217	95,6	4,4	3 072	209	3 281	93,6	6,4
1934 . . .	2 675	172	2 847	94,0	6,0	2 833	193	3 026	93,8	6,2
1933 . . .	2 573	156	2 729	94,3	5,7	2 574	252	2 826	91,1	8,9
Kokku — Total.										
1937 . . .	6 133	760	6 893	80,0	11,0	6 106	679	6 785	86,2	13,8
1936 . . .	5 144	615	5 759	89,3	10,7	5 456	794	6 250	87,3	12,7
1935 . . .	4 522	675	5 097	85,7	11,3	4 647	651	5 298	87,7	12,3
1934 . . .	3 833	555	4 388	87,6	12,4	4 135	603	4 738	87,4	12,6
1933 . . .	3 735	499	4 234	88,2	11,8	3 752	624	4 376	85,7	14,3

5. Ettevõtete jaotus asukoha ja suuruse järgi.

Répartition des entreprises d'après la localité et grandeur.

Töökaitse järelevalve all seisvad tööstus- ja transport-ettevõtteid asuvad valdavas ülekaalus linnalises asupaikades, mis hõlbustab tunduvalt töökaitse järelevalve teostamist. 1937. a. andmeil asus linnades ca 75% nii järelevalve all seisvaist ettevõtetest kui ka neist teotsevaist palgalisest, kuna 25% ümber neist asus valdade piirides.

Viimase 4 a. jooksul on töökaitse järelevalve ulatus laienenud linnades üldiselt tunduvalt kiiremini kui valdades, mis on tingitud tõenäoliselt tööstuse kiiremast arenemisest linnalises asupaikades. Osalt on seda põhjustanud küll ilmselt transportettevõtete töökaitse järelevalve alla seadmine, millised asuvad enamjaolt linnades.

Ettevõtete arvulise vahetõus mõjustavad tegurid võivad viimasel ajal märgata üldiselt vaid väiksemate ettevõtete juures, kuna suuremate ettevõtete osatähtsust on jäänud endiseks. Eriti on tõusnud suhteliselt ettevõtete arv rühmas 5—20 töötajaga, mille arvel ettevõtteid 1—4 töötajaga on suhteliselt arvult ka hakanud. Saeveskite tegevuse vähenemise tõttu on vähenenud ettevõtteid ka rühmas 21—50 töötajaga.

Kuna väiksemate ettevõtete juurdekasv on toimunud osalt uute alade töökaitse järelevalve alla arvamise tõttu, osalt ka juba enim töötanud ettevõtete järelevalve alla arvamise tõttu, millega suuremad ettevõtteid on kasvunud arvuliselt võrdselt, võime järeldada, et suuremad ettevõtteid on vanemate ettevõtete suurenemise kui ka uute ettevõtete asutamise teel arenenud viimasel ajal eriti jõudsasti.

Ettevõtete ja töötajate ositus nende asukohta ja ettevõtete suuruse järgi.
Répartition des entreprises soumises à l'inspection du travail d'après la localité et grandeur.

4.		Linnad	Vallad	Kokku	Linnade osa- tähtsus (%)	Villes	Communes rurales	Total	% des villes	1937				1933			
										30. VI		31. XII		30. VI		31. XII	
Ettevõtted — Entreprises:																	
1— 4 töötajaga	3 620	943	4 572	79,4	3 077	1 073	4 750	77,4	2 110	820	2 930	72,0	2 156	800	2 965	72,7	
5— 20 <i>travailleurs</i>	1 130	927	1 766	64,5	1 153	686	1 844	62,8	583	367	950	61,4	649	405	1 054	61,6	
21— 50 „	214	79	293	73,0	211	74	285	74,0	130	62	192	67,7	131	75	206	63,0	
51—100 „	102	33	135	75,6	82	24	106	77,4	57	28	85	67,1	50	22	72	69,4	
101—500 „	87	22	109	79,8	68	17	85	80,0	47	19	66	71,2	50	20	70	71,4	
501— „	11	7	18	61,1	12	3	15	80,0	8	3	11	72,7	7	2	9	77,8	
Kokku — Total	5 182	1 711	6 893	75,2	5 268	1 899	7 167	73,5	2 935	1 299	4 234	69,3	3 043	1 333	4 376	69,5	
Töötajaid ettevõtteis — Nombre des travail- leurs dans les entreprises:																	
1— 4 töötajaga	5 557	1 308	6 925	80,2	5 472	1 400	6 872	79,6	3 061	1 192	4 253	72,0	3 098	1 165	4 263	72,7	
5— 20 „	8 667	3 451	12 118	71,5	8 328	3 102	11 520	72,3	4 300	1 555	5 855	75,0	4 792	2 118	6 910	69,3	
21— 50 „	6 034	2 337	8 371	72,1	5 630	1 163	6 793	82,9	3 778	1 319	5 097	74,1	3 510	1 325	4 841	72,6	
51—100 „	6 834	2 159	8 993	76,0	5 516	1 080	6 596	83,6	3 694	1 275	4 969	74,3	2 718	738	3 456	78,6	
101—500 „	16 738	5 151	21 889	78,5	12 982	4 000	16 982	76,4	9 327	3 606	12 933	72,1	9 919	2 971	12 890	77,0	
501— „	12 966	6 864	19 830	66,4	13 303	4 553	17 856	74,5	7 133	1 767	8 900	80,1	7 579	1 200	8 779	86,3	
Kokku — Total	56 796	21 330	78 126	72,7	51 231	15 388	66 619	76,9	31 799	10 714	42 513	74,8	31 622	9 517	41 139	76,9	
Meeli — <i>Hommes</i>	36 809	17 727	54 536	67,5	31 743	13 458	45 201	70,2	21 232	9 000	30 232	70,2	19 289	8 597	27 886	69,2	
Naisi — <i>Femmes</i>	19 987	3 603	23 590	84,7	19 488	1 930	21 418	91,0	10 567	1 703	12 270	86,1	12 333	920	13 253	93,1	
Alaeriali — <i>Mineurs</i>	975	314	1 289	75,8	1 086	153	1 239	87,7	310	107	417	74,3	388	54	442	87,8	
Teenijaid — <i>Services</i>	5 177	1 636	6 813	78,0	5 248	1 556	6 804	77,1	3 008	571	3 579	86,3	3 601	609	4 210	84,1	
Välismaalasi — <i>Etrangers</i>	122	234	356	34,3	143	191	334	42,8	172	24	196	87,8	193	32	225	65,8	
Kodakondsusetuid — <i>Sans su- jection</i>	93	129	222	41,9	66	138	204	32,4	682	555	1 137	51,2	597	606	1 108	54,1	

Veel enam on kasvanud töökaitse järelevalve ulatus kasutatava inimtööjõu poolest. Ses mõttes on märgata erilist edu ja järelevalve ulatuse laiendamist suurettevõtteis (üle 500 töötajaga), kes kasutavad juba üle 25% kogu töökaitse järelevalve all seisvast inimtööjõust. 1933. a. keskpaiku ulatus nende inimtööjõu kasustus vaid veidi üle 20%.

Ettevõtete ositus suuruse järgi:

	Ettevõtteid		Neis töötajaid	
	1937	1933	1937	1933
1— 4 töötajaga	60,3	69,2	8,9	10,0
5— 20 „	25,6	22,4	15,5	15,0
21— 50 „	4,2	4,5	10,7	12,0
51— 100 „	2,0	2,0	11,5	11,7
101—500 „	1,6	1,6	28,0	30,4
501— „	0,3	0,3	25,4	20,0
Kokku 100	100	100	100	100

6. Välismaalaste ja kodakondsusetute arv tööstuses ja transport-ettevõtteis.
Nombre des étrangers et personnes sans sujétion dans l'industrie et transport.

Kuni 1936. a. oli töökaitse järelevalve all teotsevais ettevõtteis välismaalaste arv võrdlemisi püsiv. Üksikuil aastail töötas välismaalasi ümarguselt 200. 1937 a. tõusis välismaalaste arv umbes 150 isiku võrra ehk ca 35%. Välismaalaste arvuline tõus on tingitud Poola kodakondsusest tööliste kasutamisest õlikivitööstuses. Õlikivitööstus koos teiste mäetööstuse rühma kuuluvate ettevõtetega kasustas 1937. a. juuni lõpul 223 välisriikide kodakondsuses seisva isiku tööjõudu. Seega kasustas mäetööstus üksipäini ümarguselt 2/3 meil töökaitse järelevalve all teotsevate välismaalaste tööjõust. Suuremas ulatuses kasustab võõrriikide kodakondsuses seisvate isikute, peamiselt

eriteadlaste tööjõudu, veel tekstiiltööstus — m. a. 30. juunil 47 isikut ehk 13,2% välismaalaste üldarvust. Teised tööstusharud kasustavad välismaalasi tunduvalt väiksemas ulatuses. Omavalitsusettevõtteis, samuti transportaladel puuduvad välismaalased üldse.

Kodakondsuseta isikute arv on järelevalve all olevais ettevõtteis alates 1935. a. tublisti vähenenud. Nende kontingent moodustab peamiselt vene pagulastest, kes kodakondsuseta isikutena elanud siin juba ligi 20 a. Nende arv on vähenenud osalt suremuse, osalt ülemineku tõttu Eesti Vabariigi kodakondsusse, mida hõlbustati 1934. a. dekreediga (RT 1934, 93, 742).

1937. a. juuni lõpul oli töökaitse järelevalve all olevais ettevõtteis 222 kodakondsuseta isikut 1 137 isiku vastu 1933. a. samal ajal. Neist peagu pooled on tegevuses mäetööstuses, peale selle on neid suuremal arvul veel tekstiil- ja puutööstuses (üksikasjad vt. tab. 5).

7. Alaerialiste arv tööstuses ja transportettevõtteis.
Nombre des mineurs dans l'industrie et transport.

Alaerialistena on arvestatud isikud vanuses alla 18 a. Alaerialiste tööjõu kasustuse ulatus on viimaseil aastail tööjõu vähesaadavuse tõttu tublisti lühenenud. Võrreldes 1933. a. on kasv ümarguselt 3-kordne. 1937. a. oli jaoskonna-inspektorite järelevalve all olevais ettevõtteis tegevuses ligi 1 300 alaerialist. Nende hulgas on poisid ca 80%-se osatähtsusega ülekaalus, kuna tüdrukuid on vaid 20% ümber. Suuremas ulatuses leiavad noored rakendust tähtsamais tööstusharudes — mäetööstuses, mineraalide töötlemise alal, metalli-, tekstiil-, puu- ja põltgraafiatööstuses ning

Ettevõtte ja töötajate ositus tööstusharude ja töötajate arvu järgi ettevõtteis.
Répartition des entreprises soumises à l'inspection du travail d'après le nombre des travailleurs.

5.

	Töötajate arvuga — Entreprises ayant														
	1—4			5—20			21—50			51—100			101—500		
	Ettevõtteid		Neis töötajaid	N. des entreprises		N. des travailleurs	Ettevõtteid		Neis töötajaid	Ettevõtteid		Neis töötajaid	Ettevõtteid		Neis töötajaid
	Tegevaid	Seisvaid		Fonctionnaires	Inactives		Tegevaid	Seisvaid		Tegevaid	Seisvaid		Tegevaid	Seisvaid	
I. Murrud ja kaevandused	20	6	40	21	2	239	6	—	219	9	1	643	8	—	2 322
II. Mineraalide töötlemine	108	19	200	56	6	521	19	—	635	8	—	595	4	—	904
III. Metallitööstus	572	10	899	129	6	1 142	24	—	700	11	—	823	11	—	2 140
IV. Keemiaindust	58	5	101	29	5	259	9	—	323	3	—	227	3	—	895
V. Nahatööstus	118	4	203	32	—	279	10	—	311	3	—	241	—	—	—
VI. Tekstiilitööstus	112	9	219	50	9	499	10	1	515	10	1	739	12	—	2 016
VII. Puutööstus	473	73	819	164	35	1 572	61	9	2 009	22	2	1 504	9	—	1 217
VIII. Paberitööstus	17	1	32	14	1	140	5	—	146	3	—	211	3	—	894
IX. Polügraafiatööstus	62	2	139	41	—	436	14	—	387	13	—	381	5	—	864
X. Toidu-, maitseainete- ja jookide tööst.	1 028	36	1 642	314	123	2 571	21	1	705	13	—	888	12	1	2 246
XI. Kehakatte- ja pudukaupade tööstus	388	42	1 140	102	23	844	13	5	460	4	—	263	5	—	1 012
XII. Ehitustööstus	280	80	695	296	125	2 609	43	12	1 373	22	4	1 527	23	1	3 899
XIII. Elektri jaamad ning gaasi- ja veevarustus	10	—	25	11	—	92	5	—	146	2	—	120	3	—	796
XIV. Puhastustööstus	479	18	644	33	1	258	3	—	98	1	—	66	—	—	—
XV. Transport ja side	55	7	110	70	13	650	11	5	380	10	1	772	9	—	1 784
Kokku: 30. VI 1937	4 260	312	6 925	1 362	404	12 118	260	33	8 371	126	9	8 993	107	2	21 889
„ 1936	3 538	197	5 741	1 173	381	10 203	239	32	7 591	93	5	6 720	85	—	17 345
„ 1935	3 172	148	4 822	900	372	8 818	192	41	6 432	72	9	5 182	85	4	18 770
„ 1934	2 800	185	4 197	778	311	7 192	188	42	5 003	86	15	6 080	71	—	16 010
„ 1933	2 747	183	4 253	686	264	6 361	162	30	3 730	49	16	4 903	76	4	13 422
31. XII 1937	4 457	373	6 872	1 325	519	11 520	220	65	6 793	91	15	6 596	80	5	16 982
„ 1936	3 795	290	6 120	1 273	444	11 037	222	41	6 970	76	17	5 546	78	2	16 901
„ 1935	3 179	220	5 022	1 131	352	9 811	186	53	5 874	70	20	4 919	68	2	14 250
„ 1934	3 010	193	4 703	869	323	7 601	161	59	4 854	73	21	5 032	61	0	13 006
„ 1933	2 707	253	4 263	777	277	6 010	153	53	4 841	47	25	3 450	59	11	12 899

	Üldso — Total														
	501 ja rohkem 501 et plus			Töötajaid — Nombre des travailleurs											
	Ettevõtteid		Neis töötajaid	Ettevõtteid N. des entrepr.		Neist — Dont						Alla 18 a. — N. des mineurs (au-dessous de 18 ans)			
	Tegevaid	Seisvaid		Tegevaid Fonctionnaires	Seisvaid Inactives	Mehi — Hommes	Naisid — Femmes	Kokku — Total	M.—H.	N.—F.	K.—T.	Teenijaid N. de services	Välismaalasi Étrangers	Kodakondsusefuid Sans séfétion	
I. Industrie extractive	4	—	5 084	69	9	6 531	2 024	8 555	98	50	148	483	223	94	
II. „ minéraux	1	—	610	196	25	2 670	801	3 471	88	27	115	218	17	6	
III. „ des métaux	2	—	1 635	749	16	6 642	697	7 339	314	11	325	658	8	—	
IV. „ chimique	1	—	610	103	10	1 712	711	2 423	6	2	8	374	7	14	
V. „ des cuirs et peaux	—	—	—	163	4	769	265	1 034	50	18	68	108	1	6	
VI. „ textile	6	—	7 863	206	20	4 877	7 874	12 751	134	24	158	1 079	47	38	
VII. „ du bois	2	—	2 478	731	109	7 415	2 184	9 599	106	34	140	745	10	25	
VIII. „ du papier	1	—	986	43	2	1 820	580	2 409	16	10	20	256	13	—	
IX. „ polygraphique	—	—	—	127	2	1 358	829	2 187	54	17	71	280	4	17	
X. „ de l'aliment, des boissons etc.	—	—	—	1 387	161	5 176	2 875	8 051	80	21	101	1 075	16	5	
XI. Confection de vêtements et lab. de mercerie	—	—	—	1 012	75	1 413	2 301	3 714	25	30	55	415	4	8	
XII. Constructions	1	—	555	645	222	9 862	797	10 659	51	1	52	476	0	6	
XIII. Usines électr., à gaz d'éclairage et distrib. d'eau	—	—	—	31	—	1 070	109	1 179	6	—	6	335	—	2	
XIV. Industrie du nettoyage	—	—	—	516	19	198	866	1 064	1	13	14	24	—	—	
XV. Transport et communications	—	—	—	155	26	3 023	608	3 601	1	1	2	288	—	1	
Total: 30. VI 1937	18	—	19 630	6 133	760	54 536	23 590	78 126	1 030	259	1 289	6 813	356	222	
„ 1936	16	—	16 159	5 144	615	43 969	19 796	63 765	742	204	940	5 571	191	445	
„ 1935	11	—	11 954	4 522	574	38 182	17 706	55 978	683	105	738	5 282	179	629	
„ 1934	12	2	11 788	3 935	555	34 956	15 304	50 260	413	94	507	4 739	216	1 117	
„ 1933	15	2	9 844	3 735	499	30 238	12 275	42 513	320	97	417	4 179	196	1 137	
31. XII 1937	15	—	17 856	6 188	979	45 036	21 583	66 619	1 007	232	1 239	6 804	334	204	
„ 1936	12	—	14 324	5 456	794	41 371	19 541	60 912	747	223	970	5 987	181	263	
„ 1935	11	—	12 578	4 845	653	34 969	17 494	52 463	612	156	768	5 310	191	544	
„ 1934	11	—	11 029	4 185	605	30 808	15 502	46 400	501	91	592	4 359	216	972	
„ 1933	9	—	8 770	3 752	624	27 886	13 253	41 139	358	84	442	4 300	225	1 103	

toidu-, jookide- ja maitseainete tööstuses. Poistest ligi $\frac{1}{3}$ töötab metallitööstuses, peale selle suuremal arvul tekstiil- ja puutööstuses, murdukes ja kaevandusis jne. Alaealiste tüdrukute tööjõu suurimaks kasustajaks on aga mäetööstus. Teisel kohal on puutööstus, kolmandal — kehakatte- ja pudukaupade tööstus, edasi mineraalide töötlemine ja alles viiendal kohal naistööjõu suurim kasustaja — tekstiiltööstus. Teistes tööstusharudes on peagu eranditult alla 20 alaealise tüdruku (üksikasjad vt. tab. 5).

8. Tööinspektorite vaheltalitus.

Entremise des inspecteurs du travail.

Tööinspektorite vaheltalituslikku tegevust kasustab peamiselt töölikond, ettevõtjad aga kasustavad seda vaid harukordadel. 1937. a. kestel kasustasid seda ettevõtjad vaid 25 juhul, sellest 19 juhul individuaalselt ja 6 juhul kollektiivselt. Tööinspektorite vaheltalituse tagasihoidlik kasustamine ettevõtjate poolt seletub peamiselt sellega, et ettevõtjad on töökaitseadustes ning ettevõtjate ja tööliste vahelkordi korraldavais normides teadlikumad. Teiseks ei ole tavaliselt töoandjad kannatajaks pooleks palgatülides, mis on peamisi tööinspektorite vaheltalituse kasutamise põhjusi tööliste poolt.

Tööinspektorite vaheltalituse kasustamine on tööliste poolt viimaseil aastail tublisti kasvanud. Seda teatud määral töötilde lahendamise protseduuri seadmise tõttu vahekohtu-süsteemi alusele, osalt kohustusliku tööõnnetuste vastu kindlustuse laienda-

mise tõttu põllumajandusele ja autotranspordile, kuid suurel määral aga ka seetõttu, et töökaitseametkond on nüüd jaoskondade juurdeasutamise tagajärjel kättesaadavam. Kuni 1935. a. incl. kasustas jaoskonna tööinspektorite vaheltalitust ca 2—3% töökaitse järelevalve all seisvaist isikuist. 1936. a. kasvas vaheltalitust kasustanute arv 3,2% ja 1937. a. 4,8%-le.

Tööliste palvelte ja kaebustega esinemise määrid 1923—37. a. ¹⁾
Proportion des plaintes des ouvriers de 1923—37.

6.	Kaebuste arv 100 järelevalve all seisva palgalise kohta <i>N. des plaintes par 100 ouvriers</i>	Kaebuste ja palveltega esinenud tööliste arv 100 järelevalve all seisva palgalise kohta <i>N. des plaignants et des solliciteurs par 100 ouvriers</i>	Tööliste arv keskmiselt ühe kaebuse kohta <i>Nombre moyen des ouvriers par une plainte</i>
1936	2,4	3,2	1,3
1935	1,8	2,5	1,3
1934	1,8	2,9	1,6
1933	2,0	2,7	1,4
1932	2,2	2,8	1,2
1931	1,6	2,4	1,5
1930	1,5	2,1	1,4
1929	1,5	2,3	1,6
1928	3,8	4,0	1,3
1927	1,2	1,0	1,5
1926	3,3	4,0	1,5
1925	3,0	7,2	1,8
1924	4,5	19,3	4,3
1923	4,3	27,0	6,2

1937. a. kasustas jaoskonna tööinspektorite vaheltalitust 3 887 juhul 4 903 töölist. Juhtude arvult on vaheltalituse kasustamine kasvanud võrreldes

Tööinspektorite vaheltalitus ja selle tagajärjed 1933—1937. a. — *Entremise des inspecteurs du travail et ses résultats de 1933—1937.*

7.	Tööstuses ja transportalal <i>Dans l'industrie et transp.</i>		Põllumajanduses <i>Dans l'agriculture</i>		Kokku — Total
	Isiklikud asjad	Kollektiivsed	Cas individuels	Cas collectifs	
Tööhised tööinspektori poole pöranud (juhtude arv) <i>Les ouvriers se sont adressés aux inspecteurs (nombre des cas)</i>					
1937	2 568	313	977	29	3 887
1936	1 390	159	812	25	2 386
1935	955	79	573	0	1 616
1934	836	68	430	14	1 348
1933	761	100	370	9	1 240
Tööliste koguarv, kes tööinspektori poole pöranud <i>Nombre total des ouvriers, qui se sont adressés aux inspecteurs</i>					
1937	2 568	1 184	977	74	4 903
1936	1 390	622	812	52	2 876
1935	955	440	573	18	1 986
1934	836	625	430	32	1 923
1933	761	407	370	25	1 563
Juhtude arv, kus tööliste nõudmised osalt või täiesti rahuldatud <i>Nombre des cas, où les demandes des ouvriers ont été satisfaites (totalemment ou partiellement)</i>					
1937	1 256	102	406	10	1 894
1936	560	68	372	11	1 011
1935	433	32	249	3	717
1934	359	24	192	1	676
1933	201	30	148	5	483
Tööliste arv, kelle nõudmised osalt või täiesti rahuldatud <i>Nombre des ouvriers dont les demandes ont été satisfaites (totalemment ou partiellement)</i>					
1937	1 256	607	406	21	2 350
1936	560	274	372	23	1 229
1935	433	212	249	6	900
1934	359	432	192	3	986
1933	291	175	148	14	628
% tööinspektori poole pöranud tööliste arvu kohta. <i>En % au nombre total des ouvriers déposants des plaintes</i>					
1937	48,0	51,3	47,7	28,4	47,9
1936	40,3	44,1	45,8	44,2	42,7
1935	45,3	48,2	48,5	33,3	45,3
1934	42,9	69,1	44,7	9,4	51,3
1933	38,2	43,0	40,0	56,0	40,2

¹⁾ Suhtarvud kuni 1926. a. incl. on arvutatud tööliste arvu alusel aasta lõpuks; arvud 1927. a. peale — tööliste arvu alusel 1. juuliks. Kaebustega esinemise sageduse arvutamisel on jäetud välja põllutööliste kaebused.

1933—34. a. ümarguselt 3-kordseks; vahelalitus kasustanud tööliste arv on samal ajal kasvanud 2-kordseks. On kasvanud peamiselt vahelalituse kasustamine üksikisikutesse puutuvais küsimusis, mis moodustavad kandvama osa vahelalituslikust tegevusest. Jaoskonna tööinspektoritele kollektiivselt esitatud tööliste kaebused ja palved moodustavad vaid ca 10% kogu vahelalituslikust tegevusest.

Töökaitseametkonna vahelalitusliku tegevuse tulemuste kohta tuleb üldiselt märkida, et töölised pöörduvad sageli tööinspektorite poole säärestes küsimustes, mis ei kuulu tööinspektorite kompetentsi. Esikohal on palganõudmise küsimused, mis kuuluvad lahendamisele kohtu korras. Ent vaatamata sellele on tööinspektorite vahelalitusliku tegevuse tulemused küllaltki tõhusad. Viimasel aastail on tööinspektorite vahelalituslikust kasustanud töolistest ca 50% saanud kas osaliselt või täielikult töolist rahuldava lahenduse. Kõrgeimal määral on leidnud rahuldava lahenduse tööstustööliste kollektiivsed kaebused, järgnevad põllutööliste ja tööstustööliste isiklikud kaebused. Põllutööliste kollektiivsed kaebused — tõenäoliselt enamjaolt kaebused palgaküsimustes — on leidnud tööinspektorite juures tööliste seisukohalt rahuldava lahenduse suhteliselt väiksemal määral.

9. Tööliste kaebuste põhjused.

Causes des plaintes des ouvriers.

On iseloomustav märkida, et rõhuva enamuse tööliste kaebustest, millega pöördutakse tööinspektori poole, moodustavad kaebused, kus on kaalul tööliste majanduslikud huvid. Ainult palga mitteväljaandmise ja kinnipidamise üle esitati 1937. a. jaoskonna-tööinspektoritele 2 760 kaebust ehk veidi üle 50% kaebuste üldarvust. Kui arvata neile kaebustele juurde veel teised ettevõtjate ja tööliste puhtmajanduslikest vahelkordadest tingitud kaebused, nimelt, töölt vallandamine enne palkamise tähtaja lõppu (949 kaebust ehk 18,2%), valed sissekirjutused palgaraamatusse töölepingut puutuvate tingimuste üle, arvatud kaasa palgaraamatu mitteväljaandmine (605 kaebust ehk 11,6%) ja veel mõningad muud kaebused ainelist laadi küsimuste pärast, siis ulatub sellesse liiki kuuluvate kaebuste arv ca 90%. Ka Tööstusliikude kaitiste tööaja seaduse rikkumise üle esitatud kaebused on tingitud peamiselt ületundide eest seaduses ettenähtud 50%-se lisatasu mittemaksmisest.

Seaduste rikkumise üle, mis otseselt ei riiva tööliste ainelisi huve, esitatakse tööliste poolt järlevalve ametkonnale kaebusi väga vähe. Pagaritööstuses öötöö keelu seaduse rikkumise üle, näiteks, mis pandi

Tööliste kirjallikude kaebuste põhjused 1933—37. a. — *Causes des plaintes des ouvriers de 1933—37.*

8.	Arv — Nombre					%				
	1937	1936	1935	1934	1933	1937	1936	1935	1934	1933
Tööstuskaitsele tööaja seaduse rikkumised — <i>Infraction à la loi sur la durée de travail</i>	443	349	198	147	98	8,5	10,0	8,4	8,1	6,1
Palgaraamatu mitteväljaandmine või valed sissekirjutused töölepingut puutuvate tingimuste üle — <i>Absence des livrets d'engagement ou inscriptions fautes dans ces livres</i>	605	564	380	210	154	11,0	10,1	16,1	12,1	9,6
Töölt vallandamine enne palkamise tähtaja lõppu — <i>Résolution du contrat d'engagement avant le terme</i>	949	487	317	257	224	18,2	13,9	13,4	14,1	14,0
Palga mitteväljaandmine ja kinnipidamine — <i>Retention des gains</i>	2 760	1 709	1 095	801	853	52,8	48,8	46,4	47,4	53,4
Palga vähendamine — <i>Diminution des salaires</i>	12	8	7	8	15	0,2	0,2	0,3	0,4	0,0
Häiguste puhul arstiabi puudumine (mittesaamine või korratu saamine) — <i>Absence (totale ou partielle) de secours médical à cause de maladie</i>	175	143	84	86	79	3,3	4,1	3,6	4,7	4,9
Tööhüvituste vastu kindlustus-seaduse rikkumised — <i>Contraventions à la loi d'assurance contre les accidents du travail</i>	102	154	190	187	127	3,1	4,4	8,1	10,3	8,0
Pagaritööstuses öötöö keelu seaduse rikkumine — <i>Infractions à la loi sur le travail nocturne dans les boulangeries</i>	1	1	—	—	7	0,0	0,0	—	—	0,4
Muud — <i>Autres</i>	120	88	88	52	46	2,3	2,5	3,7	2,9	2,7
Kokku — Total	5 227	3 503	2 359	1 817	1 597	100	100	100	100	100

kehtima pagarite töötervishoiu kaitseks, esitati tööliste poolt kahel viimasel aastal vaid 1 kaebus aastas, kuigi, nagu üldiselt teada, öötöö keelu seaduse rikkumine kuni selle seaduse viimase täienduseni oli üldiselt ja laialt levinud nähtus. Sellest tuleb järeldada, et töökaitse järlevalve selles sektoris, mis ei riiva otseselt ettevõtjate majanduslike huve, on mõeldav täiel määral vaid tööinspektorite algatusel. Tööliste eneste algatus neis küsimusis on äärmiselt loid.

Üksikute liikide järgi on kaebuste arvuline vahetõkord viimase 5 a. kestel enam-vähem püsiv. Kaebuste arv palga mittemaksmise üle on vahepeal aastail 1934—36 suhteliselt vähenenud, kuid 1937. a.

on need taas osutanud tõusu. Kaebused palgaraamatu mitteväljaandmise üle ja kaebused valede sissekirjutuste üle palgaraamatusse on vahepeal tõusnud, osutades 1937. a. langust. Nende suurenemist põhjustas nähtavasti osalt majandusliku tõusu ajal avatud uute ettevõtete valdajate teadmatuse ja puuduliku töökaitse seaduste tundmine. Kuid osalt põhjustas seda liiki kaebuste arvulist kasvu ka Tööliste töölepingu seaduse kehtimapanek (RT 1936, 83, 663), millega kohustati andma välja palgaraamatut kõigile kehalist tööd tegijale. Asja uudsuse tõttu paljud palgalist tööjõudu kasustajad ei olnud selles teadlikud, millele järgnesid palgaliste kaebused. Arvuliselt on palgaraamatu mitteväljaandmisest tingitud kaebuste arv kasvanud võrreldes 1933. a. ümarguselt 4-kordseks.

Ulatusele olulisemaid kaebusi, mis 1937. a. arvu-
selt sagesid, on kaebused vallandamise üle enne
tähtaja lõppu. Neid esitati 1937. a. rohkem kui kunagi
varem — 949 kaebust ehk 18,2% kaebuste üldarvust.
1936. a. esitati seda liiki kaebusi 487 juhul (13,0%
kaebuste üldarvust). Kaebusi vallandamise üle enne
palkamise tähtaja lõppu tuleb peamiselt ehitustööliselt.
Neid võetakse tööle peamiselt määramata ajaks, kus-
juures vallandamine toimub sageli kas ettevõtjate
teadmatuse või mõnel muul põhjusel ilma nõuetava
2-nädalase etteütlemiseta. Tööinspektorid on arva-
misel, et kõnesolevate kaebuste sagenemist on vii-
masel ajal põhjustanud tööliste süvenenud teadlikkus
oma õigustes. Ses mõttes on tõhusat selgitustööd
teinud viimasel ajal tööliste kutseorganisatsioonid —
ametiühingud, Tööliskoda, samuti töölisnõukogud ja
töölisvanemad.

10. Töökaitse- aduste rikkumine ettevõtetes.

*Infractions aux lois dans
les entreprises soumisees à
l'inspection du travail.*

Jaoskonna-tööinspektorid avas-
tasid 1937. a. üldse ligi
10 000 töökaitseaduste ja
-määruste rikkumise juhtu
Ca 70% neist oli kergemat
iseloomu eksimused, mis puhul tööinspektorid piir-
dusid vaid märkusega. Raskemat laadi seaduste
rikkumiste puhul koostati aga ettevõtjale protokollid
nende seaduslikule vastutusele võtmiseks administra-
tiiv või kohtu korras. Kergemat laadi eksimuste
ja raskemat iseloomu töökaitsenormide rikkumiste
arvulist vahetorda viimaseil aastail iseloomustavad
järgnevad andmed.

Sagedasti korduvate seaduste ja määruste rikkumise eest ettevõtjale tehtud protokollid 1933—37. a.
Nombre des procès-verbaux dressés par les inspecteurs du travail à cause des infractions plus fréquentes de 1933—37.

9.	Märkuste arv					Protokollide arv					Kokku
	1937	1936	1935	1934	1933	1937	1936	1935	1934	1933	
Tööstuskäitiste tööaja-seaduse rikkumine — <i>Loi sur la durée de travail</i>	285	205	122	69	76	10,4	10,0	8,3	4,3	4,1	
Pühade- ja puhkepäevade seaduse rikkumine — <i>Loi concern. les jours de fête et les jours de repos</i>	83	40	10	17	16	3,0	1,6	1,1	1,1	0,9	
Seaduste rikkumine alaealiste töö asjus — <i>Règles concern. de trav. des mineurs</i> Õtöö keelu seaduse rikkumise pagaritööstuses — <i>Non-observation de la loi sur le trav. nocturne en boulangeries</i>	32	13	—	2	2	1,2	0,5	—	0,1	0,1	
Haiguskindlustusseaduse rikkumised — <i>Loi sur l'assurance-maladie</i>	179	168	41	132	98	6,5	6,7	2,8	8,2	5,3	
Tööõnnetuste vastu kindlustusseaduste rikkumised — <i>Lois sur l'assurance contre les accidents du travail</i>	812	840	726	752	984	20,6	33,0	40,5	40,8	50,3	
Töötajate elu, tervise ja külbluse kaitsmise asjus — <i>Concernant la protection de la vie, de la santé et de la morale des travailleurs</i>	36	50	43	44	40	1,3	2,0	2,9	2,7	2,1	
Määruste rikkumine palgaramatute asjus — <i>Règles concernant les livres d'engagement</i>	21	21	10	3	1	0,8	0,8	0,7	0,2	0,1	
Määruste rikkumine palga ja töötingimuste asjus — <i>Règles concernant le salaire et conditions du travail</i>	787	645	267	241	230	28,0	25,8	18,2	15,0	12,9	
Nõuetavate teadete mittesaatmise või valeteadete andmise pärast — <i>Concernant l'envoi des renseignements et statistiques etc.</i>	21	12	3	1	7	0,8	0,5	0,2	0,1	0,4	
Tööstustöö seaduses nõutud raamatute asjus — <i>Non-observation des règles concernant les livres exigés par les lois</i>	460	355	216	311	415	16,7	14,2	14,7	19,4	22,3	
Sisekorrasmääruste püundumise pärast — <i>Manque du règlement du travail</i>	2	22	2	5	6	0,1	0,9	0,1	0,3	0,5	
Muud — <i>Autres</i>	—	7	15	18	5	—	0,3	1,0	1,1	0,3	
Muud — <i>Autres</i>	28	61	7	11	14	1,0	2,5	0,5	0,7	0,7	
Kokku — Total	2 746	2 499	1 468	1 606	1 956	100	100	100	100	100	

mis on põhjustanud avastatud seaduste rikkumise-
juhtude arvu kasvu. Suhteliselt ei ole töökaitse-
seaduste rikkumine tõenäoliselt sagenenud. Võib
oletada vastupidist, kuna teadlikkus nende normide
täitmise suhtes ettevõtjaskonnas järjest süveneb.

Arvuliselt on esikohal haiguskindlustusseaduse
rikkumised, mis avaldub osalt väiksemate ette-

	Märkuste arv	Protokollide arv	Kokku
1937	7 035	2 746	9 781
1936	5 908	2 499	8 407
1935	2 725	1 455	4 120
1934	4 994	1 606	6 600
1933	5 395	1 856	7 251
	%		
1937	71,9	28,1	100
1936	70,3	29,7	100
1935	66,2	33,8	100
1934	75,7	24,3	100
1933	74,4	25,6	100

Järgnevalt käsitame üksikasjalisemalt vaid ras-
kemad laadi töökaitseaduste ja -määruste rikkumisi,
mil puhul inspektorite poolt on koostatud protokollid.
1937. a. registreeriti jsk. tööinspektorite poolt sää-
raseid töökaitseaduste rikkumisi üldse 2 746 juhul.
Avastatud seaduste ja määruste rikkumisjuhud on
kahel viimasel aastal tublisti sagenenud. Võrreldes
1935. a. on nende sagedus tõusnud ca 85%. Loomu-
likult ei saa oletada tegelikku eksimuste kasvu töö-
kaitse normide vastu sellisel määral. Põhjusi tuleb
otsida hoopis mujalt ja neid on mitmet laadi. Kõige-
pealt meil on viimasel ajal tugevnenud tublisti töö-
kaitse järelevalve töökaitse ametkonna reorganiseeri-
mise ja täiendamise tõttu, mis võimaldab tõhusamat
järelevalvet töökaitse normide täitmise suhtes. Tei-
seks, on tublisti laienenud töökaitse järelevalve-ala
ulatus — asutatud juurde uusi ettevõtteid, laiendatud
olemasolevaid ettevõtteid ja arvatud töökaitse järele-
valve alla uusi alasid. Kolmandaks, teatud määral
on esialgu raskusi ja arusaamatusi uute töökaitse-
seaduste rakendamisel. Need on peamiselt tegurid,

võtete püüdes hoiduda kõrvale oma palgaliste kohus-
tuslikust haiguste vastu kindlustusest avalikõiguslikus
korras ja teiseks haiguskindlustusmaksude korratus
õendamises. Haiguskindlustusseaduse rikkumisjuhte
avastati 1937. a. 812 korral. Arvuliselt on haigus-
kindlustusseaduse rikkumiste ulatus võrdlemisel püsiv,
suhteliselt aga osutab tunduvalt langet. Majandus-

kriisiaastail, mil ettevõtjail oli maksude öiendamiseiga raskusi, moodustasid seda liiki seaduste rikkumised kuni 50%; nüüd on nende arv langenud juba alla 30% avastatud seaduste rikkumisjuhtude üldarvust. Tuleb järeldada, et eksimused haiguskindlustusseaduse vastu on tingitud enam puhtmajanduslikest kaalutusist, osalt võib-olla koguni väiksemate ettevõtete omanike teadmatusest ning vast õige väikesel määral ettevõtjate kuritahtlikust hoidumisest kohustuslikust tööliste kindlustamisest haiguste vastu.

Haiguskindlustusseaduse rikkumistele järgnevad arvu poolest määruste rikkumised palgaraamatute asjus. Viimase 5 a. jooksul on nende arv kasvanud enam kui 3-kordseks. Neid avastati 1937. a. 787 korral, mis moodustab avastatud töökaitseaduste ja määruste rikkumiste üldarvust juba ligi 30%. Ent ei saa öelda, et olukord töökaitseaduste täitmise suhtes ettevõtjate poolt ses osas oleks sel määral halvenenud. Siin seletub eksimuste arvu sagenemine peamiselt Tööliste töölepingu seaduse (RT 1936, 83, 663) kehtimapanekuga, millega laiendati palgalistele kehalist tööd tegijaile. Mainitud seadusega laiendati seda kohustust aladele, nagu isiku- ja majateenistus ja paljud teised alad, kus see kohustus varem üldse puudus. Asja uudsuse tõttu on sagedased eksimused seaduse vastu loomulikult vältimatud ja mõistetavad.

Arvuliselt silmapaistval kohal on veel määruste rikkumised nõuetavate teadete mittesaatmise või valeteadete andmise asjus tööinspektoreile — 1937. a. 460 määruse rikkumisjuhtu ehk 16,7% üldarvust. Need on tingitud peamiselt statistiliste andmete mitte-esitamise, mitteteatamise tegevuse algamisest ja lõpetamisest ettevõteteis jne.

Mainida tuleb veel Tööstuskäitiste tööaja-seaduse rikkumisi, milliseid avastati 2 viimasel aastal ümarguselt ligi 300 juhul aastas. Suur osa neist avastatakse tööliste kaebuste põhjal ületundide eest lisatasu mittemaksmise puhul.

Teiste seaduste rikkumisi on avastatud väiksemal arvul (üksikasjad vt. tab. 9).

11. Ettevõtjatele ja ettevõtete juhatajatele määratud trahvid.

Amendes infligées aux chefs ou propriétaires des entreprises.

80% trahviotsuste üldarvust, kuna 20% trahvidest määrati kohtuotsuste põhjal. Need on kõik raskema iseloomuga töökaitseaduste rikkumised, osalt sihilikud ja korduvad seaduste rikkumiste juhud, mil ettevõtjale kas administratiiv või kohtu korras on määratud rahaline trahv. Pehmendavail asjaoludel on tavaliselt piiratud märkusega.

Üldiselt on trahvimiste sagedus kahel viimasel aastal tõusnud enam kui 1½-kordseks. Ühenduses uue Kriminaalseadustiku kehtimapanemisega (1935. a.

Ettevõtete omanikele ja juhatajatele määratud trahvid 1933—37. a. *Amendes infligées aux chefs ou propriétaires des entreprises de 1933—37.*

10.

	Juhtude arv — Nombre des cas			
	Vanema tööinspektori otsuse põhjal (administratiivtrahvid) <i>Amendes admin. (de l'insp. en chef)</i>	Kohtuotsuse põhjal <i>Amendes des tribunaux</i>	Kokku <i>Total</i>	% 1925 = 100
1937 . . .	1 660	406	2 066	813
1936 . . .	1 385	381	2 266	892
1935 . . .	900	296	1 196	471
1934 . . .	297	1 076	1 373	540
1933 . . .	228	1 845	1 573	619

veebruaris), millega karistamise suhtes laiendati vanema tööinspektori administratiiv-võimupiire, on arvuliselt kasvanud peamiselt administratiiv korras määratud trahvimiste sagedus. Kohtuotsuste põhjal määratud trahvid on alates 1935. a. samal põhjusel arvuliselt tublisti vähenenud (vt. tab. 10).

Valdava osa süütegusid, mis puhul ettevõtjale on määratud rahatrahvid, moodustavad kolm liiki süütegusid. Need on üleastumised haiguskindlustusseadusest, määrustest palgaraamatute asjus ning üleastumised määrustest, mis kohustab ettevõtjaid esitama töökaitseametkonnale mitmesuguseid teateid — statistilised andmed jne. Üleastumiste puhul mainitud töökaitseadustest määrati 1937. a. rahatrahve 1 611 juhul, mis moodustab trahvijuhtude üldarvust ligi 80%. Eelmainitud põhjusil osutavad suurenemist rahatrahvid määruste rikkumiste pärast palgaraamatute asjus. Seoses töökaitse järelevalveala ulatuse laienemisega on tõusnud ka trahvimise sagedus korralduste esitamise pärast jsk. tööinspektoreile.

Trahviotsused:

	1937	1937	1936	1935	1934	1933
haiguskindlustusseaduse rikkumise pärast . . .	Arv			%		
määruste rikkumise pärast palgaraamatute asjus	658	31,7	29,0	43,0	45,4	61,6
õttöö keelu seaduse rikkumise pärast pagari-tööstuses	114	5,5	9,8	6,1	9,8	5,1
nõuetavate teadete mittesaatmise või valeteadete andmise pärast	308	19,3	13,9	17,1	10,2	24,0
muul põhjusil	341	16,5	20,2	15,0	10,1	8,4
Kokku	2 066	100	100	100	100	100

Trahvisummade kohta ei ole tehnilistel põhjustel võimalik andmeid tuua.

12. Tööinspektore ja politsei kaudu sissenõutud haiguskindlustusmaksud.

Contributions perçues sur demande des caisses-maladie grâce à l'intervention des inspecteurs du travail et de la police.

Haiguskindlustusmaksude ta-sumine paranes 1937. a. tunduvalt. Sundkorras nõuti haiguskindlustusmaksu sisse vaid 2 905 korral kogusummas 129,2 tuh. kr suuruses eelmise aasta 173,7 tuh. kr vastu.

Sundkorras mainitud maksude sissenõudmise sagedus on vähenenud võrreldes 1933—35. a. ümarguselt 1/3 võrra ja lähedalt samal määral on vähenenud üldiselt ka sissenõutud summad. 1936. a. sundkorras

sissenõutud haiguskindlustusmaksud ulatusid 7,8%-le kogu haiguskindlustusmaksudest; 1937. a. langes sundkorras sissenõutud summade osatähtsus juba alla 5%. Sundkorras sissenõutud haiguskindlustusmaksu summa on üksikuil aastail püsinud keskmiselt ühe nõudmise kohta ca 40—50 kr piires.

Haigekassade kaebuste põhjal tööinspektorite korraldusel ettevõtjatele väljanõutud haiguskindlustusmaksud 1933—37. a.

Contributions perçues sur demande des caisses-maladie grâce à l'intervention des inspecteurs du travail et de la police de 1933—37.

11.	Juhtude arv	Summa (1 000 kr)	% (1925 = 100)	
			Nombre des cas	Primes de l'assurance (1 000 kr)
1937 . . .	2 905	129,2	294	97
1936 . . .	3 667	173,7	371	130
1935 . . .	4 417	205,9	447	154
1934 . . .	4 499	187,6	456	140
1933 . . .	4 734	196,1	480	146

Tööinspektorite vaheltalitusel ettevõtjatele väljanõutud tööliste teenistussummad 1933—37. a.
Gains reçus par ouvriers grâce à l'entremise des inspecteurs du travail de 1933—37.

12.	Tööstus ja transp. — Industrie et transp.		Põllumajandus — Agriculture		Kokku — Total	% (1925 = 100)
	Isiklike nõuete puhul	Kollektiiv-nõuete puhul	D'après les réclamations individuelles	D'après les réclamations collectives		
a) Juhtude arv — Nombre des cas.						
1937 . . .	1 290	170	589	20	2 089	193
1936 . . .	571	71	684	23	1 340	126
1935 . . .	443	34	464	8	940	88
1934 . . .	327	39	360	12	738	68
1933 . . .	230	20	168	7	431	40
b) Teenistussumma (tuh. kr) — Montant des gains (1 000 kr).						
1937 . . .	24,3	8,9	9,5	0,4	43,1	58
1936 . . .	8,7	1,8	7,6	0,3	18,4	25
1935 . . .	4,8	1,0	4,8	0,1	11,3	15
1934 . . .	3,7	0,2	2,3	—	6,2	8
1933 . . .	4,3	2,3	2,6	0,0	9,2	12
c) Keskmise nõudesumma (kr) — Montant moyen du gain réclamé par demande (kr).						
1937 . . .	19	53	16	19	21	30
1936 . . .	15	26	11	13	14	20
1935 . . .	11	49	10	8	12	17
1934 . . .	11	5	6	—	8	12
1933 . . .	19	88	16	1	21	30

Selgituseks olgu märgitud kõigepealt, et sääraseid juhte, kus ettevõtjail majanduslikel põhjusil on raskusi teenitud tasu maksmiseks töölisele, tuleb ette üldse vaid harukordadel. Inspektorite vaheltalitusel on nõutud välja tasusummasid peamiselt juhtudel, kus ettevõtjail on tekkinud kahtlus töölise õiguses tasusaamise suhtes või kus tasusaamine ettevõtja arvates on vaieldav. Kõige enam on tekkinud sääraseid konflikte ehitustööde alal tööliste vallandamise puhul, kus etteütlemata vallandamise puhul tuleb üldreegli järgi tasuda ette 2 nädala palk. Tööinspektorite tõenduse järgi ei ole suur osa ehitusettevõtjaid, kes osalt teotsevad juhuslike ettevõtjainena, teadlikud töölise vallandamise korras. Ehitustegevus on aga viimaseil aastail ulatuselt tublisti laienenud. Sellest ongi tingitud suur osa sääraseid palgakonflikte. Teiselt poolt on aga töölised ametühisuste ja tööliste vanemate ning töölisnõukogude selgitustöö tagajärjel saanud oma õigustes teadlikemaks. Sageli tekib sääraseid palgatüüsid ka korratu töö tõttu, mille eest ettevõtjad keelduvad tasu maksmast.

Tööinspektorite kaudu väljanõutud palgasummade tõus ja nõudmiste sisenemine seletub osalt

13. Tööinspektorite vaheltalitusel ettevõtjatele väljanõutud tööliste teenistus.

Gains reçus par les ouvriers grâce à l'intervention des inspecteurs du travail.

Tööinspektorite andmeil on inspektorite vaheltalitus saamatajäänud palkade sissenõudmise alal viimasel ajal kasvanud iga aastaga. 4 a. jooksul on säärase palganõudmiste arv kasvanud arvuliselt ligi 5-kordseks. Sel teel väljanõutud palgasummad on kasvanud võrreldes 1934. a. kuni 7-kordseks. Sellises ulatuses ei ole palgasummade nõudmisi tööinspektorite vaheltalitusel olnud ühelgi aastal.

Olgu märgitud, et tööinspektorite kaasabil väljanõutud palgasummade tõus sellises ulatuses ei anna süiski põhjust järeldusteks, nagu oleks tööliste nendele teenitud palga maksmine kujunenud korratunaks. Tõusu on põhjustanud mitmed teised tegurid.

aga ka sellega, et tööinspeksiooni jaoskondade arvu suurenemisega on nüüd tööinspektorite vaheltalitus saadavamal. Lõpuks on seda põhjustanud ka asjaolu, et tööinspeksiooni järelevalveala on viimasel ajal suurenenud nii järelevalve alla kuuluvate ettevõtete kui ka töötajate arvu poolest.

14. Ettevõtete revisjon.

Visites des inspecteurs du travail dans les entreprises.

Tööinspektorite olulisemaks tegevusalaks on revisjoni teostamine ettevõtete kohtadel. Inspektorite andmed osutavad, et ettevõtete revisjon on töökaitseametkonna täiendamise ja osalise reorganiseerimise tõttu kujunenud viimasel ajal tunduvalt tõhusamaks. Kahel viimasel aastal teostati revisjoni juba ligi 60% ulatuses järelevalve all olevais ettevõtteis. 1935. a. näit. suudeti teostada revisjoni kohal vaid 18% ulatuses; ka eelmisel aastal ei suudetud seda teostada üle 40%.

Suuremas ulatuses on suudetud teostada revisjoni neis jaoskondades, kus jaoskond on pindalalt või ettevõtete arvult väiksem, nagu IV jsk. (Pärnumaa), V jsk. (Lartumaa) ja III jsk. (Viru- ja Järvamaa). Väiksemaid jaoskonnast vaid VII jsk. (osa Virumaast)

Ettevõtete revideerimise sagedus 1933—37. a.
Fréquence de visite des entreprises de 1933—37.

13.	Revideeritud ettevõtete % ¹⁾ % des entreprises visitées					Töötajate % revideeritud ettevõtetes järelevalve all seisvatest töötajate üldarvust % des travailleurs des entreprises visitées au total des travailleurs soumis à l'inspection				
	1937	1936	1935	1934	1933	1937	1936	1935	1934	1933
I jaoskond II district . . .	46,4	56,6	24,5	33,0	32,1	62,2	67,2	47,4	53,3	55,2
III " " . . .	41,8	64,6	19,5	35,4	35,6	52,2	75,9	28,1	79,0	63,9
IV " " . . .	63,3	67,1	22,0	64,4	41,6	79,7	87,0	77,9	95,7	91,1
V " " . . .	96,0	60,2	23,3	81,5	83,3	79,0	50,8	36,6	51,7	83,6
VI " " . . .	74,4	53,6	5,0	17,5	24,0	87,5	64,0	18,6	41,0	37,1
VII " " . . .	54,7	60,7	—	—	—	25,7	37,7	—	—	—
VIII " " . . .	45,0	—	—	—	—	86,2	—	—	—	—
VIII " " . . .	18,0	—	—	—	—	13,3	—	—	—	—
Keskmine — Moyenne . . .	55,8	58,9	18,0	41,9	41,5	67,3	69,0	42,6	65,8	64,9

on 1937. a. teostatud revisjoni väiksemas ulatuses. VIII jsk. asutati alles 1937. a. keskel, mis pärast revisjoni ei suudetud sel aastal teostada kuigi suures ulatuses (16% järelevalve all seisvaist ettevõtteist).

Jaoskonna tööinspektorid revideerisid 1937. a. üldse 3 876 ettevõtet. Neist mitmeid ettevõtteid revideeriti korduvalt (vt. tab. 14), mistõttu üldine visiitide arv tõusis kõigi jaoskondade kohta kokku 5 772-le. Õisi kontrollkäike sooritati peamiselt pagari-tööstusettevõtteisse öötöö keelu seaduse täitmise kontrollimiseks. Osalt sooritati neid ka põllugraafia-ja metallitööstuses naiste öötöö keelu seaduse teostamise kontrollimise otstarbel.

Rõhuvas enamuses on teostatud kohalikku revisjoni inspektorite eneste algatusel ettevõtete üldise

Tööinspektorite revideerimis- ja muud ametkäigid — Visites des inspecteurs du travail dans les entreprises.

14.	1. VII					Ettevõtete arv, kus käidud — Nombre des entreprises visitées				Käike Nombre des visites		Mis põhjustel ettevõtteis käidud Causes des visites				
	Järelevalve all ettevõtteid Nombre des entreprises soumises à l'inspection	Töötajaid järelevalve all olevaid ettevõtteid. — Nombre des travailleurs, dans les entre- prises soumises à l'inspect.	Revideeritud ettevõtteid arv Nombre des entreprises visitées	Revideeritud ettevõtteid % Pourcentage des entrerp. visitées	Töötajate arv revideeritud ette- võtteis esimesel (kalendri) aastal revideerimisel — Nombre des travailleurs dans les entreprises visitées au moment de la pre- mière visite	Üks kord — Une fois	Kaks korda — Deux fois	Kolm korda — Trois fois	Neli ja enam korda Quatre fois et plus	Üldarv — Total	Neist üheks käidud Dont visites nocturnes	Ettevõtte revideerimine Inspection générale de l'entreprise				
												Töötajate kaebuste läbivaatamine Demandes	Tööstusaste uurimine Inspection à l'occasion de l'accident	Streikide ja rühumiste puhul — Grèves etc.	Muul põhjusel — Autres	
a) Tööstus, transport ja side — Industrie, transport et communication.																
I. Murrud ja kaevandused . . .	78	8 209	42	53,8	6 034	24	12	4	2	68	—	52	4	—	5	
II. Mineralide töötlemine . . .	220	3 487	121	56,0	2 061	102	14	4	1	148	—	135	3	—	4	
III. Metallitööstus . . .	705	7 337	439	57,4	5 404	389	35	7	6	535	6	494	12	—	11	
IV. Keemiatööstus . . .	112	2 426	67	59,3	1 819	59	7	1	—	76	—	72	1	—	2	
V. Nahatööstus . . .	187	1 023	115	68,9	684	97	16	2	—	135	—	132	2	—	—	
VI. Tekstiilitööstus . . .	226	12 754	134	59,3	12 255	101	17	10	6	204	2	170	9	—	0	
VII. Puitööstus . . .	807	9 411	568	63,3	5 550	518	38	8	4	638	—	605	19	—	6	
VIII. Paberitööstus . . .	45	2 410	29	84,4	1 947	19	6	3	1	44	—	33	1	—	4	
IX. Põllugraafiatööstus . . .	129	2 186	86	66,7	1 686	69	10	2	5	118	14	113	3	—	2	
X. Toidu-, maitseainete ja jookide tööstus . . .	1 540	8 098	1000	68,8	6 179	641	148	98	181	2 438	1 083	2 262	11	—	150	
Sellest pagari- ja kondiitri- tööstus . . .	456	984	393	66,4	1 056	132	65	60	165	1 580	1 080	1 188	—	—	140	
XI. Kehakate- ja püükaupa- pade tööstus . . .	1 081	3 681	738	66,3	2 468	983	41	13	1	808	2	802	6	—	—	
XII. Ehitustööstus . . .	879	10 791	130	15,5	3 883	110	17	6	3	185	—	168	12	—	—	
XIII. Elektri- ja gaasi- ja vesivarustus . . .	31	1 182	19	61,3	1 044	17	2	—	—	21	—	18	—	—	1	
XIV. Puhastustööstus . . .	535	1 079	265	40,5	433	241	21	3	—	292	—	291	1	—	—	
XV. Transport ja side . . .	236	3 827	51	21,0	1 241	44	1	5	1	62	1	56	3	—	1	
Kokku — Total 1937	6 950	77 990	3876	55,8	52 594	3 114	386	166	210	5 772	1 108	5 403	87	27	54	
1936	5 701	63 705	3305	58,0	43 988	2 947	287	79	84	4 252	130	3 030	63	31	84	
1935	5 097	55 978	919	18,0	23 840	825	76	14	13	1 099	7	956	61	45	20	
1934	4 400	50 280	1830	41,9	33 093	1 755	101	17	8	2 041	21	1 900	64	25	42	
1933	4 234	42 518	1755	41,5	27 574	1 656	78	17	4	1 884	20	1 752	59	17	53	
b) Põllumajandus — Agriculture.																
1937	—	—	456	—	327	400	—	—	—	460	—	457	—	2	1	
1936	—	—	90	—	15	99	—	—	—	99	—	91	—	4	—	
1935	—	—	65	—	96	42	3	—	—	58	—	42	—	6	—	
1934	—	—	3	—	3	1	—	—	—	3	—	—	1	—	—	

revisjoni otstarbel. Töölise kaebuste läbivaatamise, samuti tööstusaste uurimise otstarbel ning streikide puhul on ettevõtteid visiteeritud võrdlemisi harva. 460 korral revideerisid tööinspektorid 1937. a. ka põllumajandusettevõtteid. Suurem osa neist revisjoni-käikudest sooritati Tartumaal (V jsk.).

Peale selle on teostatud kohalikku revisjoni kaubandus-iseloomuga ettevõtteis, nagu kohvikud, söögimajad, restoranid jne. Neid revisjonikäike on registreerinud vaid osa inspektoritest.

Peale otsuste järelevalve ülesannete on tööinspek-
torid 1937. a. rohkem kui kunagi enne esinenud süü-

¹⁾ % järelevalve all olevate tegevate ja seisvate ettevõtete üldarvu alusel.

Tööinspektori tegevuse muud iseloomustused — *Autres caractéristiques de l'activité des inspecteurs.*

15.		1937	1936	1935	1934	1933
Keskmiselt mitmel kalendripäeval iga tööinspektor on revideerimistel ja ametkäikudel olnud	Inspekt. asukoha linnas	90	110	39	40	49
	Väljaspool	53	72,6	41	62	45
	Kokku	152	182,6	80	111	94
Õised ametkäigud	Inspekt. asukoha linnas	920	488	2	20	13
	Väljaspool	188	21	—	2	13
	Kokku	1 108	509	2	22	26
Sõidetud või käidud kilomeetrite arv ametkäikude puhul ettevõttele väljaspool asukoha linna		46 030	44 140	24 933	29 640	26 517
Kohtuasutiselt käidud	Süüdistajana	150	67	61	60	56
	Tunnistajana	89	26	25	37	47
	Eksperdina	—	—	5	8	9
	Kokku	248	93	91	114	112
Osa võtnud omavalits. tööstuskomisjoni koosseisust		5	22	83	66	49
Muudest komisjonidest ja koosseisust osa võtnud		120	56	27	30	55
Asjatolmutuste arv		38 870	34 158	25 714	24 016	21 114
Sissetulnud kirjade arv		95 737	85 885	75 458	67 027	60 077
Väljalähtunud kirjade arv		93 542	90 333	74 743	66 276	58 509
Revideeritud halgekassasid (kordade arv)		3	38	38	15	19

distajana, tunnistajana või eksperdina kohtus ning võtnud osa mitmesuguseist komisjonidest ja koosseisust (üksikasjad vt. tab. 15).

15. Käitiste tööliskonna asutised.

Institutions des ouvriers dans les entreprises.

Tööliskonna asutiste institutsioonil on Eestis juba küllalt pikk ajalugu. Esimene töölisvanemate seadus anti juba enne iseseisvust aastal 1903. Eesti iseseisvumisel anti vastav uus seadus 1919. a. (Vabrikute ja tehaste töölise organisatsiooni ja vanemate nõukogu põhjuskiri — RT 1919, 6, ...). Ajakohasem käitiste tööliskonna asutiste seadus anti 1931. a. (RT 1931, 61, 488), mis hakkas kehtima sama aasta 1. okt. Selle seaduse järgi anti võimalus valida tööliskonna asutisi kõigis tööstuskäitistes, mis asutatud vähemalt 3 kuuka ja kus on vähemalt 25 töölise. Nende asutiste ülesandeks on seaduse järgi töölise huvide kaitse ja nende majandusolude paremale järjele tõstmine ning kaasaaitamine käitise arendamisele.

Ettevõtete arv, kus õigus valida:

	töölisvanemat	töölisnõukogu	kokku
1937	230	93	323
1936	231	80	311
1935	218	75	293
1934	231	85	316
1933	180	81	261

Ettevõtete arv, kus valitud:

	töölisvanem	töölisnõukogu	kokku
1937	64	58	122
1936	54	41	95
1935	17	25	42
1934	23	25	48
1933	27	28	55

Ettevõtete arvu %, kus valitud:

	töölisvanem	töölisnõukogu	kokku
1937	27,8	62,4	37,8
1936	23,4	51,3	30,5
1935	7,8	33,3	14,3
1934	10,0	29,4	15,2
1933	15,0	34,6	21,7

Vaatamata sellele, et tööliskonna asutiste institutsioonil on seaduslik alus ja kaitse juba pikemat aega, ei ole ta ometi lõõnud tegelikus elus kaugeltki läbi seadusega määratud ulatuses. Tõsi, viimasel ajal on olukord ses mõttes paranenud. 1937. a. valiti töölisnõukogusid juba 62,4% ulatuses, 29,4% vastu 1934. a. Eriti kehv on olukord Tööstuslike käitiste tööliskonna asutiste seaduse rakendamise poolt väiksemis ettevõttele, kus töölise arvust olenevalt on õigus valida töölisvanemat. Kuigi väiksemis ettevõttele olukord on võrdsest paranemas nagu suuremais, kus õigus valida töölisnõukogusid, on siiski veel töölisvanemad valimata ca 75% ulatuses. Üldiselt ca 200 ettevõttes ligi 16 000 töölisega, mis moodustab selle seadusega haaratud ulatusest (ca 45 000 töölise) ligi 35%, puudub töölise seaduslik esindus nende huvide kaitseks.

Sellist olukorda seletatakse tööinspeksiooni ja ka Tööliskoja poolt ühelt poolt töölise puuduliku organisatsiooniga, seda eriti väiksemis ettevõttele, ent teiselt poolt tunakse väga olulise tegurina ette ka ettevõtjaskonna tugevat opositsiooni tööliskonna asutiste institutsioonile.

Parem on olukord neis tööstusharudes, kus tööliskond on püsivama koosseisuga; neis harudes aga, kus tööliskond on suures osas vahelduv (sesoonsed alad), puudub töölise esindus suhteliselt suuremas ulatuses. Nii olid 1937. a. tööliskonna asutised valitud elektri- ja gaasivabrikutes ja vesivarustuse alal 77,7% ulatuses, metalli-, keemia-, tekstiil-, paberi- ja polügraafiatööstuses ca 40—60% ulatuses, teiselt poolt aga murdude ja kaevanduste rühmas vaid 29,4%, mineraalide töötlemise alal 25%, puutööstuses 29% ning ehitustööstuses 24,4% ulatuses.

Tööstusliikide käitiste tööliiskonna asutised — Institutions et représentations ouvrières dans les entreprises industrielles.

16.	Töölisvanemad Représentants ouvriers		Tööliiskonnakogud — Conseils des ouvriers								Üldse — N. total			
			3-liikmeline		4-membres		5-liikmeline		6- ja enam liikmeline					
			Seaduse alla kuuluvate ettevõtete arv	Ettevõtete arv, kus valitud tööliiskonnakogu	N. des entrepr. où les conseils sont autorisés	N. des entrepr. avec les conseils exist.	Seaduse alla kuuluvate ettevõtete arv	Ettevõtete arv, kus valitud tööliiskonnakogu	Seaduse alla kuuluvate ettevõtete arv	Ettevõtete arv, kus valitud tööliiskonnakogu	Seaduse alla kuuluvate ettevõtete arv	Des entrepr. soumises à la loi	Ettevõtete arv, kus valitud tööliiskonnakogu	Des entrepr. où le conseil ont été élus
<i>Pour la nomenclature française s'adresser au tab. 5</i>	Tööstusliikide käitiste tööliiskonna asutiste seaduse alla kuuluvate ettevõtete arv N. des entreprises sous le régime des insttit. ouv.	Ettevõtete arv, kus valitud tööliiskonnakogu N. des entrepr. où les représent. ont été élus												
I. Murrad ja kaevandused	9	1	4	1	1	1	—	—	3	2	17	5	24	
II. Mineraalide töötlemine	15	3	2	—	1	1	—	1	—	2	20	5	25	
III. Metallitööstus	24	9	9	6	1	1	—	—	1	1	35	17	52	
IV. Keemiatööstus	9	2	2	—	1	1	—	—	—	—	12	5	17	
V. Nahatööstus	9	—	—	—	—	—	—	—	—	—	9	—	9	
VI. Tekstiilitööstus	25	9	10	7	1	1	—	3	3	3	42	23	65	
VII. Puitööstus	29	7	3	3	—	—	—	—	1	1	38	11	49	
VIII. Paberitööstus	5	1	4	4	—	—	—	—	1	1	10	6	16	
IX. Polügraafiatööstus	11	4	3	2	—	—	—	—	—	—	14	6	20	
X. Toidu- ja maitseainete ning jookide tööstus	31	8	8	6	1	1	—	—	—	—	40	15	55	
XI. Kohakatte- ja pudukaupade tööstus	18	5	3	—	—	—	1	1	—	—	22	6	28	
XII. Ehitustööstus	29	6	10	3	1	1	1	—	—	—	41	10	51	
XIII. Elektrienergia ja vesivarustus	7	5	2	2	—	—	—	—	—	—	9	7	16	
XIV. Puhastustööstus	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	2	
XV. Transport ja side	7	2	5	2	—	—	—	—	—	—	12	4	16	
Kokku — Total 1937	230	64	70	38	7	7	7	5	9	8	323	122	445	
1936	231	54	60	26	7	3	5	5	8	7	311	95	406	
1935	218	17	57	14	8	3	3	2	7	6	293	42	335	
1934	231	23	65	15	10	4	5	3	5	3	310	48	358	
1933	180	27	65	10	6	2	7	4	3	3	261	55	316	
1932	163	26	50	20	7	6	4	3	7	5	221	60	281	
1931	118	51	39	22	5	5	5	3	5	4	172	85	257	

Töökaite kohta Keakbüroo väljaandels enim ilmunud artiklid ja andmed:

Töökaite 1933. a., R. Sörmsus, E. Stat. nr. 150(5), 1934. a., lk. 251—261.
„ 1932. a., R. Sörmsus, E. Stat. nr. 145(12), 1933. a., lk. 618—627.
„ 1931. a., E. Stat. nr. 130(9), 1932. a., lk. 495—505.
„ 1930. a., E. Stat. nr. 116(7)—117(8), 1931. a., lk. 449—457.
„ 1929. a., E. Stat. nr. 104(7)—105(8), 1930. a., lk. 396—408.

V. Feldman.

ERA- ja TÄHTSAMATE ÜHISPANKADE TULUD ja KULUD 1937. a.

RECETTES et DÉPENSES des BANQUES PRIVÉES et des BANQUES COOPÉRATIVES en 1937.

Sis u: 1. Pankade arv ja üldseisukord, lk. 333. 2. Tulude ja kulude koostis, lk. 335. 3. Puhaskasu jaotus ja makstud dividend, lk. 337.

1. Pankade arv ja üldseisukord.

Nombre des banques et situation générale.

Erapankade arv ja koostis püsis 1937. a. endisena (11 aktsia- ja 2 linnapanka), arvestatavate tähtsamate ühispankade arvu aga suurendati seniselt 25-ilt 61-le. Nimetatud 61 ühispanga hoiuste ja laenu summad moodustavad üle 85% kõigi ühistegelike krediitasutiste vastavaist

üldsummadest. Muja asuvaid osakondi omasid endiselt 3 aktsia- ja 3 ühispanka, nimelt Krediitpank 8 (Haapsalus, Hiiu-Keinas, Narvas, Petseris, Pärnus, Türi, Viljandis ja Võrus), Tartu Pank 1 (Tartus), Tartu Tööstuse Pank 1 (Rakveres), Viljandi ühispank 1 (Abjas), Tallinna Laenu- ja Hoiukassa 1 (Nõmmel) ning Põllupidajate Ühispank 1 osakonna (Keilas).

Majandusliku aktiivsuse jätkumisel 1937. a. kestis edasi pangategevuse laienemine aktiivsete kui ka passiivsete operatsioonide alal. Nagu teiselgi pärast-krisisaastail, kujunes kasv hoiuseil ulatuslikumaks kui laenudel, kuid endisest märksa väiksemal määral. Erapankadel ja 25 tähtsamal ühispangal (61 tähts. ühispanga kohta on andmed olemas vaid alates 1937. a.) kujunes hoiuste ja laenude kasv 4 viimasel aastal

Juurdekasv 1 000 kr.

	Hoiused	Laenud	Hoiuste kasvu ülekaal
1937	11 077	7 800	3 277
1936	18 024	12 733	6 101
1935	9 508	5 350	4 218
1934	13 481	2 900	10 575

järgmiseks. Võrreldes eelmise aastaga aeglustus hoiuste ja laenude kasv 1937. a. tunduvalt. Üldiselt

sissetulekute suurenemisel ei saa oletada sääste-tegevuse vähenemist m-a. Hoiuste juurdevool pankadesse suureneski tegelikult võrreldes eelmise aastaga, kuid nende kasvu pidurdas äravoolu samaaegne kiirenemine. Eelmisel aastal pikalaenuasutiste poolt antud ja investeerimiseks määratud tööstuskrediidi summad, mis mahutati esialgselt hoiule erapankadesse, voolasid 1937. a. suurelt osalt jälle välja; pidevalt kestev hindade tõus mõjustas hoiuste omanikke üha suuremal määral mahutama rahalisi tagavarasid reaaliäärtusisse; sisemaise metsahinna tõusu ja metsasaaduste turul välismaal valitsenud ebaselguse mõjul hoidusid metsakaupmehed tehinguist möödunud aasta lõpul, jättes hankimata ka nimetatud tehingute läbiviimiseks vajalikud, tavaliselt võrdlemisi suured krediidid. Laenude andmisel olid pangad üldiselt endisest tagasihoidlikumad, tingitult osalt hoiuste kasvu aeglustumisest. Need asjaolud olid tähtsamaid hoiuste ja laenude kasvu pidurdajaid 1937. a.

Arvete seis milj. kr.

	Aasta keskmine			1937 ¹⁾				1936 ¹⁾				1935 ¹⁾
	1937	1936	1935	XII	IX	VI	III	XII	IX	VI	III	XII
Erapangad.												
Kassa ja j. a.	5,1	5,8	5,6	8,4	4,7	5,5	5,1	7,2	6,8	6,8	4,8	8,0
Laenud	64,4	56,6	53,9	64,5	64,4	65,5	60,7	60,0	56,5	57,1	57,2	53,6
a) Disk. vekslid	29,9	25,6	23,9	29,4	23,7	30,9	31,2	28,0	25,5	26,1	26,0	23,1
b) Kto-kr. laenud	33,4	30,1	23,9	34,0	34,5	33,4	34,4	31,0	30,1	30,0	30,2	29,5
Korresp. (aktiiva)	5,2	4,1	2,4	6,6	5,4	5,1	3,7	5,5	4,7	4,1	3,0	3,5
Kinnisvara	5,0	5,1	5,3	5,0	5,0	5,0	5,0	5,0	5,1	5,1	5,1	5,1
Garantiid	20,3	10,1	6,6	5,9	6,2	12,7	12,3	11,2	11,2	11,0	9,4	7,3
Bilans	105,6	98,0	81,7	106,3	103,6	110,0	106,9	101,9	97,4	95,9	91,2	87,0
Omakapital	7,9	7,7	7,5	7,8	7,9	7,9	7,9	7,7	7,8	7,8	7,8	7,4
Hoiusummad	54,3	47,2	39,4	59,9	55,8	55,0	52,1	53,1	50,0	48,9	44,5	42,2
a) Tähtajal	10,7	8,8	6,5	11,2	11,2	11,0	10,4	9,6	9,7	8,9	8,4	7,7
b) Jooksvad arved	41,7	38,7	31,2	46,3	42,6	41,9	40,3	41,9	38,8	37,8	34,7	32,5
Võlaarved ja rediskont	10,4	8,6	8,7	10,9	8,6	11,2	12,2	11,1	6,8	7,8	10,7	10,9
Korresp. (passiiva)	11,6	11,5	11,7	12,3	11,6	11,8	12,2	11,3	11,5	11,5	11,8	12,4
Tähtsamad ühispangad (25).												
Kassa ja j. a.	6,6	6,5	6,0	8,2	6,4	6,2	6,4	7,5	7,0	6,6	5,7	6,5
Laenud	36,7	30,3	25,6	37,7	38,3	37,3	36,4	34,4	31,9	30,2	29,4	28,1
a) Disk. vekslid	21,5	17,5	15,1	22,3	22,4	21,8	21,1	19,0	18,3	17,0	17,1	16,0
b) Kto-kr. laenud	11,4	9,1	7,0	11,5	12,0	11,8	11,7	10,8	9,8	8,8	8,6	8,4
Korresp. (aktiiva)	1,4	1,0	0,8	1,8	1,2	1,3	1,3	1,4	1,0	1,1	0,8	0,9
Kinnisvara	1,9	1,9	2,2	2,0	1,9	1,9	1,9	1,9	1,9	1,9	1,9	1,8
Garantiid	0,9	0,9	0,7	0,8	0,8	1,0	1,0	0,7	0,8	0,9	1,0	0,7
Bilans	52,0	45,3	39,7	55,5	54,4	53,3	52,2	50,4	48,1	45,6	43,4	41,5
Omakapital	3,7	3,3	3,1	4,0	3,8	3,8	3,6	3,4	3,3	3,3	3,3	3,1
Hoiusummad	41,1	35,3	30,1	44,6	40,9	40,7	41,0	40,5	37,2	35,6	33,5	32,3
a) Tähtajal	12,5	10,7	9,2	13,2	12,7	12,6	12,3	11,8	11,2	10,8	10,4	9,7
b) Jooksvad arved	27,3	23,7	20,1	30,3	27,3	27,3	28,1	27,7	25,1	24,0	22,3	21,8
Võlaarved ja rediskont	3,1	2,4	2,3	2,4	4,0	3,5	2,9	2,7	2,5	2,1	2,6	2,6
Korresp. (passiiva)	0,9	0,8	0,7	1,1	1,0	1,0	0,9	0,9	0,9	1,0	0,7	0,8

Tegevuse areng, eriti laenude alal, ei ilmne kuigi tüpsalt vastavate arvete aasta-lõppseisudes, kuna aasta kestel toimuvad sesoonsed võnked, mis ei tarvitse olla ühtlased üksikül hooaegadel, ei pääse mõjule sel juhul. See aasta-lõppseisude puudus annab end märgatavamalt tunda arveteseisude kasutamisel alusena pankade sissetulekute ja väljaminekute kujunemise vaatlemisel. Sel juhul on eelistatavamad aasta keskmised arveteseisud, milles tegevuse ulatuslik areng avaldub õigemini. Arvete lõpp- ja keskmiste seisude ning nende alusel arvutatud kasvu suuruse erinevust selgitavad järgnevad andmed. Kasv moodustas aasta lõppseisude (31. XII 1937 ja 1936) järgi laenudel 4,5 milj. kr erapankadel ja 3,3 milj.

1) Kuu lõput.

kr 25 tähtsamal ühispangal ning hoiustel vastavalt 6,8 milj. kr ja 4,3 milj. kr. Keskmiste seisude järgi saame laenude juurdekasvuks 1937. a. erapankadel 7,3 milj. kr ja ühispankadel 6,4 milj. kr ning hoiuste juurdekasvuks 7,1 milj. kr ja 5,8 milj. kr. Kasv arvestatuna keskmiste arvete alusel osutub ulatuslikumaks, eriti tunduvalt laenudel, misjuures lisalaenu summa ületab lisahoiuste summa mõlemal pankade rühmal. Selline laenude ja hoiuste vahekorra kujunemine võimaldus hääressursside hankimise teel teisilt pankadelt (eeskätt emissioonipangalt), mis avaldus samaaegses rediskondi ja võlaarvete paisumises võrreldes eelmise aastaga. Keskmine kassatagavara ja antud garantiide seis ei muutunud 1937. a. nimetamisvää-

selt, ehkki erapankade garantiide summa alanes enam kui poole võrra 1937. a. teise poole kestel, ühe välistellimise puhul antud garantiide tähtaegade saabumise tõttu. Garantiide kõrgeim seis langes möödunud aastale ja selle eelne garantiide kasv, samuti järgnenud koondumine toimusid järk-järgult.

2. Tulude ja kulude koostis.

Composition des recettes et dépenses.

Hoiuste ja laenude vahelise pinge suurenedes näitasid intressimäärad, eriti laenude alal tagasihoidlikku kasvu kaldu mist möödunud aasta teisel poolel. Teatud määral see asjaolu, kuid peamiselt operatsioonilise tegevuse laienemine põhjustasid pankade sissetulekute ja väljaminekute paisumist võrreldes eelmise aastaga. Sissetulekud, suurenedes eelmise aastaga võrreldes 15,2% erapankadel ja 17,7% 61 tähtsamal ühispangal, ulatudes esimesil 7 001 tuh. *kr* ja viimaseil 4 764 tuh. *kr*. Kasv toimus mõlemal rühmal peamiselt saadud intresside ja komisjoni arvel, mis moodustasid 5 185 tuh. *kr* era- ja 4 255 tuh. *kr* tähtsamal ühispankadel, olles suurenenud vastavalt 956 tuh. *kr* ja 743 tuh. *kr* võrra. Teisist sissetulekuist suurenesid veidi tulud kinnisvarade kasutamisest ja vähenesid mitmesugused tulud, ulatudes esimesed 321 tuh. *kr* era ja 152 tuh. *kr* ühispankadel (1936. a. 311 tuh. *kr* ja 144 tuh. *kr*) ning viimased vastavalt 1 495 tuh. *kr* ja 357 tuh. *kr* (1936. a. 1 539 tuh. *kr* ja 391 tuh. *kr*).

Intressitulul näitas kasvu kõigi tähtsamate liikide järgi. Ulatuslikum oli see diskontovekslite, kontokorrent laenude ja väärtpaberite alal, tingitult eeskätt vastavate laenuoperatsioonide laienemisest ja väärtpaberite portfelli täiendamisest, kuid teatud määral ka laenuintressimäära tõusust ning mittekindlaprotsendiliste väärtpaberite tulukuse suurenemisest.

Kinnisvara omasid 10 erapanka ja 61 tähtsamast ühispangast 31. 1937. a. bilansiandmeil moodustas kinnisvara soetamishind erapankadel 5,0 milj. *kr* (aasta keskmine summa) ja ühispankadel 2,3 milj. *kr* ning praegune väärtus, s. o. arvatud maha amortisatsioon, vastavalt ca 4,0 milj. *kr* ja ca 1,3 milj. *kr*. Kinnisvara tuluallikana omab väikest osatähtsust. Arvates maha kinnisvara sissetulekusummast sel alal tekkinud kulud, mis erapankadel veidi suurenesid möödunud aastal, ja amortisatsioon, saame netotuluna erapankadel 74 tuh. *kr* ja ühispankadel 35 tuh. *kr* ehk 1,0% kinnisvara väärtuse summast mõlemal rühmal. Madala tulukuse põhjustas osalt omakasutamisel olevate ruumide üüri väärtuse mitte ehk madalalt arvestamine ja kõrge amortisatsioonikulu. 3 era- ja 8 ühispangal ületasid kinnisvara kulud tulusid.

Mitmesuguste sissetulekute pealiik — kursikasu veidi suurenedes era- ja vähenedes tähts. ühispankadel andis esimesile 1 089 tuh. *kr* ja viimaseile 121 tuh. *kr*. Sel alal saadud netotulu vähenes tunduvalt erapankadel, kuludena arvestatud kursikahjude suure

tõusu tõttu (+347 tuh. *kr*), ühispankadel ei muutunud nimetamisväärselt.

Ühes sissetulekutega kasvasid pankade väljaminekud. Kasvu üldisemaks põhjuseks oli tegevuse laienemine, mis tingis operatsiooni- ja ärikulude paisumist, kuid ka hindade ja palkade tõususuunaline areng mõjustas kulusid tõstvalt. Kulud, nagu sissetulekudki suurenesid möödunud aastal era- ja ühispankadel peagu kõigi tähtsamate liikide järgi. Valitsemis- ja ärikulud ulatusid erapankadel 1 821 tuh. *kr* ja ühispankadel 1 422 tuh. *kr*, mis on enam eelmisest aastast vastavalt 240 tuh. *kr* ja 208 tuh. *kr*. Suurenemine toimus valitsemiskulude (peaosas juhatuse tasude) ametnike ja teenijate tasude, asjaajamise ja majanduslike kulude ning maksude arvel.

Personaali tasud, mis moodustavad kandvama osa ärikuludest, suurenesid osalt personaali arvulise kasvu ja osalt tasunormide paisumise tulemusena. Kantseleimaterjali, ruumide jne. tarvituse suurenemine ühenduses tegevuse laienemisega, hindade kallinemine ning tehingute kasv paisutas vastavaid kulusi.

Makstud intressid, komisjon ja porto ulatusid erapankadel 2 402 tuh. *kr* ja tähts. ühispankadel 2 264 tuh. *kr*, olles suurenenud võrreldes eelmise aastaga 323 tuh. *kr* ja 347 tuh. *kr* võrra. Juurdekasvust valdav osa langes hoiuste (tähtajalised hoiused, jooksvad arved ja kontokorrent arvete krediidisaldod) intresside arvele, mis moodustasid suurima operatsioonikulu liigi. Kasvu näitasid veel rediskondilt ja võlaarveilt makstud intressid ning komisjon ja porto mõlemal rühmal. Korrespondentide arveilt makstud intresside summa suurenes ühispankadel ja vähenes erapankadel. Viimase põhjustas intressimäära alanemine (keskmise korresp. arvete seis peagu ei muutunud). Üldiselt aga püsis makstavate intresside määr endisel tasemel.

Muudest kuludest suurenesid möödunud aastal tunduvalt kursikahjud erapankadel (+347 tuh. *kr*) ja mahakirjutused ühispankadel (+111 tuh. *kr*). Kahtlaste laenude mahakirjutus on nõudnud pankadelt kõigil aastail võrdlemisi suuri summasid. Ulatuslikumad, ka suhteliselt, olid need kulutused erapankadel. 1935—37. a. kõikus mahakirjutuste summa erapankadel 635 tuh. *kr* — 894 tuh. *kr* ja tähts. ühispankadel kahel viimasel aastal (1935 — 25 ühispangal 223 tuh. *kr*) 290 tuh. *kr* — 401 tuh. *kr*, mis moodustas keskmisest laenude summast esimesil 1,1% — 1,6% ja viimaseil 0,8% (1935. a. 0,9%). Vaatamata näiliselt tagasihoidlikumale mahakirjutamisele, osutus laekumine mahakirjutuste arvel ühispankadel soodsamaks kui erapankadel. Nimelt laekus viimasel 3 aastal ühispankadele mahakirjutatud laenusummasid 0,3% — 0,5% ja erapankadele 0,1% — 0,2% suuruses keskmisest laenude summast. Mahakirjutus oli suurim kto-krt laenude alal era- ja vekslite alal ühispankadel. Kursikahjud esinesid suuruselt tähtsusetu kululiigina ühispankadel, kuna erapankadel moodustasid 1937. a.

üle poole mitmesuguste kulude üldsummast, mis ulatus esimesil 482 tuh. kr ja viimaseil 1 678 tuh. kr.

Kooskõlas tegevuse arenguga näitasid tuludest suurimat kasvu saanud intressid, eriti laenuidelt ja kuludest — erapankadel makstud intressid, eriti hoiuseilt ja komisjon ning ühispankadel mitmesugused kulud, neist eriti mahakirjutused. Nimetatud tulud ja kulud kasvasid märgatavamalt ka osatähtsusest. Intressidena ja komisjonina said erapangad 74,0% ja ühispangad 89,3%, sellest laenuintressina 55,4% ja 69,4% tulude üldsummast. Muud tulud, neist eriti kursikasud omavad erapankadel märksa suuremat osatähtsust kui ühispankadel, mis tuleb panna suurelt osalt ühe suurema erapanga arvele. Ulatuslikumate muude tulude tõttu kujunes tulude % keskmisest laenusummast erapankadel suuremaks kui ühispankadel, moodustades esimesil 10,8 (1936. a. 10,7) ja viimaseil 9,9 (1936. a. 10,2). Saadud intresside ja eriti laenuintresside alal osutus tähendatud protsentarv vastupidiselt suuremaks ühispankadel. Nimelt moodustas saadud intresside ja komisjoni kogusumma laenusummast erapankadel 8,0% (1936. a. 7,5%) ja ühispankadel 8,8% (1936. a. 8,7%) kuna keskmiseks laenuintressimääraks saame 6,0% (1936. a. 5,6%) erapankadel ja 6,8% (1936. a. 6,7%) ühispankadel. Üksikute kululiikide osatähtsus kujunes järgmiseks: Kulude kogusummast langes makstud intressidele ja komisjonile erapankadel 39,1% (1936. a. 38,8%) ja ühispankadel 52,8% (1936. a. 52,9%), valitsemis- ja ärikuludele

29,0% (1936. a. 29,3%) era- ja 33,2% (1936. a. 33,5%) ühispankadel ning muudele kuludele (kinnisvara kulu, mahakirjutused, kursikahjud) 31,3% (1936. a. 32,1%) era- ja 14,0% (1936. a. 13,0%) ühispankadel. Era- ja ühispankade vahelise suure erinevuse põhjustas peamiselt kursikahju, mis csines suuresummalisena esimesil ja tähtsusega suurusel viimaseil. Valitsemis- ja ärikulud moodustasid laenusummast 2,8% (1936. a. 2,8%) era- ja 3,0% (1936. a. 2,9%) ühispankadel, misjuures juhatusse tasu oli suurem erapankadel (1936 ja 1937. a. 0,3%, ühispankadel 0,2%), ametnike ja teenijate tasu, asjaajamise ja majanduslikud kulud kõrgemad ühispankadel (kokku 2,3%, 1936. a. 2,2%, erapankadel 1936 ja 1937. a. 2,0%), ning maksude koormis ligemale võrdne mõlemal rühmal (1936 ja 1937. a. 0,4%). Tegevuse laienemisel oluiks loomulik oodata ärikulude alanemist (suhteliselt), ent seda ei tulnud, osalt asetleidnud hindade tõusu tõttu.

Üksikute tuluallikate ja kululiikide osasuurelt erinesid pangad suuremääriliselt. Laenuintresside osatähtsus kõikus 27,0%—77,1% erapankadel, misjuures see oli alla 50% kahel pangal, tingitult ühel juhul kinnisvara kasustami se tulu ja teisel juhul mitmesuguste sissetulekute, eriti kursikasude erakordsest suuruselt. Ühispankadel andsid laenuintressid peagu eranditult kaugelt üle poole kogutulust. Muud saadud intressid, mis moodustasid väärtpaperite, teisis krediitasutis olevate hoiuste jne. intressidest, ulatusid erapankadel 0,8%—25,4% ja 17 tähta. ühispangal (teiste kohta

Üksikute pankade tulude ja kulude koostis ning kasv % 1937. a. (Tulud üldse = 100.)

	Laenuid %	Muud saadud %	Komisjon ja porto	Tulud kinnisvarade kasustamisest	Mitmesugused sissetulekud	Kulud üldse	Hoiussumma %	Muud makstud %	Ärikulud	Kinnisvarate kasutamise kulud	Muud kulud	Kasu %
Krediid pank	50,1	15,4	6,8	7,8	18,9	94,0	29,5	7,7	24,0	4,5	28,0	6,4
G. Scheel ja Ko	37,4	3,3	11,3	1,1	40,9	93,0	13,0	6,9	23,2	2,8	47,1	7,0
Tartu pank	58,0	2,4	12,8	1,5	25,3	80,5	17,7	16,7	27,0	2,0	17,1	19,5
Tallinna linnapank	64,0	25,4	5,8	0,5	4,2	82,0	48,9	1,0	28,1	0,4	8,6	18,0
Tartu linnapank	77,1	10,9	9,5	—	2,5	71,6	42,7	0,8	25,1	—	3,0	28,4
Kauba pank	74,0	5,7	5,7	9,8	4,8	80,4	27,6	13,4	26,3	5,4	7,7	19,6
Besti laenu pank	27,6	0,8	4,0	40,9	20,7	96,1	12,8	7,4	19,9	29,9	26,1	3,9
Tallinna aktsia pank	69,4	3,3	10,8	—	16,5	96,5	16,6	15,1	49,7	—	18,1	1,6
Tartu töötuspank	74,6	1,4	14,4	5,3	4,3	27,0	14,8	24,4	37,3	4,7	5,8	13,0
Valga pank	69,8	7,4	14,4	—	8,4	31,9	35,5	3,6	35,8	—	7,0	18,1
Pärnu krediid pank	71,7	4,3	13,3	1,2	9,5	91,4	26,0	15,8	32,3	2,8	8,5	8,6
Viru pank	74,0	4,2	7,3	12,5	2,0	86,1	44,0	2,6	26,6	9,8	3,2	13,9
Võru pank	68,6	1,1	18,9	8,9	2,5	84,8	27,2	7,9	40,1	6,5	2,6	15,7
Kokku 1937	55,4	9,3	9,4	4,6	21,3	87,8	25,5	8,8	26,0	3,5	24,0	12,2
1936	51,8	9,0	8,8	5,1	25,3	88,6	25,1	9,1	26,0	3,8	24,6	11,4
61 ühispanka 1937	69,5	10,6	9,2	3,2	7,5	89,9	41,6	6,0	29,8	2,4	10,1	10,1
1936	66,6	11,3	8,8	3,6	9,7	89,6	41,2	6,2	30,0	3,0	9,2	10,4
Besti rahvapank	57,2	14,9	7,8	5,5	14,6	90,5	36,2	7,3	28,1	5,4	19,5	9,5
Põllumeeste keskpank	67,1	11,1	20,3	—	1,5	88,7	49,1	8,4	24,9	—	6,3	11,3
Tall. majaan. pank	75,4	15,7	5,2	2,1	1,6	90,7	55,0	0,5	25,3	1,8	7,5	9,3
Tartu Eesti laenu-hoiu üh.	69,1	15,7	4,6	3,5	7,1	93,3	50,6	0,9	23,1	3,1	15,6	6,7
Viljandi ühispank	75,7	8,4	4,7	—	11,2	90,1	35,6	13,3	24,3	—	16,9	9,9
Põllumajanduse pank	69,6	10,1	8,1	3,0	9,2	91,3	42,0	6,2	28,1	1,9	13,1	8,7
Tartu majaan. pank	72,0	4,2	8,0	4,1	11,7	91,2	40,4	4,5	26,7	2,5	17,1	8,8
Pärnu Eesti laenu-hoiu üh.	74,5	11,4	5,8	1,2	7,1	90,5	43,9	7,0	30,1	0,7	8,8	9,5
Virumaa ühispank	72,7	7,5	8,5	8,2	3,1	93,7	45,1	6,0	27,9	0,5	8,2	2,3
Tallinna laenu-hoiu kassa	63,1	12,3	10,6	10,0	4,0	97,2	49,4	2,4	30,4	7,5	7,5	6,8
Majaan. krediidpank	75,9	8,3	12,4	—	3,4	88,9	35,0	6,8	41,3	—	5,8	11,1
Põitsamaa ühispank	77,5	5,8	6,2	0,7	1,3	93,0	30,6	18,4	27,3	3,4	6,2	6,1
Narva majaan. pank	63,8	7,9	10,2	7,8	10,3	92,0	37,0	3,9	32,0	2,6	15,9	8,0
Pärnumaa põllumeeste ühispank	49,7	14,8	4,4	1,4	29,7	87,9	41,8	3,2	34,4	1,5	7,0	12,1
Põllupidajate ühispank	60,2	13,0	11,0	—	14,0	88,6	38,2	3,7	34,9	—	11,8	11,4
Rakvere ühispank	67,0	5,8	8,4	10,1	8,7	80,1	36,5	8,0	28,4	6,1	11,1	10,9
Tallinna jundühispank	60,8	4,2	17,6	—	11,4	84,7	22,1	16,4	42,2	—	4,0	16,3

jäi % arvutamata) 4,2%—15,7%. Selle sissetuleku taseme kujunemisel omas enamasti määravat tähtsust väärtpaberit ja ühispankadel veel hoiuarveid teisis kreditaasutisist saadud intressitulu suurus. Viimane omakorda sõltus väärtpaberite omandi ja intressikandval hoiul teisis pankades olnud summade suuruselt. Need summad moodustusid enamasti laenu- desse rakendamata jäänud hoiuste ülejääkidest, mis olid üldiselt ühispankadel suuremad kui erapan- kadel. Mitmesuguseilt komisjoni-operatsioonidelt (in- kasso, garantiid jne.) said sissetulekut erapangad 4,0%—18,0% ja 17 tähtsamat ühispanka 4,4%—20,3%. Üldsummas esines nimetatud sissetulek võrdses suu- ruses mõlemal pankade rühmal. Kinnisvarast saadud sissetuleku osatähtsus oli erapankadel veidi suurem kui ühispankadel. Nimetatud tulu suuruselt ületas tavalist piiri 1 erapangal, kelle kinnisvarasumma (soetamishind) moodustas 53,3% bilansist. Mitme- sugused sissetulekud olid tundavas ülekaalus era- pankadel, andes neile 2,0%—46,9% ja ühispankadel 1,3%—29,7% sissetuleku üldsummast. Suuremad arvud langesid enamasti ulatuslikke kursislikke arvestanud pankadele.

Kulud moodustasid keskmiselt 87,8% (1936. a. 88,6%) era- ja 89,0% (1936. a. 89,6%) ühispankadel ning üksikul erapankadel 71,6%—98,5% ja ühispanka- del 84,7%—97,2%. Operatsioonikulude katteks läks 34,3% (1936. a. 34,2%) erapankadel ja 47,0% (1936. a. 47,4%) ühispankadel, ärikuludeks esimesil 26,0% (1936. a. 26,0%) ja viimaseil 29,8% (1936. a. 30,0%), kinnisvara kuludeks vastavalt 3,5% (1936. a. 3,8%) ja 2,4% (1936. a. 3,0%) ning muudeks kuludeks 24,0% (1936. a. 24,0%) ja 10,1% (1936. a. 9,2%).

Kokkuvõttes märgime intressitulu osatähtsuse suurenemist muude tulude arvel kuna kulude osa- tähtsuses ja koostises ei leidnud aset suuremaid muu- tusi võrreldes eelmise aastaga.

3. Puhaskasu jaotus ja makstud dividendid.

Répartition du bénéfice net et dividendes payés.

Ühes tegevuse laienemisega on pidevalt kestnud tegevustule- muste soodustumine pangas- tuses pärast kriisiasustail, vaa- tamata sellele, et samal ajal kulutati võrdlemisi suuri summased bilansside puhas- tamisele. Nagu eelmiselgi aastal, kasvasid pankade

Üldse saadud ja makstud protsendimäärad.

	Saadud	Makstud	Vahe
1937. a. erapangad . . .	5,69	2,94	2,75
25 tähts. ühispanka . . .	6,25	3,84	2,41
1936. a. erapangad . . .	5,37	2,95	2,42
25 tähts. ühispanka . . .	6,17	3,86	2,31

tulud ja kulud 1937. a. peamiselt tegevuse laienemise järeltulusel. Ühtlasi jätkus eelmisel aastal märgitud tulude ja kulude vahelise suhte soodustumine int- resside alal, tingitult saadavate intresside määra kasvust. Ehkki muude tulude ja kulude vahelkord

Puhaskasu jaotus % (puhaskasu = 100%), dividendid summa ja selle % põhikapitalist 1937. a.

	Tähts- ja erikapital	Kätkasu juhat. ja ametn.	Muud	Dividend	Dividendid summa kr	Dividendid % põhikapitalist
Krediit pank	78,5	—	7,8	13,7	14 000	1,0
G. Scheel ja Ko	18,0	—	53,2	28,9	60 000	8,0
Tartu pank	9,8	—	69,9	20,3	60 000	6,0
Tallinna linnapank	32,0	18,0	3,8	46,2	65 000	10,7
Tartu linnapank	30,0	13,0	20,2	36,8	40 000	13,0
Kauba pank	43,3	10,7	6,1	39,9	21 000	7,0
Besti laenu pank	100	—	—	—	—	—
Tallinna aktsiapank	100	—	—	—	—	—
Tartu tööstuspank	10,0	15,2	13,0	61,2	10 000	5,0
Valga pank	5,2	14,8	4,9	75,9	16 000	16,0
Pärnu krediidipank	7,1	20,6	13,0	59,3	6 400	4,0
Viru pank	10,8	11,5	8,3	69,4	6 875	5,5
Võru pank	26,0	13,9	12,1	48,6	2 000	4,0
Kokku 1937	26,7	5,6	37,0	30,7	301 275	5,3
1936	31,3	0,7	25,0	37,0	287 700	5,0
Besti rahvapank	31,5	—	5,3	63,2	80 130	8,0
Põllumeeste keskpank	34,0	8,1	3,3	54,6	16 800	8,0+4,0
Tall. majaoman. pank	21,1	8,1	51,1	19,7	23 276	8,0
Besti laenu- ja hoiuühisus						
Tartus	28,4	18,0	—	53,0	10 600	5,0
Viljandi ühispank	45,9	13,6	8,1	32,4	7 040	8,0
Tartu majaoman. pank	28,4	—	10,1	66,6	11 349	8,0
Põllumeestepank	20,2	24,4	0,4	55,0	9 869	7,0
Pärnu eesti laenu- ja hoiuühis.	24,4	5,7	8,3	61,6	8 116	8,0
Tallinna laenu- ja hoiukassa	19,2	—	15,0	65,8	2 173	4,0
Põltsamaa ühispank	32,9	7,9	7,0	51,3	2 805	5,0
Tallinna juudi ühispank	20,0	—	35,0	45,0	7 111	6,0
Pärnumaa põllumeeste ühis- pank	26,9	19,5	7,0	46,6	4 338	7,0
Rakvere ühispank	55,5	4,0	—	39,9	3 233	7,0
Võru ühispank	20,0	—	33,6	46,4	3 155	7,0
Jõgeva ühispank	61,6	—	—	38,4	2 681	5,0
Põllupidajate ühispank	20,0	—	3,0	77,0	6 200	5,0
Narva ühispank	41,4	—	20,6	38,0	3 000	6,0
Lääne- Eesti ühispank	36,7	—	12,1	51,2	4 740	6,0
Saarde laenu- hoiu ühisus	49,7	—	0,0	41,3	2 287	6,0
Võhma ühispank	21,5	—	28,0	49,0	3 450	8,0
Tartu juudi ühispank	21,6	—	9,9	68,5	2 544	5,0
Saarte ühispank	45,7	—	16,2	38,1	2 351	6,0
Tõrva ühispank	20,0	—	8,0	72,0	2 848	8,0
Kinnisvaraoman. pank	—	—	—	—	—	—
Petseri laenu- ja hoiuühisus	61,9	—	—	38,1	1 030	6,0
Kokku 1937	28,8	6,6	21,5	43,1	171 209	7,2
1936	27,2	7,1	25,6	40,1	138 616	6,4
Narva majaom. pank	20,0	—	26,7	53,3	3 865	8
Rapla ühispank	20,0	—	—	80,0	2 097	5
Tallinna ühispank	31,0	12,6	5,8	51,1	4 810	7 ²⁾
Valga ühispank	34,8	8,1	—	57,1	2 459	5
Helme ühispank	34,7	—	—	65,9	2 698	8
Kaubanduse ühispank	45,8	—	—	54,2	1 284	5
Suure-Jaani ühispank	5,2	—	—	47,8	676	6
Virumaa ühispank	20,2	—	15,1	64,7	4 294	8
Majaom. Krediidipank	23,1	23,3	—	63,6	6 456	8
Järvi ühispank	42,2	—	57,8	—	—	—
Välke-Maarja ühispank	38,8	—	1,7	59,5	2 489	7
Koso ühispank	20,1	6,2	12,7	61,0	2 000	7
Tapa ühispank	20,3	—	6,1	73,0	1 900	6 ²⁾
Antsla ühispank	60,6	—	—	39,4	1 473	8
Pärnu majaoman. pank	20,2	19,5	2,4	57,9	1 602	8
Nõmme majaoman. pank	21,1	10,8	24,4	44,2	2 160	7 ²⁾
Põltsamaa majaom. ja põl- lum. ühisp.	22,3	7,1	43,1	27,5	1 482	6 ²⁾
Järva-Jaani ühispank	30,0	—	12,6	57,4	1 178	4
Ambla ühispank	24,4	—	3,9	71,7	1 621	5
Järvamaa ühispank	32,7	—	21,8	46,0	971	4 ²⁾
Ihula ühispank	54,1	3,6	3,6	39,7	1 300	6
Valga laenu- ja hoiu ühispank	38,4	31,7	—	29,9	405	8
Kadrina ühispank	28,4	—	8,3	63,3	1 530	5
Vändra ühispank	34,4	—	11,7	63,9	1 388	6
Lüganuse ühispank	63,3	—	0,6	36,1	2 272	5
Türi ühispank	27,0	—	—	73,0	885	7 ²⁾
Tartu saksa ühispank	20,1	—	42,3	37,6	363	3
Saaremaa rahva ühispank	60,4	—	9,9	29,7	1 230	5
Räpina ühispank	60,9	—	15,0	24,1	640	8
Petseri ühispank	69,9	4,0	4,0	21,2	1 438	8
Viljandi majaoman. üp.	27,0	—	—	73,0	800	5 ²⁾
Põlva ühispank	52,6	5,0	9,3	39,1	1 610	8
Mustvee ühispank	35,3	11,4	7,7	45,6	1 478	6 ²⁾
Rakke ühispank	34,6	—	—	65,4	900	8
Sangaste ühispank	40,4	—	—	59,6	1 250	8
Puka ühispank	64,1	—	8,1	27,8	750	8
Kokku	37,1	4,4	11,6	46,9	64 084	5,3
Kokku 61 ühispanka	30,9	6,0	19,0	44,1	235 293	6,5

¹⁾ Ühes eelm. aast. älekantud puhaskasu osaga. ²⁾ Arvutatud.

Erapanek (13) kokku
Total pour les banques privées

61 ühispanka kokku
Total pour 61 banques coopératives

	1937		1936		1937		1936	
	1 000 kr	%	% laenu- summasest ¹⁾	%	1 000 kr	%	% laenu- summasest ¹⁾	
I Saadud %, komisjon ja porto	4 929	74,0	8,0	69,6	3 512	89,3	86,8	
1. Direktori veetiste protsendid	1 571	27,6	8,0	25,8	1 179	44,8	4,0	
2. Tähtaajalise laenude protsendid	58	0,8	0,1	1,0	297	6,4	0,8	
3. Konto-korrent laenude protsendid	1 870	26,7	2,9	25,0	869	18,2	1,9	
4. Korrespondent arvete protsendid	42	0,7	0,1	0,7	66	1,4	0,1	
5. Hoiusnude väärpaberite	72	0,9	0,1	1,2	218	4,5	0,5	
6. Protsendid väärpaberite	402	5,7	0,6	4,9	154	3,8	0,5	
7. Mittensugused protsendid	134	1,9	0,2	2,2	48	1,0	0,1	
8. Mittensug. komisjon ja porto	658	9,4	1,0	8,8	439	9,2	0,8	
9. Hoiusnude väärpaberite	321	4,6	0,5	3,1	144	3,2	0,3	
10. Mittensugused tulud	1 495	21,4	2,3	25,3	357	7,5	3,5	
11. Sissetulekud eelm. aastate mahakust. arvel	1 089	15,6	1,7	17,2	178	3,1	1,1	
12. Kuriakasud	381	4,5	0,5	6,3	179	3,9	0,4	
13. Muud tulud	7 091	100	10,8	100	4 047	100	10,8	
Katju	87	1,8	0,2	1,4	1	0,0	0,1	
Reelmise aasta puhukasu ettekanne	7 127	101,8	11,0	101,4	4 819	101,1	100,9	
					4 082		100,9	

	1937		1936		1937		1936	
	1 000 kr	%	% laenu- summasest ¹⁾	%	1 000 kr	%	% laenu- summasest ¹⁾	
II Tulud	2,8	0,4	0,3	2,8	3,0	0,8	3,0	
1. Välisesemb- ja ärikulud	1 581	29,6	2,8	29,3	1 214	33,2	33,5	
2. Tõukasemise kuld	289	4,7	0,4	4,9	1 138	31,9	2,9	
3. Tõukasemise laenu	188	3,2	0,3	2,0	90	2,5	0,3	
4. Tõukasemise teenustele	890	14,9	1,4	14,9	582	16,5	2,5	
5. Pank ametnikele ja teenijale	643	10,5	1,0	11,4	607	17,1	1,5	
6. Asjaajamise kuld	259	4,2	0,4	3,9	216	5,0	0,5	
7. Raam. blank. ja kirjutust.	61	1,1	0,1	1,1	69	1,6	0,2	
8. Telefon, telegraaf, post	75	1,1	0,1	1,4	60	1,6	0,1	
9. Meijanduslikud kulud	98	1,3	0,2	1,8	121	2,8	0,3	
10. Üür, kütte, valgustus ja ruumide korrashoid	272	4,4	0,4	4,4	189	5,0	0,2	
11. Makstud	240	3,8	0,2	3,8	104	2,4	0,2	
12. Tempelm. ja teised riigimaksud	243	4,0	0,4	4,4	178	4,0	0,4	
13. Makstud %, komisjon ja porto	2 402	39,1	3,7	38,6	1 917	52,8	5,9	
14. Tähtaaj. hoiusnude prots.	31	0,7	0,1	0,7	816	19,0	1,7	
15. Jooksvate arvete protsendid	1 277	20,8	2,0	20,6	1 138	26,2	2,6	
16. Konto-korrent arvete krediid saadete prots.	84	0,6	0,0	0,6	30	0,7	0,1	
17. Korrespondentide arvete prots.	83	1,3	0,1	2,5	58	1,4	0,1	
18. Väliste reidiskont. protsendid	197	3,2	0,3	2,9	101	2,4	0,2	
19. Prots. volg. teist. krediidisust.	89	1,4	0,1	1,2	49	1,1	0,1	
20. Mittensugused protsendid	91	1,5	0,1	1,9	35	0,8	0,1	
21. Mittensug. komisjon ja porto	157	2,6	0,3	1,6	42	0,9	0,1	
22. Riig- ja omaval. maksud	247	4,0	0,4	4,3	117	2,7	0,2	
23. Amortisatsioon	72	1,2	0,1	1,4	51	1,2	0,1	
24. Mahakriptsused	1 495	27,8	0,1	27,8	15	0,3	0,0	
25. Mahakriptsused	719	11,7	1,1	16,6	482	11,5	1,0	
26. Tähtaajalise laenu	3	0,0	0,0	0,0	401	9,4	0,8	
27. Konto-korrent laenu	508	8,3	0,8	13,7	53	1,2	0,2	
28. Minusid aktiiva osadelt	102	1,7	0,1	1,9	64	1,1	0,1	
29. Välisvara amortisatsioon	984	14,1	1,3	9,6	119	2,8	0,2	
30. Muud	33	0,6	0,1	0,6	6	0,1	0,0	
31. Kokku	6 148	100	9,5	100	3 636	100	9,9	
Puhukasu	553	8,0	1,3	12,8	480	11,2	1,0	
E. a. puhukasu ettekanne	126	2,0	0,2	1,6	51	1,2	0,1	
	7 127	113,9	11,0	114,4	4 819	112,5	10,9	

¹⁾ Aasta keskmiinest.

Üksikute pankade tulum ja kulud 1937. a. (kr) — Reoetted et dépenses d'épépés des banques en 1937 (en kr)

	Krediid pank	G. Scheel ja Ko	Tartu pank	Tallinna linna- pank	Tartu linna- pank	Kanba pank	i Eestil laenu pank	Tallinna aktsia pank	Tartu tööstus- pank	Valga pank	Pärnu krediti- pank	Viru pank	Võru pank
I. Intõrets et commissions recus													
1. Escomptes	1 480 241	820 388	1 024 084	743 098	373 584	229 392	61 460	91 534	109 476	106 858	70 189	60 895	28 241
2. Prõts terminables	4 460 901	263 728	367 290	289 537	227 960	144 314	25 718	19 296	49 201	54 013	36 535	32 622	13 796
3. Autres prõts	3 292	—	—	20 078	749	—	—	—	15 448	12 150	109	—	803
4. Correspondants	582 042	—	424 898	239 860	66 726	52 855	726	56 728	26 727	15 208	801	20 054	8 901
5. Comptes courants	10 376 777	807 084	5 711	4 621	3 680	2 840	803	249	467	992	—	—	198
6. Effets	174	—	—	46 467	—	—	14	—	—	118	—	103	12
7. Divers	195 214	20 278	330	145 961	25 567	2 840	219	3 303	—	3 228	—	938	—
8. Commissions diverses	81 111	9 657	2 810	1 343	8 010	5 064	986	1 830	1 198	4 289	3 035	85	79
9. Recettes d'utilisation d'immeubles	127 572	178 243	179 397	45 131	36 389	15 425	7 644	11 828	17 485	16 860	11 767	5 172	4 952
10. Recettes diverses	248 730	742 448	355 034	33 738	9 354	20 204	89 305	18 043	6 489	8 940	1 100	2 840	2 840
11. Remboursement des dettes impõpões	43 085	9 630	6 518	11 878	7 681	7 709	29 262	1 179	5 711	9 781	8 424	1 429	658
12. Bõnõfice de change	66 587	663 356	280 278	18 082	2 010	1 831	—	14 985	3 046	5 156	5 210	819	497
13. Autres recettes	119 193	64 432	68 143	6 379	1 453	10 253	30 388	1 920	1 854	4 635	3 085	562	161
14. —	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
15. —	1 594	98 325	22 841	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Total 16	1 865 822	1 678 830	1 423 455	786 278	382 938	268 459	190 258	109 577	121 727	116 639	91 843	71 178	26 239
I. Frais d'exploitation													
1. Administration	446 765	966 475	378 726	219 099	96 114	70 682	87 953	54 484	45 216	41 706	34 019	18 847	10 515
2. Direction	66 712	52 900	68 808	24 287	16 330	13 240	8 705	15 686	9 775	6 400	11 960	3 489	1 615
3. Emplois et service	30 250	40 130	44 051	13 992	9 383	8 400	6 160	11 645	8 760	6 000	11 620	2 520	1 450
4. Salaires	279 725	194 411	171 770	76 371	33 230	30 472	17 941	26 877	19 417	14 720	13 330	8 065	3 155
5. Frais de bureau	51 674	136 015	109 709	70 152	23 427	24 559	16 850	22 690	17 787	14 720	11 535	8 156	2 121
6. Postes, tõlõgrammes, tõlõphones	16 204	15 749	15 451	18 432	10 106	2 538	7 738	4 942	7 540	7 608	3 668	3 312	2 866
7. Postes, tõlõgrammes, tõlõphones	21 325	18 466	14 504	6 698	3 414	2 950	1 621	1 509	2 387	2 100	1 466	1 017	868
8. Frais economiques	30 132	17 823	17 894	14 167	6 231	3 300	8 680	4 535	3 771	3 814	1 511	1 022	618
9. Loyers, chauffage, tõiclair, rep.	26 873	11 109	13 830	12 473	5 316	3 368	8 222	4 500	4 146	1 236	2 959	1 634	1 970
10. Impõts	28 482	31 110	58 303	85 809	29 947	14 965	9 420	2 464	8 838	11 706	1 747	2 258	1 000
11. Timbre et autres impõts	20 206	27 689	50 719	81 152	27 634	13 745	7 735	1 920	8 081	10 910	1 320	1 882	682
12. Intõrets et commissions payões	694 708	814 501	481 967	389 718	166 554	109 830	38 419	33 623	47 530	45 639	36 982	33 148	9 205
13. Pour dõpõs terminables	183 666	30 775	37 611	101 698	58 858	21 047	6 712	3 544	2 180	14 447	9 829	11 260	1 017
14. Pour comptes courants	381 464	154 004	202 704	271 744	108 519	51 800	18 354	12 612	15 466	26 958	10 374	17 243	5 092
15. Pour correspondants	13 104	11 094	7 439	2 381	968	2 245	235	941	321	4 178	821	2 876	434
16. Pour rõsõpõants	34 499	47 948	68 541	2 398	1 552	24 892	4 218	348	14 159	1 478	1 605	1 061	770
17. Intõrets divers	62 110	96	96	2 545	5 972	5 972	7 010	14 430	18 279	1 484	10 535	7 703	34
18. Intõrets de dettes aux autr. inst.	8 645	42 001	95 516	2 019	1 192	1 446	55	13	391	386	87	403	257
19. Frais d'utilisation d'immeubles	84 077	144 072	27 833	2 965	—	14 438	56 062	839	1 793	657	681	233	336
20. Amortissement	24 399	12 500	7 045	2 965	—	3 598	13 900	—	2 287	—	2 473	7 098	1 715
21. Impõts	17 682	5 758	3 437	—	—	3 488	9 546	—	940	—	2 553	2 615	427
22. Autres dõpõses	585 084	744 966	239 370	27 018	11 690	20 684	49 594	10 826	6 949	8 159	7 563	2 201	688
23. Prõts impõpões	506 610	104 779	12 373	13 418	8 514	9 816	44 895	6 327	2 691	4 397	5 124	9 074	—
24. Effets procõdõs	2 367	57 264	6 417	10 058	7 423	6 761	7 398	1 134	2 591	4 373	—	—	—
25. Prõts terminables	350	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
26. Autres prõts	449 214	13 220	1 895	1 757	800	3 055	35 732	5 189	100	—	—	—	—
27. Comptes divers	54 639	34 265	1 473	603	268	8 055	1 765	—	24	—	6 124	150	—
28. Dõfõit de change	18 642	631 816	193 868	3 804	74	—	—	13 188	3 223	3 623	24	—	207
29. Amortisation du mobilier	6 415	11 848	1 522	2 424	1 522	2 878	4 177	451	2 327	409	1 944	880	314
30. Bõnõfice net	100 536	110 188	273 212	140 578	108 580	52 627	7 325	1 644	15 757	21 165	7 066	9 014	4 116
31. Autres recettes	1 594	98 325	22 841	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Total 51	1 865 822	1 678 830	1 423 455	786 278	382 938	268 459	190 258	109 577	121 727	116 639	91 843	71 178	26 239
III. Frais d'utilisation d'immeubles													
IV. Autres dõpõses													
Bõnõfice net													
Report de bõnõfice de l'ann. prõc.													

Üksikute pankade tulud ja kulud 1937. a. (kr) — Recettes et dépenses d'après les banques en 1937 (en kr).

	Rekord	Tall. Majanom.	Taru Bostl.	Viljandi ühis-	Põhijamanduse	Taru Majaj.	Taru Bostl. üh.	Viruma ühis-	Tallinna Laenu-	Majaom.	Krediidipank	Põltsamaa ühis-	Narva Majaj.	Pärnumaa	Põhijamanduse	Kõlvare ühis-	Tallinna ühis-
I. Intérets et commissions reçus	401 029	268 617	700 478	261 823	171 905	168 935	127 116	94 172	95 568	88 467	79 874	74 712	74 712	52 994	60 798	60 647	88 408
1. Escomptes	98 504	89 811	335 188	103 508	104 920	117 454	33 883	62 900	19 845	55 097	42 208	47 526	47 526	16 017	87 923	36 575	44 253
2. Prêts terminables	3 185	302	14 431	47 980	14 431	20 984	29 854	62 900	34 928	17 983	17 983	17 983	17 983	20 824	1 821	2 179	1 185
3. Autres prêts	185 248	92 742	193 570	47 980	90 714	20 295	20 574	14 823	10 470	13 301	8 878	10 690	10 690	1 068	3 853	12 366	22 832
4. Correspondants	16 182	9 886	12 484	10 265	9 107	9 811	6 577	1 076	1 569	3 318	3 318	3 318	3 318	1 068	3 853	22 832	4
5. Comptes courants	9 848	4 507	60 208	16 265	6 887	9 811	5 819	4 008	8 850	2 894	3 318	3 318	3 318	1 068	3 853	22 832	5
6. Effets	85 822	16 494	32 286	10 265	9 732	17 110	4 905	2 256	3 423	4 708	4 708	4 708	4 708	1 068	7 857	1 452	6
7. Divers	13 283			12 476	1 026	1 026	1 176	15	3 233								7
8. Commissions diverses	39 451	55 875	37 785	13 574	13 772	15 608	8 010	9 007	11 804	11 368	2 483	1 511	1 511	46	1 218	1 948	8
II. Recettes d'utilisation d'immeubles	27 427		13 597	10 110		7 960	6 615	8 660	11 449	10 368	6 544	9 308	9 308	3 308	8 494	6 277	9
III. Needles diverses	11 78 052	4 041	11 597	20 880	17 933	22 643	9 919	3 386	4 470	3 188	8 614	7 107	7 107	1 068	10 680	6 456	10
1. Remboursement des dettes insupér.	5 887	1 430	6 582	7 399	7 231	20 505	5 472	1 198	3 566	8 777	90	8 743	8 743	2 421	7 636	5 585	11
2. Bénéfice de change	64 091		3 188	11 117	12 014	9 338	2 677		82	510				20 408	208	245	12
3. Autres recettes	3 104	2 611	50 362	13 364	1 364	1 768	1 770	2 143	4 032	1 748	1 044	615	615	311	2 836	626	13
Report de bénéfice de l'ann. préc.					44				138								14
Total 16	501 508	272 658	777 987	292 813	352 813	493 938	138 650	106 168	111 320	91 600	89 122	91 177	91 177	76 900	71 478	74 678	100 347
I. Frais d'exploitation	140 878	87 874	184 265	67 702	54 949	51 781	41 600	29 617	38 837	37 813	24 286	24 286	24 286	26 416	24 984	21 223	43 122
1. Administration	21 278	3 797	13 980	7 441	3 009	3 720	5 510	4 178	6 272	6 701	3 701	3 701	3 701	3 283	2 146	2 654	17
2. Direction	17 750	5 314	6 000	5 190	3 009	3 720	2 880	1 920	5 600	5 400	2 400	2 400	2 400	2 160	1 440	1 560	18
3. Employés et services	62 450	28 573	64 800	30 374	28 028	27 985	21 888	13 318	17 820	16 588	12 622	15 831	15 831	12 608	14 002	11 010	21 689
4. Salaires	48 974	23 102	27 200	31 190	22 010	19 214	16 285	10 688	14 820	14 508	11 652	14 437	14 437	10 687	13 345	9 360	16 775
5. Frais de bureau	18 756	13 029	15 029	12 452	8 687	4 926	5 688	4 156	4 708	4 921	3 435	3 335	3 335	3 960	4 108	3 376	7 615
a) Livres, fournitures etc.	7 053	6 174	6 832	2 052	2 075	1 068	1 992	1 426	1 990	2 739	1 004	1 063	1 063	1 430	1 159	1 140	2 440
b) Postes, télégraphes, téléphones	7 840	4 358	6 238	3 693	3 181	1 855	2 089	1 998	1 468	1 408	1 102	1 102	1 102	1 029	1 334	1 264	3 889
c) Frais économiques	7 859	9 545	17 033	3 928	3 418	1 831	2 196	2 688	3 520	4 467	2 512	2 512	2 512	2 664	2 080	1 763	24
d) Loger, chauffage, éclair., rép.	5 617	5 446	14 540	3 276	2 410	1 877	1 877	2 465	3 419	4 467	1 112	1 112	1 112	1 029	1 503	1 407	26
e) Indemnités et autres simples	27 825	9 957	35 226	7 762	8 500	9 505	6 416	3 252	2 212	2 220	2 115	4 156	5 087	4 178	2 019	2 153	7 540
II. Intérets et commissions payés	218 234	168 835	407 886	150 709	107 821	94 402	87 458	54 264	57 464	38 281	51 780	37 889	37 889	34 643	30 010	33 253	38 486
1. Pour dépôts terminables	80	30 213	136 148	99 179	29 099	24 909	24 070	23 416	11 142	9 529	16 935	16 935	16 935	18 495	10 251	18 800	7 655
2. Pour comptes courants	142 309	101 496	269 238	48 908	46 383	38 948	34 974	28 416	43 843	31 082	43 843	43 843	43 843	16 943	16 943	8 202	18 988
3. Pour autres dépôts	5 024	2 144	8 841	1 111	1 288	40	1 612	243	383	1 488	60	60	60	61	124	204	428
4. Pour correspondants	13 698	4 862	1 870	1 315	2 815	681	1 189	2 166	78	1 489	1 828	1 597	1 597	946	129	2 040	1 164
5. Pour réescomptes	7 702	1 907		201	16 815	2 194	2 748	1 266	794	3 591	7 881	957	957	1 086	2 558	1 101	83
6. Intérets divers	6 810	8 709		564	2 669	627	462	2 123	98	845	6 495	134	134	1 086	440	588	416
7. Pour commissions	37	5 597		481	770	4 390	4 269	201	1 651	2	529	848	848	185	383	285	35
III. Frais d'utilisation d'immeubles	27 272		13 239	9 048	8 800	8 214	1 073	6 913	6 550	845	3 081	2 407	2 407	1 119	1 340	3 824	88
1. Amortissement	14 000		3 943	9 048	1 185	800	936	1 918	4 172		1 410	1 258	1 258	58	332	1 328	39
2. Impôts	4 452		1 737	944	1 981	1 268	186	601	1 430		628	488	488	105	581	581	40
IV. Autres dépenses	67 656	17 184	51 260	45 749	25 682	33 115	19 133	8 784	8 269	5 348	4 610	14 490	14 490	5 418	8 407	8 902	8 964
1. Prêts insupérés	59 919	14 110	45 755	41 686	19 089	31 262	9 785	6 437	6 216	1 926	1 832	12 904	12 904	2 977	7 981	7 209	2 083
a) Effets productifs	43	11 865	14 110	29 585	17 771	5 652	1 580	3 752	3 470	1 791	2 886	5 165	5 165	3 016	3 016	2 709	901
b) Prêts terminables	44	20		12 044	1 439				2 746		553	3 440	3 440	1 842	4 500	4 500	44
c) Autres prêts	16 400		16 000	18 000													45
d) Comptes divers	46		18 108	57	11 092	25 610	2 468	2 685		135	500	7 000	7 000	825	666	1 182	46
2. Défaut de change	47 309	2 564	2 569	36	2 643	28	28	180	180	3 291	85	389	389	425	94	47	48
3. Amortissement du mobilier	3 980		4 684	1 700	2 330	1 240	2 220	732	1 800	824	624	7 254	7 254	576	795	572	48
Bénéfice net	47 680	80 765	67 976	19 605	21 768	17 065	13 174	6 637	3 167	10 138	5 465	5 465	5 465	9 304	8 127	8 108	15 247
Report de bénéfice de l'ann. préc.					44				138								50
Total 51	501 508	272 658	777 987	292 813	352 813	493 938	138 650	106 168	111 320	91 600	89 122	91 177	91 177	76 900	71 478	74 678	100 347

kujunes ebasoodsamaks mullusest, osutus juurdekasv tuludel siiski ulatuslikumaks kui kuludel. Üldiselt saavutasid era- ja ühispangad eelmisest aastast paremaid tulemusi. Puhaskasuga lõpetasid tegevusaasta kõik era- ja 60 tähtsamat ühispanka ning kahjuaga 1 ühispank (1 tuh. kr). Puhaskasu ulatus esimesil 853 tuh. kr ja viimaseil 480 tuh. kr, eelmise aasta 690 tuh. kr ja 421 tuh. kr vastu. Puhaskasu

moodustas põhikapitalist 14,7% era- ja 13,4% ühispankadel ning vastavalt 12,2% ja 10,1% tulude üldsummast (1936. a. 11,4% ja 10,4%). Dividendi maksid 11 erapanka 301 tuh. kr ja 59 tähts. ühispanka kogusummas 235 tuh. kr. Dividendi % põhikapitalist oli esimesil keskmiselt 5,2% üksikul pankadel 1,0% — 16,0% ja viimaseil 6,5% (osakasnõuguslikust osakapitalist) ning 4,0%—12,0% (8,0%+4,0%).

Erapankade tulude ja kulude kohta varem Keskbüroo väljaandis ilmunud artiklid:

Era- ja tähtsamate ühispankade kulud ja tulud 1937. a., V. Feldman, E. St. nr. 187(6), 1937. a., lk. 291—293.
Era- ja tähtsamate ühispankade kulud ja tulud 1935. a., V. Feldman, E. St. nr. 175(6), 1935. a. lk. 331—336.
Era- ja tähtsamate ühispankade kulud ja tulud 1934. a., V. Feldman, E. St. nr. 187(10), lk. 477—481.
Era- ja tähtsamate ühispankade kulud ja tulud 1932—1933. a., V. Feldman, E. St. nr. 153(1), 1935. a., lk. 37—42.
Erapankade tulud ja kulud 1931. a., V. Feldman, E. Statistika nr. 132(11), 1932. a., lk. 652—658.

R. Kikkerist.

PANDIMAJAD 1937. a.

LOMBARDS en 1937.

Sisu: 1. Pandimajade operatsioonid, lk. 341. 2. Pantlaenu summad, lk. 343. 3. Pantlaenu suuruse järgi Tallinna pandimajas lk. 343. 4. Oksitud pandid, lk. 343. 5. Laenuitingimused, lk. 344. 6. Tulud ja kulud, lk. 344. 7. Ariseis, lk. 345.

1937. a. tegutses endiselt kaks omavalitsuste pandimaja — Tallinna Linna Pandimaja ja Tartu Linna Laenukassa ja Komisjonikauplus. Järgnev ülevaade on koostatud Tallinna Linna Pandimaja trükis avaldatud 1937. a. aruande ning Tartu Linna Laenukassa ja Komisjonikaupluse poolt 1937/38. m.-a. kohta koostatud andmeil.

I. Pandimajade operatsioonid. Pandimajade tegevust võime operatsioonid. 1937. a. pidada võrdlemisi *Opérations de lombards.* rahuldavaks, mis arenes nagu varemmailgi aastail tõusu suunas. Intensiivse tegevuse kohta märgib Tallinna pandimaja oma 1937. a. aruandes, et tõus toimus eriti uute pantlaenude väljaandmise alal riidepantide jaoskonnas, kus kevadel talveriete pantimise hooajal tuli võtta päevas vastu kuni 800 panti. Et sellast suurt panditoojate hulka kiiremalts rahuldada, oli hooajal rakendatud tööle kaks hindajat tarvilikkude abijõududega ja avatud kolmas kassa. Suuremaid ümberkorraldusi, millised oleksid vajalikud operatsioonide hõlbustamiseks klientide huvides, ei võimalda praegune kitsas ja ebakohase ruumijaotusega operatsioonisaal. Kuna laoruumid varsti jälle täituvad ja bürooruumid on kitsad, kerkis tegevusaastal jälle päevakorrale uus juurdeehitise vajadus. Tarvilikud eeltööd uute ruumide ulatuse ja ehituskapitali hankimise suhtes on käimas. Need eeltööd tahetakse viia lõpule k. a. jooksul ja ehitus püstitada 1939. a.

Pandimajade peamiseks ülesandeks on lühiajaliste laenude andmine panditavate esemete vastu. Peale selle võetakse esemeid komisjonimüügile ja hoiule.

Tallinna pandimaja operatsioonide üldarv näitab juba rida aastaid hoogsat tõusu: 1933. a. anti uusi laene 83,8 tuh. pandi vastu, 1936. a. 100,0 tuh. ja 1937. a. 105,8 tuh. Laenusummad kasvasid neil aastail vastavalt 969 tuh. kr, 1 244 tuh. kr ja 1 407 tuhat kr (45,2%).

Uuesti väljaantud pantlaenude arv tõusis 1937. a. Tallinna pandimajas 105 770 eelmise aasta 100 025 vastu, mis on suurem 5 745 pantlaenu võrra ehk 5,7%.

Pandimajade operatsioonid.
Opérations des lombards de Tallinn et Tartu.

I.	Operatsioonide arv keskmiselt päevas Nombre d'opérations par jour	Vastuvõetud pandid Entrés par engagement				Lumastatud pandid Sortis par dégage-ment	Tegevusaasta lõpul A la fin de l'année budgétaire
		Riide- varustus Vêtements	Muud pandid Autres gages	Kokku Total			
Tallinn.							
1937 . . .	801	68 421	37 349	105 770	105 327	48 231	
1936 . . .	841	63 196	36 829	100 025	96 984	47 788	
1935 . . .	777	55 957	35 047	91 004	91 050	44 747	
1934 . . .	756	54 453	34 089	89 142	88 528	45 702	
Tartu.							
1937/38 . .	446	.	.	56 021	53 411	30 073	
1936/37 . .	420	.	.	53 459	49 387	29 200	
1935/36 . .	390	.	.	49 243	45 207	26 904	
1934/35 . .	353	.	.	44 218	42 003	24 698	

Tallinna pandimaja operatsioonide üldarv tõusis 1937. a. 266 430 1936. a. 249 811 vastu, seega suurem eelmisest aastast 16 619 operatsiooni võrra ehk 6,7%, mis annab keskmiselt 891 operatsiooni tegevuspäeva kohta ja ületab eelmise aasta 50 operatsiooni võrra päevas.

Käsipantide vastu väljaantavad pantlaenu moodustavad pandimajade tegevuses kandvama osa. Tallinna pandimajas lunastati 1937. a. 105 327 panti eelmise aasta 96 984 panti vastu, seega 8 343 panti ehk 8,6% enam. Ladudes oli aasta lõpul väljalunastamata pante 48 231 eelmise aasta 47 788 vastu, seega 433 panti ehk 0,9% rohkem.

Riidevarustuse kindlustusel väljaantud pantlaenu üldarv 1937. a. 68 421-le eelmise aasta 63 196 vastu, mis on suurem 5 225 panti võrra ehk 8,3%. Pantlaenu muude esemete kindlustusel, nagu klaverid, raadioaparaadid, mööbel, laskeriistad, karusnahad, õmblus- ja kirjutusmasinad, jalgrattad, kallismetallid jne., tõusid 520 eseme võrra ehk 1,4%. Võrdluseks olgu tähendatud, et 1936. a. tõusid pantlaenu riidevarustuse kindlustusel 12,9% ja teiste esemete kindlustusel 5,1%. Toodust selgub, et Tallinna pandimaja tegevuse laienemine toimus 1937. a., nii kui varu- ja elavamateks aastail, esijoones riidevarustuse, s. o. väiksema- ja keskmise suurusega esemete pantlaenu arvel.

Elavamateks kuudeks pandimaja tegevuses olid: aprill 1 271 operatsiooniga, mai 1 230 oper., oktoober 1 175 oper. ja november 1 057 oper. keskmiselt päevas. Vaiksemateks kuudeks olid veebruar 661 oper., juuli 633 oper. ja august 579 operatsiooniga keskmiselt päevas.

Vastuvõetud riidevarustuse ja muude pantide vahetõrge Tallinna Lõuna Pandimajas (%) — Rapport entre les articles de vêtement et autres objets parmi des gages du lombard de Tallinn (%).

2.	Arvu järgi D'après le nombre		Hinnatud väärtus järgi D'après la valeur	
	Riide- varustus	Muud pandid	Võetud	Autres gages
1937 . . .	64,7	35,3	51,5	48,5
1936 . . .	63,2	36,8	49,7	51,3
1935 . . .	61,5	38,5	46,5	54,5
1934 . . .	61,1	38,9	46,1	53,9

Pantlaenu erineva liikumise tagajärjel on muutunud ka kahe pantlaenu liigi arvuline ja rahaline vahetõrge. Tab. 2 näeme, et esimesse liiki kuuluvate hinnalisemate esemete osatähtsus langeb järjekindlalt iga aastaga. Neid oli 1933. a. 40,8%, 1936. a. 36,8% ja 1937. a. 35,3% laenu üldarvust. Laenusummade osatähtsus nende pantide vastu on langenud võrreldes 1933. a. 55%-lt 48,5%-le. Riidevarustuse kindlustusel antud pantlaenu näitavad järjekindlat tõusu. Laenu arv riidevarustuse kindlustusel oli 1933. a. 50,2% ja 1937. a. 64,7% panditud esemete üldarvust ning nende pantlaenu laenusummade osatähtsus samal ajal oli vastavalt 45% ja 51,5%. Sellest järele, et hinnalisemate pantide omanikud — jõukamad kihid kõrgkonjunktuuri puhul tõmbuvad tagasi panti-

maja kasutamisest ja enamik pantlaenu kasustajast on odavamate pantide omanikud — kehvemad kihid.

Tartu pandimaja andis 1937/38. m-a. uusi pantlaenu välja 56 021 eelmise m-a. 53 459 vastu, seega 2 562 pantlaenu ehk 4,8% rohkem. Rööbiti uute pantlaenu arvu suurenemise tõusis ka keskmine operatsioonide arv tegevuspäeva kohta (446:429). Lunastati pante 1937/38. m-a. 53 411, 1936/37. m-a. 49 387 panti vastu, seega 4 024 panti ehk 8,1% rohkem. Pantlaenu arv oli majandusaasta lõpul 30 073 eelmise m-a. 29 200 vastu ehk 3,0% suurem.

Tallinna pandimajal oli tegevusaastal kaks komisjonikauplust. Kuna pandimaja kauplused võtavad tagasihoidlikku komisjonitasu (10% müüdud eseme hinnast) ja püüavad müüa esemeid võimalikult soodsate hindadega, siis on nende vahetõrget kodanikud kasutanud võrdlemise elavalt. Tuues müügile esemeid, mida nad enam ei vaja, möödudes sellega ülesostjast ja vahetõrget kasutades, saavad komisjonikaupluste kasustajad realiseeritavatest esemetest kindlasti õiglasemat hinda. Turbekorral annab pandimaja müüdavate esemete vastu ka laenu, mis arvatakse maha eseme müügist saadud summast. 1937. a. toodi komisjonimüügile 7 391 eset eelmise aasta 7 847 eseme vastu, seega 456 eset ehk 5,8% vähem. Rööbiti komisjonimüügile toodud esemete vähenemisega on langenud ka nende hinnatud väärtus 1936. a. 212,7 tuh. kr-lt 209,5 tuh. kr-le ehk 1,5%. Komisjonimüügile toodud esemetest müüdi 1937. a. 7 092 eset ehk 95,9% eelmise aasta 87,2% vastu müügiloodud esemete üldarvust ja nende müügist saadi 174,2 tuh. kr 1936. a. 168,1 tuhande kr vastu ehk 3,0% enam. Komisjonimüügile toodud esemeid võeti tagasi 499 eset ehk 6,8%. Keskmiseks müüdud eseme hinnaks oli 1937. a. 24,0 kr, mis on võrdne eelmise aasta keskmisega.

Komisjonikaupluste puhaskasu oli 1937. a. 3,2 tuh. kr eelmise aasta 3,0 tuh. kr vastu ehk 6,7% suurem.

1937. a. algul oli pandimajas hoiul 136 mitmesugust eset 6 212 kr hinnatud väärtuses. Tegevusaasta jooksul toodi hoiule 676 eset ja nende hinnatud väärtus oli 29 270 kr. Seega oli üldise hoiul 812 eset, mille hinnatud väärtus oli 35 482 kr. Aasta jooksul anti hoiulevõetud esemeid omanikele tagasi 710 eset ehk 87,4% aasta jooksul hoiul olnud asjade üldarvust. Tegevusaasta lõpul oli ladudes 102 hoiuset ehk 12,0% hoiusesemete üldarvust ja nende hinnatud väärtus oli 3 815 kr. Hoiuleandmise võimalust kasustab klientuur ilma laenu võtmata talveriiete, lauahõbeda ja muude väärtasjade hoiuleandmiseks criti suvekuudel suvitama minnes. Hoiumaksu võetakse 1% kuus asjade hinnatud väärtusest ja seda saadi 1937. a. 1,6 tuh. kr eelmise aasta 1,3 tuh. kr vastu.

Tartu pandimajal toodi komisjonimüügile 1937/38. m-a. 1 914 eset eelmise m-a. 2 000 eseme vastu, seega 86 eseme võrra ehk 4,3% vähem. Komisjonimüügile toodud esemest müüdi m-a. jooksul

1 659 eset ehk 86,7% ja aasta jooksul võeti komisjonilt tagasi 232 eset ehk 12,1% esemete üldarvust. Majandusaasta algul oli ladus hoiul 38 eset ning aasta jooksul toodi hoiule 266 eset eelmise m-a. 204 eseme vastu ehk 30,4% enam. Majandusaasta jooksul anti hoiule võetud esemeid omanikele tagasi 256 ehk 96,2% hoiuletoodud esemete üldarvust. Majandusaasta lõpul oli ladus hoiul 48 eset ehk 15,8% üldarvust. Hoiu maksu saadi m-a. jooksul 0,3 tuh. kr.

2. Pantlaenuade summad.

Montant des prêts.

Rööbiti vastuvõetud pantide arvulise tõusuga tõusid ka nende kindlustusel väljaantud laenusummad. Tallinna pandimajas 1937. a. vastu võetud pantide hinnatud väärtus tõusis 245 tuh. kr ehk 13,1% võrreldes eelmise aastaga (2 111:1866). Samal ajal anti välja uusi laene 1 407 tuh. kr eelmise aasta 1 244 tuh. kr vastu, seega suurenemine 163 tuh. kr ehk 13,1%. Pantlaenuid riidevarustuse kindlustusel

võeti vastu võetud pantide arvulise tõusuga tõusid ka nende kindlustusel väljaantud

Pantlaenuade summad — Prêts accordés.

3.	Aasta jooksul vastu võetud pantide hinnatud väärtus Évaluation des gages acceptés 1 000 kr	Uute pantlaenuade summa Prêts accordés 1 000 kr			Pantlaenuade summa aasta lõpul Montant des prêts à la fin de l'année kr	Pantlaenu keskmine suurus Montant moyen d'un prêt kr	Tasutud laenuid Mont. des déquements 1 000 kr
		Riidevarustus Vêtements	Muud pandid Autres gages	Kokku — Total			
Tallinn.							
1937 . . .	2 111	724	683	1 407	606	13,3	1 359
1936 . . .	1 866	606	638	1 244	647	12,4	1 184
1935 . . .	1 644	490	597	1 096	587	12,0	1 075
1934 . . .	1 589	488	571	1 059	593	11,9	947
Tartu.							
1937/38 . . .	973	.	.	641	344	11,4	616
1936/37 . . .	874	.	.	575	319	10,8	521
1935/36 . . .	777	.	.	511	284	10,4	486
1934/35 . . .	678	.	.	445	254	10,1	415

tõusid Tallinna pandimajas 1937. a. 118 tuh. kr ehk 19,5% ja laenuid muude esemete kindlustusel 45 tuh. kr ehk 7,1%. Tegevusaasta lõpul seisis Tallinna pandimajal pantlaenuade all 695 tuh. kr eelmise aasta 647 tuh. kr vastu ehk 7,4% enam. Ühes Tallinna pandimaja tegevuse laienemisega ja pantlaenuade üldsumma suurenemisega näitab järjekindlat tõusu ka keskmine pandi vastu antud laenusumma. Nii oli

keskmine laenusumma Tallinna pandimajas 1933. a. 11,6 kr, 1936. a. 12,4 kr ja 1937. a. 13,3 kr. Tasutud laenuade summa on 1937. a. aktiivse tegevuse tõttu tõusnud 1 359 tuh. kr-le eelmise aasta 1 184 tuh. kr vastu, seega tõus 175 tuh. kr ehk 14,8%.

Tartu pandimajas on uute pantlaenuade summa tõusnud 1937/38. m-a. 66 tuh. kr võrra ehk 11,5% ja nende hinnatud väärtus tõusis 99 tuh. kr ehk 11,3%. Tegevusaasta lõpul oli Tartu pandimajal pantlaenuade all 344 tuh. kr eelmise aasta 319 tuh. kr vastu, seega tõus 25 tuh. kr ehk 7,8%. Tasutud laenuade summa on 1937/38. m-a. elava tegevuse tõttu suurenenud 95 tuh. kr ehk 18,2%. Tartu pandimaja keskmine pantlaenu summa näitab samuti kui Tallinna pandimajaski reeglipäraselt tõusu. Võrreldes 1933/34. a. on keskmine pantlaenu suurus tõusnud 9,9 kr-lt 1937/38. m-a. 11,4 kr-le.

3. Pantlaenuid suure järgi Tallinna pandimajas.

Prêts accordés d'après le montant à Tallinn.

Tallinna pandimaja rühmitab pantlaenuid suuruse järgi. Väikseimad laenuid (kuni 5 kr ühe pandi vastu) on arvuliselt langenud võrreldes eelmise aastaga 29,3%-lt 25,6%-le. Samuti on langenud järgmine

Pantlaenuade jaotus suuruse järgi Tallinna Linna Pandimajas %
Répartition des prêts accordés d'après le montant à Tallinn en %

4.	Laenu suurus (kr) — Montant (kr)				Kokku Total
	—5	5,1—10	10,1—50	50,1—	
1937 . . .	25,6	36,6	35,6	2,2	100
1936 . . .	29,3	37,1	31,6	2,0	100
1935 . . .	32,7	37,2	28,2	1,9	100
1934 . . .	33,0	37,1	27,1	1,9	100

laenuide rühm — laenuid 5,1—10 kr 37,1%-lt 36,6%-le. Suuremad pantlaenuid on võrreldes eelmise aastaga arvuliselt suurenenud — rühmas 10,1—50 kr 31,6%-lt 35,6%-le ja laenuid üle 50 kr 2,0%-lt 2,2%-le pantlaenuide üldarvust.

4. Oksitud pandid.

Gages vendues aux enchères.

Pante, milliseid nende omanikud tähtajale järgneva kahe kuu jooksul välja ei lunasta, või laenuprotsente ei õienda, on pandimajadel põhikirja alusel õigus määrata müügile oksjoni teel. Oksjone peetakse igas kuus. Müügil saadud summast kaetakse kõigepealt pantlaenu ühes protsentidega ja oksjonikuludega. Ülejäänud osa hoitakse pandimajas 10 a. ja kuulub väljamaksmisele vastava pandipileti

Oksitud pandid 1933—37. a. — Gages vendues aux enchères de 1933—37.

5.	Tallinn					Tartu				
	1937	1936	1935	1934	1933	1937/38	1936/37	1935/36	1934/35	1933/34
Üldarv — Nombre total	1 775	1 643	1 636	1 534	1 733	1 271	1 263	1 211	1 197	1 142
% aastas vastuvõetud uute pantide koguarvust — % au total des gages entrés	1,7	1,6	1,8	1,7	2,1	2,3	2,3	2,5	2,7	2,7
Pandil lasuva laenu keskmine suurus (kr) — Montant moyen d'un prêt (kr)	10,0	9,8	9,3	8,5	8,7	8,1	7,5	7,5	7,1	7,3
Müügil saadud keskmine ühe pandi eest (kr) — Somme moyenne perçue à la vente (kr)	22,1	22,3	24,5	19,5	19,4	15,0	14,0	14,6	14,7	14,6
Pantide müügist rohkem saadud kui pandil lasuv laen (%) — Somme perçue en % au prêt correspondant .	119,6	128,5	119,3	129,7	123,8	84,8	86,2	94,0	106,0	100,5

ettenäitajale. Pärast 10-aastast tähtaega langevad oksjoni ülejäägid pandimajade kasuks ja kantakse tulude arvele. Väljavõtmata 1927. a. oksjoniüle jääke oli Tallinna pandimajas 2,0 tuh. kr eelmise aasta 1,8 tuh. kr vastu. Eelmiste aastate väljavõtmata oksjoniüle jääke, mis kuuluvad pantijaile väljamaksmiseks, on Tallinna pandimajas kokku 35,3 tuh. kr.

Tallinna pandimajas müüdi oksjonil 1937. a. 1 775 panti ehk 1,7% eelmise aasta 1,6% vastu uuesti vastuvõetud pantide üldarvust. Oksitud pantide arv oli 1937. a. 132 panti võrra ehk 8% suurem kui 1936. a. Tartu pandimajas müüdi oksjonil 1937/38. m-a. 1 271 panti ehk 2,3% uuesti vastuvõetud pantide üldarvust. Ent võrreldes eelmise aastaga Tartu pandimajas 1937/38. m-a. oksitud pantide arv on suhteliselt tõusnud 68 eseme võrra ehk 5,7%.

Pantlaenude suuruse ja oksitud pantidel lasuva laenusumma võrdluse selgub, et sündmüügile oksjoni-teel lastakse minna üldiselt väiksema väärtusega pandid. Väärtuslikumaid esemeid aga ei taheta lasta oksida, sest oksjonil saadav hind on madal, igal juhul väiksem kui panti tõeline väärtus. Tallinna pandimajas uuesti väljaantud keskmine pantlaenu suurus oli 1937. a. 13,3 kr ja Tartu pandimajas 11,4 kr, oksitud panti lasuv laenu oli samal ajal Tallinnas 10,0 kr ja Tartus 8,1 kr, eelmisel aastal 9,8 ja 7,5 kr.

Kuna pante hinnatakse võimalikult madalalt ja põhikirja kohaselt antakse laenu Tallinnas kuni 2/3 ja Tartus 3/4 panti hinnatud väärtusest, saadakse pantide oksimisel tunduvalt rohkem kui pantide omanikud on saanud nende kindlustusel laenu. 1937. a. saadi Tallinna pandimajas pantide oksimisel rohkem 119,6% ja Tartu pandimajas 84,8% panti hinnatud väärtusest. Müügil saadi keskmiselt ühe panti eest Tallinna pandimajas 1937. a. 22,1 kr ja Tartu pandimajas 1937/38. m-a. 15,0 kr.

5. Laenuitingimused. Pandimajakredidi kasustaja *Conditions du crédit.* seisukohalt laenuitingimused on pandimajades võrdlemisi rasked. Tallinna pandimaja võttis 1937. a. pantlaenude pealt 7%. Peale selle võeti pantide hoidmise ja tule vastu kindlustuskulude katteks 7,2% aastast eseme hinnatud väärtusest, mis on tavaliselt suurem pantide vastu antud laenudest. Piletimaksu võeti ühekordselt iga uue pantlaenu pealt 1% suuruses laenusummast. Nii võttis Tallinna

pandimaja pantlaenude pealt ühes piletimaksuga kokku 1937. a. 15,2% aastast.

1937. a. võttis Tartu pandimaja laenuprotsente pantlaenude pealt samuti 7%. Koos piletimaksuga tuli maksta pantlaenude pealt Tartu pandimajas 18% aastast. Pantlaenu kasutamise on olnud kogu aeg umbes 2 korda kallim kui erapankade diskontokrediidid kasustamine, kuna pandimajade ärikulud kindlustus- ning muude lisakulude tõttu, nagu laoruumide kulud jne., on suhteliselt kõrgemad võrreldes erapankade ärikuludega.

6. Tulud ja kulud. Rööbiti togevuse suurenemise-
Recettes et dépenses. ga tõusis 1937. a. ka kassa üldine käive Tallinna pandimajas 4 503 tuh. kr-le eelmise aasta 3 749 tuh. kr vastu, seega suurenenud 754 tuh. kr ehk 20%. Üldise läbikäigu suurenemisega tõusis päevane läbikäik Tallinna pandimajas 12,6 tuh. kr-lt 1936. a. 15,1 tuh. kr-le 1937. a. (+ ca 20%). Võrreldes 1933. a. on kassa käive suurenenud 60% ja eelmise aastaga 754 tuh. kr ehk ca 20%. Tartu pandimaja kassa üldine käive oli 1937/38. m-a. 2 037 tuh. kr eelmise majandusaasta 1 670 tuh. kr vastu, mis annab suurenemise 367 tuh. kr ehk 22%. Operatsioonipäeva kohta oli Tartu pandimaja kassa keskmine käive 6,7 tuh. kr eelmise aasta 5,7 tuh. kr vastu.

Mõlema pandimaja tegevus lõppes 1937. a. kasuga. Tallinna pandimaja tulude üldsumma tõusis 198,6 tuhande kr eelmise aasta 170,7 tuh. kr vastu, mis annab suurenemise 27,8 tuh. kr ehk 16,3%. Samal ajal oli Tallinna pandimajal kulud ühes hoonete amortisatsiooniga ja laenude kustutamisega 155,8 tuh. kr eelmise aasta 135,0 tuh. kr vastu, mis annab suurenemise 20,8 tuh. kr ehk 15,4%. Seega jäi 1937. a. tegevusest puhaskasu 42,6 tuh. kr eelmise aasta 35,7 tuh. kr vastu. Tallinna pandimaja saavutas puhaskasu juurdekasvu samuti kui eelmiselgi aastal kaupluste ja üüride arvel, mida osalt ei saa pidada pandimaja otsese tegevuse tuludeks. Tegovusaastal saadi üüridest tulu 16,7 tuh. kr.

Tallinna pandimaja 1937. a. tuludest moodustasid ümarguselt 80% intressid pantlaenuidelt ja komisjon. Muud tulud — sissetulekud oksjonikulude katteks, piletimaks, üürid, väljavõtmata oksjoniüle jäägid moodustavad pandimaja tuludest 18,7%. Üle poole kuludest läks pandimaja valitsemiseks ja ülalpidamiseks. Pandimaja operatsioonidest tingitud kulud langesid tegovusaastal 40,8%-le 1936. a. 43,4% vastu. 5,8% kulude üldsummast kulus Tallinna pandimajas amortisatsiooniks (kinnisvara amortisatsiooniks 2% selle väärtusest ja vallasvara amortisatsiooniks 10% vallasvara väärtusest).

Tartu pandimaja 1937/38. m-a. puhaskasu ulatus 23,6 tuh. kr eelmise aasta 20,3 tuh. kr vastu (+16,3%). Tulusid oli Tartu pandimajal 1937/38. m-a. 94,2 tuh. kr 1936/37. m-a. 80,0 tuh. kr vastu, seega tulude tõus 14,2 tuh. kr ehk 17,8%. 97,2% tuludest sai pandimaja laenu- ja hoiuprotsentidest ning komisjoni-, hoiu- ja

Laenukapitali % erapankades ning Tallinna ja Tartu Linna Pandimajas (ühes pantide hoiu- ja kindlustuskuludega ning ühekordse piletimaksuga) — % payés sur les prêts accordés par les lombards à Tallinn et Tartu en comparaison avec les % aux banques.

6.	Pandimajad Lombards		Erapangad — Banques privées	
	Tallinn	Tartu	5 suuremat pankat 5 banques principales	16 väiksemat pankat 16 petites banques
1937 . . .	15,2	18	7	7
1936 . . .	15,2	18	7	7
1935 . . .	15,2	18	7	7
1934 . . .	15,2	18	6,5—7	6,5—7

Pandimajade kassa üldine läbikäik ning tulud ja kulud 1933—37. a. (tuh. kr).
Montant des transactions, recettes et dépenses des lombards de 1933—37 (milliers de kr).

7.	Tallinna pandimaja — Lombard de Tallinn					Tartu pandimaja — Lombard de Tartu				
	1937	1936	1935	1934	1933	1937/38	1936/37	1935/36	1934/35	1933/34
Kassa läbikäik — Montant des transactions:										
a) Üldse — Total	4 503	3 749	3 425	3 134	2 807	2 037	1 670	1 380	1 254	1 108
b) Operatsioonipäeva kohta — Moyenne par un jour	15,1	12,6	11,4	10,6	9,4	6,7	5,7	4,6	4,2	3,7
Tulud — Recettes	198,5	170,7	160,1	145,5	138,5	94,2	86,0	71,9	67,9	61,9
Sellest %-s — Dont en %:										
a) % ja komisjon — % et commissions	81,3	85,0	84,8	85,6	87,7	97,2	97,8	97,6	97,3	97,0
b) Muud — Autres	18,7	15,0	15,2	14,4	12,3	2,8	2,2	2,4	2,7	2,4
Kulud — Dépenses	155,8	135,0	129,3	112,5	110,3	70,6	59,7	48,6	41,9	40,5
Sellest %-s — Dont en %:										
a) Valltsems- ja ülalpidamiskulud — Frais de l'administration et d'entretien	53,4	50,5	51,8	51,0	50,7	49,2	50,8	61,3	65,7	64,5
l) Operatsioonikulud — Frais d'exploitation	40,8	43,4	43,3	42,0	44,2	24,7	23,8	24,8	27,7	27,6
c) Muud — Autres	5,8	6,1	4,9	5,1	5,1	26,1	25,4	13,9	6,0	7,0
Puhaskasu — Bénéfice net	42,0	35,7	30,8	33,0	28,3	23,6	20,3	23,3	26,0	21,4

piletimaksudest. Muud tulud — oksjonimaks, omandiksäänud pandid, oksjoniülejäädid jne. moodustasid pandimaja kogutuludest 2,8%. Kulusid ühes laenude kustutamise ja varanduste soetamisega oli Tartu pandimajal 1937/38. m-a. 70,6 tuh. kr eelmise m-a. 59,7 tuh. kr vastu, suurenemine 10,9 tuh. kr ehk 18,3%. 49,2% kulus pandimaja valitsemise ja ülalpidamise kulude kattteks, 24,7% läks operatsioonikulude kattteks ja 26,1% mitmesugusteks muudeks kuludeks.

7. Äriseis.
Bilans.

Tallinna pandimaja äriseis tõusis 31. XII 1937 1,4 milj. kr-le 1936. a. 1,3 milj. kr vastu, seega suurenemine 79 tuh. kr ehk 6%. Pandimaja aktiivast moodustasid pantlaenu 694,5 tuh. kr ehk 49,6%, kinnisvarad 314,7 tuh. kr ehk 22,5%, vallasvara 23,9 tuh. kr ehk 1,7%, kindlustusdeebitorid 305,0 tuh. kr ehk 21,7%, sellest obligatsioonide kindlustusel 155,0 tuh. kr ja vekslite kindlustusel 150,0 tuh. kr, deebitorid 29,9 tuh. kr ehk 2,1% ja muud aktiivarved 34,3 tuh. kr ehk 2,4%. Passivas esinevad osatähtsuselt esikohal laenu pandimaja tegevuskapitali suurendamiseks. Neid laene oli Tallinna Linnapangalt 140,0 tuh. kr, Pikalaenu Pangalt hüpoteeklaenu 201,2 tuh. kr, Eesti Hüpoteegipangalt 22,5 tuh. kr, kokku 363,7 tuh. kr ehk 26,7% bilansi üldsummast. Pandimaja põhikapital suurenes 1937. a. 32,1 tuh. kr võrra ehk 7,5% ja tõusis seega 460,6 tuh. kr-le ning moodustas 33,9% bilansist. Antud kindlustused 305,0 tuh. kr tegid bilansist 22,4% 1936. a. 21,5% vastu, tähtajaline laen linnapangalt 81,0 tuh. kr

ehk 6,0%, maksuvekslid 60,0 tuh. kr ehk 4,4%, amortisatsioonikapital 36,8 tuh. kr ehk 2,7% ja muud passivaarved 52,6 tuh. kr ehk 3,9% bilansi üldsummast.

Tartu Linna Pandimaja bilans oli 31. III 1938 402,0 tuh. kr 1937. a. 380,8 tuh. kr vastu, seega suurenemine 22,1 tuh. kr ehk 5,8%. Tartu pandimaja aktiiva koosneb samuti enamjaolt pantide all olevatest laenudest (343,8 tuh. kr ehk 85% bilansi üldsummast) ja 59,1 tuh. kr ehk 14,7% bilansist seisis muude aktiivarvete all eelmise aasta 61,5 tuh. kr ehk 16,2% vastu. Tartu pandimajal puuduvad kinnisvarad ja sellepärast aktiivast pantlaenu all seisab tunduvalt suurem osa kui Tallinna pandimajal. Niisama kui Tallinna pandimaja, ka Tartu pandimaja opereerib suurel määral laenukapitaliga, mis on hangitud tegevuskapitali suurendamiseks. Passivas osatähtsuselt esikohal seisab tegevuskapital, milles 31. III 1938 oli 192,7 tuh. kr ehk 50,8% bilansi üldsummast eelmise aasta 170,0 tuh. kr ehk 44,6% vastu. Laenu tegevuskapitali suurendamiseks on teisel kohal. Suurimaks võlausaldajaks on Tartu Linnapank 96,5 tuh. kr ehk 25,5% eelmise aasta 46,7 tuh. kr ehk 12,8% vastu, Pikalaenu Pank 42,6 tuh. kr ehk 11,2% 1937. a. 45,3 tuh. kr ehk 11,0% vastu. Seega kokku 139,1 tuh. kr ehk 36,7% bilansist. Varadekapital 14,2 tuh. kr ehk 3,7%, pantijate poolt väljastamata oksjoniülejäädid ja komitendid 22,3 tuh. kr ehk 5,9% eelmise m-a. 17,7 tuh. kr ehk 4,0% vastu ja teiste passivaarvete järgi 11,0 tuh. kr ehk 2,9% bilansi üldsummast.

Pandimajade tegevuse kohta Keskbüroo väljaandels ennem ilmunud artiklid ja andmed:

- Pandimajad 1936. a., R. Kikkerist, Eesti Statistika nr. 186(5) 1937. a., lk. 233—237.
 Pandimajad 1935. a., R. Kikkerist, Eesti Statistika nr. 174(5) 1936. a., lk. 267—271.
 Pandimajad 1934. a., R. Kikkerist, Eesti Statistika nr. 164(7)—165(8) 1935. a., lk. 374—378.
 Pandimajad 1933. a., R. Kikkerist, Eesti Statistika nr. 152(7)—153(8) 1934. a., lk. 363—371.

RAHVUSVAHELINE MAKSEBILANSS 1937. a.
BALANCE de PAIEMENTS en 1937.

Sisu: 1. Kaubad, lk. 346. 2. Laevad, lk. 346. 3—4. Riligivõlad ja protsendid, lk. 347. 6. Laevade teenistus, lk. 347. 7. Sadama- maksud ja tulud sadamais, lk. 347. 8. Transport raudteel, lk. 348. 9. Kindlustuspreemiad, lk. 348. 10. Post, telegraaf, telefon ja raadio, lk. 348. 11. Välja- ja sisseread, lk. 349. 12. Reisijate ja õppurite kulutused, lk. 349. 13. Välisesinduste kulud, lk. 349. 14—15. Muud riigikulud ja -tulud, lk. 349. Kapitalide liikumine, lk. 349. Maksebilansi tähtsustus, lk. 350. Rahvusvahelise võla bilanss, lk. 350.

1. Kaubad.
Marchandises.

Väliskaubanduses toimus või- tas meelde 1927. ja 1928. a. vahel toimunud tõusu. mas tõus, mis hoogsuselt tule- Väljaveedu tõusis 27%, sissevedu 28%. Kuna toot-

Väliskaubandus 1934—37. a. (1 000 kr) — *Commerce extérieur de 1934—37.*

i.	Väljaveedu — <i>Exportation.</i>	1937	1936	1935	1934
		Väljaveedu — ilma all-loetletuta — <i>Exportation — sans articles sous-mentionnés</i> . . .	106 012	83 100	80 106
Veeatud välja hõbedat kangides — <i>En plus — argent en lingots</i> . . .	—	0,4	9	—	
Veeatud välja hõbedat teosels ja juvellirt. — <i>En plus — argent en orfèvrerie etc.</i> . . .	0,5	1	3	—	
Kokku — Total	106 012	83 191	80 118	68 973	
Müüdnud laevad — <i>Navires vendus</i>	243	162	240	181	
Üldse — Gr. total	106 255	83 353	80 358	69 154	
Peale selle kuldraha ja -kangid — <i>En plus or monnayé et en lingots exportés</i> . . .	—	—	—	—	
Sissevedu — <i>Importation.</i>					
Sissevedu kalendrikuuast ilma all-loetletuta — <i>Importation sans articles sous-mentionnés</i>	110 835	86 708	68 667	55 173	
Veeatud sisse hõbedat metallina — <i>En plus importation de l'argent en lingots</i> . . .	114	107	45	63	
Veeatud sisse hõbedat teostena — <i>En plus importation de l'argent en orfèvrerie etc.</i> . . .	43	31	10	14	
Kokku — Total	110 992	86 846	68 731	55 250	
Peale selle ostetud laevade eest makstud (ostetud laevade väärtus, millised välis- kaubanduses arvestamata) — <i>Navires achetés non compris dans commerce extérieur (achetés de l'étranger)</i>	1 461	1 777	1 341	509	
Sisseveetud kuld teostena — <i>Importation de l'or en orfèvrerie etc.</i>	42	31	17	26	
Üldse — Gr. total	112 495	88 654	70 069	55 779	
Peale selle sisseveetud kuldraha ja -kangid — <i>En plus or monnayé et en lingots importés</i>	30	18	9	5	

misvahendite sissevedu jätkus veel kõvemas tempos, suurenes ka kaubandusbilansi passiivsus (5 milj. kr eelmise aasta 3,5 milj. kr vastu).

kogumahuga 14,5 tuh. br. tn. Välismaale müüdi 8 laeva, neist 3 aurikut. Laevade eest maksti kallimat hinda (100 kr. br. tonn), suadi aga veel kallimat. Ostud jäid aga taha 1936. a. toimuist, kuna müügid eel- mis kogusummas võidi ületasid.

2. Laevad.
Navires.

Kaubalaevastiku täiendami- seks ja uuendamiseks aasta kestel osteti välismaalt 17 laeva, neist 15 aurikut

Sisseveo koguväärtus, arvates kaasa ka laevad, hõbe metallina ja esemina ning kuld esemina, võrdus

Välismaalt ostetud ja sinna müüdnud kaubalaevade arv ja väärtus 1937. a. — *Nombre et valeur des navires marchands achetés et vendus en 1937.*

2.	Välismaalt ostetud — <i>Achetés</i>						Välismaale müüdnud — <i>Vendus</i>					
	Arv	Maht tn		Väärtus 1 000 kr	Keskmise hind kr		Nombre	Tonnage		Väärtus 1 000 kr	Prix moy. par ton kr	
		bruto	neto		bruto tn	neto tn		brut	net		brut	net
Aurulaevad — <i>Nav. à vapeur</i>	15	14 506	8 278	1 457	100	176	3	1 810	088	205	113	207
Mootorlaevad — <i>Nav. à mo- teur</i>	—	—	—	—	—	—	1	76	20	3	39	103
Mootorpurjelaevad — <i>Nav. à moteur et à voiles</i>	1	52	28	3	58	107	4	451	326	35	78	107
Purjelaevad — <i>Voiliers</i> . . .	1	24	20	1	41	50	—	—	—	—	—	—
Kokku — Total	17	14 582	8 326	1 461	100	173	8	2 337	1 343	243	104	181

112,5 tuh. kr. Peale selle veeti sisse kulda 30 tuh. kr eest.

Väljavedu samalaadse arvestuse kohaselt tõusis 106,3 tuh. kr. Maksebilansis arvestatav läbikäik sel alal andis üldise passiivsuse 6,2 tuh. kr.

3-4. Riigivõlad ja protsendid.

Intérêts et dividendes des capitaux étrangers.

aga osa jäi Eesti kodanikele ja asutisile.

Erakapitalide pealt makstud % on arvestatud ligikaudselt.

6. Laevade teenistus. 1937. a. oli prahiturg väga elav ja meie välissõidu kaubalaevastik leidis tegevust peagu aasta läbi. Välissõidus tegev tonnaaž tõusis võrreldes eelmise aastaga 21,7%, ulatudes redutseeritult 140 023 br. reg. tn-ni. Sellele tõusule aitas kaasa ka kaubalaevastiku suurenemine.

Majandusministeeriumi andmeil tasuti 1937. a. riiklikelt välisvõlgadelt intresse 2,2 miljonit kr (v. tab. 12), millest

clav ja meie välissõidu kauba-

Laevade bruto-tulude ja -kulude kohta saadi andmed 40% ulatuses kaubalaevastiku mahust. Laevaomanike andmete järgi oli bruto-prahiraha ühelt tegev. br. reg. tonnilt 1937. a. keskmiselt 150 kr, misjuures kõrgeimaks tuluks oli 312 kr ja madalaimaks 110 kr. Palju laevu töötas ajalepingu alusel, saades tasu keskmiselt vaid 55—65 kr br. reg. tonnilt.

Võttes aluseks keskmist bruto prahihinda ühelt br. reg. tn-ilt ja aasta jooksul tegevuses olnud mahtu, saame tuletada prahtide kogusummana 21 milj. kr.

Võrreldes eelmise aastaga oli 1937. a. prahtide üldsumma 58,8% võrra suurem.

Ühes tulude tõusuga 1937. a. suurenesid ka laevade kulud välissadamates. Laevaomanikelt saadud andmetel laevade kulud välissadamates 1937. a. olid 68—75% eelmise aasta 63—65% asemel. Keskmiselt moodustas 40% tegevmahtu juures kulude summa välissadamates 72%. Sama protsendiga kogu kauba-

Laevade teenistuse arvutus (1 000 kr) — Calcul des recettes de la marine marchande (1 000 kr).

3.	Välissõidus tegev tonnaaž redutseeritud br. reg. tn — Tonnage netteur occupé dans les transports à long cours (brut)	Bruto-prahid br. reg. tn kr Recettes brutes par tonne kr	Oletatavad koguprahid Recettes brutes totales	Sellest maksud ja kulud võõrais sadamais Dont droits de port et frais aux ports étranger.	Ülejäänud sissetulek ja kulud kodumaa sadamais — Reste, y compris les frais aux ports du pays	Päästelaevade j. t. tulu Recettes des bateaux de sauvetage etc.	Kokku rahvamajand. tulu Recettes totales pour l'économie nationale
1937 . . .	140 023	150	21 003	15 122	5 881	110	5 991
1936 . . .	115 000	115	13 225	8 993	4 232	120	4 352
1935 . . .	96 730	108	10 448	6 791	3 657	70	3 727
1934 . . .	87 538	117	10 242	6 970	3 263	100	3 363
1933 . . .	82 000	110	9 030	6 224	2 796	60	2 850

laevastiku kulusid välissadamates arvutades saame kuludeks 15,1 milj. kr.

Muust laevasõiduga seoses olevast tegevusest, nagu päästetõist, remonttõist oli 1937. a. sissetulekuid välisriigelt ümarguselt 110 tuh. kr.

Rahvamajanduslikku sissetulekut kogu laevandusega seotud tegevusest võiksime arvestada sedamööda umbes 6 milj. kr. Selles ei ole arvestatud kaugemere kalalaevade (heeringapüügi) sissetulekud.

Nii tulud kui kulud laevanduse alal on 1937. a. tõusnud rekordarvudeni, millised iseseisvuse kestel saavutatud esmakordselt.

7. Sadamamaksud ja tulud sadamais.

Droits de port et frais des navires étrangers.

nata ca 26 tuh. kr. Üksikasjalised andmed maksuliikide ja riikide järgi toob tab. 4.

Süte- ja moonastatud ning välislaevade (ka turistidega) kulutused meie sadamais on hinnatud ligikaudselt 816 tuh. kr. Kokku võiks sellelaadseid tulusid hinnata ca 1,2 milj. kr.

Sadamamakse oli Tallinna sadamais välismaa laevadelt 358 tuh. kr. Teisis sadamais saadud sadamamakse võib hin-

na ca 26 tuh. kr. Üksikasjalised andmed maksuliikide ja riikide järgi toob tab. 4.

Välismaa laevadelt saadud sadamamaksud Tallinnas 1936—37. a. (kr). Droits de port perçus de navires étrangers au port de Tallinn de 1936—37 (kr).

4.	1937	1936
Maksuliikide järgi. <i>D'après le genre de droit.</i>		
Laevamaks riigile	270 253	253 664
Mereveestekodule	8 690	8 161
Päästetõistmaks	8 690	8 161
Tervishoiutmaks	7 806	7 522
Lootsimaks	30 072	30 275
Jäälõhkumaks	24 327	24 039
Veomaks	5 145	6 114
Saatusmaks	96	8
Kaub.-tõest.-k. maks	3	12
Poeetri tehastele	953	426
Tallinn Kopli I	835	622
Tallinn Kopli II	267	1 023
Kokku — Total	357 737	340 927
Riikide järgi. <i>D'après la nationalité des navires.</i>		
Saksas	151 712	141 867
Briti	37 236	33 390
Soome	54 265	57 126
Taani	20 432	27 106
Rootsi	27 153	24 919
Norra	17 245	20 132
Prantsuse	3 061	15
Vene	14 045	10 870
Läti	2 155	3 060
Poola	10 266	10 408
Hollandi	11 543	7 303
Panama	2 937	831
Danzig	578	517
Kreeka	207	135
Itaalia	4 842	—
Kokku — Total	357 737	340 927

3. Transport raudteid.

Transports aux chemins de fer.

Rahalisest vahekorrasst meie välismaade raudteede vahel annab ülevaate tab. 5. See vahekorrd oli 71 tuh. kr meie kahjuks. Esmakordselt oli sel aastal meil NSVL tasuda rohkem kui sealt saime. Transiitveod Nõukogude Liidu kaupade alal kuivasid kokku enneolemata väikese koguseni (2 tuh. tn). Suurim summa kuulus tasumisele Läti raudteile (111 tuh. kr).

Raudteede rahaline vahekorrd välisriikide raudteedega 1937. a. (kr).
Situation financière des chemins de fer envers l'étranger en 1937 (kr).

5.		Saada Crédit	Maksta Débit
Läti	raudteevalitsus	63 466	111 481
Leedu	"	24 128	18 022
Vene	"	14 483	22 274
Sakaa	"	4 782	10 722
Belgia	"	61	67
Põhja-Belgia	"	—	36
Prantsuse	"	217	28
Inglise	"	193	126
Poola	"	6 573	24 452
Tsõhhoslovakkia	"	27	95
Jaapani	"	2 237	61
Austria	"	—	76
Itaalia	"	47	76
Soome	"	98	—
Hollandi	"	17	119
Mandžukuo	"	13	—
Kokku — Total		116 322	187 634

9. Kindlustuspreemiad.

Primes d'assurance.

1936. a. maksebilansi arvutamisel oletasime, et kindlustuspreemiad alal vahekorrd välismaa kasuks kujuneb ca 400 tuh. kr. Tegelikud kokkuvõtted näitasid seda veel veidi suuremana — 477 tuhat kr. Vastava väikese paranduse teostamise eelmise aasta arvudes.

Ka 1937. a. tuleb oletada mitte väiksemat passiivsust, misjuures aga läbikäigud nii saadud kui makstavate summade alal on tõusnud.

Kindlustusseltside vahekorrd välismaaga (1 000 kr).

Sommes reçues de et versées pour l'étranger par les sociétés d'assurance (1 000 kr).

6.	Besti kindlustusseltsel oli maksta välismaa seltsile <i> Obligations des sociétés d'assurance eston. envers l'étranger</i>	Välismaa seltsile kuuluvast summast kantud peand. etuk. D'ont déposée (jäät. des lisse). D'ont montant resté en Estonie en dépôt	Tegelikult välismalle maksta <i>Montant effectivement payé</i>	Välismalt saada <i>Obligations des soc. étrang. envers celles du pays</i>	Välismaa seltsile oli rohkem maksta (—) või rohkem saada (+) <i>Différence</i>
1937 ¹⁾	2 300	+100	2 200	1 800	—400
1936 . . .	2 004	+100	1 904	1 517	—477
1935 . . .	1 782	+108	1 654	1 334	—320
1934 . . .	1 810	+82	1 578	1 418	—160
1933 . . .	1 900	+70	1 830	1 255	—575

¹⁾ Oletus.

10. Post, telegraaf, telefon ja raadio.

Posto, télégraphie, téléphone etc.

Rahaline vahekorrd posti, telegraafi, telefoni ja raadio alal välismaadega lõppes 1937. a. meie kasuks. Meie posti-telegraafi-telefoni talituse aruandest nähtub, et välismaale oli makstud posti-telegraafi-telefoni ja raadio alal ümarguselt 466 tuh. kr, saadud seovastu aga 489 tuh. kr. Seega väike vahe meie kasuks 23 tuh. kr. Suuremat tulu maksebilansi seisukohast andsid postpakid ja frankosaadetised (+90,6 tuh. — 50,4 tuh.) ning transferdid (+336 tuh. — 74,4 tuh.).

Kirjaposti transiitmaksud tõusid ligi 2,5 korda üle 100 tuh. kr, millest 85 tuh. kr läks Poolale.

Posti, telegraafi, telefoni ja raadio rahaline vahekorrd välisriikidega hõlde järgi 1937. a. (kr).

Balance entre les institut. postales, télégr. etc. avec celles de l'étranger en 1937 (kr).

7.	Saadud Crédit	Makstud Débit
Telegrammid — <i>Télégrammes</i>	63 613	67 025
Raadiotelegram. — <i>Radiotélégrammes</i>	118	7 687
Telefonikõned — <i>Conversations téléphoniques</i>	3 051	26 021
Kirjaposti transiitmaksud — <i>Transit des envois postaux</i>	352	103 050
Postpakid ja frankosaadetised — <i>Cobis</i>	90 564	50 450
Vastuskupongid ja kahjutasud — <i>Coupons av. réponse p. et dédommag.</i>	644	507
Transferdid — <i>Mandats de poste</i>	330 010	74 306
Postivedu — <i>Transport des envois postaux</i>	892	3 000
Ajalahete postilaabonnem. — <i>Abonnements aux journaux</i>	3 124	53 335
Trükitooted, tehn. materjalid — <i>Imprimés etc.</i>	—	88 528
Kokku — Total	489 268	465 859

Posti, telegraafi, telefoni ja raadio rahaline vahekorrd välisriikidega 1937. a. (kr).

Balance financière du trafic postal, télégraphique etc. avec l'étranger d'après les pays en 1937 (kr).

8.	Saadud Crédit	Makstud Débit
P.-Am. Ühendriigid	162 106	3 489
Argentiina	—	47
Austria	2	2 109
Belgia	2 545	81
Bulgaria	—	303
Danzig	774	2 780
Egiptus	66	32
Hispaania	76	101
Holland	4 782	17 589
Itaalia	70	101
Island	—	551
Kreeka	—	10
Läti	25 780	12 335
Leedu	5 384	4 285
Luksemburg	50	0
Maroko	—	6
Norra	1 303	574
Peruu	—	106
Poola	2	107 799
Porto-Riiko	—	21
Portugal	—	733
Prantsuse	28 050	7 490
Qvadaluupa	—	21
Rootsi	44 880	43 001
Rumeenia	—	52
Sakaa	101 745	110 832
Soome	12 921	54 958
Suur-Britannia	72 382	30 028
Šveits	7 000	2 429
Taani	10 283	257
Tsõhhoslovakkia	0 330	570
Tšillil	—	20
Tuonesia	710	38
Ungari	19	1 126
Uruguay	—	20
Vene (N.S.V.L.)	1 295	56 305
Kokku — Total	489 268	465 859

11. Välja- ja sisserränd. Olukord väljarännus püsib üldiselt endisena. Väljarändajad on 1937. a. suures enamuses siirdunud Euroopasse, neist üle poole meremehed. Nendel kaalutlustel võeti ka 1937. a. maksebilansi koostamisel väljarändajate poolt kaasaviidava rahasumma arvutuse aluseks endiselt vähendatud summa — 300 kr iga väljarändaja kohta. Reisijate hulgast oleme puhtväljarändajad eraldanud.

Samuti kodumaale tagasiirduvate eestlaste (emigrantide) poolt kaasatoodud summad oleme arvestanud ümardatuna nagu eelmiselgi aastal.

Välja- ja sisserrännu tagajärjel jäeti Eestisse raha:
Kodumaale tagasiöördunud eestlased toonud . . . . . 100 000 kr

Viidi Eestist välja raha:
602 väljarändajat & 300 kr . . . . . 180 000 „
Vahe 80 600 kr

12. Reisijate ja õppurite kulutsed.
Dépenses des touristes et étudiants.

Reisijate, nii isikutunnistustega Eestis käinud lätlaste, kui ka Lätis käinud eestlaste ja välispassidega Eestisse sisse sõitnud välismaalaste suhtes käesoleva aasta maksebilansi koostamisel oleme jäänud 1936. a. vähe muudetud arvestusaluste juurde. Välismaal õppivad üliõpilased (197) ja haridust täiendama sõitnud isikud (65) on arvestatud koos keskmiselt 1 600 kr isikult.

Need summad kujunesid 1937. a. järgnevaiks:

Eestisse jäeti raha:
89 üliõpilast, keskmiselt & 1 000 kr . . . . . 39 000 kr
31 027 välismaalast (välispassiga) & 100 kr . . . . . 3 102 700 „
7 708 reisikaardiga soomlast & 50 kr . . . . . 385 400 „
55 830 isikutunnistusega lätlast & 7,5 kr . . . . . 418 725 „
Kokku 3 945 825 kr

Eestist viidi välja raha:
10 165¹⁾ välispassiga väljasõitnud Eesti kodanikku & 200 kr . . . . . 2 038 000 kr
9 503 reisikaardiga Soome sõitnud Eesti kodanikku & 50 kr . . . . . 475 150 „
50 644 isikutunnistusega Lätis käinud Eesti kodanikku & 7 kr . . . . . 354 508 „
202²⁾ välismaal õppivat üliõpilast ja haridust täiendajat keskmiselt & 1 400 kr . . . . . 366 800 „
Kokku 3 229 458 kr
Vahe +716 367 kr

13. Välisesinduste kulud.

Dépenses des services diplomatiques.
Eesti esinduste kulutused välismaal ulatusid 1937. a. 1 121 912 kr-le. Sellest summast tuli tagasi Eestisse 98 835 kr. Seega oli tegelikke kulusid 1 023 tuh. kr, millele lisanduvad kulud komandeerimiste, võõrsilt kojutoomise jne. kulud, kokku ca 1,1 milj. kr.

Välisesinduste kulutuste kohta Eestis Välisministeeriumi poolt kogutud andmed näitavad, et kaheksa riigi kohta, kes vastavad andmed lahkelt teatasid, need kulud olid 442 tuh. kr. Kõigi välisesinduste kulusid 0,8 milj. kr peale arvestamine tundub seepärast kõigiti õigustatuna.

¹⁾ Ilma väljarändajateta, ühes välismaal õppijatega.

²⁾ Arvestatud 1. VII 1937—30. VI 1938.

Eesti välisesinduste poolt välismalt saadud tulud (kr).
Recettes perçues par les services diplomatiques & l'étranger (kr).

9.	1937	1936
Passide maks	47 767	45 887
Passide viseerimine	31 019	26 244
Kodakondsuse maks	120	2 842
Maksud lub., tunn. ja idnn.	32 407	26 048
Protsendid fondidelt	136	2 240
Rent hoonetest	20 932	18 969
Trüklitööde müük	29	33
Mitmes. varand. müük	130	3
Kuludeks kantud summa tagasim.	7 483	518
Juhuslikud tulud	1 832	600
Kokku	141 855	123 844

Rahvusvahelistele asutistele 1937. a. makstud liikmemaksud (kr).
Cotisations versées pour les organisations internationales (kr).

10.	
Rahvasteliidu liikmemaks	83 212
Tolluniooni tariidide ühingu	530
Rahvusvaheline diplomaatiline Akadeemia — liikmemaks	167
Kirjanduse- ja kunstikaitse ühingu büroole	—
Rooma põllumajandusinstituudile ja rahvusvahelisele seemnekontrolli ühisesele	5 041
Raudteede konventsioonide ja liikmemaksud	5 705
Posti- ja telegraafilise büroo maksud	4 947
Londoni Chamber of Commerce 1936/37. a. liikmemaks	96
Kokku	99 698

14—15. Muud riigikulud ja -tulud.

Autres recettes et dépenses gouvernementales.

Rahvusvahelistele asutistele makstud liikme- ja osamaksude kohta on andmed toodud tabel 10. P. 15 kulude all on arvestatud mitmesugused ostud ning välismaalt saadud mitmesugused summad (müügid jne.) (osal ka 1936. a. omad).

B. Kapitalide liikumine.

Mouvement des capitaux.

Kapitalide liikumise alal on arvestatavad esijoones riigivõlgade kustutamine, erapanakade vahekorid välismaaga ning Eesti Panga kullatagavarade ning kohustusvabade välisaktivate (väliskorrespondendid, tšekid, raha jne.) liikumine.

Pankade väliskorrespondentide, -veksliskondi ja -võla arvete vahed 1936—37. a. (1 000 kr).
Correspondants à l'étranger, escompte et avances des banques privées de 1936—37 (1 000 kr).

11.	1937 ¹⁾			1936		
	Meie kasuks	Meie kahjuks	±	Meie kasuks	Meie kahjuks	±
Krediitpank a.-s.	1 623	13	+1 010	1 644	12	+1 032
G. Scheel ja Ko.	2 363	2 062	+301	2 040	1 655	+385
Tartu Pank	2 620	2 797	-177	2 507	2 928	-359
Tallinna linnapank	89	—	+89	55	—	+55
Tallinna aktsiapank	7	8	-1	11	11	—
Pärnu krediitpank	1	—	+1	—	—	—
Tartu tööstuspank	2	—	+2	9	—	+9
E. Rahvapank	461	—	+461	324	—	+324
Tall. juudi ühispank	17	—	+17	7	—	+7
Tartu juudi ühispank	1	—	+1	1	—	+1
Valga pank	—	—	—	—	—	—
Põllumeeste keskp.	—	—	—	111	—	+111
E. kommertsbank	—	—	—	—	—	—
Pärnu pank	—	—	—	—	—	—
Diskonto pank	—	—	—	—	—	—
Tall. majaomanike p.	78	—	+78	1	—	+1
Kokku	7 262	4 880	+2 382	6 770	4 604	+2 166

Eesti Panga kullatagavarade ning välisvarade seis võrdus panga aruande järgi:

1. I 1938 (tuh. kr)	55 775
1. I 1937 „ „	44 856

Suurenemine võrreldes 1937. a. algusega +10,9 milj. kr.

Erapankade rahaline vahekord välismaa pankadega oli:

1937. a. lõpul 2 382 tuh. kr meie kasuks
1936. a. „ 2 166 „ „ „

Vahekorra paranemine seega 212 tuh. kr.

Välisvõlgu tasuti aasta jooksul:

Raha ja pangareformi laen:	
£ obligatsioonide osas	Ekr 150 887
\$ obligatsioonide osas	„ 201 037
Rootsi kaubakrediidi arvel	„ 87 167
Rootsi tuletikukruusti arvel	„ 165 204
„Vickers Ltd“ arvel	„ 36 700
	Kokku Ekr 650 055

Kogu see summa aga kahtlemata ei läinud välismaile. Kuna umbkaudseil arvestusil umbes 1/3 rahandusreformi laenu pabereist on Eesti kodanikkude ja asutiste käes, siis vastavalt sellele osa amortisat-

Riigi välisvõlgade ja % tasumine 1937. a. — Amortisation des dettes d'Etat et versement des intérêts en 1937.

12.	Kapitali—Amortisation		Intresse (ühes kuludega) — %	
	Välisvaluutas	Kr	Välisvaluutas	Kr
1. Rootsi Valitsusele põllumajanduslik kaubakrediit	Rkr. 92 142	87 167	Rkr. 13 395	12 672
2. Raha- ja pangareform 1927. a. 7% võla Briti osa	£ 8 713	159 887	£ 44 089	809 011
3. Raha- ja pangaref. 1927. a. 7% võla Ameerika osa	\$ 53 937	201 037	\$ 248 070	924 616
4. Briti firmale „Vickers Limited“	£ 2 000	36 700	£ 175	3 211
5. Rootsi firmale „Svenska Tändsticks Aktiebolaget“	Rkr. 174 698	165 204	Rkr. 438 813	415 117
	Kokku	650 055	—	2 164 627
Sellest Eesti kodanikud ja asutised ca	—	253 000	—	560 000

siooniks makstud summast tuli siia. Mõningail andmeil seda osa võiks arvestada ca 253 tuh. kr.

Pikaajaliste krediitide alal on meie välisvõlgnevus vastava ankeedi andmeil tõusnud 1,9 milj. kr, millise summa võrra on paigutatud Eestisse uut kapitali, peamiselt Inglisest ja Saksast.

Kaubanduskrediitide alal on sama ankeedi (v. tab. 15) andmeil välisvõlgnevus tõusnud 3,6 milj. kr.

Kliiringu alal oli 1937. a. aasta alguks vahekord meie kahjaks 0,6 milj. kr, 1937. a. lõpul aga 4,6 milj. kr meie kasuks. Kokku seega paranemine 5,1 milj. kr. Paigutame maksebilanssi ka selle summa, kuna oleme õigustatud selle võrra saama välismaalt kaupu.

Maksebilansi üldtulemus. 1937. a. passiivsaldoga lõppenud väliskaubanduse ja laevade ostud katsid enneolemata kõrgusele tõusnud laevanduse tulud, mitmesugused müügid jne., nii et jooksvate artiklite bilanss lõpptulemusena kujunes isegi aktiivseks

(vt. tab. 13). Üle kolmandiku tõusnud bilanss näitab välismaaga läbikäimise elavnemist.

Suurt liikumist näitas ka kapitali pool: Eesti Panga välisvarade tähelepanuvääriva suurenmise kõrval lõppesid ka kliiringarved suure vahega meie kasuks, mis tehniliselt on kasustamisel käesoleval 1938. aastal.

Rahvusvahelise võla bilanss. Valitsustevaheliste võlakohustuste summa vähenes aasta lõpuks 80 milj. kr. Raha- ja pangareformi laen on vähenenud 24 milj. kr.

Kogu riigivõlgade summa võrdub seega 111 milj. kr, millest sõjavõlad on ligi 80 milj. kr.

Kapitalipaigutused ettevõtteis ja pankades olid vastava ankeedi andmeil 26 milj. kr (v. tab. 15).

Neile võlgadele seisavad vastu varad, mis koosnevad peamiselt E. Panga välisvaradest ja kapitalipaigutustest välismaal.

Riigivõlgade summa aasta lõpuks — Dettes extérieures de l'Etat à la fin de l'année.

14.	Vastavus valuutas — En monnaie correspond.			Ekr. (1 000)			
		1937	1936	1935	1937	1936	1935
Valitsustevahelised võlakohustused — Dettes gouvernementales (de guerre)	£	1 052 244	1 048 698	1 047 226	19 300	19 244	19 217
	\$	16 490 013	16 496 013	16 490 013	61 147	61 418	61 747
Raha- ja pangareformi laen — Emprunt contracté sous les ausp. de la Soc. des Nations	£	617 000	628 100	638 300	11 822	11 520	11 713
	\$	3 472 500	3 540 500	3 592 500	12 895	13 206	13 472
	Kokku — Total	—	—	—	104 673	105 394	106 149
Muud riigi- ja omavalitsuste laenud — Autr. dettes	£	—	4 000	18 000	—	73	349
	Rkr.	7 181 877	7 647 232	7 899 604	6 794	7 234	7 473
	Üldse — Gr. total	—	—	—	111 467	112 701	113 971
Vahe eelmise aastaga võrreldes (+ või —) — Différence entre l'année précéd.		—	—	—	-1 234	-1 270	-11 027

Rahvusvaheline maksebilans (mlj. kr) 1934—37. a. — Balance des paiements de 1934—37 (millions de kr).

13.	Kreedit — Crédit				Deebet — Débit			
	1937	1936	1935	1934	1937	1936	1935	1934
A. JOOKSVAD ARTIKLIID — ARTICLES COURANTS.								
I. Kaubad — Marchandises.								
1. Kaubad — Marchandises	106,0	83,2	80,1	69,0	111,0	86,9	68,7	55,3
2. Laevad — Bateaux	0,2	0,2	0,3	0,2	1,5	1,8	1,3	0,5
II. Protsendid ja dividendid — Intérêts et dividendes.								
3. Valitsusvahelistelt võlgadelt — Intérêts sur les dettes intergouvernementales	—	—	—	—	—	1,8	1,8	1,8
4. Muudelt laenuidelt — Intérêts sur d'autres dettes publiques	0,6	—	—	—	2,2	0,4	0,5	0,5
5. Kapitali paigutuste % ja dividendid — Autres intérêts des capitaux	0,5	0,5	0,5	0,5	1,2	1,0	2,7	2,7
III. Muud jooksvad artiklid — Autres articles cour.								
6. Laevaprahid — Transports maritimes	21,0	13,3	10,5	10,3	—	—	—	—
7. Sadamamaksud ja kulud sadamais — Droits de port et frais aux ports	1,2	1,2	1,0	1,1	15,1	9,0	6,8	7,0
8. Transport raudteel — Transport par chemins de fer	0,1	0,2	0,1	0,1	0,2	0,2	0,2	0,2
9. Kindlustusprotsentid — Primes d'assurance	1,8	1,5	1,3	1,6	2,2	2,0	1,6	1,4
10. Posti-telegraafi- ja telefonioperatsioonid — Poste, télégraphe et téléphone	0,6	0,6	0,4	0,4	0,5	0,4	0,2	0,2
11. Välja- ja sissereändajad — Fonds des migr.	0,1	0,1	0,1	0,1	0,2	0,1	0,1	0,2
12. Reisijad ja edasõppijad — Dépenses des touristes	3,9	3,7	3,1	2,8	3,2	2,8	3,0	3,0
13. Diplomaat- ja konsulaarsinduste kulud — Dépenses des services diplomatiques	0,8	0,8	0,8	1,0	1,1	0,9	0,6	0,5
14. Rahvusvah. asut. liikmemaksud — Cotisations des assoc. internationales	—	—	—	—	0,1	0,1	0,1	0,1
15. Mäjal arvestamata valitsuse kulud ja tulud — Autres recettes et dépenses gouvernementales	12,2	2,9	0,1	0,1	4,8	2,5	1,3	2,5
16. Muud jooksvad tulud — Autres articles	0,2	0,1	—	—	—	0,1	—	—
17. Laevade parandus — Réparation des nav.	0,1	0,0	—	—	—	—	—	—
18. Kinofilmid — Films cinématographiques	0,0	—	—	—	0,1	0,1	0,1	0,1
IV. Kuld — Or.								
19. Kuld ja kuldraha liikumine — Espèces d'or et lingots d'or	—	—	—	—	0,0	0,0	—	—
Üldse jooksvad artiklid — Total pour les marchandises, services et or	149,2	108,3	98,3	87,2	143,4	116,1	89,0	76,0
Vahe — Balance (±):								
Kaubad, teenused ja kuld — Marchandises, services et or	+5,8	-1,8	+0,3	+11,2				
B. KAPITALIDE LIHKUMINE — MOUVEMENT DES CAPITAUX.								
I. Pikaajalised toimingud — Opérations à long terme.								
1. Amortisatsioon — Amortissement: Rõigivõlgade kustut. — Amortisem. des dettes d'Etat	—	—	—	—	0,1	0,4	0,3	0,3
2. Rahvastellidu laenuobligatsioonide tagasiost — Achat des titres de l'emprunt de SDN	0,3	—	—	—	0,4	0,3	0,3	0,3
3. Rootsi tulustikurusti laen — Emprunt de Trust d'allumettes	—	—	—	—	0,2	0,1	0,1	—
4. Pikaajalised krediidid — Crédits à long terme	1,9	—	—	—	—	2,0	—	—
II. Lühiajalised toimingud — Opérations à court terme.								
4. Muutused välisvõlgades ja varades — Changements des avoirs:								
(a) Besti Pank — Besti Bank	—	—	—	—	10,9	5,1	3,9	12,0
(b) Teised pangad — Autres banques	—	—	—	—	0,2	3,3	0,2	0,6
5. Rõigivarade suurenemine välismaal — Augmentation des avoirs d'Etat à l'étranger	—	—	—	—	—	—	—	—
6. Kaubanduskrediitide tõus — Augmentation des crédits commerc.	3,6	4,8	—	—	—	—	—	—
7. Kliringvahekorra muutused jne. — Changements dans les clearing etc.	—	4,1	—	—	5,1	—	—	—
Kokku — Total	5,8	8,9	—	—	16,9	11,2	4,8	13,2
Vahe kapitalide liikumises — Balance de mouvement des capitaux (±)	-11,1	-2,3	-4,8	-13,2				
Maksebilansi üldvahe (arvestamata välkeosade vahed, vead jne.) — Balance générale (erreurs, omissions)	-5,3	-4,1	+4,5	-2,0				

Välisvõlgnevus riikide järgi 1 000 kr — Montant des dettes privées (1 000 kr) (données d'une enquête spéciale).

15.	1. I 1938			1. I 1937			1. I 1938			1. I 1937		
	Kaupade sisseveo alal	Mitte kaupade sisseveo alal	Kokku	Crédits d'importation	Autres	Total	Kaupade sisseveo alal	Mitte kaupade sisseveo alal	Kokku	Kaupade sisseveo alal	Mitte kaupade sisseveo alal	Kokku
Inglise	9 759	8 432	18 191	8 518	7 427	15 945	48	—	48	41	—	41
Saksa	7 827	3 785	11 612	7 743	2 784	10 527	52	1	53	33	2	35
Holland	1 262	7 772	9 034	1 151	7 240	8 391	40	—	40	31	—	31
Rootsi	1 906	2 050	4 010	878	2 319	3 197	—	—	—	—	—	21
Taani	205	1 185	1 390	238	1 841	2 069	9	—	9	20	0	20
Prantsusoo	479	533	1 042	806	588	1 394	—	—	—	6	4	10
Soome	2 283	629	2 912	831	463	1 294	19	8	27	1	0	7
P.-Am. Ühendriigid	895	10	905	1 096	16	1 112	25	76	101	7	—	7
Egiptus	805	—	805	972	—	972	—	—	—	6	—	6
Helveetsia	136	470	606	100	751	851	1	—	1	5	—	5
Leedu	5	420	425	4	420	424	—	2	2	—	1	1
Läti	340	230	576	220	157	377	1	—	1	1	—	1
N.S.V.L.	322	11	333	373	2	375	6	91	97	0	0	0
Belgia	230	4	234	260	3	263	1	—	1	0	—	0
Luxemburg	5	—	5	231	—	231	0	1	1	—	0	0
Norra	143	144	287	23	201	224	—	4	4	—	—	—
Tšehhoslovakkia	339	21	360	161	24	185	—	1	1	—	—	—
Itaalia	74	29	103	110	26	136	—	1	1	—	—	—
Poola	234	338	572	103	29	132	—	—	—	—	—	—
Türgi	45	2	47	68	3	71	—	—	—	—	—	—
Kokku — Total	27 628	26 229	53 857	24 025	24 327	48 352						

Majandusministeeriumi hinnangul on meie isikute ja asutiste käes olevate raha- ja pangareformi obligatsioonide arv veelgi tõusnud ja ulatub juba 8 miljoni kr.

Kokkuvõttes meie ligikaudu 139 milj. kr välisvõlgade summa vastu seisab meil varasid umbes 91 milj. kr. Puhtvälisvõlga seega ligi 48 milj. kr.

Kogu välisvõlast on 80 milj. kr sõjavõlgu, milliste pealt protsentide tasumine praegu seisab.

Eriti tähelepanuvääriv on, et raha- ja pangareformi laenust, mida on jäänud 24 milj. kr, tervelt kolmandik ongi juba Eesti asutiste ja isikute valduses.

Oletusi meie rahvusvahelise välisvõlgnevuse kohta 1937. a. lõpuks.
Essai d'établissement du montant de la dette internationale de l'Estonie à la fin de 1937.

16.	Milj. kr	Varad — Avoirs.	Millions de kr
Kohustused — Exigibilités.		E. Panga välisvarad — Avoirs étrangers de la Banque d'Estonie	56
Riigi võlad — Dettes de l'État.		Raha- ja pangareformi paberid Eestis — Titres de l'emprunt de la Soc. des Nat. en Estonie	8
Valitsustevahelised võlakohustused — Dettes intergouvernementales	80	Kapitalipalgutused ja hoiusummad välismaal — Placements à long terme et dépôts à l'étranger	20
Raha- ja pangareformi laen — Emprunt sous les ausp. de la Soc. des Nations	24	Kinnisvarad — Biens immeubles	7
Muud riigi- ja omavalitsuste laenud — Autres dettes	7	Erapankade hühiajaliste võlgade saldo — Solde des crédits à court. t. des banques priv.	0,2
Kokku — Total	111	Kokku — Total	91,2
Kapitalipalgutused ettevõttele ja pankades — Placements à long terme en entreprises et banques	26 ¹⁾	Vahe — Balance	47,8
Välismaalaste kinnisvarad — Biens immeubles des étrangers	2		
Kokku — Total	139		

¹⁾ Võetud 1938. a. teostatud ankeedi andmeid kohustiste summa (mitte kaupade sisseveo alal).

Maksebilantsi kohta varem Keskbüroo väljaandets lümanud:

Rahvusvaheline maksebilants 1936. a. — A. Tooms, E. Statistika nr. 187(6), 1937. a., lk. 310—317.
Rahvusvaheline maksebilants 1935. a. — A. Tooms, E. Statistika nr. 175(6), 1936. a., lk. 329—330.
Rahvusvaheline maksubilants 1934. a. — A. Tooms, E. Statistika nr. 164(7)—165(8), 1935. a., lk. 383—390.
Rahvusvaheline maksubilants 1933. a. — A. Tooms, E. Statistika nr. 151(6), 1934. a., lk. 281—288.
Rahvusvaheline maksubilants 1929—32. a. — A. Tooms, E. Statistika nr. 138(5), 1933. a., lk. 254—268.

NAKKUSHAIGUSED 1937. a.
MALADIES CONTAGIEUSES en 1937.

1937. a. kestel esinesid nakkushaigused 4 491 juhuga; neist oli 2 199 ehk 49% mehi ja 2 292 ehk 51% naisi. Sooliselt 10 000 elaniku suhtes oli haigestumise koefitsient nakkushaigustesse meestel 41,4 ja naistel 38,2. Seega ületas meeste haigestumise koefitsient naiste oma 8,4%. Kuna eelmisel aastal oli meeste ja naiste haigestumise koefitsient peaaegu võrdne (30,6:30,9).

Vaadeldes nakkushaiguste levi sooliselt 10 000 elaniku suhtes alates 1919. a. näeme, et esimese viie aasta kestel, s. o. 1930—34. a. haigestus üle riigi üldse 27 186 isikut ehk suhteliselt 48,5, neist mehi 13 487 ehk 51,2 ja naisi 13 699 ehk 46,2; teise, s. o. 1925—29. a. kestel haigestus üle riigi 35 015 isikut ehk suhteliselt 62,7, neist mehi 17 346 ehk 66,1 ja naisi 17 669 ehk 59,7; kolmanda, s. o. 1920—24. a.

Nakkushaigused 1920—37. a. — Maladies contagieuses enregistrées de 1920—37.

1.	Haigusjuhtude üldarv—Nombre générale des maladies enregistrées		Nakkushaigused 10 000 elaniku kohta ²⁾ Maladies contagieuses pour 10 000 habit.											
	Arv ¹⁾ Nombre	10 000 el. kohta Pour 10 000 habit.	Plekküüfus Typhus exanthematicus	Korduv palavik Typhus recurrens	Kõhutüüfus Typhus abdominalis	Paratüüfus Paratyphus	Leetrid Morbilli	Sarlakid Scarlatina	Difteeria Diphtheria	Verine kõhutõbi Dysenterie	Kõuged Varicella	Epid. ajukelme-meningiit—Meinigitis cerebri-spin. epidemica	Fidallitõbi Lepra	Silmamarjad Trachoma
1937	4 486	39,7	—	—	5,7	1,9	0,3	19,0	11,0	0,01	0,04	0,3	0,06	1,4
1936	3 473	30,7	—	—	2,4	1,7	1,0	18,8	5,0	0,1	—	0,2	0,04	1,6
1935	8 780	77,9	—	—	0,0	1,0	42,1	19,3	0,6	0,2	—	0,1	0,04	2,0
1934	10 887	96,7	—	—	4,3	1,5	50,8	21,1	6,0	0,3	—	0,1	0,1	3,4
1933	2 900	25,8	—	—	6,0	1,2	0,4	14,1	3,1	0,00	—	0,2	0,1	1,8
1932	2 452	21,9	—	—	5,3	0,9	0,4	8,6	4,6	0,02	—	0,2	0,2	1,7
1931	3 245	29,0	—	—	2,9	1,3	7,7	8,1	0,8	0,1	—	0,1	0,1	1,9
1930	7 078	68,8	—	—	3,2	1,5	45,8	8,7	7,5	—	—	0,1	0,1	1,8
1929	7 278	65,2	—	—	4,2	1,8	33,2	19,6	3,8	0,1	—	0,2	0,2	2,4
1928	5 046	45,3	—	0,0	4,4	2,5	5,5	26,4	2,8	0,1	0,0	0,5	0,2	2,5
1927	10 066	90,3	0,2	0,0	5,9	1,3	27,1	47,9	4,0	0,0	0,0	0,1	0,1	3,7
Keskmiised:														
1930—34	5 484	48,5	—	—	4,1	1,3	22,8	12,1	5,6	0,1	—	0,1	0,1	2,1
1925—29	7 000	62,7	0,1	0,01	5,3	1,8	21,8	25,9	3,9	0,1	0,03	0,2	0,2	3,3
1920—24	7 221	65,8	8,8	2,2	8,2	0,9	14,2	10,4	6,2	9,5	1,2	0,1	0,3	4,0
1920—34	6 552	59,0	2,0	0,7	6,9	1,3	19,6	16,2	5,2	3,2	0,4	0,1	0,2	3,1

kestel haigestus üle riigi 36 126 isikut ehk suhteliselt 65,9, neist mehi 16 940 ehk 65,7 ja naisi 19 186 ehk 66,0. Viieteist aasta kestel, s. o. 1920—34. a. haigestus üle riigi kokku 98 327 isikut ehk suhteliselt 59,0, neist oli mehi 47 773 ehk 61,0 ja naisi 50 554 ehk 57,2. 1930—34. a. meeste koefitsient ületas naiste koef. 11,1%, 1925—29. a. 10,7%, 1920—24. a. aga ületas naiste koefitsient mehi 0,5% ning 15 a. keskmise, s. o. 1920—34. a. ületas meeste koefitsient naisi 6,6%.

Sellest peab järeldama, et mehed on rohkem nakatavamad, vastuvõtlikumad ja tundelikumad nakkushaigustele kui seda on naised.

1937. a. nakkushaiguste arv ületab eelmise aasta arvu 1 017 juhuga ehk 29,3%. Selle suurenemise

viimasel aastal on tinginud peamiselt suur difteeria levi ja osalt ka kõhutüüfus ning paratüüfus ja sarlakid. Difteeria esines 1937. a. eelmisest aastast rohkem 676 juhuga ehk 119,0%, kõhutüüfus 383 juhuga ehk 143,4% ja paratüüfus 21 juhuga ehk 11% ja sarlakid 28 juhuga ehk 1,3%. Ülejäanud nakkushaigused on püsinud enamvähem eelmise aasta tasemel, arvatud välja leetrid, verine kõhutõbi ja silmamarjad, millede juures ilmnes vähenemine. Esimeste seas oli tagasimine 71,8%, teiste — 92,9% ja kolmandate — 12,7%.

Ka 10 000 elaniku kohta võttes näeme, et nakkushaiguste suuremat levi eelmisest aastast on peamiselt põhjustanud difteeria, kõhutüüfus, paratüüfus ja sarlakid. Difteeria koefitsient oli 1937. a. suurem eelmisest aastast 120%, kõhutüüfuse 137,5%, para-

¹⁾ Ilma malaarlasta ja ensephaliti leht.

²⁾ Koefitsiendid on võetud iga aasta kohta 1. VII kindlakstehtud elanikkude arvu alusel.

Haigestumus nakkushaigustesse soo järgi 1920—37. a. — *Maladies contagieuses d'après le sexe des malades de 1920—37.*

	1937		Keskised							
	M.	N.	1930—34		1925—29		1920—24		1920—34	
			H.	F.	M.	N.	M.	N.	M.	N.
Kõhutüüfus	363	287	241	223	295	299	396	498	311	340
Paratüüfus	112	100	78	65	97	105	42	56	72	75
Plekitüüfus	—	—	—	—	5	7	453	514	153	174
Korduv palavik	—	—	—	—	0,4	0,4	137	105	46	35
Rõuged	2	2	—	—	1	2	63	65	21	22
Leetrid	13	18	1 305	1 254	1 259	1 177	800	752	1 121	1 061
Sarlakid	1 020	1 127	601	699	1 424	1 400	526	613	870	927
Difteeria	590	650	299	331	214	221	315	300	276	307
Verise kõhutõbi	1	—	5	6	7	7	478	502	163	192
Silmamarjad	70	88	93	144	144	223	161	276	138	214
10 000 elaniku kohta — Par 10 000 habitans.										
<i>Typhus abdominalis</i>	0,8	4,8	4,0	3,0	5,6	5,1	7,7	8,6	6,0	5,8
<i>Paratyphus</i>	2,1	1,7	1,5	1,1	1,8	1,8	0,8	1,0	1,4	1,3
<i>Typhus exanth.</i>	—	—	—	—	0,1	0,1	8,8	8,8	2,9	3,0
<i>Typhus recurrens</i>	—	—	—	—	0,01	0,01	2,7	1,8	0,9	0,6
<i>Variola</i>	0,04	0,03	—	—	0,02	0,03	1,2	1,1	0,4	0,4
<i>Morbilli</i>	0,2	0,3	24,8	20,5	24,0	19,9	15,5	12,0	21,5	13,0
<i>Scarlatina</i>	19,2	18,8	12,5	11,4	27,1	22,1	24,8	10,2	16,7	15,7
<i>Diphtheria</i>	11,1	10,8	5,7	5,4	4,1	3,7	6,1	6,3	5,3	5,2
<i>Dysenteria</i>	0,02	—	0,1	0,1	0,1	0,1	9,3	9,7	3,1	3,3
<i>Trachoma</i>	1,3	1,5	1,8	2,4	2,7	3,8	3,1	4,7	2,5	3,6

tüüfuse 11,8 ja sarlakite 1,1%. Haigestumise vähenemist eelmisest aastast, mis on küll väike, näeme esmajoones leetrite (70%) ja silmamarjade (12,5%) koefitsiendis. Ülejäänud nakkushaiguste koefitsiendid on pea võrdsed eelmise aastaga.

Heites pilku nakkushaiguste levikule alates 1919. a. kuni käesoleva ajani näeme, et need on esinenud enamvähem ühtlase mõõdukusega, arvatud välja vaid 1919., 1920., 1926., 1927., 1934. ja 1935. a. Nimeetatud aastail on nakkushaiguste sagedus suurem ja suurim oli see 1920. a. Aastail 1919 ja 1920 oli nakkushaigustesagedus tingitud peamiselt laialdasest plekitüüfusest ja verisest kõhutõvest ning osalt ka sarlakitest, mis levisid juba 1919. a. ning jõudsid kulminatsiooni 1920. a. Nakkushaiguste suurt sagedust järgnevail 1926. ja 1927. a. tekitasid peamiselt esimesel aastal rohkem leetrite levik ja osalt ka sarlakid ning järgmisel aastal ümberpöörduvalt. Viimasel kahel aastal, 1934. ja 1935. a. mõjustasid nakkushaiguste suurt levikut jällegi peamiselt leetrid ja ainult osalt sarlakid. Sellest näeme, et sagedamini ja suuremal

määral kui teised nakkushaigused, esinevad meil peamiselt sarlakid ja leetrid ning neid suudetakse pidurdada alles järgmisel aastal pärast haiguse puhkemist. Kuna plekitüüfusele pandi piir kahel esimesel aastal, kui see meil sõja ajal tekkis ja 1928. a. peale ei ole nimetatud haigus meil enam tildse esinenud. Seevastu võttis verise kõhutõve piiritlemine kolm aastat aega.

Haigestumise koefitsientidest nakkushaigustesse soo järgi näeme, et 1937. a. oli meeste seas naistest rohkem levinud kõhutüüfus 41,7% ja difteeria 2,8%, siis paratüüfus 23,5% ning sarlakid 2,1%, kuna ülejäänud haigused esinevad pea võrdselt. Kui kõrvutada nakkushaiguste levi sooliselt eelmise aastaga, siis kõige suuremat tõusu näeme nii meeste kui naiste hulgas haigestumises difteeriasse, esimeste seas on haiguse koefitsient suurenenud 131,2%, teiste seas 107,7%, siis kõhutüüfuses juures meeste seas 172% ja naiste hulgas 118,2%. Väiksemat suurenemist näeme nii meeste kui naiste juures paratüüfuse koefitsiendis; kuid sarlakite levi suhtes võime mainida

Nakkushaigused vanuse järgi 1937. a. — *Maladies contagieuses d'après l'âge des malades en 1937.*

	Kuni 1 a.		1—4 a.		5—9 a.		10—14 a.		15—19 a.		20—29 a.		40—50 a.		60 ja vanem 60 a. et plus		Teadmata Inconnu		Kokku Total		Üldse Gr. total
	M.	N.	M.	N.	M.	N.	M.	N.	M.	N.	M.	N.	M.	N.	M.	N.	M.	N.			
	<i>Typhus abdomin.</i>	—	—	4	4	22	17	34	23	64	36	106	148	30	38	7	19	—	2	363	
<i>Paratyphus</i>	—	—	3	3	14	11	13	9	10	8	60	49	7	18	1	2	4	—	112	100	212
<i>Typhus exanthem.</i>	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
<i>Febris recurrens</i>	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
<i>Malaria</i>	—	—	—	—	—	—	1	—	2	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	4
<i>Variola</i>	1	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	2
<i>Morbilli</i>	1	1	5	5	4	7	3	3	—	2	—	1	—	—	—	—	—	—	13	13	31
<i>Scarlatina</i>	10	10	232	212	432	497	254	318	35	33	48	46	2	6	—	—	1	1	1 020	1 127	2 147
<i>Diphtheria</i>	12	13	116	94	207	214	179	212	45	42	29	61	—	12	—	—	2	2	590	650	1 240
<i>Dysenteria</i>	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1
<i>Lepra</i>	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1
<i>Encephal. letharg.</i>	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	7
<i>Mening. cerebr. epid.</i>	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1
<i>Trachoma</i>	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	36
Kokku — Total	33	28	369	323	633	749	492	573	162	134	376	335	58	105	19	39	8	6	2 199	2 292	4 491

Nakkushaigused linnades ja maal 1937. a. — Maladies contagieuses d'après les villes et arrondissements en 1937.

4.	Kõhutõhus <i>Typhus abdom.</i>		Paratõhus <i>Paratyphus</i>		Plekkõhus <i>Typhus exanthem.</i>		Korduv palavik <i>Febris recurrens</i>		Soopalaavik <i>Malaria</i>		Rõuged <i>Varicella</i>		Leetrid <i>Morbilla</i>		Sariakid <i>Scarlatina</i>	
	M.	N.	H.	F.	M.	N.	M.	N.	M.	N.	M.	N.	M.	N.	M.	N.
Linnad — Villes	244	174	70	60	—	—	—	—	3	—	—	1	1	6	473	512
Tallinn	20	21	20	18	—	—	—	—	—	—	—	—	—	4	191	169
Haapsalu	—	1	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	8	5
Kuressaare	—	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Narva	146	102	12	6	—	—	—	—	3	—	—	—	—	—	11	24
Sellest: N.-Jõesuu	4	4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Nõmme	2	2	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	53	55
Otepää	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	10	13
Paide	2	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	5	5
Paldiski	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1
Petseri	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	5	4
Pärnu	3	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	23	31
Põltsamaa	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2
Rakvere	7	7	12	10	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	21	25
Tapa	5	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	9	6
Tartu	37	25	17	16	—	—	—	—	—	—	—	1	1	98	125	
Tõrva	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	4	1
Türi	2	3	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	10
Valga	3	4	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	7	8
Viljandi	2	—	2	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	25	27
Võru	5	4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1
Maad — Arrond.	119	113	43	40	—	—	—	—	1	—	2	1	12	12	547	615
Viru	43	45	22	11	—	—	—	—	—	—	—	—	2	3	86	117
Järva	2	2	2	2	—	—	—	—	—	—	—	—	1	2	53	41
Harju	9	8	3	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	68	85
Lääne	8	16	7	17	—	—	—	—	—	—	—	—	4	2	62	62
Saare	3	7	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	17	11
Pärnu	4	3	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	24	41
Viljandi	4	4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	34	33
Tartu	31	17	4	3	—	—	—	—	1	—	—	—	2	2	130	133
Valga	1	3	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	18	10
Võru	7	4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3	52	60
Petseri	7	4	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3	10
Kokku — Total	363	287	112	100	—	—	—	—	4	—	2	2	13	16	1 020	1 127

	Diftteria <i>Diphtheria</i>		Verine kõhutõbi <i>Dysenteria</i>		Püiditõbi <i>Lepra</i>		Unchaigus <i>Encephalitis letharg.</i>		Ep. ajukelme meningiit <i>Mening. cereb.-rosp. ep.</i>		Silmamarjad <i>Trachoma</i>		Kokku <i>Total</i>		Ühase <i>Gr. total</i>
	M.	N.	M.	N.	M.	N.	M.	N.	M.	N.	M.	N.	M.	N.	
Linnad — Villes	254	306	1	—	—	2	—	—	16	5	19	23	1 031	1 089	2 170
Tallinn	54	79	—	—	—	1	—	—	8	2	1	23	333	294	627
Haapsalu	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	10	7	17
Kuressaare	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	4	5
Narva	14	37	—	—	—	1	—	—	1	—	—	2	187	172	359
Sellest: N.-Jõesuu	1	8	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	5	12	17
Nõmme	30	36	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	87	93	180
Otepää	2	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	13	14	27
Paide	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	7	10
Paldiski	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	1	—	1	1
Petseri	12	16	1	—	—	—	—	—	—	1	—	—	20	22	42
Pärnu	—	1	—	—	—	—	—	—	1	—	1	—	30	39	69
Põltsamaa	3	2	—	—	—	—	—	—	—	3	6	—	3	4	7
Rakvere	8	10	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3	4	7
Tapa	6	13	—	—	—	—	—	—	1	—	1	1	50	59	109
Tartu	70	84	—	—	—	—	—	—	—	1	2	2	21	22	43
Tõrva	—	—	—	—	—	—	—	—	4	1	7	7	234	259	493
Türi	13	18	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	5	1	6
Valga	6	4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	13	31	49
Viljandi	2	3	—	—	—	—	—	—	—	1	2	3	19	20	39
Võru	2	1	—	—	—	—	—	—	—	1	1	1	32	34	66
									1	—	—	—	9	6	15
Maad — Arrond.	336	344	—	—	1	4	—	—	7	8	51	65	1 118	1 203	2 321
Viru	100	97	—	—	1	—	—	—	—	3	7	7	257	238	540
Järva	10	10	—	—	—	1	—	—	—	—	2	5	70	63	133
Harju	81	77	—	—	—	2	—	—	—	2	4	3	165	179	344
Lääne	5	6	—	—	—	1	—	—	—	—	—	2	86	106	192
Saare	4	2	—	—	—	—	—	—	—	—	1	3	26	25	51
Pärnu	18	17	—	—	—	—	—	—	2	—	7	6	54	63	122
Viljandi	16	11	—	—	—	—	—	—	—	—	2	1	56	52	108
Tartu	44	52	—	—	—	—	—	—	3	2	11	24	227	233	460
Valga	10	7	—	—	—	—	—	—	1	—	3	—	34	26	60
Võru	36	48	—	—	—	—	—	—	1	—	10	9	109	128	237
Petseri	14	17	—	—	—	—	—	—	—	1	8	5	34	40	74
Kokku — Total	590	650	1	—	1	6	—	—	23	13	70	88	2 199	2 392	4 491

ainult meeste seas suurenemist, ent naiste hulgas on see koefitsient püsinud eelmise aasta tasemel. Seejuures silmamarjade levi meeste hulgas näitab samuti väikest suurenemist, naiste seas aga vähenemist.

Vanuse järgi kõige sagedamini esines kõhutüüfus 20—29 a. vanuste rühmas, samuti ka paratüüfus. Sarlakid aga 5—9 a. vanuste seas, samuti ka difteeria. Seega on kõhutüüfus rohkem täiskasvanute haigus ja difteeria ning sarlakid laste haigus. Kuni ühe aasta vanuste, s. o. imikute seas on pea võrdsest esinenud sarlakid (26) ja difteeria (25), siis epideemiline ajukelme põletik 6 juhuga, leetrid 2 juhuga ja rõuged 1 juhuga. Seega haigestusid imikud eelmisest aastast sagedamini sarlakitesse 13 juhuga ja difteeriasse 7 juhuga. Kuna haigestumine vähenes leetritesse 5 juhuga ja epideemilisesse ajukelmepõletikku 3 juhuga ning haigestumine rõugeisse hoopis puudus eelmisel aastal.

Linnades oli 1937. a. nakkushaigusi registreeritud üle riigi 2 170 ehk 48,3%, maades 2 321 ehk 51,7%. Seega oli maal nakkushaigusi registreeritud enam linnadest 7%. Kusjuures linnades nakkushaiguste koefitsient 10 000 elaniku suhtes oli meestel 72,0 ja naistel 56,4, maal aga meestel 30,1 ja naistel 29,6. Seega ületas meeste haigestumise koefitsient naisi linnades 27,2% ja maal 2%.

Kui aga võrrelda 1937. a. registreeritud nakkushaiguste arvu linnades kui ka maal 1936. a., siis näeme, et linnades see arv suurenes 463 juhuga ehk 27,1% ja maal 554 juhuga ehk 31,4%. Linnades nakkushaiguste suurenemist mõjustasid peamiselt kõhutüüfus, difteeria ning paratüüfus, maal aga difteeria, sarlakid, kõhutüüfus ja paratüüfus.

Nakkushaigused 10 000 elaniku suhtes esinesid kõige sagedamini Türil (153,4) ja Narvas (144,2); Türil oli ülekaalus difteeria, Narvas kõhutüüfus, kuna peale selle Narvas registreeriti kõige enam kõhutüüfuse juhte üle riigi. Tallinnas, Tartus, Nõmmel, Pärnus ja Viljandis olid sagedamini registreeritud sarlakid.

Maades registreeriti difteeriat kõige rohkem Viru- ja Põhjarannamaal. Kuna teistes maades, arvatud välja Harjumaa, kus difteeria ja sarlakid esinesid pea võrdsest, esinesid sarlakid kõige sagedamini.

Linnades üksikute haiguste liikide järgi, võrreldud eelmise aastaga, oli suurenenud kõhutüüfus 293 juhuga ehk 234,4%, siis difteeria 263 juhuga ehk 88,6% ja paratüüfus 16 juhuga ehk 14% ning vähenenud sarlakid 117 ehk 10,6%. Maades suuremat tõusu eelmisest aastast on toonud peamiselt difteeria 413 juhuga ehk 154,7%, siis kõhutüüfus 90 juhuga ehk 63,4%, sarlakid 145 juhuga ehk 14,3% ja paratüüfus 5 juhuga ehk 6,5%. Üle riigi kõige suurem tõus võrreldes eelmise aastaga oli haigestumises kõhutüüfusse — 143,4%, siis difteeriasse 119,0%, paratüüfusesse 11% ja sarlakitesse 1,3%.

Linnades oli kõhutüüfuse juhtude kõige suurem tõus võrreldes eelmise aastaga Narvas (237) ja Tartus (39), maades aga Viru- (47) ja Tartumaal (28), paratüüfuse juhtudel — Rakveres (22) ja Tartus (8) ning Lääne- (19) ja Virumaal (14). Sarlakid esinesid enam eelmisest aastast Tartus (56), Otepääl (22) ning Nõmmel ja Viljandis (17), siis Tartu- (81) ja Virumaal (55). Difteeria oli eelmisest aastast rohkem levinud Tartus (87) ja Nõmmel (59) ning Viru- (128) ja Harjumaa (118).

Võttes vaatlusele varem nimetatud tähtsamate nakkushaiguste levi eelmistel aastatel, alates 1919. a. ilmneb, et kõhutüüfus oli levinud Tallinnas kõige rohkem 1927. ja 1935. a. Esimesel aastal oli nende arv 286 ehk suhteliselt linna 10 000 elanikule 21,9 ja teisel aastal 269 juhtu ehk suhteliselt 19,3. Kõhutüüfuse sagedus nimetatud aastail Tallinnas ületas ka kõiki teisi linnu. Tartus esines kõhutüüfus sagedamini 1932—33. a., nimelt 131 ja 192 juhuga ehk suhteliselt 10 000 linnaelanikule 22,6 ja 32,0 mis oli juhtudel suurim teistest linnadest ja ületas eelpool toodud Tallinna suuremaid koefitsiente. Narvas näitas kõhutüüfus suuremat levi just 1937. a. ja suhteliselt

Nakkushaigused kuu järgi 1937. a. — Maladies contagieuses d'après les mois en 1937.

5.	Jaanuar		Veebruar		Märts		Aprill		Mai		Juuni		Juuli		August		September		Oktoober		November		Detsember		Kokku — Total			
	M.	N.	H.	F.	M.	N.	M.	N.	M.	N.	M.	N.	M.	N.	M.	N.	M.	N.	M.	N.	M.	N.	M.	N.	M.	N.	Ühuse Gr. total	
Typhus abdom.	23	19	18	10	43	30	61	54	54	43	32	15	37	39	20	30	37	24	16	7	10	0	12	7	363	287	650	
Paratyphus . . .	0	8	8	5	3	5	12	11	8	10	21	18	15	8	12	8	13	13	4	7	4	4	0	8	112	100	212	
Typhus exanth.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Febris recurrens	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Malaria	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Varicella	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Morbilli	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Scarlatina	3	3	1	—	—	—	1	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Diphtheria	102	124	116	124	108	119	106	103	81	85	55	44	39	55	46	36	42	55	97	97	105	138	123	147	1 020	1 127	2 147	
Dysentheria	51	48	37	31	27	40	21	43	32	20	26	22	25	20	17	20	30	37	74	85	113	122	133	135	500	650	1 240	
Dysentheria	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Lepra	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Encephal. leth.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Mening. cerebr.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
epid.	1	2	4	5	2	1	6	1	2	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Trachoma	8	13	0	7	8	7	7	12	6	5	3	9	5	6	2	0	1	2	9	7	9	9	6	6	70	88	158	
Kokku — Total	194	218	190	184	191	210	218	232	188	171	141	109	121	135	99	109	123	134	201	205	249	285	284	300	2 199	2 292	4 491	

Narva rahvaarvule, näeme, et see arv ületab kõiki kõhutüüfuse aasta-koefitsiente linnades.

Maades on kõhutüüfus esinenud sagedamini Virumaal 1921. ja 1925. a. ning Viljandimaal 1921—1922. a.

Registreerimise kuude järgi tuli nakkushaigusi sagedamini ette talvel, kevadel ja sügisel, kuna suvekuudel, s. o. juunist septembrini need esinesid harvem. Kõhutüüfus esines peamiselt aprillis, paratüüfus juunis, sarlakid ja difteeria detsembris.

Nakkushaiguste kohta varem Keskbüroo väljaandets lümmud artiklid:

Nakkushaigused 1936. a., K. Rumma, Eesti Statistika nr. 185(4) 1937. a., lk. 194—197.
Nakkushaigused 1935. a., K. Rumma, Eesti Statistika nr. 173(4) 1936. a., lk. 107—200.
Nakkushaigused 1934. a., K. Rumma, Eesti Statistika nr. 164(7)—165(8) 1935. a., lk. 370—373.
Nakkushaigused, E. Lasberg, Rahvastik ja tervishoid Eestis, 1930. a., E. demograafia v. IV.

K. Raid.

SÜÜTEGEVUS 1937. a.

DÉLITS et INFRACTIONS aux LOIS ENREGISTRÉS par la POLICE en 1937.

Sis: 1. Andmestiku iseloom, lk. 357. 2. Süütegude üldarv, lk. 367. 3. Süüteod riigi vastu, lk. 359. 4. Süüteod ühiskondliku ja isikliku julgeoleku ning heakorra vastu, lk. 359. 5. Süüteod isiku vastu, lk. 364. 6. Süüteod varandusõiguste vastu, lk. 365. 7. Teenistusalasel süüteod ja kaitseselsukorra seaduse alusel antud sundmääruste rikkumised, lk. 365. 8. Kokkuvõte, lk. 365.

I. Andmestiku iseloom.

Caractère des données.

Alates 1. III 1936 on meie süütegevust iseloomustava andmestiku allikaks kriminaal- ja välispoliitsels täidetavad kuuaruanded, kus näidatakse kõiki vastava poliitsi pädevusse kuuluvaid sündmusi, milliste selgitamist toimetati juurdlusekorras. Aruannete teises osas märgitakse aga toimetusi, mille suhtes süüteo koossels langeb ära juba juurdlusestaadiumis ja millised seetõttu saadetakse prokuratuuri esindajale või jaoskonnakohtunikule lõpetamiseks KKS §§ 69 ja 761 korras. 1937. a. moodustasid lõpetamiseks saadetud juurdlused 6,9% üldarvust (maal — 7,5%, linnus — 6,4%). Süütegevuse taseme suhteliselt õigemaks valgustamiseks tuleb puhastada juurdluste üldarv süüteotunnuste puudumisel lõpetamiseks saadetud toimetustest. Puhastamismenetluses siiski sisaldub väike hädadoht registreerimisele alluvate süütegude arvu vähendamiseks: on nimelt võimalik, et aruannete teises osas süüteo tunnuste puudumisel lõpetamiseks saadetakse juurdluste kõrval märgitakse ka tõelisi süüteojuhumleid, millistes toimetatud juurdlused samuti lõpetatakse, kuid põhjusel, et on selgunud kriminaaljälitamise algamise või jätkamise seaduslikud takistused — näit. süüaluse surm või aegumina. Viimati kirjeldatud juhtumite vähesed arvu tõttu on aga võimalikud vead niivõrd tähtsusetud, et nad ei suuda väärtata puhastatud arvude paremust.

Metoodilise ühtluse huvides toome tab. 3-das puhastatut ka 1936. a. süütegevust käsitlevas ülevaates („E. St.“ nr. 192) avaldatud arvud.

Meie poliitsistatistika raamidest jäävad välja: 1) kõik erastidustuskorras jälitatavad süüteod, 2) avalikstidustusesajad, mille karistamist taotletakse jaoskonnakohtunikele esitatavate kaebustega, ilma et neis toimetataks poliitsellist juurdlust, 3) administratiivvõimude poolt jaoskonnakohtunikele teatatavad nende tegevuse alal avastunud süüteod, 4) avalikkude teenistujate teenistusalasel süüteod, mille selgitamisest poliitsel ei ole võtnud osa, 5) süüteod, mille jälitamist ja karistamist toimetavad teised administratiivvõimud ilma poliitsel osavõtuta.

Poliitsellistatistikas ei esine ka poliitsellise poliitselle alluvad kõrgema riigivõimu vastased ja riigi äraandmise süüteod, samuti

erinormistikes säilitud sõjaväelised ning maksusüüteod, mille jälitamine kuulub vastavalt sõjaväe- ning piirivalvevõimude ja maksuametkonna pädevusse.

Esimese vaatlusest väljajäävate süütegude rühma moodustavad peamiselt mitmesugused aresti või rahatraviga karistatavad ületastumised; teine rühm — tõi — sisaldab küllaltki raskelid kuritegusid ja kuritegusid, kuid erilistes tingimustes toimuva süütegevuse valdkonnast.

Õeldust hoolimata võime poliitsellistatistikat siiski lugeda süütegevuse ulatust küllaltki suurel määral iseloomustavaks, eriti arvestades poliitsiametkonna täiesti rahuldava aktiivsusega süütegude jälitamisel.

2. Süütegude üldarv. Tuleb kohe alul tähendada, et Nombres des délits.

Tuleb kohe alul tähendada, et sõltuvalt erinevast süütegude arvestamisest, samuti muudatusist materiaalseadustes — osutuvad täpsamad võrdlused varemata aastatega raskelid teostatavaks. Algame siiski lühida tagasi-vaatega.

Poliitsellisel registreeritud süüteod 1925—37. a.

Délits et infractions aux lois enregistrés par la police de 1925—37.

1.	Arv Nombre	100 000 el. kohta Par 100 000 habit.	100 000 karistus- ealise*) (12 a. ja <) kohta
1937 . . .	58 514	5 175	6 309
1936 . . .	57 378	5 078	6 205
1935 . . .	49 994	4 428	5 432
1934 . . .	68 075	6 097	7 519
1933 . . .	65 736	5 852	7 203
1932 . . .	68 681	6 124	7 520
1931 . . .	65 196	5 829	7 138
1930 . . .	63 582	5 697	6 992
Keskmine Moyenne			
1930—34 . . .	66 334	5 920	7 269
1925—29 . . .	64 755	5 802	7 175

*) Par 100 000 personnes à l'âge de 13 a. et plus.

Tab. I näitab, et kuni 1934. a. registreeritud süütegude arv aastas osutas teatavat stabiilsust, kaldudes tõusule vaid majanduskriisi raskematel aastatel. See tulundusliku konjunktuuri halvenemisega rööbiti toimuv tõus (eriti varandusevastases) süütegevuses saavutas kõrgseisu 1932. a., mil registreeriti 68 081 süütegu üldse ehk 7 520—100 000 karistusealise kohta. Ka 1934. a. süütegude arv ulatus samale tasemele. Keskmiselt moodustas KrS-i kehtimahakule celneval aastakümnel registreeritud süütegude arv ca 65,5 tuh. aastas.

1935. a. teostunud uute kriminaalseaduste jõustumisega kaasos erakordselt suur langus süütegevuses (68,7 tuhandelt — 50 tuhandele). Kuna 1935. a. jätkus süütegude registreerimine endistel alustel, tuleb nenditud vähenemine panna materiaaloiguses toimunud muudatuste ja neist sõltuvalt — eriti kutseliste kurjategijate hulgas — esilekutsutud ajutise suurema preventiivsuse arvele. Kaastegurina peab märkima kriisiraskuste ületamist ja uue majandusliku tõusu algust. Tänu osalt uuele registreerimismoodusele, arvatavasti aga ka uute normistike juurdumisega rööbiti vähenevale tagasihoidlikkusele, tõusis registreeritud süütegude arv 1936. a. jälle üle 57 tuhande.

Võrreldes eelmise aastaga on 1937. a. registreeritud süütegude arv — 58 514 — suurenenud veidi üle tuhande ehk ca 2%. Suhtarvudes peegelduv tõus on veidi väiksem: arvatult 100 000 elanikule 1,0% ja 100 000 karistusealisele — 1,7%. See võrdlemisi väike tõus, nagu alamal näeme, on toimunud maa arvel, linlaste süütegevuse langedes. Juhuslike põhjuste kõrval mõjub siingi arvatavasti kaasa uute seaduste pidurdava toime aegajaline vähenemine. Olgu

veel märgitud, et 1937. a. jooksul ei toimunud normistikes süütegevuse ulatust nimetamisväärselt mõjus-tavaid muudatusi; majandusliku olundi lahenemine avaldus üldises töömahu ja teenistuse ostujõu suurenemises.

Kas ja millise taseme läheduses kujuneb meie süütegevuses jälle teatav stabiilsus, selle ennustamine on praegu varajane.

Peab tähendama, et süütegude üldarvu liikumine ei võimalda veel järelduste tegemist süütegevuse üldiste arengusuundade kohta: näiteks võib registreeritud juhtumite arv tõusta põhjusel, et on tõusnud kõrge avastamisprotsendiga süütegude arv, hoolimata madala avastamisprotsendiga süütegude arvu veelgi suuremast vähenemisest.

Võrdlus politseiliselt registreeritud süütegude ja I kohtuastmesse tulnud kriminaalajade arvude vahel on väheütlev andmestiku erineva koostise tõttu. Küllaltki arvukalt kriminaalajaju kandub kohtuise politseist möödudes; teisest küljest lahendatakse osa politseistatistikas esinevaid üleastumisi administratiivkorras ilma et need satuksid kohtuise. Keskmiselt moodustas registreeritud süütegude arv ajavahemikul 1925—34 ca 83% I astme kohtuise tulnud kriminaaltoimetustest. Jättes kõrvale mitteeloomuliku 1935. a. andmed, näeme, et 1936. a. on mõlemad arvud peagu võrdsed. Kohtuasjade arvu kiiremat langust on põhjustanud uue KKS-iga kaasunud menetlusliikud muudatused ja juba nenditud mõnede süütegude eraldamine prefektide pädevusse. Andmed 1937. a. kohtute tegevusest pole veel käepärast, poleks aga midagi isäralikkku, kui politseis registreeritud süütegude arv osutub suuremaks kohtuise tulnud

Süütegevus linnus ja maal 1935—37. a. — *Délits et infractions aux lois d'après les villes et arrondissements de 1935—37.*

2.	Arv — Nombre			%			100 000 el. kohta Par 100 000 habitants		
	1937	1936	1935	1937	1936	1935	1937	1936	1935
Üldse — Total									
I. Süüteod riigi vastu	58 514	57 378	49 994	100	100	100	5 175	5 078	4 428
II. Süüteod ühiskondliku ja isikliku julgeoleku ning heakorra vastu	15 858	13 487	9 706	27,1	23,5	19,4	1 402	1 194	800
III. Süüteod isiku vastu	20 974	21 878	20 888	35,8	38,1	41,8	1 855	1 936	1 850
IV. Süüteod varandusõiguste vastu	3 980	3 684	3 372	6,8	6,4	6,7	350	326	299
V. Teenistusalased süüteod riigi- ja omaval. teenistuses	17 480	17 850	16 830	29,9	31,1	31,7	1 547	1 580	1 403
VI. Kaitsesetsukorra seaduse alusel antud sündmääruste rikkumised	154	193	118	0,3	0,4	0,2	14	17	10
	70	236	71	0,1	0,5	0,2	7	25	6
Linnus — Villes									
I. <i>Délits contre l'Etat</i>	28 585	29 248	26 984	100	100	100	8 334	8 656	8 226
II. <i>Délits contre la sûreté publ. et person. et contre l'ordre public</i>	8 208	7 766	6 089	28,7	26,0	22,5	2 393	2 298	1 856
III. <i>Délits contre les personnes</i>	11 230	12 059	12 206	39,3	41,2	45,2	3 274	3 569	3 721
IV. <i>Délits contre la propriété</i>	987	937	885	3,5	3,2	3,3	288	277	270
V. <i>Délits relat. à l'exerc. de fonct. publ. aux emplois d'Etat et d'adm. publ.</i>	8 077	8 372	7 762	28,2	28,6	28,8	2 355	2 478	2 366
VI. <i>Infractions aux règlements durant l'état de défense</i>	52	61	25	0,2	0,2	0,1	15	18	8
	31	53	17	0,1	0,2	0,1	9	16	5
Maal — Arrondissem.									
I. Süüteod riigi vastu	29 929	28 130	23 010	100	100	100	3 800	3 531	2 914
II. Süüteod ühisk. ja isikliku julgeoleku ning heakorra vastu	7 650	5 721	3 617	25,6	20,3	15,7	971	722	458
III. Süüteod isiku vastu	9 744	9 810	8 682	32,6	34,0	37,7	1 237	1 240	1 099
IV. Süüteod varandusõiguste vastu	2 973	2 747	2 487	9,9	8,8	10,8	378	347	315
V. Teenistusalased süüteod riigi- ja omaval. teenistuses	9 412	9 478	8 077	31,4	33,7	35,2	1 195	1 196	1 023
VI. Kaitsesetsukorra seaduse alusel antud sündmääruste rikkumised	102	132	93	0,3	0,5	0,4	13	17	12
	48	233	54	0,2	0,8	0,2	6	29	7

kriminaalasjade arvust, eriti kuna administratiivkorras karistatavate süütegude ulatus 1937. a. veelgi suurenes (liiklusmääruste vastu eksimused).

Süütegevuse territoriaalsete erisuste selgitamiseks pakub kehtiv süsteem vähe eeldusi: vahetegu on võimalik ainult linna ja maa, mitte aga üksikute haldustsuste järgi.

Kuna linnus elanikele esitatakse hoopis laialdasemaid nõudeid heakorra, tervishoiu jne. alal, siis on sääli ka võimalusi normidega vastuolu sattumiseks tunduvalt rohkem kui maal. Sellest sõltuvalt süütegude üldarvude võrdlus linnus ja maal ei luba ulatuslikumate järelduste tegemist. 1937. a. registreeritud süütegudest langes linna arvele 48,9% ja maa arvele 51,1%. Üldarvu tõusu 1936. a. võrreldes on põhjustanud 6,4%-line juurdekasv maal; samaaegne süütegevuse langus linnades oli 2,3%. 100 000 elanikule linnus langes 1937. a. 8 334 registreeritud süütegu, maal aga 3 800: linnade süütegevus on suhteliselt seega enam kui 2 korda suurem. 1936. a. olid samad arvud vastavalt 8 656 ja 3 551.

Varemate aastate andmetest nähtus, et süütegevus maal suhteliselt üha sageneb; nähtavasti soodustab linnakommete suurenev levik maal ka kalduvust keelatud tegevusele. Seda väidet näib kinnitavat ka 1937. a. andmestik; uute tõenduste saamine võib aga toimuda parimal juhul alles paari-kolme aasta pärast, sest k. a. 1. maist teostunud linnade arvu suurenemine takistab 1938. a. andmete võrdlust varemate aastatega selles osas.

Süütegevuse sesoonse võnkumise kohta on raske öelda midagi kindlat; üldiselt langeb suurem süütegevus suve- ja sügiskuudele (juunist novembrini incl.), madalseis tavaliselt haarab aga talve (detsembrist veebruarini incl.).

3. Süüteod riigi vastu.

Déits contre l'État.

Kuuest süütegude pearühmast päris riigi vastu sihitud süütegevus kahel viimasel aastal suuruselt kolmanda koha, haarates üldarvust 1937. a. 27,1% ja 1936. a. 23,6%. Seega on rühma osatähtsus 1937. a. tõusnud ca 15%. Kuigi käsitletava rühma osatähtsus on üldiselt kõrgem linlaste süütegevuses, on märkimisväärselt suur (26,1%) osatähtsuse tõus 1937. a. toimunud just maal. Veelgi ilmekamalt peegeldub see maa linnale järgiruttamine 100 000 elanikule langeva süütegude arvu muutustest: linnus tõusis see 4,1%, maal aga 34,5%. Teiste sõnadega 1936. a. oli riigivastaseid süütegusid linnus suhteliselt ca 3,2 korda enam kui maal, 1937. a. aga 2,5 korda. Rühma kuuluvate süütegude arv 100 000 karistusealise kohta kogu riigis on tõusnud 17,2%.

Kõige arvukama alarühma riigivastases süütegevuses moodustab võimudele vastuhakkamine — 1937. a. 17,7% süütegude üldarvust. Siia kuulub enamik sundmääruste rikkumisi, ka liikluseeskirjade mittetäitmisi. Kuna linnus avalik võim avaldub aktiivsemalt kui maal, ei ole imestada ka linnade suhteliselt 3 korda sagedamat võimudele vastu-

hakkamist. Võrreldes 1936. a. on võimudele vastuhakkamiste arv 100 000 karistusealise kohta tõusnud 20,6%. Liiklusmääruste täitmise kõvendatud järelevalve tulemusena tõusis 1937. a. võrdlemisi tugevasti registreeritud liiklusmääruste rikkumiste arv.

Riigikaitsekohustuste vastu sihitud süütegude arv vähenes 1937. a. nii linnus kui maal; võrreldes karistusealise elanikkonnaga on langus 21,0%. Eeskätt põhjustab seda vististi reservväelaste korralikum registreerimine arvestamisasutistes.

Naturaalkohustuste (peamiselt teetegemise) täitmatajätud on omased ainult maale. Kuna neid ei ole registreeritud kõigis prefektuares, registreeritud juhtumite arv aga ligi kümnekordselt ületab eelmise aasta, siis peab küll arvama, et nende registreerimine ei toimu ühtlastel alustel. Suur osa riigivastase süütegevuse sagenemisest maal langebki selle alarühma arvele.

Süüteod õigusmõistmise vastu, kuhu muuhulgas kuuluvad ka valetunnistuse andmised, osutavad maa arvel kerget langustendentsi, hoolimata nende sagenemisest linnus.

Nentida võib rahamärkide, väärtpaberite ja märkide võltsimiste ning käivitamiste juhtumite enam kui 3-kordset harvenemist (100 000 karistusealise kohta 1937. a. 11 süütegu 1936. a. 37 vastu). Eriti suur langus on toimunud just linnus, kuna maal see on tagasihoidlikum. Linnus registreeritud juhtumist iga teine toimus Tallinnas või Nõmmel.

Politseiaruannetesse sattuvate maksusüütegude hulgas sagenesisid 1937. a. süüteod aktsiisimaksu ja monopoli vastu ca 27%. Ka salakaubaveo- ja tollivarjamisejuhtumeid avastus rohkem kui 1936. a. (97:80), säälijuures on tõus maal suurem kui linnus. Salakaubaveoga, teatavasti, tegeldakse laialdasemalt sügisestel pimedatel ja tormistel öödel. Vaatamata halvematele jälitamistingimustele paljastub sagedamalt salakaubaveo juhtumeid ka septembrist novembrini (incl.).

Kokku võttes tuleb rõhutada, et riigi vastu sihitud süütegude küllaltki suurt sagenemist ei tohi tõlgendada süütegelikkuse erilisel ohtliku tõusuna. Suurenenud on eeskätt võimudele vastuhakkamise rühm — s. t. igasugused eksimused sundmääruste vastu, tõenäoliselt nende täitmise kõvenenud järelevalve tõttu; naturaalkohustuste täitmatajätude sageduse järsk tõus ei peegelda arvatavasti tõelist olukorda. Teisest küljest on aga harvenenud kaks raskemat süütegude rühma — rahamärkide võltsimised ja süüteod õigusmõistmise vastu.

4. Süüteod ühiskondliku ja isikliku julgeoleku ning heakorra vastu.

Déits contre la sûreté publ. et person. et contre l'ordre public.

Järgnevalt vaatleme suurimat pearühma — süütegusid ühiskondliku ja isikliku julgeoleku ning heakorra vastu. Selle pearühma osatähtsus, mis linlaste süütegevuses on suurem kui maal, 1937. a. langes üldiselt 6,0%, maal veidi rohkem, linnus veidi vähem. Võrdlus elanike arvuga

3.		Tallinna-Harju		Tartu-Valga		Viru-Järva	
		L.	M.	L.	M.	L.	M.
1	I. Süüteoed riigi vastu — <i>Délits contre l'Etat</i>	4515	937	1381	1290	671	1166
2	Süüteoed Vabariigi Presidendi, Riigikogu, omavalitsuse, vähemusrahvuse kultuuromavalitsuse ja kutseesinduskoja valimiste ning rahvahääletamise vastu — <i>Délits contre les droits électoraux</i>		KrS § 98—105	3	3	—	3
3	Süüteoed välisriigi vastu — <i>Délits contre une puissance étrangère</i>		KrS § 106—109	—	—	—	—
4	Süüteoed avaliku korra vastu — <i>Délits contre l'ordre public</i>		KrS § 110—121	7	3	13	7
5	Võimudele vastuhakkamine — <i>Désobéissance aux autorités publiques</i>	3005	515	700	823	477	715
6	Sel.: mootorsõidukite sõidumääruste rikkumisi — <i>Domt: infr. régl. de route</i>	620	179	157	101	81	152
7	Süüteoed õiguspärasuse vastu — <i>Délits contre la justice</i>	140	37	107	42	43	14
8	Süüteoed riigikaitse-, naturaali- ja maksukohuste vastu — <i>Infract. contre contributions naturelles et impôts</i>	931	340	210	205	39	285
9	a) süüteoed isiklike riigikaitsekohuste vastu — <i>D. c. l'oblig. de service milit.</i>	931	55	210	205	39	40
10	b) süüteoed naturaali- ja maksukohuste vastu — <i>Infract. relatives aux contrib. naturel. et impôts</i>		KrS § 161—177	—	—	—	—
11	Rahamärkide, väärtpaberite ja väärtmärkide võltsimine ning käivitamine <i>Fabrication et émission de faux monnaie, effets et billets</i>		KrS § 178, 178 ¹ , 192 ¹	—	285	—	—
12	Salakauhavedu ja tollivarjamine — <i>Contrebande et contravent. douanières</i>		KrS § 397—406	35	6	23	6
13	Süüteoed aktsiisimaksu ja monopoli vastu — <i>Contraventions aux lois des accises et monopoles</i>		MKS § 83—95, 96	37	0	7	1
			MKS § 39—82, 96	261	77	162	206
14	II. Süüteoed ühiskondliku ja isikliku julgoleku ning heakorra vastu — <i>Délits contre la sûreté publique et person. et contre l'ordre public</i>	5073	1070	2200	1735	872	1383
15	Süüteoed rahvatervishoiu vastu — <i>Délits contre l'hygiène publique</i>	327	50	154	53	33	150
16	a) raseduse katkestamine — <i>Avortements</i>		KrS § 193—194	31	2	15	1
17	b) muud — <i>Autres</i>	116	54	139	41	32	147
18	Süüteoed ühiskondliku ja isikliku julgoleku vastu — <i>Délits contre la sûreté publ. et personelle</i>	783	261	228	407	70	311
19	a) lõhkeainete valmistamine, hoidmine, tarvitamine ja keelatud rehvade kandmine ning käsitamine — <i>Préparation et possession de matières explosibles; port d'armes sans autorisation</i>		KrS § 221—227, 229 p.p. 1, 2, 3 ja 4 esimese lõige	112	113	36	109
20	b) ettevaatamatu ja lubamatu sõit — <i>Course imprudente</i>		KrS § 230	541	92	159	88
21	c) tuleohu kohta käivate määruste rikkumine — <i>Contravent. aux prescript. pour prévenir l'incendie</i>		KrS § 235—238	73	38	18	144
22	d) muud — <i>Autres</i>		KrS § 228, 229 p. 4 2. lõige ja p. 5: 231—234	57	18	24	66
23	Süüteoed rahva heakorra vastu — <i>Délits contre le bien-être public</i>		KrS § 239—253	64	60	87	304
24	Süüteoed avaliku rahu vastu — <i>Délits contre l'ordre public</i>	1405	451	607	363	177	417
25	a) rahurikkumine — <i>Destruction de la paix publique</i>	1235	416	303	296	147	378
26	b) valekuulujuttude levitamine — <i>Médiance</i>	1	1	1	1	1	1
27	c) süüteoed majalaenike registreerimise ja isikut-töendavate dokumentide ja sellekohaste määruste rikkumise vastu — <i>Contravent. aux réglem. sur les certificats d'identité et leur enregistrement</i>		KrS § 258, 260—264	169	31	383	65
28	d) tööpolgamine ja kerjamine — <i>Mendacité</i>		KrS § 265, 266	55	1	9	3
29	e) salgast osavõtt — <i>Participation à la bande</i>		KrS § 268	—	—	—	—
30	f) muud — <i>Autres</i>		KrS § 259, 267	8	3	1	3
31	Süüteoed kõlbluse vastu — <i>Délits contre la moralité</i>	1749	120	644	249	480	277
32	a) kõlvatute kirjatööde ja kujutatute töötlamine ja levitamine — <i>Édition des publications obscènes</i>		KrS § 271	1	—	4	—
33	b) jooanud olek ja kangete jookide joomine keelatud avalikus kohas — <i>Ivresse et consomm. des spirit. défendus</i>		KrS § 274, 275	1634	103	501	197
34	c) muud — <i>Autres</i>		KrS § 269, 270, 272, 273, 276, 277	114	24	49	52
35	Süüteoed koolliseaduse vastu — <i>Délits contre la loi scolaire</i>		KrS § 278—280	4	16	—	30
36	Trükitööde ja avalikkude ettekannete valvemääruste rikkumine — <i>Infract. contre les lois de surveillance des imprimés et des conférences publiques</i>		KrS § 281—290	13	2	2	3
37	Töötuse ja kaubanduse valvemääruste rikkumine — <i>Infract. aux réglem. de surveillance de l'industrie et du commerce</i>		KrS § 300—346	104	11	50	43
38	Töökaitse määruste rikkumine — <i>Infract. aux réglem. du travail</i>		KrS § 347—390	16	8	9	11
39	Süüteoed õhtustööde, teode ja liiklemisabinööde kohta käivate määruste vastu — <i>Contravent. aux réglem. sur construct., routes et moyens de commun.</i>		KrS § 381—385 ¹	251	51	114	40
40	Süüteoed perekonnõiguste vastu — <i>Délits contre les droits de famille</i>		KrS § 388—396	13	15	16	71
41	Dokumentide võltsimine — <i>Falsification de documents</i>		KrS § 407—419	284	13	199	57
42	III. Süüteoed isiku vastu — <i>Délits contre les personnes</i>	356	275	239	684	79	334
43	Surmamine — <i>Homicide</i>	34	18	5	18	3	15
44	a) tapmine — <i>Meurtre</i>		KrS § 420	7	6	1	2
45	b) tapmine kvalifitseeritud — <i>Meurtre qualifié</i>		KrS § 421, 422	3	5	2	1
46	c) tapmine afekts — <i>Meurtre affecté</i>		KrS § 424	—	—	—	—
47	d) tapmine hädakaitse piiridest ületamisel — <i>Meurtre commis en dépassant les limites de la défense légitime</i>		KrS § 425	—	—	—	—
48	e) tapmine tapetu palvel — <i>Meurtre avec le consentement</i>		KrS § 428	—	—	—	—
49	f) vallaslapse tapmine oma poolt — <i>Infanticide</i>		KrS § 427	6	2	—	2
50	g) enesetapmisele alhvõtmine ja vahendi kätte toimetamine — <i>Persuasion au suicide et assistance préle pour suicide</i>		KrS § 428, 429	—	—	—	—
51	h) ettevaatamatu surmamine — <i>Meurtre par imprudence</i>		KrS § 430	11	3	1	6
52	i) tapmiskatseid — <i>Tentatives à meurtre</i>		KrS § 420—424, 426, 427	7	2	1	6
53	Kehavigastamine ja vägivald isiku kallal — <i>Lésions corporelles et voies de fait</i>		KrS § 431—437, 442	230	136	189	329
54	a) kehavigastamine — <i>Lésions corporelles</i>		KrS § 438—441	226	176	164	228
55	b) vägivald (kehaputumatus rikkumine) — <i>Voies de fait</i>		KrS § 438—441	10	10	25	98

Délits et infractions aux lois enregistrés par la police en 1937.

Lääne-Saare.		Viljandi-Pärnu		Petseri-Võru		Narva		Raudtee Tallinn		Raudtee Valga		Raudtee Narva		Üldse — Total			1936			100 000 karistussalisse kohta			
L.	M.	L.	M.	L.	M.	L.	M.	L.	M.	L.	M.	L.	M.	Linnas	Maal	Kokku	Villes	Arron.	Total	1937	1936		
276	935	726	1165	246	1470	327	630	39	2	22	5	5	—	8 208	7 650	15 858	7 766	5 721	13 487	1 710	1 459	1	
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	6	12	18	2	11	13	2	—	2	
2	2	13	14	—	9	—	5	—	—	—	—	—	—	37	41	78	—	58	88	8	—	3	
233	741	605	923	138	543	431	431	38	2	22	4	5	—	5 661	4 702	10 363	4 729	3 821	8 550	1 116	925	4	
46	93	158	259	12	68	33	59	19	—	—	—	—	—	1 126	911	2 037	869	762	1 631	220	176	5	
19	26	10	12	47	23	25	38	1	—	—	—	—	—	458	192	650	429	244	673	70	73	7	
14	99	51	113	26	694	39	70	—	—	—	—	—	—	1 319	1 806	3 125	1 745	871	2 616	337	253	8	
14	60	51	110	26	127	39	33	—	—	—	—	—	—	1 319	636	1 955	1 713	780	2 493	211	270	9	
—	39	—	3	—	567	—	37	—	—	—	—	—	—	—	1 170	1 170	32	91	123	126	13	10	
1	2	5	4	4	9	1	3	—	—	—	—	—	—	72	31	103	289	53	342	11	37	11	
5	4	4	4	—	6	1	9	—	—	—	—	—	—	61	36	97	56	24	80	11	9	12	
2	61	38	90	31	186	13	74	—	—	—	—	—	—	604	830	1 434	486	630	1 125	155	122	13	
339	1067	1027	1456	393	1461	727	1031	431	202	87	204	81	135	11 230	9 744	20 974	12 059	9 819	21 878	2 261	2 366	14	
20	40	136	93	23	111	44	24	1	—	—	7	1	—	739	534	1 273	882	403	1 345	137	146	15	
3	1	3	7	2	8	1	1	—	—	—	—	—	—	35	34	69	35	47	82	7	9	16	
17	39	133	36	21	103	44	23	1	—	—	7	1	—	704	500	1 204	347	416	1 263	130	137	17	
34	213	119	365	26	351	78	195	30	13	7	4	4	6	1 379	2 210	3 595	1 305	2 004	3 369	338	364	18	
7	90	44	145	6	128	22	66	2	—	2	2	—	2	251	880	1 131	267	958	1 225	122	132	19	
19	42	58	89	12	34	29	44	25	8	5	1	3	4	365	475	1 340	792	381	1 173	145	127	20	
3	60	11	95	7	156	23	59	3	5	—	—	1	—	156	625	781	118	539	657	84	71	21	
5	21	6	36	1	33	4	26	—	—	—	—	1	—	107	236	343	128	136	314	37	34	22	
2	51	30	104	4	142	12	39	—	—	—	1	4	—	213	748	961	264	960	1 224	104	132	23	
152	427	330	508	112	349	302	416	07	71	19	53	26	37	3 347	3 095	6 442	4 140	3 231	7 371	695	797	24	
140	404	269	443	106	320	236	351	60	66	17	43	25	36	2 538	2 767	5 295	2 968	2 896	5 864	571	634	25	
—	—	3	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3	7	10	1	9	10	1	1	26	
11	21	57	58	5	24	37	63	7	5	1	5	1	1	621	307	928	1 008	309	1 317	108	142	27	
—	2	3	—	1	2	29	1	—	—	1	—	—	—	103	11	114	142	12	154	12	17	28	
1	—	1	2	—	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	29
97	117	273	143	134	74	168	117	203	50	14	19	34	35	3 794	1 207	5 001	3 782	1 003	4 785	539	518	31	
—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	6	1	7	3	2	5	1	0,5	32	
95	36	254	112	127	53	150	97	196	48	13	17	33	31	3 560	990	4 550	3 526	782	4 308	400	466	33	
2	30	18	31	7	21	16	20	7	2	1	2	1	4	223	216	444	253	219	472	48	51	34	
—	2	3	—	76	—	5	—	—	—	—	—	—	—	4	136	140	3	149	152	15	16	35	
1	5	6	6	12	5	3	8	—	—	—	—	—	—	38	33	71	27	25	52	8	6	36	
10	35	29	30	20	40	25	15	—	1	1	1	1	1	260	200	460	230	170	459	49	50	37	
4	14	7	17	1	11	12	10	—	—	3	—	—	2	52	84	136	183	68	251	15	27	38	
11	87	57	79	39	48	58	164	126	65	40	100	10	53	766	748	1 514	824	1 085	1 901	133	207	39	
4	35	12	56	4	211	—	21	—	1	1	10	—	—	57	436	543	53	440	499	58	64	40	
4	41	28	54	18	43	27	17	4	1	2	3	1	1	581	257	838	307	165	462	90	50	41	
21	311	154	425	35	560	67	342	27	17	4	13	5	9	937	2 973	3 960	937	2 747	3 684	427	398	42	
—	9	4	18	—	12	1	9	—	—	—	—	—	—	47	99	146	38	106	144	10	15	43	
—	3	1	9	—	5	1	2	—	—	—	—	—	—	12	38	50	14	25	39	5	4	44	
—	1	1	1	—	1	—	1	—	—	—	—	—	—	6	10	16	4	14	18	2	2	45	
—	1	1	1	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	2	5	7	—	5	5	1	0,5	46	
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	47
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	48
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	6	10	16	5	18	23	2	2	49	
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	50
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	13	19	32	12	26	33	3	4	51	
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	52
16	220	112	231	27	402	50	243	12	9	2	2	5	6	701	1 849	2 550	536	1 739	2 325	276	251	53	
15	166	92	177	20	293	44	205	9	8	1	1	1	3	616	1 460	2 076	497	1 293	1 790	224	193	64	
1	54	20	54	7	104	6	33	3	1	1	1	4	3	35	389	474	89	446	535	51	58	55	

8.			Tallinna-Harju		Tartu-Valga		Viru-Järva	
			L. ¹⁾	M. ²⁾	L.	M.	L.	M.
56	Kahevõitlus — <i>Duel</i>	KrS § 443—450	—	—	—	—	—	2
57	Hädnohtu jätmine — <i>Mis en danger</i>	KrS § 451—459	5	1	3	2	—	1
58	Süüteod isikuvabaduse vastu — <i>Délits contre la liberté individuelle</i>	KrS § 400—475	12	3	—	18	1	9
59	Sugukõlvatud teod — <i>Faits impudiques</i>		20	6	15	16	4	6
60	a) vägistamine ja vägistamiskatsed — <i>Viols et tentatives à viol</i>	KrS § 483—486	5	4	5	13	3	6
61	b) muud — <i>Autres</i>	KrS § 476—482, 487—493	15	7	10	3	7	7
62	Teotamine — <i>Insulte</i>	KrS § 494—507	40	62	27	304	19	77
63	IV. Süüteod varandusõiguste vastu — <i>Délits contre la propriété</i>		3 983	1 132	1 719	1 990	490	1 483
64	Saladuste avaldamine — <i>Révélation de secrets</i>	KrS § 508—513	3	—	1	1	—	—
65	Varanduse rikkumine ja üldhädahohtlikud süüteod — <i>Endommagem. de biens et délits const. un danger public</i>	KrS § 514—530	61	38	25	88	7	50
66	Leiu teatamatajätmine ja leiu omastamine — <i>Recel et appropriation de biens trouvés</i>	KrS § 537—539	15	10	3	11	4	7
67	Võõra vara omastamine ja usalduse kuritarvitamine — <i>Appropriation de biens d'autrui et abus de confiance</i>	KrS § 540—547	413	66	161	161	41	47
68	Vargus, röövimine ja väljapressimine — <i>Vol, vol à main armée et chantage</i>		3 178	900	1 285	1 414	368	1 240
69	a) vargus — <i>Vol</i>	KrS § 548—554	3 163	894	1 278	1 400	367	1 233
70	b) röövimine — <i>Vol à main armée</i>	KrS § 555	12	6	6	7	1	7
71	c) väljapressimine — <i>Exaction</i>	KrS § 556	3	—	1	7	—	—
72	Kelmus — <i>Escroquerie</i>	KrS § 557—564	245	42	177	90	57	41
73	Pankrott, liigkasuvõtmine ja muud karistatavad seadusevastased teod varanduse asjus — <i>Faillite, usure et autres faits criminels en matière de propriété</i>		58	14	36	52	11	24
74	a) pankrott — <i>Faillite</i>	KrS § 565—571	—	—	9	7	—	—
75	b) liigkasuvõtmine — <i>Usure</i>	KrS § 574	5	—	1	7	—	—
76	c) muud — <i>Autres</i>	KrS § 572—573, 575—582	53	14	26	50	11	24
77	Süüteod autori- ja ainuõiguste vastu — <i>Délits contre les droits d'auteur et autres droits except.</i>	KrS § 583—585	—	1	—	1	—	—
78	Võõra varanduse omavõlliline kasutamine — <i>Exploitation criminelle de biens d'autrui</i>	KrS § 588—597	10	61	31	163	2	74
70	V. Teenistuselased süüteod riigi ja omavalitsuse teenistuses — <i>Délits relat. à l'exerc. de fonct. publig. aux emplois d'Etat et d'administr. publiques</i>		29	25	7	21	3	9
80	a) võimulihaldus — <i>Abus de l'autorité officielle</i>	KrS § 598, 599	5	5	3	7	—	2
81	b) võimutegevusetus — <i>Négligence du devoir officielle</i>	KrS § 601—609	6	5	—	—	—	—
82	c) teenistuslik omakaasu võtmine, raskamine, ka altkäemaksu võtmine — <i>Corruption, prodigalité en office</i>	KrS § 617—623, 626, 626, 627 viimane osa, 631 viim. o., 641—643	6	1	—	3	1	—
83	d) ametialane dokumentide võltsimine, hävitamine ja valoteadete andmine — <i>Falsific. ou destruct. de documents, procur. de faux renseignements</i>	KrS § 628—634, 645—646	6	5	—	6	—	2
84	e) muud — <i>Autres</i>	KrS § 600, 610—616, 624, 627 esim. osa, 631 es. osa, 635—640, 644, 647	0	0	4	5	2	5
85	VI. Kaitseseksikorra seaduse alusel antud sundmääruste rikkumised — <i>Infractions aux règlements forcés durant l'état de défense</i>		18	1	3	1	3	5
86	Lühimist kltandavate määruste rikkumised — <i>Infractions aux règlements de déplacement</i>	Sisekaitse ül. s. m. nr. 4, 5, 6	4	—	—	—	—	—
87	Ähvardused ja lugupidamatuse avaldamine riigikorra ja riigivõimu esindajate vastu — <i>Menaces contre le régime et l'autorité publique</i>	Sv. ülemjuh. s. m. nr. 16; Sisekaitse ül. s. m. nr. 11	5	—	2	1	3	2
88	Trükitoodete kohta käivate määruste rikkumine — <i>Infractions contre les régl. de surveillance des imprimés</i>	Sisemin. s. m. nr. 19, 20	3	1	1	—	—	—
89	Koosolekute kohta käivate määruste rikkumised — <i>Infractions contre les régl. des conférences publiques</i>	Sisemin. s. m. nr. 7, 21	—	—	—	—	—	1
90	Politseivõimu tegevuse takistamine — <i>Dérangement de l'activité de police</i>	Sisemin. s. m. nr. 7	2	—	—	—	—	2
91	Muud — <i>Autres</i>	Sv. ülemjuh. s. m. nr. 17, Sisemin. s. m. nr. 5, 8, 23 ja s. m. RT 1922, 55; Sisekaitse ül. s. m. nr. 22	4	—	—	—	—	—
92		Kokku — Total	13 974	3 490	5 549	5 721	2 118	4 380

1) Linnas — Villes.

2) Maal — Arrondissements.

Délits et infractions aux lois enregistrés par la police en 1937 (suite).

Lääne-Saare		Viljandi-Pärnu		Petsari-Võru		Narva		Raudtee Tallinn		Raudtee Valga		Raudtee Narva		Üldse—Total			1936			100 000 karistus-ealiste kohta ¹⁾			
L.	M.	L.	M.	L.	M.	L.	M.	L.	M.	L.	M.	L.	M.	Linna	Maal	Kokku	L. ²⁾	Maal ³⁾	K. ⁴⁾	1937	1936		
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	2	—	—	—	—	—		
—	1	—	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	8	9	17	1	—	—	—	0,2	0,1	
—	7	—	26	—	14	2	11	—	—	—	—	—	—	18	91	109	10	14	24	2	3	57	
—	6	6	22	3	12	7	6	2	1	—	—	—	—	56	76	132	40	126	166	12	18	58	
1	6	3	27	1	8	1	7	—	—	—	—	—	—	18	63	81	55	57	112	14	12	59	
—	5	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	15	42	57	9	6	60	
—	1	1	3	1	2	—	—	—	—	—	—	—	—	38	13	51	—	15	55	5	6	61	
4	68	32	128	4	120	7	70	13	7	2	8	—	—	157	847	1 004	207	705	912	108	99	62	
183	908	904	1 547	280	1 299	415	962	72	69	24	40	7	42	9 077	9 412	17 489	8 372	9 478	17 850	1 886	1 930	83	
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	4	2	6	1	5	6	0,6	0,5	84	
3	40	15	67	10	83	12	30	11	18	6	9	—	7	150	430	580	145	425	570	64	62	65	
—	10	6	8	3	12	1	3	—	1	1	1	—	—	33	63	96	28	77	103	10	11	66	
14	56	90	85	18	99	50	83	1	2	—	—	1	—	782	600	1 382	715	630	1 345	150	145	67	
142	668	665	1 185	217	857	313	870	51	47	10	20	7	35	6 242	7 045	13 287	6 769	7 155	13 924	1 423	1 506	68	
141	666	664	1 180	216	847	310	866	49	47	10	20	7	35	6 211	6 997	13 208	6 735	7 100	13 835	1 424	1 496	69	
—	1	2	—	5	1	2	4	—	—	—	—	—	—	23	38	61	33	47	80	7	9	70	
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	8	10	18	1	8	9	2	1	71	
21	36	103	60	23	44	32	53	7	1	1	—	—	—	666	385	1 051	566	337	903	113	98	72	
2	26	19	42	11	31	3	7	—	—	—	—	—	—	134	196	330	110	142	261	36	28	73	
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	10	3	13	3	3	6	1	0,5	74	
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3	2	10	19	2	27	1	2	75	
2	25	13	47	10	30	1	7	—	—	—	—	—	—	116	191	307	97	137	234	33	25	76	
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3	3	—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1	72	3	91	3	172	4	46	2	—	—	—	—	—	56	679	735	30	706	736	79	30	78	
5	7	4	12	4	24	—	4	—	—	—	—	—	—	52	102	154	61	132	193	16	21	79	
—	4	—	0	1	7	—	—	—	—	—	—	—	—	9	31	40	3	32	35	4	4	80	
—	1	1	1	1	3	—	1	—	—	—	—	—	—	8	11	19	6	19	24	2	3	81	
1	—	2	2	—	2	—	1	—	—	—	—	—	—	10	0	10	18	15	33	2	4	82	
2	1	—	2	2	4	—	1	—	—	—	—	—	—	10	21	31	13	27	40	3	4	83	
2	1	1	1	—	8	—	1	—	—	—	—	—	—	15	30	45	22	39	61	5	6	84	
—	20	3	11	—	8	2	1	2	1	—	—	—	—	31	48	79	53	233	286	9	31	85	
—	1	1	—	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	5	3	8	5	14	19	1	2	86	
—	—	2	7	—	3	1	1	2	1	—	—	—	—	15	15	30	30	165	204	3	22	87	
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	4	1	5	7	2	0	0,5	1	88	
—	3	—	2	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	7	7	—	—	—	—	—	—	
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	2	4	—	—	—	—	—	—	
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
—	16	—	2	—	2	1	—	—	—	—	—	—	—	5	20	25	1	16	17	8	2	91	
624	3 248	2 818	4 619	958	4 822	1 538	2 910	571	291	137	262	98	186	28 585	29 920	58 514	29 248	28 130	57 378	6 309	6 205	92	

¹⁾ Par 100 000 personnes à l'âge de 12 ans et plus.²⁾ Villes.³⁾ Arrondissements.⁴⁾ Total.

näitab, et tõeliselt harvenemine on toimunud ainult linnus (8,8%), maal on see minimaalne (0,2%). Üldiselt käsitletava rühma suhteline sagedus linnus on umbes samas proportsioonis suurem sagedusest maal kui esimeselgi pearühmal (1936. a. 2,9 ja 1937. a. 2,6 korda). 100 000 karistusealisele langev süütegude arv kogu riigis vähenes 1937. a. 4,4%.

Rahurikkumised — arvukama süüteona — moodustavad umbes veerandi vaadeldavast pearühmast (1937. a. 5 295, 1936. a. 5 864). Administratiivkaristustest soodustatud intensiivsema ulakustevastase võitluse tulemusena vähenes rahurikkumiste sagedus 1937. a. üldiselt ca 10%, sealjuures on langus linnades toimunud üle 3 korda kiiremini kui maal. Üldiselt rikutakse avalikku rahu sagedamalt sügissuvel ja sügisel.

Rööbiti rahurikkumiste harvenemisega on eriti maa arvel joobnud olek ja joomine avalikus kohas sagenenud 5,2%. 1937. a. langes nimetatud süütegude arvele 7,8% registreeritud süütegude üldarvust.

Võrdlemisi arvukas ehitustööde, teede ja liiklusvahendite kohta käivate määruste rikkumiste sagedus on langenud 20,9%.

Keelatud lõhkeainete valmistamine, hoidmine ja tarvitamine, peamiselt aga keelatud relvade kandmine ja käsitsemine harvenes 7,6%; mõõduandvad on siin samad tegurid, mis rahurikkumiste vähenemises.

Rahva tervishoiu vastaste süütegude suhtelises sageduses võib märkida tasandumist linna ja maa vahel: 1936. a. oli neid linnus rohkem 4,5 korda, 1937. a. — 3,2 korda. 1937. a. nende sagedus maal tõusis 15,9%, linnade 17,5%-line langus vähendas aga kogu riigi sagedust 6,2%. Siia alarühma kuulub ka raseduse katkestamine, mida registreeriti 1937. a. 69 juhtu 1936. a. 82 vastu; vähenemine on toimunud maal, linna arvu piisides muutuseta. Politsei aruannetesse satub muidugi vaid väike osa tõelisest abortide arvust.

Maal suuremat osatähtsust omavate rahva heakorra vastaste süütegude (muuhulgas ka jahipidamise ja kalastamise eeskirjade rikkumised) sagedus langes 1937. a. ca 20%.

Hoogsalt on langenud ka majaanike registreerimise ja isikutoendavaisse dokumendesse puutuvate eeskirjade rikkumine (23,9%).

Töökaitsesääruste rikkumised vähenesid suuresti linnus, tõusid aga maal; tööstuse ja kaubanduse valvemääruste rikkumiste üldine sagedus jäi endiseks, kuna langus linnus tasakaalustus tõusuga maal.

Süüteod perekonnaõiguste vastu sagenesid 7,4%, sellest rühmast ca 90% langeb maa arvele.

Erakordselt suurel määral — 80% — on 1937. a. sagenenud dokumentide võltsimised. Kuigi olemasolevast materjalist üksikasju ei selgu, võib arvata, et mõjuvalt on rohkenenud vekslivõltsimised.

Tööpõlgamist ja kerjamist registreeriti 1937. a. 114, 1936. a. 154 juhtu. Peab tähendama, et enamik kerjamisjuhte ei puutu politsei silma, registreeritud

arve võivad suuresti mõjustada haarangutel tabatud tööpõlgurid ja kerjused. Seepärast ei tarvitse näidatud arvud veel tähendada kerjamise tõelist vähenemist.

Vaadeldud pearühm haarab väga suure osa süütegusid (koos esimese rühmaga üle 60% üldarvust), mis enamikus on aga kerged — suur hulk nn. tegevusetus- või omisiivdelikte (sundmääruste mitte-täitmised). Seetõttu rühm ei iseloomusta sedavõrd rahva moraali, kui suhtumist ühiselu korrale ja tarvetele. Enamik süütegusid, eesotsas rahurikkumisega, näitavad — osalt menetluslike korralduste tõttu (administratiivkaristused) — langustendentsi. Vaatamata avalikus kohas joobnud oleku sagemisele, eriti aga dokumentide võltsimise väga suurele tõusule, võime olundit ühiskondliku julgeoleku ning heakorra vastases süütegevuses lugeda paranenuks.

5. Süüteod isiku vastu. Isikuvastane süütegevus on väiksemaid pearühmi, võrdle-
Débits contre les personnes. misi vähese sõltuvuse tõttu majanduslikest oludest aga erakordselt suure tähtsusega rahvastiku moraalse taseme iseloomustamiseks. Registreeritud tapmiste ja kehavigastuste kui raskemate siia rühma kuuluvate süütegude arv tohiks olla kõige lähedasem vastavate süütegude tõelisele arvule, kuigi vigastatud mõnikord (enam küll maaoludes) riigivõimult abiotsimisest keelduvad.

1937. a. haarasid isikuvastased süüteod 6,8% üldarvust, mis eelmise aastaga võrreldes tähistab 6,8%-list osatähtsuse tõusu. Vastupidiselt kahele vaadeldud pearühmale on isikuvastase süütegevuse osatähtsust maal ca 3 korda, süütegude sagedus suhteliselt elanikkonnaga aga keskmiselt 1,3 korda suurem kui linnus. Kuigi osatähtsuse tõus 1937. a. oli linnus hulga kiirem kui maal, näitab süütegude võrdlus elanike arvuga, et maal on isikuvastane süütegevus sagenenud 8,9%, linnus ainult 4,0%. Suhteliselt karistusealistega sagenesid isikuvastased süüteod kogu riigis 7,3%.

Surmamise alarühmas liht-tapmiste arvu kindlakääramisel tekkisid arvestamismenetluslike erinõuete tõttu raskused. Ka tab. 3 liht- ja kvalifitseeritud tapmiste (KrS §§ 420—422) kohta toodud puhastatud arvude suhtes püsib kahtlus, kas nende hulka ei ole sattunud tapmiskatseid osutatud §§-de järgi. Üldiselt siiski andmed peaksid olema tõele kaunis lähedal. Liht-tapmisi registreeriti 1937. a. 50, 1936. a. 39 vastu. Suhteliselt elanike arvuga tõusis liht-tapmiste sagedus maal 53,0%, langes aga linnus 15,7%; sellekohaselt liht-tapmiste suhteline sagedus 1937. a. osutus suuremaks maal, kuna ta seda aasta varem oli olnud linnus. Kvalifitseeritud tapmiste arv maal vähenes 4 võrra, afektis tapmised jäid 1936. a. tasemele, linnus aga suurenes kumbagi süüteo arv 2 juhu võrra. Tapmisi hädakaitse piiridest ülestumisel 1937. a. ei registreeritud. Vallaslapse tapmisi ema poolt avastus 1937. a. 16 juhtu 1936. a. 23 vastu. Olgu tähendatud, et nimetatud süüteo avastumisprotsent on väiksem kui teistel surmamise alaliikidel. Ettevaatamatute

surmamiste harvenemine toimus maa arvel, tapmiskatsete sagedus aga tõusis, linnus kiiremal, maal aeglasemalt. Surmamise alarühm kokku suurenes vähe, ainult 2 süüteo võrra, oluliselt muutus aga linna ja maa vahekord: suhteliselt elanike arvuga sagenes surmamine linnus 22,3%, harvenes aga maal 6,0%. Juba varemalt tehtud tähelepanek tapmist suuremast sagedusest kevadeti ja sügiseti näib pidavat paika.

Arvukaimaks isikuvastaste süütegude alarühmaks on kehavigastamine, mille sagedus 1937. a. tõusis võrdlemisi väga suuresti (16,1%); siingi avaldub tasandumine — linn ruttab järele maale, kus senini sagedus oli veidi kõrgem. Arvatavasti ei ole ekslik väide, et kehavigastuste tekitamises etendab alkoholi tarvitust palju suuremat osa kui tapmist puhul.

Vägivald isiku kallal on harvenenud 12,1%, teotamine aga maa arvel sagenenud 9,1%.

Vägistamiste ja vägistamiskatsete arv suurenes 1937. a. suhteliselt karistusealistega ca 50%. Seksuaalsüütegusid, nende hulgas ka vägistamisi, jääb arvata-vasti suur osa saladusse motiividel — nagu häbi, hirm avalikkuse ees, kartus kaotada teenistuskohast jne. Vägistamisi on registreeritud rohkem maal, teisi seksuaalsüütegusid aga linnus. Välismaised uurimused on tõestanud, et mida tervise- ja loomuvastasesmates tingimustes elatakse, seda kergemini võib üliärritunud närvidega inimene kalduda väärnähtustele ka seksuaalalal.

Kokku võttes näeme, et isikuvastane süütegevus on harvenenud ainult kergemas osas (süüteod isiku vabaduse vastu, vägivald isiku kallal); tapmist ja vägistamiste ning nende süütegude katsete, eriti aga kehavigastuste tekitamise sagedus osutab küllaltki märkimisväärset tõusu. Kui võrdlus varemala olustikuga võimalik, näib et tapmine ja tapmiskatsed, mis vahepeal harvenesid, lähenevad 1925—34. a. keskmisele tasemele.

6. Süüteod varandusõiguste vastu.

Délits contre la propriété. Varandusevastaste süütegude peaarühm on suuruselt teine, haarates ca 30% üldarvust. 1937. a. vähenes rühma osatähtsus, samuti ka 100 000 elanikule langev süütegude arv (eriti linnus). Üldiselt on varandusevastane süütegevus linnus 2 korda sagedam kui maal. Suhteliselt karistusealistega harvenesid varandusevastased süüteod 2,8%.

Levinumaks süüteoks, teatavasti, on vargus, mida registreeriti 1937. a. 13 208 juhtu (22,8% üldarvust), 1936. a. 13 835 (24,1%) vastu; teiste sõnadega, peagu iga 4-jas registreeritud süütegedest, arvatud kaasa tühisemadki määrusrikked, osutub varguseks. 100 000 elanikule langes 1937. a. linnus 1 811, maal — 888 vargust, seega varastatakse linnus suhteliselt üle 2 korra rohkem kui maal. Võrreldes 1936. a. on aga varguste sagedus langenud linnus 9,2%, maal — 0,9%, kogu riigis — 4,8%. Varguste suurimaks hooajaks on pimedad sügiskuud.

Märkida võib raskeima võõra vara riisumise süüteo — röövimise ca 20%-list harvenemist. Välja-

pressimiste üldiselt väike arv kahekordistus 1937. a. linnade arvel (18:9).

Varguste harvenemisega üheaegselt on toimunud linnade arvel võõra vara omastamise ja usalduse kurjastitarvitamiste sagenemine (3,4%), kuigi maal nende arv langes.

Veelgi hoogsam (15,3%) on olnud kelmuste sageduse juurdekasv. Kelmusi esineb linnus suhteliselt 4 korda rohkem kui maal. Kelmus osutub süüteoks, mille alal leiutatakse rohkem uusi ideid ja võtteid kui kusagil mujal.

Võõra varanduse omavoliline kasutamine püsib endisel tasemel. See alarühm evib tähtsust peamiselt maal, kuna siia kuuluvad omavõllilised jahipidamised ja kalastamised võõral maal, eeskätt aga visalt vähenavad omavõllilised metsaraiumised (kõrgseis talvel).

Varanduserikkumised ja üldhädakohtlikud süüteod kalduvad tõusule, leiu omastamine aga langusele.

Pankrotte ja liiakasuvõtmisi esineb viimastel aastatel võrdlemisi vähe; 1937. a. esimeste arv tõusis (13:6), teistel langes (10:21).

Varandusevastase süütegevuse sõltuvus tulunduslikust olundist on suurem kui teisel peaarühmil. Seoses konjunktuuri tõusuga oodanuksime vast varandusevastase süütegevuse toimunust ulatuslikumat vähenemist. Varguse ja röövimise harvenemist tumestab kelmuse väga hoogsat tõusu.

Rühma üldarv on aga viimastel aastatel tunduvalt madalam 1925—34. a. keskmisest.

7. Teenistusalasest süüteod ja Kaitseisukorra seaduse alusel antud sundmääruste rikkumised.

Délits relat. à l'exerc. de fonct. publ. aux emplois d'Etat et d'adm. publ. et infractions aux règlements durant l'état de défense.

Peatume kahe ülejäänud äärmiselt väikese osatähtsusega rühma juures ainult mõne lausega.

Avalikkude teenistujate ametalaste süütegude harvenemine 1937. a. ulatub veidi üle 20%; erandlikult on kasvanud võimalikkude ja tegevusetuse juhtude arv linnus.

Eriti hoogsalt (üle 70%) on vähenenud Kaitseisukorra seaduse alusel kodurahu huvides riikliku elu tervendamise sihiga antud mitmesuguste sundmääruste rikkumiste sagedus.

8. Kokkuvõte.

Sommaire.

Süütegude üldarvu tõusu 1937. a. on põhjustanud riigi ja isiku vastu sihitud süütegude sagenemine. Esimesena nimetatud rühm koosneb enamikus kergemaist süütegudest, mille sagenemist ei saa pidada eriti häirivaks. Halvem aga on, et suureneb raskeima peaarühma — isikuvastase süütegevuse sagedus ja seda just raskeimate deliktide — tapmise, eriti aga kehavigastamise — arvel. Kocs mõnede teiste raskeimate süütegude (dokumentide võltsimine, kelmus, võõra vara omastamine) sagenemisega on see küllaltki murettekitavaks nähtuseks, mis varjutab teistes peaarühmades toimunud harvenemise.

KURJATEGIJAD 1936—37. a.

CONDAMNÉS de 1936—37.

S i s u : 1. Kurjategijate üldarv ja territoriaaljaotus, lk. 366. 2. Kurjategijate vanus ja sugu, lk. 367. 3. Karistused, lk. 368. 4. Kurjategijate ositus üksikute süüteo-liikide järgi, lk. 369.

Süütegevust võidakse iseloomustada lähtudes kahest seisukohast: 1. süüteost, 2. selle teo toimepanijast, süütegijast. Eesti süütegevuse statistikat on käsitletud süüteo seisukohast. Käesolevas ülevaates on kasustatud teist käsitlemisviisi, on peatunud pike-malt süütegija juures.

I. II 1935 teostus Eestis kriminaalõiguse reform. Reform on toonud murrangu nii kriminaalkohtupidamise kui ka materiaalõigusse. Uus kriminaal-seadustik tunneb kolme liiki süütegusid: 1. rasked kuriteod, 2. kuriteod ja 3. üleastumised. Käesolev ülevaade võtab vaatlusele ainult kaks esimest liiki — seadusjõustunud kohtuotsuse põhjal süüdimõistetud raskete kuritegude ja kuritegude kordasaatjad. Üle-astujad on algmaterjali puudulikkuse tõttu jäetud vaatlusest välja. Samuti on ülevaatest jäetud välja need raskete kuritegude ja kuritegude kordasaatjad, kes mittesüüdivuse, näit. mõistustliiku arenematus jne. tõttu on mõistetud õigeks, ja samuti need isikud, kelle sahtes alatud kriminaaljalitamine on peatatud või lõpetatud.

Andmestik on hangitud kahest allikast: 1936. a. ja 1937. a. „Karistusteateist“ ja andmed surnanuht-lusega karistatute kohta otse Kohtuministeeriumilt. „Karistusteateist“ on võetud registreerimisele kõik raskete kuritegude ja kuritegude sooritamise eest süüdimõistetud isikud. Iga isik, ka mitmekordselgi süüdimõistmise juhul ühe vaadeldava aasta jooksul, on loetud ainult üks kord. Kuna süütegijate arvukam liik — üleastujad on jäänud vaatlusest kõrvale, tar-vitatakse artiklis teadlikult terminit „kurjategija“.

1937. a. kurjategijad on rühmitatud üksikute süüteo-liikide järgi. Mitme eriliigilise süüteo sooritajate rühmitamisel üksikute süüteo-liikide järgi on võetud aluseks raskeim toimepandud süütegudest, kas sea-duses ettenähtud karistuse järgi, või võrdsete karis-tuste korral, paragrahvi sisu järgi. 1937. a. oli mitme eriliigilise süüteo sooritajaid 575 ehk 7,9% süütegijate koguarvust. Raskeim süütegu on tehtud kindlaks seaduses ettenähtud karistuse järgi 345 juhul ja para-grahvi sisu järgi 230 juhul.

Süüteod Sõjaväe KrS-i alalt on ühendatud ühte pearühma ning liigitatud Sõjaväe KrS-i peatük-kide viisi.

1. Kurjategijate üld-arv ja territoriaal-jaotus.

Nombre des condamnés d'après les unités admi-nistratives.

1937. a. oli Eestis 7 254 kurja-tegijat 7 358 vastu 1936. a. Võrreldes 1936. a. kurjategijate arv kahanes 104 isiku võrra ehk 1,4%. Iga 10 tuh. elaniku kohta üle 12 a. vanuses (aluseks on võetud rahvastiku-arv I. III 1934) oli 1937. a. 79,5 ja 1936. a. 80,7 kurja-tegijat. Kuigi kurjategijate koguarv on 1937. a. püsinud peagu eelmise aasta tasemel, on üksikutes riigi osades mainida suuri muudatusi. Linnades on kurjategijate arv langenud võrreldes 1936. a. 6,7%, maal ainult 0,1%. Kindla elukohata kurjategijate arv näitab 12%-list juurdekasvu. Teadmata elukohaga kurjategijad moodustavad 1936. a. 0,8% ja 1937. a. 1,8% üldarvust.

Linnade rahvastik andis 1937. a. 41,2% ja 1936. a. koguni 43,1% kurjategijate üldarvust; maade rahvas-tik andis 1937. a. 53,6% ja 1936. a. 52,4%; kindla elukohata kurjategijaid oli 1937. a. 5,2% ja 1936. a. 4,5% üldarvust.

Iga 10 tuh. elaniku kohta üle 12 a. vanuses tuli kurjategijaid:

	1937	1936
linnades	104,8	112,2
maal	61,8	61,4

Hoolimata kurjategijate arvu suurest langusest linnades võrreldes 1936. a., ka 1937. a. linlaste kuri-tegevus oli palju suurem maaelanike omast. 1937. a. linlaste kuritegevus suhteliselt oli 71,0% ja 1936. a. koguni 82,7% kõrgem maaelanike omast.

Suurim kuritegevus oli 1937. a. Petseris, kus kurjategijate koguarv moodustab ligi 1,5% üle 12 a. vanuste elanike arvust; Petserile järgneb Rakvere. Tallinn on kuritegevuse poolest kolmandal kohal. Maal suurim kuritegevus oli 1937. a. Virumaal ja madalaim Lääne- ja Saaremaal; läänlaste ja saarlaste kuritegevus võrreldes virulaste ja petserlaste omaga on ligi kaks korda madalam.

Kurjategijate arv administratiivüksuste järgi — Nombre des condamnés d'après les unités administratives.

1.	1937			1936			10 000 karistusealise (12 ja <) kohta. Par 10 000 habit. à l'âge de 12 ans et plus		%	
	Mehi	Naisi	Kokku	Hommes	Femmes	Total	1937	1936	1937	1936
Kokku — Total	6 041	1 213	7 254	6 377	981	7 358	79,5	80,7	100	100
Linnad — Villes	2 366	568	2 934	2 671	473	3 144	104,8	112,2	41,2	43,1
Tallinn	1 133	255	1 388	1 234	191	1 425	114,3	117,4	19,5	19,5
Haapsalu	21	6	27	27	6	33	66,8	84,8	0,4	0,5
Kuressaare	33	7	40	28	4	32	105,5	84,4	0,6	0,4
Narva	160	45	205	218	36	254	103,0	127,6	2,9	3,5
Nõmme	91	16	107	109	14	123	88,4	101,6	1,6	1,7
Otepää	15	3	18	7	5	12	107,1	71,4	0,3	0,2
Paide	15	3	18	23	7	30	102,8	115,9	0,3	0,4
Paldiski	4	3	7	7	—	7	95,9	95,9	0,1	0,1
Petseri	46	4	50	39	9	48	144,5	188,7	0,7	0,7
Pärnu	121	20	150	123	25	148	86,2	85,0	2,1	2,0
Põltsamaa	12	4	16	10	5	15	72,4	95,0	0,2	0,3
Rakvere	83	17	100	111	22	133	120,0	150,8	1,4	1,8
Tapa	22	9	31	29	6	35	102,6	115,9	0,4	0,5
Tartu	397	112	509	484	95	579	99,9	113,6	7,2	7,0
Tõrva	18	3	21	19	5	24	99,5	113,7	0,3	0,3
Türi	13	5	18	18	4	22	75,9	92,8	0,2	0,3
Valga	74	20	94	63	16	79	104,1	87,7	1,3	1,1
Viljandi	76	20	96	80	18	98	97,2	99,2	1,3	1,3
Võru	32	8	40	30	6	41	86,5	88,8	0,5	0,6
Maad — Arrondissement.	3 244	576	3 820	3 347	477	3 824	61,3	61,4	53,6	52,4
Viru	607	113	720	580	59	639	81,8	72,6	10,1	8,8
Järva	233	35	268	238	45	283	68,8	72,7	3,8	3,9
Hariu	327	51	378	314	35	349	52,7	48,7	5,3	4,8
Lääne	208	34	242	234	38	272	43,2	47,7	3,4	3,7
Saare	144	20	173	134	26	160	43,4	40,7	2,4	2,2
Pärnu	247	55	302	268	20	297	51,1	50,4	4,2	4,1
Viljandi	206	38	244	231	35	266	49,8	54,4	3,4	3,6
Tartu	530	115	645	659	91	750	67,5	68,0	9,1	8,9
Valga	99	18	117	116	22	138	56,5	60,6	1,6	1,9
Võru	328	54	382	336	55	391	62,3	64,1	5,4	5,3
Petseri	315	34	349	327	45	372	80,4	88,0	4,0	5,2
Kindla elukohata — Sans domicile permanent.										
Elukoht teadmata — Domicile inconnu	104	23	127	53	4	57	—	—	—	—

Kuritegevuse tase oli 1937. a. järgmine.

Kurjategijaid 10 000 karistusealise kohta:

Petseri, Rakvere, Tallinn	110 ja rohkem
Otepää, Kuressaare, Valga, Narva, Tapa	100—100
Tartu, Tõrva, Paldiski, Viljandi	90—90
Nõmme, Võru, Pärnu, Virumaa, Petserimaa	80—80
Türi, Põltsamaa	70—70
Haapsalu, Järvamaa, Tartumaa, Võrumaa	60—60
Valgamaa, Harjumaa, Pärnumaa	50—59
Viljandimaa, Saaremaa, Läänemaa	40—40

Kurjategijate arv võrreldes 1936. a-ga 1937. a. on:

Paldiskis, Tallinnas, Viljandis ja Võrus	kahanenud	0—5%
Nõmmel, Paldes, Tapal, Tartus ja Tõrvas	„	0—15 „
Haapsalus, Narvas, Põltsamaal, Rakveres ja Türil	„	16—25 „
Kuressaares, Otepääl, Petseris, Pärnus ja Valgas	tõusnud.	

2. Kurjategijate vanus ja sugu. 1937. a. oli kurjategijate seas mehi 6 041, naisi 1 213. 1936. a. oli mehi 6 377, naisi 981. Meeskurjategijate osatähtsus langes 86,7%-lt 1936. a. 83,3%-le 1937. a. Naiste oma aga tõusis 13,3%-lt 1936. a. 16,7%-le 1937. a. Samal 1937. a. naised moodustasid 19,4% linna-kurjategijate üldarvust, 15,1% maa-kurjategijast ning 12,3% kindla elukohata kurjategijate üldarvust. Võrreldes 1936. a. mees-

kurjategijate üldarv on vähenenud 5,3%, naiskurjategijate üldarv aga tõusnud 23,6%.

Iga 10 tuh. vastavast soost elaniku kohta üle 12 a. vanuses 1937. a. keskmiselt kogu riigis tuli kurjategijaid: mehi 143,8, naisi 24,7.

Keskmiselt üle riigi 1937. a. meeste kuritegevus oli 5,8 korda suurem naiste omast. Linnades meeste kuritegevus ületas naiste oma 5,6 korda ja maal 6,4 korda.

Iga 10 tuh. vastavast soost elaniku kohta üle 12 a. vanuses 1937. a. tuli kurjategijaid:

	meestel	naistel
linnades	197,3	35,5
maal	111,2	17,4

Linnades oli meeste kuritegevus 77,4% ja naiste kuritegevus 104,0% suurem kui maal. 1937. a. suurim meeste kuritegevus oli Petseri linnas, kus iga 10 tuh. meessoost elaniku kohta üle 12 a. vanuses tuli 282 meeskurjategijat, madalaim — Läänemaal — 84, naistel suurim Tapal — 53 ja madalaim samuti Läänemaal — 11.

Kurjategijate vanuslik koostis on mõlemal vaa- deldaval aastal püsinud suuremate muudatusteta.

Kurjategijate ositus vanusrühmade järgi %.
Répartition des condamnés par âge en %.

	meestel		naistel		
	1937	1936	1937	1936	
12—19 a.	8,4	8,6	15—19 a.	124	22
20—29 „	30,4	38,8	20—24 „	262	35
30—39 „	27,4	25,7	25—29 „	238	36
40—49 „	15,7	13,9	30—39 „	189	33
50—59 „	7,9	8,2	40—49 „	143	23
60 a. ja üle	4,2	4,8	50—59 „	78	22
			60—69 „	40	12
			70— „	22	6
Kokku — Total	100	100			
Vanus teadmata — Age inconnu . . .	0,3	0,4			

Üle 70% kurjategijate üldarvust (1936. a. 73,1% ja 1937. a. 72,2%) on alla 40-a. isikud. Kuritegevus haarab kõige elujõulisemaid ja töövõimelisemaid kihte. Vanema-ealiste isikute osatähtsus kurjategijate üldarvus on võrdlemisi väike.

Kurjategijate keskmine vanus (mediaan) on tõusnud võrreldes 1936. a. 0,8 aasta võrra ehk 2,6%. 1936. a. kurjategijate keskmine vanus oli 30,8 a. ja 1937. a. 31,6 a. Keskmise vanuse tõus on tingitud kuritegevuse juurdekasvust 1937. a. 30—49-aastaste seas. Teisis vanuseis võrreldes 1936. a. tasemega kuritegevus on pisut kahanenud.

Iga 10 tuh. vastavast vanusest elaniku kohta tuli kurjategijaid (arvutatud keskmise rahvastiku kohta 1. VII 1936 ja 1. VII 1937):

	1937	1936
15—19 a.	74	82
20—24 „	150	155
25—29 „	137	140
30—39 „	107	104
40—49 „	79	71
50—59 „	47	50
60—69 „	24	23
70— „	12	14

Naiskurjategijate keskmine vanus on 5 aasta võrra kõrgem meeskurjategijate omast. 1936. a. meeskurjategijate keskmiseks vanuseks oli 30,1 a., naistel 35,1 a., 1937. a. meestel 30,9 a. ja naistel 35,0 a.

Naiskurjategijate vanuslik koostis erineb meeskurjategijate omast. Protsendiliselt jagunevad 1937. a. kurjategijad järgmiselt:

	mehed	naised
39 a. ja nooremad	74,5	60,9
40—49 a.	15,0	19,0
50 a. ja vanemad	10,5	20,1
Kokku	100	100
Vanus teadmata	0,2	0,8

Suhteliselt 39-a. ja nooremate osatähtsus meestel on 1/4 võrra suurem kui naistel. 40-a. ja vanemate seas naiste osatähtsus ületab meeste oma: 40—49-aastaste seas 1/4 võrra ja 50-a. ja vanemate seas peagu kahekordselt (meestel langeb sellesse ikka 10,5% meeskurjategijate üldarvust, naistel koguni 20,1% naiskurjategijate üldarvust).

Iga 10 tuh. vastavast vanusest ja soost elaniku kohta 1937. a. tuli kurjategijaid (arvutatud keskmise rahvastiku kohta 1. VII 1937):

	meestel	naistel
15—19 a.	124	22
20—24 „	262	35
25—29 „	238	36
30—39 „	189	33
40—49 „	143	23
50—59 „	78	22
60—69 „	40	12
70— „	22	6

Suurim kuritegevus meestel on 20—24-aastaste seas, naistel 25—29-a. seas. Vanuse kasvuga langeb meeste kuritegevus kiiremini kui naiste oma. Kui lugeda 20—24-aastaste kuritegevust 100-ks, siis saame järgmised arvud kuritegevuse taseme muutumisest vanuse kasvuga 1937. a.:

	mehed	naised
20—24 a.	100	100
25—29 „	91	103
30—39 „	72	94
40—49 „	55	80
50—59 „	30	63
60—69 „	15	34
70— „	8	17

Vanuse kasvuga väheneb vahe mõlema soo kuritegevuse tasemes. 20—24-aastaste seas ületab meeste kuritegevus naiste oma suhteliselt 7,5 korda. 25—29-a. — 6,6 korda, 30—39-a. — 5,7 korda, 40—49-a. — 5 korda ja 50-a. ning vanematel — 3,5 korda.

Vanuse kasvuga tõuseb naiste osatähtsus kurjategijate üldarvus. Iga 100 vastavast vanusest meeskurjategija kohta tuli 1937. a. naiskurjategijaid:

20—24 a.	13,1	40—49 a.	25,2
25—29 „	15,0	50—59 „	37,0
30—34 „	15,2	60—69 „	40,2
35—39 „	24,2	70— „	43,8

3. Karistused.

Peines.

Käesolev ülevaade sisaldab andmeid kõigi surmanuhtlusele, sunnitööle ning vangimaja mõistetud süütegijate kohta. Arestiga ja rahatrahvi asenduseks arestiga karistatud süütegijaid käsitletakse siin neil juhtudel, kui arest on määratud raske kuriteo või kuriteo sooritamise eest. Ülevaatesse on võetud nii karistuse kandmisele mõistetud kurjategijad kui ka tingimisi karistatud.

Karistused — Peines.

	1937	1936
Surmanuhtlus — Peine capitale	2	1
Tühtajata sunnitöö — Travail forcé sans terme	7	3
Tähtjaline sunnitöö — Travail forcé terninal	243	145
Vangimaja kestusega üle 1 a. — Prison 1 an et plus	1 241	1 242
Vangimaja kestusega alla 1 a. — Prison moins de 1 an	5 043	5 332
Parandusasutus — Maison de correction	66	64
Arest — Arrêt	652	571
Kokku — Total	7 254	7 358

Sunnitööle (ühes surmanuhtlusega) mõisteti 1937. a. 3,5% kurjategijate üldarvust, üle 1 a. kestusega vangimaja

majja 17,1%, alla 1 a. kestusega vangimajja 69,5%, parandusasutisisesse 0,9% ja aresti 9,0% kurjategijate üldarvust.

Võrreldes 1936. a. sunnitööle mõistetute (ühes surmanuhtlusega) üldarv on tõusnud ca 70% ja alla 1 a. kestusega vangimajjamõistetute üldarv on langenud ca 5%.

Tingimisi on karistatud 1936. a. 2 863 inimest ehk 38,9% kurjategijate üldarvust ja 1937. a. 2 951 inimest ehk 40,7%.

Iga 10 tuh. elaniku kohta üle 12 a. vanuses keskmiselt üle riigi tuli sunnitöölemõistetuid (ühes surmanuhtlusega) 2,7 inimest, sellest linnades 5,0 ja maal 1,0, vangimajjamõistetuid 68,8, sellest linnades 88,3, maal 53,2.

Linnades sunnitöölemõistetud moodustavad 5,4% ning üle 1 a. kestusega vangimajjamõistetud 20% linnakurjategijate üldarvust, maal vastavalt 1,0% ja 12,1% maakurjategijate üldarvust.

Iga 10 tuh. vastavast soost elaniku kohta üle 12 a. vanuses 1937. a. tuli sunnitöölemõistetuid meeste seas 5,8 inimest, naiste seas 0,2 inimest, vangimajjamõistetuid — meeste seas 124,8 inimest ja naiste seas 21,6 inimest. Suhteliselt sunnitöölemõistetud mehi oli 1937. a. 29 korda ja vangimajjamõistetud mehi 5,8 korda rohkem kui naisi. Tingimisi karistatud

moodustavad meeste seas 37,0% ja naiste seas koguni 54,3% kurjategijate üldarvust.

Kriminaalõiguslikult alaealisi, s. o. 12—17 a. vanuseid kurjategijaid oli 1937. a. 124, sellest arvust määrati parandusasutisisesse 64 ehk 51,6%, peale nende veel kaks 18 aastast isikut. Alla 1 a. kestusega vangimajja ning aresti on mõistetud 60 alaealist, sellest 56 on karistatud tingimisi.

4. Kurjategijate ositus üksikute süüteo- liikide järgi.

Répartition des condamnés par les groupes des délits.

Ligi $\frac{2}{3}$ kurjategijate üldarvust kuulub varandusõiguse-rikkude hulka. Kindla elukohata kurjategijate seas tõuseb varandusõiguse-rikkujate arv koguni 89,8%-ni kindla elukohata kurjategijate üldarvust. Isikuvastaste süütegude sooritajate hulka kuulub umbes $\frac{1}{5}$ kurjategijate koguarvust. Maal moodustavad isikuvastaste süütegude sooritajad 27,8% maakurjategijate üldarvust, alla 10 tuh. elanikuga linnades 18,0%, 10—100 tuh. elanikuga linnades 17,2% ja üle 100 tuh. elanikuga linnades 10,0% kurjategijate üldarvust. Mida väiksem on haritlaste arv ja mida madalam on rahvastiku kultuuriline tase, seda suurem on isikuvastaste süütegude sooritajate osatähtsus. Pärnumaal tõuseb nende arv 30,5%, Virumaal 36,1% ja Petserimaal koguni 44,0%-ni kurjategijate üldarvust.

Kurjategijate ositus süüteo-pearühmade ja administr.-üksuste järgi.
Répartition des condamnés par groupes des délits d'après les unités administratives.

2.								10 000 karistusealisse kohta Par 10 000 habitants à l'âge de 12 ans et plus						
	Süüteod riigi vastu	Süüteod ühisk. ja isikliku juurloetu ning teakorra vastu	Süüteod isiku vastu	Süüteod varandusõiguste vastu	Teenistusalased süüteod riigi- ja omavalitsuse teenistuses	Süüteod Sõjaväe kriminaal-seadustiku alalt	Kokku	Délitte contre l'Etat	Délits contre la sûreté publ. et person. et contre l'ordre public	Délits contre les personnes	Délits contre la propriété	Délits relat. à l'exerc. de fonct. publ. o. emplois d'Etat et d'adm. publ.	Délits multiples	Total
Üldse — Nombre %	465 6,4	423 5,8	1 497 20,6	4 719 65,1	44 0,6	107 1,5	7 254 100	5,0	4,6	16,4	51,8	0,5	1,2	79,5
Linnad — Villes	8,2	8,6	14,1	66,8	0,4	1,9	100	8,5	9,0	14,7	70,4	0,4	1,8	104,8
üle 100 000 el.	11,5	8,3	10,6	66,8	0,5	2,3	100	13,1	9,5	12,1	70,4	0,6	2,6	114,3
10 000—100 000 „	6,4	9,0	17,2	67,0	0,3	1,1	100	5,3	9,0	16,7	68,2	0,3	1,3	98,8
Alla 10 000 „	4,6	8,4	18,6	66,3	0,7	1,4	100	4,2	7,8	17,3	61,6	0,6	1,3	92,8
Maad — Arrondissements	5,6	3,8	27,8	60,7	0,8	1,3	100	3,5	2,3	17,0	37,2	0,5	0,8	61,3
Viru	3,3	3,6	36,1	55,2	1,1	0,7	100	2,7	2,9	29,6	45,1	0,0	0,6	81,8
Järva	5,2	4,4	22,7	66,5	0,4	0,8	100	3,6	3,1	15,7	45,7	0,2	0,5	68,8
Harju	5,0	6,8	26,7	59,3	0,8	1,4	100	2,6	3,7	14,1	31,2	0,4	0,7	52,7
Lääne	0,6	2,4	23,0	65,4	0,4	1,0	100	2,0	1,0	10,2	28,2	0,2	0,7	43,2
Saare	1,7	4,6	20,8	71,2	—	1,7	100	0,7	2,0	9,1	30,0	—	0,7	43,4
Pärnu	6,2	4,0	30,5	54,7	1,0	3,0	100	3,2	2,0	15,6	27,0	0,5	1,0	51,1
Viljandi	0,9	3,2	18,1	60,9	1,2	3,7	100	3,5	1,6	9,0	33,3	0,6	1,8	49,8
Tartu	6,5	3,5	20,0	67,5	0,5	1,1	100	4,4	2,4	14,2	45,5	0,3	0,7	67,5
Valga	10,2	2,6	23,0	60,9	1,7	1,7	100	5,8	1,5	13,3	33,9	1,0	1,0	56,5
Võru	7,6	3,9	23,3	64,2	1,0	—	100	4,7	2,4	14,5	40,1	0,6	—	62,3
Petseri	5,7	2,2	44,0	45,6	0,8	1,1	100	4,6	1,9	36,7	38,6	0,7	0,9	80,4
Kindla elukohata Sans domicile permanent	1,3	5,1	3,2	89,8	—	0,6	100	—	—	—	—	—	—	—

Suurim sagedus langeb varandusõigusevastastele süütegudele. Maad annavad suhteliselt väiksema varandusõiguse-rikkujate arvu kui linnad. Iga 10 tuh. elaniku kohta üle 12 a. vanuses 1937. a. tuli maal 37,2 varandusõiguse-rikkujat, alla 10 tuh. elanikuga

linnades 61,0, 10—100 tuh. elanikuga linnades 66,2 ja üle 100 tuh. elanikuga linnas 76,4 varandusõiguse-rikkujat ehk ca 2 korda rohkem kui maal. Mida väiksem on majanduslikult rippuvate elanikkude arv, seda madalam on varandusõiguse-rikkujate protsent.

3.			12—16		17—19		20—24	
			M.	N.	H.	F.	M.	N.
1	I. Süüteod riigi vastu — <i>Délits contre l'Etat</i>		1	—	9	2	31	6
2	Süüteod kõrgema riigivõimu vastu — <i>Délits contre la souveraineté</i>	KrS § 74—79	—	—	2	—	4	—
3	Riigi sraandmine — <i>Crime de haute trahison</i>	KrS § 80—97	—	—	—	—	1	—
4	Süüteod Vabariigi Presidendi, Riigikogu, omavalitsuse, vähemusrahvuse kultuuromavalitsuse ja kutseasutuste valimiste ning rahvahäälotamise vastu — <i>Délits contre les droits électoraux</i>	KrS § 98—105	—	—	—	—	—	—
5	Süüteod avaliku korra vastu — <i>Délits contre l'ordre public</i>	KrS § 110—121	—	—	—	—	—	—
6	Võimudele vastuhakkamine — <i>Désobéissance aux autorités publiques</i>	KrS § 122—137	—	—	2	—	8	1
7	Süüteod õigustööstuse vastu — <i>Délits contre la justice</i>	KrS § 138—160	—	—	4	2	13	4
8	Süüteod riigikaitse-, naturaals- ja maksukohustuste vastu — <i>Infraet. contre contributions naturelles et impôts:</i>		—	—	—	—	—	—
9	a) süüteod isiklike riigikaitsekohustuste vastu — <i>D. c. l'oblig. de service milit.</i>	KrS § 161—177	—	—	—	—	2	1
10	b) süüteod naturaals- ja maksukohustuste vastu — <i>Infraet. relatives aux contrib. naturel. et impôts.</i>	KrS § 178, 178 ¹ , 192 ¹	—	—	—	—	—	—
11	Rahamärkide, väärtpaperite ja väärtmärkide võltsimine ning käivitamine — <i>Fabrication et émission de faux monnaie, effets et billets</i>	KrS § 307—406	1	—	1	—	3	—
12	Salakaubavedu ja tollivarjamine — <i>Contrebande et contravention douanières</i>	MKS § 83—95, 96	—	—	—	—	—	—
13	Süüteod aktsiimaksu ja monopoli vastu — <i>Contraventions aux lois des accises et monopole</i>	MKS § 39—82, 96	—	—	—	—	—	—
14	II. Süüteod ühiskondliku ja isikliku julgeoleku ning heakorra vastu — <i>Délits contre la sûreté publique et person. et contre l'ordre public.</i>		5	2	13	—	37	10
15	Süüteod rahvatervishoiu vastu — <i>Délits contre l'hygiène publique:</i>		—	—	—	—	—	—
16	a) raseduse katkestamine — <i>Avortements.</i>	KrS § 193—194	—	—	—	—	—	1
17	b) muud — <i>Autres</i>	KrS § 195—220	—	—	—	—	1	—
18	Süüteod ühiskondliku ja isikliku julgeoleku vastu — <i>Délits contre la sûreté publ. et personnelle:</i>		—	—	—	—	—	—
19	a) lõhkeainete valmistamine, hoidmine, tarvitamine ja keelatud relvade kandmine ning käsitlemine — <i>Préparation et possession de matières explosives; port d'armes sans autorisation</i>	KrS § 221—227, 229	—	—	1	—	2	—
20	b) ettevaatamatu ja lubamatu sõit — <i>Course imprudente</i>	KrS § 230	—	—	—	—	—	—
21	c) tuleohu kohta käivate määruste rikkumine — <i>Contravent. aux prescript. pour prévenir l'incendie.</i>	KrS § 235—238	—	—	—	—	—	—
22	d) muud — <i>Autres</i>	KrS § 228, 231—234	—	—	—	—	—	—
23	Süüteod rahva heakorra vastu — <i>Délits contre le bien-être public</i>	KrS § 239—253	1	—	—	—	1	—
24	Süüteod avaliku rahu vastu — <i>Délits contre l'ordre public:</i>		—	—	—	—	—	—
25	a) rahurikkumine — <i>Destruction de la paix publique</i>	KrS § 254	—	—	—	—	—	—
26	b) valekuulujuttude levitamine — <i>Médisance</i>	KrS § 255—257	—	—	—	—	1	—
27	c) süüteod majaelanike registreerimise ja isikut-tõendavate dokumentide ja sellekohaste määruste rikkumise vastu — <i>Contravent. aux réglem. sur les certificats d'identité et leur enregistrement</i>	KrS § 258, 260—264	—	—	—	—	—	—
28	d) tööpõlgamine ja kerjamine — <i>Mendicité</i>	KrS § 265, 266	2	—	2	—	1	—
29	e) salgast osavõtt — <i>Participation à la bande</i>	KrS § 268	—	—	—	—	—	—
30	f) muud — <i>Autres</i>	KrS § 259, 267	1	—	—	—	—	—
31	Süüteod kõlbuse vastu — <i>Délits contre la moralité:</i>		—	—	—	—	—	—
32	a) kõlvatute kirjastuste ja kujutuste töötlemine ja levitamine — <i>Edition des publications obscènes</i>	KrS § 271	1	—	1	—	—	1
33	b) jooanud olek ja kangete jookide joomine keelatud avalikus kohas — <i>Ivresse et consomm. des spirit. défendus</i>	KrS § 274, 275	—	—	—	—	—	—
34	c) muud — <i>Autres</i>	KrS § 269, 270, 272, 273, 276, 277	—	—	—	—	2	2
35	Süüteod kooliseaduse vastu — <i>Délits contre la loi scolaire</i>	KrS § 278—280	—	—	—	—	—	—
36	Trükitööde ja avalikkude ettekannete valvemääruste rikkumine — <i>Infraet. contre les lois de surveillance des imprimés et des conférences publiques</i>	KrS § 281—299	—	—	—	—	—	—
37	Tööstuse ja kaubanduse valvemääruste rikkumine — <i>Infraet. aux réglem. de surveillance de l'industrie et du commerce</i>	KrS § 300—346	—	—	—	—	—	—
38	Töökaitse määruste rikkumine — <i>Infraet. aux réglem. du travail</i>	KrS § 347—360	—	—	—	—	3	—
39	Süüteod ehitustööde, teede ja liiklemisabinõude kohta käivate määruste vastu — <i>Contravent. aux réglem. sur construct., routes et moyens de commun.</i>	KrS § 361—385	—	—	—	—	—	—
40	Süüteod perekonnaõiguste vastu — <i>Délits contre les droits de famille</i>	KrS § 386—396	—	—	—	—	1	—
41	Dokumentide võltsimine — <i>Falsification de documents</i>	KrS § 407—419	—	2	9	—	26	6
42	III. Süüteod isiku vastu — <i>Délits contre les personnes</i>		5	—	59	8	292	18
43	Surmamine — <i>Homicide:</i>		—	—	—	—	—	—
44	a) tappimine — <i>Meurtre</i>	KrS § 420	—	—	—	—	3	1
45	b) tappimine kvalifitseeritud — <i>Meurtre qualifié</i>	KrS § 421, 422	—	—	—	—	1	1
46	c) tappimine afektilis — <i>Meurtre affecté</i>	KrS § 424	—	—	—	—	2	2
47	d) tappimine hädakaitse piiridest ületamisel — <i>Meurtre commis en dépassant les limites de la défense légitime</i>	KrS § 426	—	—	—	—	1	—
48	e) tappimine teatud palvel — <i>Meurtre avec le consentement</i>	KrS § 428	—	—	—	—	—	—
49	f) valeslaps tappimine ema poolt — <i>Infanticide</i>	KrS § 427	—	—	—	3	—	3
50	g) enesetappimisele ahvatlemine ja vahendi kätte toimetamine — <i>Persuasion au suicide et assistance prête pour suicide</i>	KrS § 428, 429	—	—	—	—	—	—
51	h) ettevaatamatu surmamine — <i>Meurtre par imprudence</i>	KrS § 430	—	—	—	—	4	—
52	i) tappimiskatked — <i>Tentatives à meurtre</i>	KrS § 420—424, 426, 427	—	—	—	—	—	—
53	Kehavigastamine ja vägivald isiku kallal — <i>Lésions corporelles et voies de faits</i>		—	—	—	—	—	—
54	a) kehavigastamine — <i>Lésions corporelles</i>	KrS § 431—437, 442	5	—	43	3	240	3
55	b) vägivald (keha puutumatus rikkumine) — <i>Voies de fait</i>	KrS § 438—441	—	—	1	1	11	1
56	Kahevõitlus — <i>Duel</i>	KrS § 443—450	—	—	1	—	1	—
57	Hädaohtu jätmine — <i>Mis en danger</i>	KrS § 451—459	—	—	—	—	—	—
58	Süüteod isikuvabaduse vastu — <i>Délits contre la liberté individuelle</i>	KrS § 460—475	—	—	1	—	1	—

Répartition des condamnés par sexe, âge et groupes des délits.

25-29		30-34		35-39		40-49		50-59		60-69		70-		Vanus teadmata Age inconnu		Kokku Total		Udise Gr. total	Linnad -- Villes				Maad Arrondissements		Teadmata elu-kohaga ja kindla elukohajata - Suures domoile pernan				
Udise Total		Sellest: Dmt: Tallinn		M. N.		M. N.		M. N.		M. N.		M. N.		M. N.		M. N.			M. N.		M. N.		M. N.						
M.	N.	M.	N.	M.	N.	M.	N.	M.	N.	M.	N.	M.	N.	M.	N.	M.	N.		M.	N.	M.	N.	M.	N.	M.	N.	M.	N.	M.
58	10	79	6	81	6	87	15	40	12	14	3	3	1	1	404	61	465	223	17	154	5	172	43	9	1				
14	---	37	---	41	---	34	---	15	---	---	---	---	---	---	147	---	147	188	---	120	---	9	---	---	---				
3	---	2	---	---	---	2	---	2	---	---	---	---	---	---	10	---	10	1	---	---	---	7	---	2	---				
---	---	---	---	---	---	1	---	1	---	---	---	---	---	---	---	---	2	1	---	---	---	1	---	---	---				
1	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	1	1	---	---	---	1	---	---	---				
12	5	8	---	5	---	10	1	5	3	3	1	---	---	---	53	11	64	20	3	8	---	33	7	---	---				
23	4	26	6	20	6	37	13	15	8	11	2	3	---	1	158	46	203	43	14	17	5	110	31	5	---				
---	---	---	---	---	---	1	---	1	---	---	---	---	---	---	---	---	2	3	6	1	---	1	3	---	---				
---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---				
---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---				
5	1	6	---	5	---	2	---	2	---	---	---	---	---	---	25	2	27	13	---	6	---	10	2	2	---				
---	---	1	---	3	---	1	---	---	---	---	---	---	---	---	6	---	5	5	---	3	---	---	---	---	---				
---	---	---	---	1	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	1	---	1	1	---	---	---	---	---	---	---				
---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---				
51	16	44	11	43	6	71	16	34	13	17	10	14	10	---	328	94	422	184	68	87	28	123	24	21	2				
1	---	---	1	---	---	1	6	---	9	---	6	---	---	---	2	24	26	---	17	---	8	2	7	---	---				
---	---	1	---	1	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	3	---	3	---	---	---	---	3	---	---	---				
---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---				
---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---				
4	---	2	---	5	---	4	---	4	---	---	---	1	---	---	23	---	23	9	---	7	---	14	---	---	---				
---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---				
---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---				
---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---				
2	---	2	---	2	---	1	---	---	---	1	---	1	---	---	11	---	11	2	---	---	---	8	---	1	---				
---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---				
---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---				
---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---				
---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---				
---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---				
---	1	3	---	3	---	18	4	5	4	9	3	11	9	---	54	21	75	37	17	23	4	18	3	4	1				
---	1	---	---	---	---	---	---	1	---	---	---	---	---	---	2	1	3	1	1	1	1	1	---	---	---				
---	---	---	---	---	---	1	---	---	---	---	---	---	---	---	3	1	4	3	---	---	---	---	1	---	---				
---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---				
3	2	2	1	---	1	2	1	---	---	1	---	---	---	---	10	7	17	8	6	3	4	1	---	1	1				
---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---				
---	---	---	---	1	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	1	---	1	1	---	1	---	---	---	---	---				
3	1	3	1	5	---	16	2	6	---	1	---	---	---	---	37	4	41	33	4	4	2	4	---	---					
---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---				
---	1	---	1	1	---	1	---	---	---	---	---	---	---	---	9	2	5	1	1	1	1	2	1	---	---				
88	10	31	7	24	5	27	3	18	---	5	1	1	---	---	178	34	212	88	22	46	13	75	12	15	41				
---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---				
309	24	225	16	159	26	167	28	78	22	27	10	10	2	3	9	1334	163	1497	363	52	124	23	952	106	19	5			
1	1	---	---	3	---	---	---	1	1	2	1	---	---	---	6	1	7	2	---	2	---	4	1	---	---				
1	---	3	---	4	---	6	---	1	---	1	---	---	---	---	4	5	9	6	---	---	---	4	5	---	---				
---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	16	4	20	---	---	2	---	10	3	---	1				
---	---	1	---	1	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	3	---	---	---	---	---	---	---	---				
---	6	---	1	1	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	15	15	---	2	---	---	---	---	---				
---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---				
---	6	---	---	4	---	4	---	3	---	---	---	---	---	---	27	---	27	13	---	8	---	14	---	---	---				
---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---				
246	6	171	9	117	13	108	16	45	7	16	3	6	2	1	1008	62	1065	248	22	75	6	741	37	14	3				
20	---	13	---	7	---	5	---	5	---	1	---	---	---	---	63	6	68	17	3	7	2	44	2	---	---				
1	---	---	---	1	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	4	---	4	2	---	---	---	2	---	---	---				
---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	1	---	1	---	---	---	---	---	---	---	---				
2	---	3	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	10	---	10	---	---	---	---	9	---	1	---				

		12—16		17—19		20—24			
		M.	N.	H.	F.	M.	N.		
59	Sugukõlvatud teod — <i>Faits impudiques:</i>								
60	a) vägistamine ja vägistamiskatsed — <i>Viols et tentatives à viol</i>	KrS	§ 489—486	—	—	1	—	9	—
61	b) muud — <i>Autres</i>	KrS	§ 476—482, 487—493	—	—	2	—	3	2
62	Teotamine — <i>Insulte</i>	KrS	§ 494—507	—	—	5	1	16	6
63	IV. Süüteod varandusõiguste vastu — <i>Délits contre la propriété</i>			96	15	325	64	652	111
64	Saladuste avaldamine — <i>Révélation de secrets</i>	KrS	§ 508—513	—	—	—	—	—	—
65	Varanduse rikkumine ja üldhädalohtlikud süüteod — <i>Endommagem. de biens et délits const. un danger public</i>	KrS	§ 514—536	—	—	2	—	3	—
66	Leiu teatamatatamine ja leiu omastamine — <i>Recel et appropriation de biens trouvés</i>	KrS	§ 537—539	—	—	—	—	1	1
67	Võõra vara omastamine ja usalduse kuritarvitamine — <i>Appropriation de biens d'autrui et abus de confiance</i>	KrS	§ 540—547	1	—	20	3	42	6
68	Vargus, röövimine ja väljapressimine — <i>Vol, vol à main armée et chantage:</i>								
69	a) vargus — <i>Vol</i>	KrS	§ 548—554	90	15	274	59	524	91
70	b) röövimine — <i>Vol à main armée</i>	KrS	§ 555	—	—	4	—	8	—
71	c) väljapressimine — <i>Exaction</i>	KrS	§ 556	—	—	—	—	—	—
72	Kelmus — <i>Escroquerie</i>	KrS	§ 557—564	—	—	8	1	38	7
73	Pankrott, liigkasuvõtmine ja muud karistatavad seadusevastased teod varanduse asjus — <i>Faillite, usure et autres faits criminels en matière de propriété:</i>								
74	a) pankrott — <i>Faillite</i>	KrS	§ 565—571	—	—	—	—	—	—
75	b) liigkasuvõtmine — <i>Usure</i>	KrS	§ 574	—	—	—	—	1	—
76	c) muud — <i>Autres</i>	KrS	§ 572—573, 575—582	5	—	14	1	33	6
77	Süüteod autori- ja ainõiguste vastu — <i>Délits contre les droits d'auteur et autres droits except.</i>	KrS	§ 583—585	—	—	—	—	—	—
78	Võõra varanduse omavoliline kasutamine — <i>Exploitation criminelle de biens d'autrui</i>	KrS	§ 586—597	—	—	3	—	2	—
79	V. Teenistusalased süüteod riigi ja omavalitsuse teenistuses — <i>Délits relat. à l'exerc. de fonct. public, aux emplois d'État et d'administr. publiques:</i>							1	
80	a) võimulialdus — <i>Abus de l'autorité officielle</i>	KrS	§ 598, 599	—	—	—	—	—	—
81	b) võimutegevusetus — <i>Négligence du devoir officielle</i>	KrS	§ 601—609	—	—	—	—	—	—
82	c) teenistusslik omakasu võtmine, raiskamine, ka altkäemaksu võtmine — <i>Corruption, prodigalité en office</i>	KrS	§ 617—623, 625, 626, 627viimane osa, 631 viim. o., 641—643	—	—	—	—	—	—
83	d) ametialane dokumentide võltsimine, hävitamine ja valeteadete andmine — <i>Falsific. ou destruct. de documents, procur. de faux renseignements</i>	KrS	§ 628—634, 645—646	—	—	—	—	1	—
84	e) muud — <i>Autres</i>	KrS	§ 600, 610—616, 624, 627 esim. osa, 631 es. osa, 635—640, 644, 647	—	—	—	—	—	—
85	VI. Süüteod sõjaväe kriminaalseadustiku alalt — <i>Délits militaires</i>							2	
86	Alistuskorra rikkumine — <i>Contravention de l'ordre de subordination</i>	SvKRS	§ 73—93	—	—	—	—	—	23
87	Teenistusest kõrvalehoidumine — <i>Désertion</i>	SvKRS	§ 107—114	—	—	—	—	—	21
88	Süüteod vahiteenistuses olevate sõjaväelaste vastu — <i>Délits contre personnes en service de garnison</i>	SvKRS	§ 115—123	—	—	—	—	—	9
89	Süüteod vahiteenistuse kohuste vastu — <i>Délits contre la service de garnison</i>	SvKRS	§ 124—131	—	—	2	—	—	34
90	Heakorra rikkumine — <i>Contravention de l'ordre public</i>	SvKRS	§ 132—137	—	—	—	—	—	1
91	Süüteod riigivara vastu — <i>Délits contre la propriété de l'État</i>	SvKRS	§ 138—143	—	—	—	—	—	4
		Kokku — Total 1937		107	17	408	74	1105	145
	Sellest — <i>Dont:</i> Linnad — <i>Villes</i>			52	11	144	33	395	74
	Maad — <i>Arrondissements</i>			51	6	240	37	647	57
	Teadmata elukohaga ja kindla elukohata — <i>Sans domicile permanent et domicile inconnu</i>			4	—	24	4	73	14
		Kokku — Total 1936		83	9	455	48	1309	119

Varem kuri- ja süütegevuse kohta Kesibüroo väljaandels ilmunud artiklid:

Politsei poolt registreeritud süüteod 1936. a., H. Reiman, Eesti Statistika nr. 192(11) 1937. a., lk. 597—602.
 Süütegevus 1934. a., Eesti Statistika nr. 164(7)—165(8) 1935. a., lk. 379—382.
 Süütegevus 1933. a., H. Reiman, Eesti Statistika nr. 152(7)—153(8) 1934. a., lk. 387—391.
 Süütegevus 1932. a., H. Reiman, Eesti Statistika nr. 142(8) 1933. a., lk. 453—457.
 Süütegevus 1931. a., H. Reiman, Eesti Statistika nr. 128(7)—129(8) 1932. a., lk. 415—419.
 Süütegevus 1930. a., H. Reiman, Eesti Statistika 1931. a., lk. 514—519.
 Süütegevus 1929. a., H. Reiman, Eesti Statistika 1931. a., lk. 65—72.
 Süütegevus 1927. ja 1928. a., A. Tooms, Eesti Statistika 1929. a., lk. 640—654,
 Kuri- ja süüteod ning seaduste ja määruste rikkumised 1924—26. a., H. Reiman, Eesti Statistika 1927. a., lk. 555—573.

Répartition des condamnés par sexe, âge et groupes des délits (suite).

25—29		30—34		35—39		40—49		50—59		60—69		70—		Vanus teadmasta Äge inconnu	Kokku Total		Üldse Grand total	Linnad — Villes				Maad Arrondis- sements	Teadmata ehu- kohaga ja kindlas elukohas — Sans domicile permanent			
																Üldse Total		Sellest: Dont: Tallinn								
M.	N.	M.	N.	M.	N.	M.	N.	M.	N.	M.	N.	M.	N.	M.	N.	M.		N.	M.	N.	M.		N.	M.	N.	
2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	13	—	13	2	—	—	—	11	—	—		
5	1	1	1	—	—	2	—	2	2	1	—	—	—	—	16	6	22	7	1	2	1	8	5	1	—	
25	10	27	5	22	11	30	9	21	9	7	6	4	—	2	9	168	65	233	66	24	28	14	101	40	1	1
771	130	614	115	401	127	568	179	261	106	100	41	30	12	9	1	3 827	892	4 719	1 532	430	730	198	1 916	401	379	61
8	—	6	5	3	2	10	1	2	1	3	1	—	—	—	37	10	47	14	3	4	2	20	6	3	1	
—	1	2	—	—	—	3	—	—	2	1	—	—	—	—	7	4	11	4	2	—	—	3	2	—	—	
75	8	40	8	39	8	61	10	38	5	14	3	2	1	2	—	343	52	395	188	33	90	10	138	14	17	5
541	103	436	82	285	90	396	115	171	72	60	27	18	8	7	1	2 802	663	3 465	1 015	312	487	141	1 469	301	318	50
14	—	4	—	2	—	1	—	1	—	—	—	—	—	—	34	—	34	14	—	2	—	16	—	4	—	
79	5	67	7	32	6	40	9	14	4	2	3	—	1	—	280	42	322	161	24	72	8	90	10	23	2	
—	—	—	—	1	—	1	—	2	1	—	—	1	—	—	5	1	6	4	1	3	1	1	—	—	—	—
—	—	1	—	1	1	1	—	1	—	2	—	2	—	—	9	1	10	9	1	7	—	—	—	—	—	—
50	18	41	12	36	21	53	35	31	20	17	7	7	2	—	287	117	404	121	54	69	27	152	61	14	2	
—	—	—	—	—	—	1	—	1	—	—	—	—	—	—	2	—	2	2	—	—	—	—	—	—	—	—
4	—	8	—	2	—	1	—	1	1	1	—	—	—	—	21	1	22	—	—	—	—	21	1	—	—	
5	—	9	—	6	2	15	—	5	—	1	—	—	—	—	42	2	44	12	1	6	1	30	1	—	—	
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1	—	2	—	—	—	3	—	1	—	—	—	—	—	—	7	—	7	2	—	2	—	6	—	—	—	
3	—	7	—	5	2	11	—	4	—	1	—	—	—	—	32	2	34	9	1	4	1	23	1	—	—	
1	—	—	—	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	3	—	3	1	—	—	—	2	—	—	—	
9	1	2	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	106	1	107	52	—	32	—	51	1	3	—	
2	1	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	26	1	27	18	—	9	—	7	1	1	—	
5	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	26	—	26	16	—	10	—	9	—	1	—	
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	9	—	9	5	—	2	—	4	—	—	—	
1	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	36	—	36	9	—	7	—	27	—	—	—	
1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	4	—	4	3	—	3	—	1	—	—	—	
1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	5	—	5	1	—	1	—	3	—	1	—	
1 203	181	973	148	690	167	908	229	418	153	159	64	57	25	13	10	6 041	1 213	7 254	2 366	568	1 133	255	3 244	376	431	69
467	37	402	69	275	81	403	96	163	65	46	31	23	16	6	5	2 366	568	2 934	—	—	—	—	—	—	—	—
624	82	488	64	363	77	453	123	230	86	109	31	33	8	6	5	3 244	576	3 820	—	—	—	—	—	—	—	—
112	12	83	16	52	9	52	10	25	2	4	2	1	1	1	—	431	69	500	—	—	—	—	—	—	—	—
1 266	146	975	161	626	120	845	175	496	198	200	60	48	24	26	3	6 377	981	7 358	2 671	473	1 234	191	3 347	477	359	31

Kurjategijate vanuslik koostis üksikute süüteo-pearühmade järgi 1937. a. oli % järgmine:

	—20	30—40	50—	Kokku	Teadm.
I. Süüteod riigi vastu . . .	25,3	59,0	15,7	100	0,2
II. „ ühisk. julg. v.	31,8	45,0	23,2	100	—
III. „ isiku vastu	48,2	41,8	10,0	100	0,8
IV. „ var.-õig. vastu	46,0	42,4	11,6	100	0,2
V. Teen.-al. süüteod	13,6	72,8	13,6	100	—
VI. Süüteod SvKrS alalt	97,0	2,4	—	100	—

Sõjaväe KrS rikkujate keskmine vanus (22,3 a.) on lähedane sundaega teenivate sõjaväelaste keskmisele vanusele.

Kurjategijate keskmise vanuse poolest esimest kohta omavad teenistusosalased süüteod (38,6 a.), nelle järgnevad süüteod ühiskondliku ja isikliku julgeoleku ning heakorra vastu (37,5 a.), riigi vastu (36,5 a.), varandusõiguse vastu (31,2 a.) ja isiku vastu (30,5 a.).

Iga 10 tuh. vastavast vanusest elaniku kohta 1937. a. tuli kurjategijaid (arvutatud keskmise rahvastiku kohta 1. VII 1937):

	15—19	20—24	25—29	30—34	35—39	40—49	50—59	60—69	70—
I. Süüt. riigi v.	1,5	4,4	6,8	8,8	10,0	7,1	4,2	1,9	0,6
II. Ühisk. julg. v.	2,2	5,7	6,7	5,8	5,5	6,0	3,9	2,9	3,5
III. Isiku v.	9,2	37,2	33,1	25,0	21,2	13,5	8,2	4,0	1,8
IV. Var.-õig. v.	60,9	91,6	39,6	75,7	60,5	51,2	30,1	15,2	0,2
V. Teen.-al.	—	0,1	0,5	0,9	0,9	1,1	0,4	0,1	—
VI. SvKrS alalt	0,3	11,0	1,0	0,2	0,1	—	—	—	—
Kokku	74,1	150,0	137,7	116,4	98,2	78,9	46,8	24,1	12,1

Suurim kuritegevus isiku, varandusõiguse ja SvKrS vastaste süütegude pearühmades langeb 20—24-aastastele, ühiskondliku ja isikl. julgeoleku ning heakorra vastaste süütegude pearühmas 25—29-aastastele, riigivastaste süütegude pearühmas 35—39-aastastele ning teenistusosalastes süütegudes 40—49-aastastele.

Soo järgi jagunevad 1937. a. kurjategijad üksikute süüteo-pearühmade järgi järgmiselt:

	I	II	III	IV	V	VI	Kokku
mehed	6,6	5,4	22,1	63,4	0,7	1,8	100
naised	5,0	7,7	13,4	73,6	0,2	0,1	100
100 mehe kohta							
naisl	15,1	23,2	12,2	23,3	4,7	0,9	20,1

Ühiskondliku ning isikliku julgeoleku ja heakorra vastaste ning varandusõiguse vastaste süütegude pearühmis naised omavad kõige suuremat osatähtsust.

Nais- ja meeskuritegevuse tasemetel vahet näitab järgmine tabel: Iga 10 tuh. vastavast soost elaniku kohta üle 12 a. vanuses 1937. a. tuli kurjategijaid:

	I	II	III	IV	V	VI	Kokku
meestel	0,5	7,9	31,8	91,1	1,0	2,5	143,8
naistel	1,2	1,9	3,3	18,2	0,1	0,0	24,7

Raskete karistuste protsendi poolest esimest kohta omavad riigivastased süüteod. Kokku üle 1 a. kestusega vangimajja ning sunnitööle on mõistetud 61,4% sellesse rühma kuuluvate kurjategijate üldarvust. Järgmist kohta omavad teenistusosalased süüteod (38,6%), nelle järgnevad süüteod Sõjaväe KrS alalt (32,4%), ühiskondliku ja isikliku julgeoleku ning heakorra vastu (29,1%), süüteod varandusõiguse vastu (17,8%) ja süüteod isiku vastu (12,4%).

Nagu juba tähendatud, ületas 1937. a. linlaste kuritegevus maaelanike oma 71,0%. Võrreldes maaelanike omaga osutub linlaste kuritegevus suhteliselt madalamaks isikuvastaste ja teenistusosalaste süütegude pearühmades. Teistes süüteo-pearühmades omavad linlased suhteliselt kõrgemat kuritegevust kui maaelanikud. Kui lugeda maaelanike kuritegevust igas süüteo-pearühmas võrdseks 100-le, siis tuleb linnades ühiskondliku ja isikliku julgeoleku vastaste süütegude pearühmas 391, riigivastaste — 243, SvKrS — 225, varandusõiguse v. — 189, isikuvastaste — 86 ja teenistusosalaste süütegude-pearühmas — 80 kurjategijaid.

Üksikute süüteo-pearühmade järgi jagunevad kurjategijad järgmiselt:

	Linnad	Maad	Kokku	Kinda elukohata ja elukoht teadmata
I. Süüteod ühisk.				
julg. v.	63,2	36,8	100	5,7
riigi v.	52,8	47,2	100	2,2
II. SvKrS alalt	50,0	50,0	100	2,9
IV. Var.-õig. v.	45,8	54,2	100	10,4
V. Teen.-al.	29,5	70,5	100	—
VI. Isiku v.	23,2	71,8	100	1,6

Tallinna elanikud moodustavad riigivastaste süütegude pearühmas 34,2%, SvKrS — 30%, ühisk. julgeoleku v. — 27,2%, var.-õig. v. — 19,6%, teen.-al. — 15,0% ja isiku-v. süüteo-pearühmas 9,9% selle süüteo-pearühma sooritajate koguarvust.

Varandusõiguse- ja isikuvastaste süütegude sooritajad moodustavad 77,4% Tallinna kurjategijate koguarvust. Muudesse pearühmadesse kuulub 22,6% Tallinna kurjategijate koguarvust, kõigis linnades aga 19,1% ja maal ainult 11,5% kurjategijate üldarvust.

Keskmiselt 88,5% maakurjategijate üldarvust kuulub varandusõiguse- ja isikuvastaste süütegude-pearühmadesse. Suurimat osatähtsust omavad varandusõiguse- ja isikuvastaste süütegude sooritajad Saaremaal, kus nad moodustavad 92% kurjategijate üldarvust, madalaimat Valgemaal — 83,8%.

Varandusõigusevastaste süütegude sooritajaid on maal suhteliselt ligi kaks korda vähem kui linnades. Üksikute maade järgi oli kõige rohkem var.-õig. rikkujaid Järvamaal, kus tuli iga 10 tuh. karistusealise kohta 45,7 var.-õig. rikkujat, ja kõige vähem Pärnumaal — 27,9. Kui võtta keskmiseks var.-õiguse rikkujate arvaks maal 100, siis tuleb üksikutes maades var.-õig. rikkujaid: Järvamaal 123, Tartu- 122, Viru- 121, Võru- 108, Põlva- 98, Valga- 91, Viljandi- 90, Harju- 84, Saare- 83, Lääne- 76 ja Pärnumaal 75.

Kui võtta isikuvastaste süütegude sooritajate keskmiseks arvaks maal 100, siis tuleb isikuvastaste süütegude sooritajaid: Põlva- 210, Viru- 174, Järva- 92, Pärnu 92, Võru- 85, Tartu- 84, Harju- 83, Valga- 78, Lääne- 60, Saare- 54 ja Viljandimaal 53.

Erakordselt kõrget isikuvastaste kuritegevust omavad petserilased ja virulased. Ilma Petseri- ja Virumaata on isikuvastaste kuritegevus maal madalam kui linnades. 1937. a. tuli iga 10 tuh. karistusealise kohta linnades 14,7 isikuvastaste süütegude sooritajat, maal ilma Petseri- ja Virumaata aga keskmiselt 13 ehk ligi 10% vähem kui linnades.

TÖÖSTUSTÖÖLISTE TÖÖÕNNETUSED 1937. a. ACCIDENTS du TRAVAIL des OUVRIERS en 1937.

Sisu: 1. Tööõnnetuste vastu kindlustuse päevaprobleeme 1937. a., lk. 375. 2. Tööliste tööõnnetuste vastu kindlustuse ulatus, lk. 375. 3. Tööõnnetuste arv ja sagedus, lk. 377. 4. Kollektiivsed tööõnnetused, lk. 378. 5. Tööõnnetuste aeg, lk. 379. a) Tööõnnetuste sagedus üksikuli kuul, lk. 379. b) Tööõnnetused nädalapäevade järgi, lk. 379. c) Tööõnnetuste kellaaeg, lk. 379. 6. Tööõnnetuste põhjused, lk. 380. 7. Tööõnnetustel vigastatute vanus, lk. 382. 8. Vigastuste iseloom ja asupaik, lk. 383. 9. Tööõnnetuste tagajärjed, lk. 385. 10. Pensionäride arv ja pensionide suurus, lk. 387. 11. Tööõnnetuste vastu kindlustusühisuste tulud ja kulud, lk. 388. 12. Tööõnnetuste vastu kindlustusühisuste varaline seis, lk. 390.

1. Tööõnnetuste vastu kindlustuse päevaprobleeme 1937. a.

Problèmes de l'assurance contre les accidents du travail.

1937. a. oli meie sotsiaalkindlustuses juubelaastaks: täitus 25 a. ex-Vene Tööstusliku töö seaduse (TTS), mille neljanda jaotuse neljas peatükk kohtib praegugi tööliste tööõnnetuste vastu kindlustuse allikana, jõustumisest. Riigihoidja dekreedina 15. XII 1937 anti Mõnede töökaitse seaduste muutmise seadus (RT 1937, 101, 824), mille kohaselt, varemates seadustes esineva „ettevõtte“ asemel tuleb lugeda „kätis“. Nimetatud seaduse praktiline tähendus seisab selles, et majanduslikul teel teostatavate ehitustööde tööliste arvati jälle töökaitse ja sotsiaalkindlustuse — ka tööõnnetuskindlustuse — alla; Riigikohtu üldkogu vastupidine selotus kaotas seega kehtivuse.

Uue riikliku ehitusettevõtte „Ehitaja“ põhimääruse (RT 1937, 80, 712) sätete kohaselt „Ehitaja“ tööliste arv on kindlustatud tööõnnetuste vastu ühistel alustel tööstuslike erakäitiste töölistega. A/S „Eesti Metsatööstuse“ tööliste aga allutati Põllutööliste õnnetusjuhtumite vastu kindlustamise seadusele (RT 1937, 75, 632).

Väiksemaid täiendusi tehti 1937. a. Töelluloidi tarvitamisel ja laoshoidmisel tööstuslikes käitistes õnnetuste vältimise määrusele (RT 1937, 55, 508) ning Lõhkeainete hoidmise ja tarvitamise suundmäärusele (RT 1937, 77, 638).

Tööõnnetuste vastu kindlustuse ulatus 1921—37 (31. detsembri arvud) — *Nombre des entreprises soumises à l'assurance contre les accidents du travail et des travailleurs assurés de 1921—37 (chiffres au 31. décembre).*

	Kindlustusühisuste liikmete (käitiste) arv <i>Nombre des entreprises</i>					Kindlustatud töötajate arv <i>Nombre des travailleurs assurés</i>				
	Kindlustusühisused ¹⁾ — <i>Sociétés de l'assurance</i>									
	„ETK“	„Ühisoma“	„EKA“ ²⁾	Kokku	Indeks 1921=100	„ETK“	„Ühisoma“	„EKA“	Total	Indeks 1921=100
1937	4 101	607	344 ³⁾	5 052	1 323	78 823	14 892	.	93 715	404
1936	3 869	632	70	4 571	1 197	64 553	11 743	.	76 296	329
1935	1 818	554	107	2 479	649	54 335	11 422	.	65 757	283
1934	1 414	510	134	2 064	540	47 523	11 014	.	58 537	252
1933	1 232	451	137	1 820	476	38 790	10 298	.	49 088	211
1932	1 104	322	147	1 573	412	37 704	6 913	.	44 617	192
1931	1 120	270	95	1 494	391	43 882	5 319	.	49 201	212
1930	1 130	240	157	1 536	402	45 147	4 656	.	49 803	214
1929	1 067	215	98	1 380	361	46 601	4 427	.	50 928	219
1928	1 024	207	79	1 310	343	44 886	4 380	.	49 266	212
1927	951	194	68	1 213	318	41 012	4 006	.	45 018	194
1926	967	186	106	1 259	330	42 394	3 901	1 118	47 413	204
1925	853	162	118	1 133	297	40 626	3 166	1 294	45 285	195
1924	718	—	151	869	228	38 967	—	1 528	40 495	174
1923	370	—	297	676	151	31 098	—	2 966	34 064	147
1922	290	—	553	773	202	23 379	—	6 809	30 088	132
1921	162	—	220	382	100	20 980	—	2 244	23 224	100
Keskmine 1930—34	1 200	363	134	1 697	444	42 609	7 640	.	50 249	216
Moyenne 1925—29	972	193	94	1 259	330	43 124	8 976	.	47 100	203
1921—24	870	—	305	675	170	28 731	—	3 384	32 115	138

¹⁾ „ETK“ — Eesti Tööliste Kinnitusühisus; „Ühisoma“ — Tööõnnetuste-Kindlustusühing „Ühisoma“; „EKA“ — Eestimaa kinnituse a. s.

²⁾ Kindlustuste (poliiside) arv.

³⁾ Aasta jooksul antud kindlustuste arv (264 otekindlustust ja 80 edasikindlustust sisemaal).

mise tõttu, nende allutamise puhul Põllutöölise õnnetusjuhtude vastu kindlustamise seadusele. Kindlustatute arvu tõus oli aga „Ühisomas“ suhteliselt suurem kui „ETK-s“.

Kuigi Kindlustusnõukogu ka 1937. a. jätkas väikeste, vähem kui 5 töölisega töötavate, käitiste kindlustuse alla arvamist, tuleb kindlustatute arvu suurenemise peamiseks põhjuseks lugeda tööstuse aktiveerumist ja töömahu laienemist üldise majandusliku tõusu tagajärjel. Seda kinnitab ka asjaolu, et kindlustatud tööliste arv on tõusnud ligi 5 korda suuremas proportsioonis kui kindlustusühisustele alluvate käitiste arv.

Kindlustusühisustele alluvate käitiste arv on 1937. a. tõusnud kõigis tööstusharudes peale kolme, kindlustatud isikute arv aga on tõusnud cranditult kõigis tööstusharudes. Käitiste arv langes 1937. a. kehakatte- ja pudukaupade tööstuses 15,0%, toidu-, maitseainete ning jookide tööstuses 0,6% ja transpordi

alal 12,7%, seda peamiselt võõrast tööjõudu mittekasustavate jõuvankrite valdajate kindlustuse alt väljaarvamise arvel. Elava investeerimistegevuse ja suurte välisehituste (sillad) tõttu on absoluutarvudes kõige ulatuslikumalt laienenud ehitustööstus, kus kindlustusele alluvate käitiste arv tõusis 105 (15,1%) ja kindlustatud töötajate arv 7 648 (51,2%) võrra. Suhteliselt suurimal määral (40,2%) suurenes käitiste arv kaubanduse alal, kuhu kuuluvad kaupade käsitsemise tööd sadamais ja ladudes; järgnevad murrud ja kaevandused (31,6%) ning nahatööstus (19,4%). Kindlustatute arvu suhtelise kasvu poolest päris esikoha keemiastööstus (59,8%) — peamiselt õlikivitööstuse sektori arvel. Küllaltki suurelt tõusis kindlustatute arv kaevanduses — 49,8%, seda peamiselt hooajaliste remonttöölise arvel. 20—25% tõusis kindlustatute arv 1937. a. veel kaubanduses (sadamataöölised), puitööstuses, murrudes ning kaevanduses ja mineraalide töötlemise alal.

Kindlustusühisuste liikmete (käitiste) ja kindlustatud isikute arv 1937. a.
Nombre des entreprises et des personnes adhésives à l'assurance contre les accidents du travail en 1937.

2.	1. jaanuar Au 1. janvier				Aasta jooksul ühisuste alla arvatud Soum. durant l'année			Aasta jooksul ühisuste alt välja arvatud Exclus durant l'année				31. detsember Au 31. décembre				
	Kindlustatud isikute arv				Nõud des entreprises	Nombre des per- sonnes assurées			Käitise arv	Kindlustatud isikute arv			Käitise arv	Kindlustatud isikute arv		
	M.	N.	K.			H.	F.	T.		M.	N.	K.		M.	N.	K.
I. Murrud ja kaevandused	57	3 284	843	4 127	32	809	305	1 174	14	168	6	174	75	3 985	1 142	5 127
II. Mineraalide töötlemine	122	1 974	472	2 440	23	518	87	605	10	20	8	28	135	2 472	551	3 023
III. Metallitööstus	370	4 148	450	4 607	70	711	105	816	27	71	3	74	419	4 788	561	5 349
IV. Keemiastööstus	79	917	506	1 423	6	708	189	897	3	20	20	40	82	1 605	660	2 274
V. Nahatööstus	62	594	158	752	13	35	20	55	1	1	2	3	74	623	170	804
VI. Tekstiilitööstus	179	4 466	6 444	10 910	18	172	301	473	7	19	26	45	190	4 619	6 710	11 338
VII. Puitööstus	538	7 414	1 780	9 203	132	2 083	546	2 629	68	280	38	327	602	9 208	2 297	11 505
VIII. Paberitööstus	43	1 880	550	2 439	5	18	22	40	3	17	16	33	45	1 881	565	2 446
IX. Põllugraanulitööstus	94	986	513	1 499	4	95	68	163	3	9	9	18	95	1 072	572	1 644
X. Toidu-, maitseainete ja jookide tööstus	866	4 703	2 340	7 133	47	640	416	1 065	51	370	202	572	862	5 072	2 554	7 626
XI. Kehakatte- ja pudukaup. tööst.	213	920	2 031	2 960	32	230	201	431	64	54	53	107	181	1 105	2 179	3 284
XII. Ehitustööstus	606	14 212	737	14 949	646	9 690	618	10 314	541	2 508	68	2 666	801	21 310	1 287	22 597
XIII. Elektri- ja gaasi- ja veevarustus	24	688	40	733	2	83	14	97	2	0	—	0	24	765	50	824
XIV. Puhastustööstus	41	202	282	484	5	17	31	48	—	—	—	—	40	219	313	532
XV. Kaubandus	117	2 352	407	2 849	62	653	243	896	15	40	92	141	164	2 956	648	3 604
XVI. Transport	797	2 581	154	2 735	138	500	106	606	230	327	102	516	606	2 764	168	2 932
XVII. Metsandustööstamine	109	4 242	31	4 273	20	447	27	474	12	76	—	76	123	4 613	58	4 671
XVIII. Kaevandus	83	2 774	—	2 774	20	1 427	—	1 427	14	46	—	46	94	4 155	—	4 155
Kokku — Total 1937	4 501	58 436	17 860	76 296	1 281	18 911	3 389	32 300	1 074	4 140	741	4 881	4 708	73 207	20 508	93 715
1936	2 372	40 330	16 418	65 757	2 739	12 949	1 948	14 897	610	3 852	506	4 358	4 501	58 436	17 860	76 296
1935	1 930	42 641	15 896	58 537	780	9 434	981	10 415	344	2 730	459	3 195	2 372	40 330	16 418	65 757
1934	1 683	35 640	13 442	49 088	530	9 895	2 812	12 708	283	2 900	359	3 259	1 930	42 641	15 896	58 537
1933	1 426	30 992	13 025	44 617	516	9 101	1 178	10 270	250	4 447	1 361	5 808	1 683	35 640	13 442	49 088
1932	1 309	32 649	10 552	49 201	362	4 661	934	5 595	335	6 318	3 861	10 179	1 426	30 992	13 025	44 617

Kohustusliku kindlustuse kõrval osa töölisi oli ka 1937. a. vabatahtlikult kindlustatud mõnes eraja ühistegelikus kindlustusseltsis. Neist suurima kindlustuse arvuga on „EKA“. Tab. 1 „EKA“ kohta toodud arvud kuni 1936. a. (incl.) näitavad 31. det. jõus olnud kindlustusi (poliise). Uute aruandevormide järgi kindlustusseltsid teatavad kindlustuste üldarvu aastas. Selle kohaselt „EKA“ andis 1937. a. tööliste

kollektiiv-õnnetusjuhtude kindlustusi: 264 otsekindlustust ja 80 edasikindlustust sisemaal. „Eesti Lloydis“ oli 19 otsekindlustust ja 133 edasikindlustust, paaris teises seltsis väiksemal arvul.

Kuigi vabatahtlikult kindlustatute arvu kohta andmeid ei ole, võime 1937. a. lõpul TTS alusel tööõnnetuste vastu kindlustatud tööliste arvu määrata lähedaseks 100 tuhandele. Osa töölisi, kes aasta

jooksul mitmes kohas töötab, võib rohkem kui üks kord saada arvestatud, kuna nad igalt poolt teatatakse kindlustusühingutele.

3. Tööõnnetuste arv ja sagedus.

Nombre et fréquence des accidents du travail.

Tööõnnetuste vastu kindlustuseltsides registreeriti 1937. a. 16 891 tööõnnetust, sellest „ETK-s“ 15 375 ehk 91,0% ja „Ühisomas“ 1 516 ehk 9,0%. 1937. a. oli tööstustöölise tööõnnetusi ca 4,5 tuhat ehk 35% rohkem kui eelmisel aastal; 1925—34. a. keskmisest on 1937. a. tööõnnetuste arv suurem 2,8 korda, 1922. a., kust esimesed andmed olemas, omast isegi 6,6 korda.

Tööõnnetuste arv 1922—37. a.
Nombre des accidents du travail de 1922—37.

3.	Arv — Nombre		1 000 kindlustatu kohta — Par 1 000 personnes assurées			
	Kindlustusühisused — Sociétés d'assurance					
	„ETK“	„Ühisoma“	Kokku	„ETK“	„Ühisoma“	Tead
1937	15 375	1 516	16 891	214	114	199
1936	11 170	1 300	12 470	188	112	176
1935	7 583	1 164	8 747	149	104	141
1934	6 400	1 094	7 593	151	103	141
1933	4 150	1 231	5 381	109	143	115
1932	4 432	860	5 301	100	142	118
1931	5 959	425	6 384	134	85	120
1930	6 716	363	7 079	147	80	141
1929	6 576	530	7 106	144	120	142
1928	5 740	438	6 178	134	103	131
1927	5 237	314	5 551	126	79	122
1926	5 036	205	5 241	121	58	116
1925	4 333	129	4 462	109	41	104
1924	3 504	—	3 504	102	—	102
1923	3 017	—	3 017	145	—	145
1922	2 502	—	2 502	114	—	114
Keskmine 1930—34	5 551	796	6 347	120	111	128
Moyenne 1925—29	5 384	322	5 706	127	80	123
1922—24	3 348	—	3 348	120	—	120

Tab. 4 toome tööõnnetuste sageduse iseloomustamiseks kolmesuguseid koefitsiente. Neist pealiskandseimaks on näitaja, mis saadud tööõnnetuste arvu ja kindlustatud töölise arvu (I. I ja 31. XII

Tööõnnetuste arv suurtoöstuses 1 miljoni töötunni kohta.
Nombre des accidents du travail par 1 million des heures du travail effectuées en grandes entreprises.

5.	1937	1936	1935	1934	1933	1932	1931	1930	1929	1928	Keskml. Moyenne 1927—36
I. Murrud ja kaevandused . . .	297	224	201	200	179	207	229	202	225	177	208
II. Mineraalide töötlemine . . .	180	144	126	92	48	76	91	89	94	94	98
III. Metallitööstus . . .	172	151	142	116	111	136	120	108	108	98	122
IV. Keemiatööstus . . .	179	146	118	126	140	107	98	77	88	87	112
V. Nahatööstus . . .	44	52	35	21	28	40	44	68	54	49	44
VI. Tekstiilitööstus . . .	52	47	49	59	47	50	61	67	79	64	60
VII. Puutööstus . . .	148	138	134	128	89	123	127	93	89	100	113
VIII. Paberitööstus . . .	67	56	64	53	45	51	57	59	50	58	56
IX. Põliüraanitööstus . . .	5	4	7	4	3	4	5	7	7	6	5
X. Toidu-, maitseainete ja jookide tööstus . . .	36	50	42	21	28	53	41	56	43	41	43
XI. Kehakatte- ja pudukaupade tööstus . . .	9	9	14	8	12	21	14	22	8	7	12
XII. Ehitustööstus . . .	211	149	122	100	149	150	136	163	187	96	130
XIII. Elektri ja gaasi- ja veevarustus . . .	56	56	54	48	59	39	23	8	20	29	39
XIV. Puhastustööstus . . .	—	9	5	—	10	9	8	20	12	13	9
Keskmine — Moyenne	127	99	90	86	75	82	93	87	90	79	87
Indeks — N.-ind. (1927—36 = 100)	146,0	113,8	103,4	98,9	86,2	94,3	106,9	100,0	103,4	90,8	100

Tööõnnetuste sagedus — Fréquence des accidents du travail.

4.	Üldine sagedus 1 000 kindlustatu kohta	Sagedus milj. kr töötasu kohta „ETK-s“ kindlustatuil	Sagedus milj. töötunni kohta suurtoöstuses	Indeksid Nombres-indices (1927—31 = 100)		
				Par 1 000 personnes assurées	Par 1 million kr du pain („ETK“)	Par 1 million des heures du travail effectuées en grandes entreprises
1937	199	382	127	149,0	153,4	146,0
1936	176	315	99	132,3	129,5	118,8
1935	141	261	90	106,0	104,8	103,4
1934	141	271	86	106,0	108,8	98,9
1933	115	210	75	86,5	84,3	86,2
1932	113	226	82	85,0	90,8	94,3
1931	129	284	93	97,0	108,0	106,0
1930	141	260	87	106,0	108,0	100,0
1929	142	259	90	106,8	104,0	103,4
1928	131	231	79	98,5	92,8	90,8
1927	122	222	86	91,7	89,2	98,9
Keskmine 1930—34	128	248	85	96,1	99,6	97,3
Moyenne 1927—29	132	237	85	99,0	95,3	97,7

keskmine) võrdlusest. 1937. a. tuli 1 000 kindlustatu kohta 199 tööõnnetust 1936. a. 176 vastu; sageduse kasv seega 13,1%. „ETK-s“ kindlustatuil oli see koefitsient 1937. a. peagu poole kõrgem kui „Ühisomas“.

Teine näitaja põhineb „ETK“ andmeil kindlustatuile makstud töötasul. Et kõrvaldada töötasunormide kõikumise mõju, selleks on palgasumma, vastavalt keskmise töötasunormi liikumisele, viidud 1927. a. tasemele. 1937. a. langes „ETK-s“ kindlustatud töölis-konnas 1 miljoni kr makstud töötasu kohta 382 õnnetust, mis näitab 1936. a. (315) võrreldes 21,3%-list sageduse kasvu.

Kuna õnnetuste ulatus otseselt sõltub tehtud töötundide arvest, osutub 1 miljoni töötunni kohta arvutatud õnnetuste sagedus täpsaimaks suhtarvuks. Tab. 4 ja 5 selliselt leitud näitajad käivad aga ainult suurtoöstuse kohta, kust enam-vähem täpsad tööaja andmed olemas. Pidades silmas, et suurtoöstuse

arvele langeb ümarguselt 70% kõigist tööõnnetusist (varemil aastail veelgi rohkem), võime seda koefitsiendi süiski lugeda rahuldaval määral iseloomustavaks kogu tööstusele. 1937. a. langes suurtööstuses 1 milj. töötunnile keskmiselt 127 tööõnnetust. Võrreldes 1936. a. (99 õnnetust 1 milj. tt. kohta) tõusis õnnetuste sagedus 28,3%; 1927—36. a. keskmisest oli 1937. a. sagedus kõrgem 46,0%.

Millega seletub tööõnnetuste sageduse nii hoogsu suurenemine? Enne sellele küsimusele vastamist vaatleme, kuidas on liikunud tööõnnetuste sagedus üksikuis tööstusharudes.

Õnnetuste sagedus vähenes 1937. a. toidu-, maitseainete ja jookide tööstuses (39,0%), nahatööstuses (15,4%) ja puhastustööstuses, mis kuuluvad vähemohklikkude ja võrdlemisi suurelt kõikuva õnnetuste sagedusega tööstusharude hulka. Kehakatte-, pudukaupade tööstuses ja elektriijaamade ning gaasi- ja veevarustuse alal jäi õnnetuste sagedus 1936. a. tasemele, kõigis teisis tööstusharudes aga suurenes.

Suurimal määral tõusis õnnetuste sagedus 1937. a. ehitustööde alal — 149-lt 211-le 1 milj. töötunni kohta ehk 41,6%. Kuna ehitustööde alal tööjõunõudlus oli erakordselt suur, koondus sinna arvata-vasti palju töötajaid, kel sel tööalal vähe kogemusi. Ehitustöö on ka tüüpiliseks alaks, kus ületundide arvel töötatakse pikendatud tööpäevaga (1937. a. tehti suurtööstusliku loomuga ehitustöödel ületundo ca 10% normaaltööstajast); suurem väsimus, muidugi, soodustab õnnetuste tekkimist.

Väga suurelt (224-lt 297-le ehk 32,6%) kasvas sagedus õnnetusohhtikemas tööstusharus — murdu-des ja kaevandustes, kuhu muuhulgas kuuluvad ka õlikivikaevandused ja turbatööstused. Nimetatud rühma erakordselt kõrgele õnnetuste sagedusele on juhitud tähelepanu varemaltki. Tõenäoline on, et õlikivikaevandustes ettevõetud töötempot tõstvad mehhaniseeringud on suurendanud ka tööliste tervislikku riisikot. Kuna kaevandustöölise pere samuti võrdlemisi arvukalt uute, kogemusteta isikute arvel täie-nob, tuleb vältida selleski näha üht kõrge õnnetuste sageduse kaaspõhjust. Töölisingkonnist on väidetud, et töökorraldus ja -tingimused, neist sõltuvalt ka õnnetuste sagedus, pole kõigis õlikivitööstustes kau-geltki võrdsed. Kuidas sellega ka ei oleks — kõrge õnnetuste sagedus murdu-des ja kaevandustes kohus-tab otsima võimalusi selle vähendamiseks.

Elava nõudmise tõttu ehitusmaterjalide turul töötati 1937. a. kõrge pingega ka mineraalide töötle-mise, eriti tsemendi-, telliskivi- ja klaasitööstuse alal. Tööõnnetuste sagedus rühmas tõusis 31,3%, mille tõttu see tööstusharu 1937. a. oli ohtlikuselt kolmandal kohal.

Edasi järgnevad sageduse kasvu poolest: keemia-tööstus (22,6%), paberitööstus (19,6%), metallitööstus (13,0%), tekstiilitööstus (10,6%) ja puutööstus (5,8%).

Esitatust nägime, et ülikõrge tööõnnetuste sage-dusega (üle 200 õnnetuse 1 milj. tt. kohta) tööstus-haruks murdu-de ja kaevanduste kõrval muutus 1937. a. veel ehitustööstus. Kõrge õnnetuste sagedus mineraalide töötlemise alal, keemia-, metalli- ja puu-tööstuses osutas ka 1937. a. küllaltki suurt kasvu-tendentsi. Keskmisest madalama õnnetuste sage-dusega püsisid paberitööstus, elektriijaamad, gaasi- ja veevarustus, tekstiil-, naha- ja toiduainete tööstus, neist kahes viimases riisiko vähenes. Väga väikes e sagedusega tööstusharudeks on alati kehakatte- ja pudukaupade-, polügraafia- ning puhastustööstus.

Töötundide kohta andmete puuduses, ei saa õnnetuste sageduse koefitsiendi tuletada sadama- ja ladutööde, transpordi, metsaülestöötamise ning lae-vanduse kohta. Lootletuist sadamatöö on eriti raske ja õnnetusohhtik, väga palju jätvavad soovida ka töö-vahendid meie sadamais. Tõhusam võitlus tööõnne-tustega sadamais on igatahes üks töökaitse tuleviku-ülesandeid.

Tööõnnetuste üldine sagedus 1937. a. — nagu nägime — suurenes tänu sageduse kasvule eeskätt ehitustööde alal ja mäetööstuses. Seniseil tähele-panekuil on tehtud kindlaks, et tööõnnetuste sagedus liigub enam-vähem rööbiti tööstuse aktiivsuse vön-getega. Peamiseks õnnetuste sagedust tõstvaks tegu-riks tuleb arvatavasti pidada töötempo kiirenemist, millega ei ole jõudnud pidada sammu ettevaatus-abinõud ja ohtude vältimiseks vajalikud korraldused. Avaramates tööjõu rakendamistingimustes kasvab ka tööpinge, mis omakorda suurendab õnnetuste hädaohtu. Ühe õnnetuste sagedust tõstva tegurina tuleb kindlasti märkida viimastel aastatel toimunud väsitava ületunnitöö suuremat levikut, eriti hoo-ajalise iseloomuga tööstusharudes (ehitus-, savi-, turbatööstused, saeveskid jne.). Tööjõunõudluse laie-nemise tõttu tõmmati 1937. a. tööprotsessi suurel arvul uusi töölisi, kelle vilumatuses ja kogemuste puuduses tuleb näha üht õnnetuste sagedust tõstvat tegurit. Arvatavasti tehnilise personali töökoormise suurenemine on jätnud neile vähem võimalusi töö-ohhtudele tähelepanu juhtimiseks.

4. Kollektiivsed tööõnnetused.

Accidents collectifs.

Nagu varasemates, nii ka käes-olevas ülevaates iga isiku vigastust on vaadeldud ise-seisva tööõnnetusena, kuigi mitu isikut võis vigastuda ühe ja sama sündmuse läbi. Erilist tähelepanu vääri-vad kollektiivsed tööõnnetused, kuna nad ohustavad paljusid inimesi. Kollektiivsete tööõnnetuste osa-tähtsus meie tööstuses on väga väike, ulatudes vii-mastel aastatel keskmiselt vaid mõne promillini üldarvust; valdav enamuse tööõnnetusist on kahjus-tanud vaid üht inimest.

Aastail 1934—37 esines kollektiivseid tööõnnetusi järgmiselt:

Vigastatuid	1937	1936	1935	1934	1937	1936	1935	1934
	Õnnetusi				%	tööõnnetuste arvust	üld-	
2	20	12	45	8	1,2	1,0	5,1	1,0
3	4	3	4	3	0,2	0,2	0,5	0,4
4	1	1	—	—	0,1	0,1	0,1	—
5	1	—	—	—	0,1	—	—	—
6 ja enam	2	1	1	—	0,1	0,1	0,1	—
Kokku	28	17	51	11	1,7	1,4	5,8	1,4

1937. a. toimus 28 kollektiivset tööõnnetust, mis moodustas üldarvust 1,7⁰/₀₀; nagu näeme on nende osatähtsus suurem kui 1936. a. Neist õnnetusist 20 juhul sai vigastada 2 töölisi; 3 vigastatuga õnnetusi toimus 4, 4 ja 5 vigastatuga mõlemal 1. Suurema kannatanute arvuga oli 2 õnnetust: p/1 „Formilinnu“ avariid 7 kannatanuga, kellest 3 uppus ja tulekahi ühes Tallinna puutööstuses, kus sai kannatada 11 inimest. Üldse oli 28 kollektiivsel tööõnnetusel vigastatuid 79, mis teeb ühe õnnetuse kohta keskmiselt 2,8 vigastatut.

Kollektiivseid tööõnnetusi juhtus 1937. a. kõige enam ehitustööde alal (8), järgnevad metallitööstus (6), murrud ja kaevandused (4, neist üks 5 vigastatuga); laevanduses ja toidu- ning maitseainete tööstuses oli kollektiivseid õnnetusi 3, transpordi alal 2 (mõlemad 3 vigastatuga) ja tekstiil- ning puutööstuses 1. Teistes tööstusharudes 1937. a. kollektiivseid tööõnnetusi ei juhtunud.

5. Tööõnnetuste aeg.

Accidents du travail d'après les mois, les jours de la semaine et les heures de jour.

a) Tööõnnetuste sagedus üksikuil kuul.

Fréquence des accidents du travail d'après les mois.

Üldine tööõnnetuste sagedus ei püsi aasta jooksul ühel tasemel, vaid teeb läbi teatava tõusu ja mõõna.

Suurtööstuse andmete põhjal 1 miljoni töötunni kohta arvutatud tööõnnetuste sagedus üksikuil kuul 1937. a., kõrvutatuna 1935—36. a. keskmisega, osutus järgmiseks:

	1937	1935—36	1937	1935—36
Tööõnnetusi 1 milj. töötunni kohta	keskmise	keskmise	Indeks (aasta keskmise = 100)	keskmise
Jaanuar	106	86	83	90
Veebruar	113	80	89	93
Märts	113	91	89	95
Aprill	119	84	93	88
Mai	125	90	99	93
Juuni	137	104	108	108
Juuli	141	112	111	117
August	149	98	117	102
September	136	100	107	104
Oktoober	118	92	93	96
November	124	103	98	107
Detsember	131	96	103	100
Keskmine	127	96	100	100

Nagu juba varem nenditud, osutub üldiselt suurima tööõnnetuste sagedusega aastaajaks suvi — juunist septembrini incl., kusjuures 1937. a. kõrgseis langes augustile, väikseim õnnetuste sagedus aga aasta algkuudele. See tundub loomulikuna, kui meenutame, et suvine kuumus soodustab väsimist ja tähelepanu nõrgenemist; paljudel hooajalise iseloomuga tööaladel töötatakse pikendatud tööpäevaga

ja suurema pingega; ulatuslikuma töömahu tõttu on suvel arvatavasti ka vähekoogenud töötajate osatähtsus kõrgeim: kõik need asjaolud põhjustavad tööõnnetuste sageduse kasvu. Näib, et suvekuudel on küll õnnetusi rohkem, nende paranemine aga areneb kiiremini kui talvel; on tehtud kindlaks, et ravimise kestus on pikem siis kui tööolud halvemad.

Üksikutes tööstusharudes võime aga nentida lahkuminekuid üldise sageduse võnkumistest. Nii oli murrud ja kaevandustes välistöödeks halvamate ilmastikutingimuste tõttu tööõnnetuste sagedus kõrgem talvel (detsembrist aprillini), madalam suvel. Analooilist nähtust võime märkida ka keemia- ning toidu-, maitseainete ja jookide tööstuses. Ehitustööl toimus õnnetusi sagedaimalt novembris ja detsembris, ka süda- ja sügisel oli neid rohkem kui aasta esimesel poolel.

b) Tööõnnetused nädalapäevade järgi.

Accidents du travail d'après les jours de la semaine.

Piirdudes tööõnnetuste ositusel nädalapäevade järgi ühe aasta andmetega, resultaati avaliselt osutub vähetülevaks.

Seda ka käesoleval korral: kui 1925—34 aasta keskmisest võrdlemisi selgelt ilmestus nädala lõpu- poole suureneva väsimusega rööbiti toimuv tööõnnetuste sageduse tõus, siis 1937. a. andmed — nagu see järgnevast nähtub — vaevalt lubavad seda väita.

	%			Keskmine
	1937	1936	1935	1925—34
Pühapäev	2,1	2,7	2,2	2,2
Esmaspäev	17,5	16,2	17,3	16,4
Tolspäev	16,0	17,1	16,1	16,4
Koostnädal	15,5	16,6	16,3	16,7
Neljapäev	16,8	16,3	16,4	17,0
Reede	16,9	16,3	16,8	16,6
Laupäev	14,0	14,8	14,9	14,7

1937. a. õnnetusrikkaimaks päevaks oli esmaspäev, sellele järgnesid reede ja neljapäev. Laupäeva madalam õnnetuste arv sõltub muidugi lühemast töötajast. Väide, nagu suureneks väsimus seda rohkem, mida enam aega möödunud puhkepäevast, tundub üldiselt loomulikuna; ometi peame esmaspäeva suhtes tegema teatava erandi, kuna puhkepäevade ebaõige veetmine sageli kujuneb väsitavamaks tööpäevast, mis põhjustabki suuremat roidumust esmaspäeviti. Õeldu kehtib eriti suvekuude kohta. Arvatavasti tõstab õnnetuste sagedust esmaspäeval veel asjaolu, et nädala esimesel tööpäeval tavaliselt asuvad tööle uued töölisel, samuti puhkuselt tagasitunud.

c) Tööõnnetuste kellaaeg.

Accidents du travail d'après les heures de jour.

Üksikutes ööpäeva faasides tööõnnetuste sageduse kindlaksmääramine on väga keerukas ülesanne, sest tööjõurakendus, sellest sõltuvalt ka õnnetuste võimalused, ei ole ööpäeva vältel ühtlased. Operatsioonides 2-tunniste intervallidega, võime töö ulatuse poolest enam-vähem võrreldavaks lugeda töötaja kella 8—10 ja 10—12 vahel, kuigi viimasena mainitud ajavahemikule langeb paljudes ühe vahetusega töötavais käitises lõunavaheaeg. Pealelõunane

tööaeg sobib võrdlusteks veelgi vähem: kella 12—14 vahele langeb suur osa töövaheajaga, kella 14—16 vahel töötab aga juba hulgaliselt uusi puhanud vahe-

tusi; need, kellel puhkeaeg aga oli enne kella 12, on kella 12—16 vahel jälle veidi puhanumad kui enne puhkeaega.

Tööõnnetuste ositus kellaja järgi 1937. a. (%) — *Accidents du travail d'après les heures de jour (%) en 1937.*

6. Pour la nom. franc. s'adresser au tab. 7													Kokku Total
	—2	2—4	4—6	6—8	8—10	10—12	12—14	14—16	16—18	18—20	20—22	22—24	
I. Murrud ja kaevandused . . .	3,3	3,7	6,1	9,1	15,1	14,0	12,6	12,7	8,5	7,3	4,9	2,7	100
II. Mineraalide töötlemine . . .	3,1	2,7	3,2	11,3	18,9	15,9	14,6	13,4	8,2	5,0	2,0	1,7	100
III. Metallitööstus . . .	1,1	1,0	0,3	8,6	21,7	19,3	23,9	15,7	4,4	2,0	1,4	0,6	100
IV. Keemiatööstus . . .	3,1	4,0	4,6	8,0	18,5	13,5	15,7	13,8	7,7	6,2	3,4	2,5	100
V. Nahatööstus . . .	4,0	4,0	1,3	8,0	29,4	21,3	21,3	10,7	—	—	—	—	100
VI. Tekstiilitööstus . . .	1,0	0,5	4,4	11,9	15,9	17,3	17,4	13,5	7,7	5,8	4,0	0,6	100
VII. Puittööstus . . .	2,2	2,1	2,3	10,9	18,1	16,5	13,3	17,6	7,7	4,6	4,0	1,6	100
VIII. Paberitööstus . . .	3,9	3,6	1,7	10,3	10,7	19,7	16,7	13,4	3,9	3,3	1,9	1,9	100
IX. Polügraafiatööstus . . .	4,0	4,0	2,0	4,0	18,0	22,0	14,0	8,0	12,0	4,0	8,0	—	100
X. Toidu-, maitseainete ja jookide tööstus . . .	1,0	2,3	4,3	12,4	10,1	15,1	18,2	15,5	6,2	4,0	1,2	0,7	100
XI. Kehakatte- ja pudukaupade tööstus . . .	—	4,2	2,8	8,3	27,8	18,1	19,4	13,9	5,5	—	—	—	100
XII. Ehitustööstus . . .	0,8	1,1	1,0	8,4	10,6	19,8	13,5	21,8	10,8	2,1	0,8	0,3	100
XIII. Elektri jaamade ning gaasi- ja veevartustuse . . .	—	1,8	—	9,3	16,7	16,7	15,7	20,0	6,5	4,6	0,9	0,9	100
XIV. Puhastustööstus . . .	—	4,1	—	22,5	6,1	30,0	12,2	8,2	10,2	6,1	—	—	100
XV. Kaubandus . . .	1,2	1,7	0,5	8,4	23,0	14,3	14,6	24,7	6,6	4,0	1,5	0,5	100
XVI. Transport . . .	2,2	2,8	2,0	9,6	17,2	14,4	13,8	20,8	9,0	3,6	2,0	2,0	100
XVII. Metsaülestötamine . . .	0,5	1,6	1,9	4,2	17,7	26,6	16,7	24,0	5,2	1,0	0,5	1,0	100
XVIII. Laevandus . . .	1,2	3,7	4,9	8,0	17,1	16,5	12,2	18,4	8,9	5,8	2,1	1,2	100
Kokku — Total 1937	1,9	2,1	2,7	9,3	18,5	17,2	15,5	17,0	7,8	4,2	2,5	1,3	100
1936	2,0	2,2	2,4	10,0	19,2	17,1	16,7	16,1	7,1	3,6	2,5	1,1	100
1935	1,8	2,1	2,3	9,9	19,6	18,2	16,5	16,9	6,8	3,8	2,1	1,0	100
Keskmine — Moyenne 1925—34	1,5	2,3	2,2	6,5	16,6	20,8	15,7	17,0	8,4	4,1	3,0	1,9	100

1925—34. a. keskmine näitas, et suurim hädahoit varitseb töölisi kella 10 ja 12 vahel, s. o. ajal enne lõunavaheajaga, kuhu langebki kõige arvukamalt tööõnnetusi. Viimase kolme aasta andmeid aga näeme, et kõrgeim tööõnnetuste sagedus on nihkunud kella 8 ja 10 vahele. Vaadeldes tööõnnetuste ositumist üksikute tundide järgi näeme, et 1937. a. toimus neid kõige arvukamalt kella 9 ja 10 vahel; teisaks kardetavamaks kellajaaks oli 14—15, kuigi sel ajal tavaliselt asub tööle kolme vahetusega töötavais käitises nüs vahetus; kardetavusest järgnevad tunnid 10—11 ja 13—14.

6. Tööõnnetuste põhjused.

Causes des accidents du travail.

Asudes tähtsaima probleemi — õnnetuste põhjuste — vaatlusele, peame nentima raskusi, mis esinevad materjali ühtlasel liigitlusel kindlustusühingutes. Kas neil või muil põhjustel esineb üksikul aastail paiguti suuri kõikumisi ühe või teise teguri osatähtsuses õnnetuste põhjuste hulgas.

Iga üksiku asjaolu esinemissageduse muutusist üksikul aastail saaksime selgeima pildi, kui oleks võimalik viia need sagedusandmed tegelikult tehtud töötundide alusele. Kahjuks ei ole see võimalik, kuna tab. 5 toodud näitajad käivad ainult suurtööstuse kohta; metoodiliselt oleks lubamatu oletada, et ainult suurtööstuse ulatuses üksikute õnnetusi põhjustavate asjaolude osatähtsus oleks täpsalt sama, mis kogu tööstuses. Seepärast peamegi rahulduma õnnetuste põhjuste protsendilise osatähtsuse käsitlusega.

Üldiselt on tehtud kindlaks, et kuigi erinevates tööstusharudes tööiseloomu tõttu üksikute põhjuste osatähtsus on väga lahkuminev, enamik tööõnnetusi ei ole tingitud sedavõrd mehaanilisest tootmisprotsessist, kui muist tegureist. Töökaitse järelevalveasutiste ja käitiste juhatajate tegevus õnnetuste vältimise alal on senini suundunud keskätt masinatööst tingitud ohtude vähendamisele tehniliste kaitsevahendite kaudu. Seetõttu näemegi masinate osatähtsust õnnetuste põhjuste hulgas üldiselt langevat. Teisest küljest näib, et hoogsam töötempo suurendab õnnetuste põhjuste hulgas mitmesuguste töötaja motoorseste funktsioonidega seotud asjaolude, nagu komistamine, tõugete, kukkumiste, tööobjektide mehaaniliste abinõudeta käsitamise jne., osatähtsust.

Tab. 7 nähtub, et üksikute põhjuste osatähtsus 1937. a. võrreldes 1936. a. ja 1930—34. a. keskmisega on mitmeti muutunud. Peatumata kõikide tabelist selguvate üksikasjade juures, märgime järgnevalt tähtsamaid lahkuminekuid 1936. a. põhjuste ositusest.

Masinate osatähtsuse langus, mille algust märkasime juba 1934. a., jätkus ka 1937. a.: 1937. a. põhjustasid masinad 7,7% tööõnnetuste üldarvust 1936. a. 8,7% vastu; osatähtsuse langus seega 11,5%. Toodud arvud sisaldavad ka transmioonidest tingitud tööõnnetusi; selliseid oli 1937. a. 0,4% üldarvust. Masinatest tingitud õnnetuste osatähtsus on langenud peamiselt neis tööstusharudes, kus masinatööd üldiselt rohkem, nagu tekstiil-, puu- ja pudukaupade tööstustes, suurimal määral aga polügraafiatööstuses (15,3% 1937. a. 43,7% vastu 1936. a.). Mõnes subte-

Tööõnnetuste põhjused 1937. a. — Causes des accidents du travail en 1937.

7.	Tööõnnetuste üldine sagedus 1 000 kindlustatu kohta — Accidents par 1 000 personnes assurées	Tööõnnetuste üldarv Nombre des accidents	Seilset (%) — Dont (%)													
			Masinaid — Machines	Transportvahendid — Véhicules	Plahvatused, talikahjud Explosions et incendies	Mürgised, põletavad ja sööbivad ained — Substances toxiques, brûlantes ou corrosives	Elekter — Electricité	Töölise kukkumine Chute des personnes	Konistamine ja löökid esemete vastu, esemetele astumine — Marche sur les objets ou choc contre d'objets	Esemete ja riistade kukkumine Chute d'objets	Sisselangemine, kokkuvarisemine Éboulements	Tööobjekt meh. ahjundeta käsitamine — Manipulation d'objets sans appareils mécaniques	Käsitööriistad Outils à main	Loomad — Animaux	Mitmesugused põhjused Causes diverses	Kokku — Total
I. Murrud ja kaevandused — Industries extractives	670	3 101	1,0	11,4	0,3	2,5	0,0	5,4	32,3	7,1	0,3	23,7	10,8	0,3	4,0	100
II. Mineraalide töötlemine — Industries minérales	363	994	2,2	4,0	—	3,0	0,0	3,6	56,4	3,9	0,4	16,1	8,2	0,3	1,9	100
III. Metallitööstus — Ind. des métaux	465	2 313	12,5	0,7	0,5	8,5	0,2	4,1	40,6	4,9	—	13,6	9,4	0,1	4,9	100
IV. Keemiatööstus — Ind. chimique	181	335	8,0	4,5	0,6	5,4	—	4,5	40,9	4,8	—	15,8	12,2	—	3,3	100
V. Nahatööstus — Industrie des cuirs et peaux	103	80	17,5	—	1,2	7,5	—	5,0	41,3	5,0	—	—	10,0	—	—	100
VI. Tekstiilitööstus — Ind. textile	91	1 009	25,5	0,6	0,2	1,8	0,2	4,7	45,6	4,4	—	12,5	7,6	—	1,6	100
VII. Puutööstus — Industrie du bois	223	2 263	18,5	1,0	0,7	0,3	—	4,3	40,4	4,5	0,4	10,9	10,2	0,2	1,4	100
VIII. Paberitööstus — Ind. du papier	156	381	10,8	1,8	—	2,1	—	4,2	42,0	4,2	—	23,6	8,9	—	2,4	100
IX. Polügraafiatööstus — Industrie polygraphique	38	69	15,3	—	—	5,1	—	6,8	49,1	—	—	6,8	13,5	1,7	1,7	100
X. Toidu-, maitseainete ja jookide tööstus — Industries de l'alimentation, des boissons etc.	90	644	9,1	1,8	0,6	7,4	—	10,5	30,2	5,1	0,6	12,9	17,3	0,7	3,8	100
XI. Kahakatte- ja Pudukaupade tööstus — Confection de vêtements et fabr. de mercerie	29	91	25,3	—	—	2,2	—	—	35,1	2,2	—	8,8	22,0	—	4,4	100
XII. Ehitustööstus — Constructions	199	3 739	1,4	1,4	0,2	1,2	0,0	12,9	38,3	7,8	0,7	21,7	9,6	0,2	4,7	100
XIII. Elektri ja gaasi- ja veevarustus — Usines électriques, à gaz d'éclairage et distribution d'eau	140	109	4,6	5,6	—	8,3	0,0	10,2	13,0	15,8	0,9	25,0	7,4	—	8,3	100
XIV. Puhastustööstus — Nettoyage	122	62	19,4	—	—	9,7	—	9,7	32,3	6,4	—	14,5	5,2	—	4,8	100
XV. Kaubandus — Commerce	216	992	1,2	2,8	—	0,4	—	7,8	31,4	9,6	0,9	41,5	2,3	—	2,6	100
XVI. Transport — Transport	141	397	0,3	18,1	0,3	0,5	—	8,3	26,7	5,3	0,2	38,3	3,5	0,2	2,8	100
XVII. Metsaärestõõtamine — Exploitation des forêts	50	225	0,4	1,8	—	—	—	6,2	24,9	8,9	—	19,1	36,0	—	2,7	100
XVIII. Laevandus — Marine	108	374	0,8	1,1	1,3	3,2	—	13,1	50,8	4,8	—	6,9	4,3	0,3	13,9	100
Kokku — Total 1937	199	16 891	7,7	3,7	0,3	2,9	0,1	7,1	38,5	6,1	0,4	19,4	9,9	0,2	3,7	100
1936	170	12 470	8,7	0,7	0,1	4,0	0,1	12,9	31,1	15,3	0,1	13,7	7,8	0,3	5,2	100
1935	141	8 747	9,2	0,0	0,3	3,5	0,1	13,4	31,6	16,9	0,3	10,9	8,1	0,5	4,6	100
1934	141	7 593	11,0	0,8	0,2	3,1	0,1	12,3	29,5	18,1	0,1	11,2	9,7	0,3	3,6	100
1933	116	5 381	13,1	2,5	0,1	2,9	0,2	11,8	23,6	17,1	0,1	16,8	7,7	0,4	3,7	100
1932	113	5 301	9,4	1,0	0,9	2,5	0,1	12,2	27,0	17,2	0,3	17,6	6,8	0,7	4,0	100
1931	120	6 384	12,4	1,9	0,4	2,8	0,0	12,6	25,6	15,5	0,2	16,5	7,1	0,5	5,5	100
1930	141	7 079	11,6	2,6	0,5	2,8	0,2	10,0	30,1	17,1	0,3	11,8	7,0	0,4	5,8	100
Keskmine — Moyenne 1930—34	128	6 347	11,7	1,9	0,3	2,8	0,1	11,8	27,1	17,0	0,2	14,6	7,7	0,4	4,4	100

liselt vähese masinatöoga tööstusharus on masinate osatähtsus 1937. a. tõusnud, nii murrudes ja kaevandustes (5,6%), nahatööstuses (15,1%), toidu- ja maitseainetetööstuses (18,2%), ehitustööstuses, eriti suurelt aga puhastustööstuses ning elektri ja gaasi- ning veevarustuse alal.

Nähtavasti hakatakse omistama enam tähelepanu ka keemilistele ohtudele, sest mürgiste, põletavate ning sööbivate ainete osatähtsus, mis eelmistel aastatel kaldus tõusule, langes 1937. a. 27,5%, jäädes ainult veidi kõrgemaks 1930—34. a. keskmisest tasemest. Suurem langus toimus puhastustööstuses (73,8%) ja mineraalide töötlemisel (70,0%); erandlikult tõusis keemiliste ja põletavate ainete osatähtsus naha-, tekstiil-, polügraafia- ning toiduainetööstustes, suhteliselt kõige enam aga elektri ja gaasi- ning veevarustustööstuses. Suurelt langes 1937. a. esemete ja riistade kukkumise ja töötaja kukkumise osatähtsus: esimene 60% ja teine 45%; väiksemal määral — loomade ja mitmesuguste muude põhjuste oma. Töötaja kukkumise osatähtsus 1937. a. oli suurim laevanduses, siis ehitustööstuses, kus tollingud ja

seadised jäätavad sageli väga palju soovida; võrdlemise sageli esineb kukkumisi ka lammutustööstuses.

Suhteliselt kõige enam suurenes 1937. a. transportvahendite ohtlikkuse osatähtsus, kasvades 1936. a. võrreldes enam kui 5-kordseks. Üksikutest tööstusharudest avaldus see tõus suurimal määral (ligi 20-kordseks) murrudes ja kaevandustes, kus nimetatud põhjusel toimus õnnetusi 1936. a. ainult 10, 1937. a. aga 352. Eeldadeski mõningaid ebahütlusi üksikute aastate materjalide töötlemisel, tuleb vist nii suur õnnetuste arv panna õlikivikaevandustes toimunud transportvahendite mehhaniseerimise arvele. Ka keemiatööstuses on suhteline tõus umbes sama suur, mineraalide töötlemise alal kasvas transportvahendite osatähtsus 8-kordseks, transpordi alal, kus transportvahendite osatähtsus niigi kõrgeim, oli tõus ca 40%.

Hädaohtlikumaist põhjustest plahvatuste ja tulekahjude ning sisselangemiste ja kokkuvarisemiste osatähtsus on üldiselt madal, siiski tõusis see 1937. a. vastavalt 3 ja 4 korda kõrgemale tasemele.

Töötaja kukkumise osatähtsuse langus arvatavasti tasakaalustub osaliselt esemete üle komistamiste ja tõugete osatähtsuse 23,8%-lise tõusuga. Peagu kõigis tööstusharudes põhjustavad komistamised ja tõuked kõige rohkem tööõnnetusi: need on tingitud kitsastest ja korratutest tööruumidest, sisseseadete, toormaterjalide, valmisproduktide ja jätete ebaotstarbekast paigutamisest, puudulikust valgustusest jne. Murdudes ja kaevandustes komistamiste osatähtsus siiski vähenes (12,7%).

Tööobjektide mehaaniliste abinõudeta käsitamine põhjustab kõige rohkem õnnetusi aladel, kus on tegemist ülejõukäivate raskuste näit. suurte toormaterjalide koguste ümberpaigutamistega. Selliseiks on ehitustööstus, murrud ning kaevandused, mine-

raalide töötlemine, kaupade laadimistööd sadamais ja ladudes ning transporttegevus. 1937. a. suurenes selle teguri osatähtsus üldiselt 41,6%.

Käsitööriistade osatähtsus õnnetusi põhjustavate tegurite hulgas suurenes 1937. a. 26,9%; metsaüles-töötamise alal, kus käsitööriistade oht on suurim (kirved, saed), on kasv 40,6%, murdudes ja kaevandustes 66,2% ja mineraalide töötlemise alal isegi 134,3%.

Eesti Töölise Kinnitustühisus oma aastaaruandeis vaatleb eriti tööõnnetuste põhjusi töömasinail ja transportvahendeil. Kuigi siin on tegemist ühe poole seisukohaga, puudutame neid lühidalt enne käesoleva peatüki lõpetamist.

Tööõnnetuste põhjused töömasinatel ja transportvahenditel (Eesti Töölise Kinnitustühisuse andmed).

	1937	1936	1935	Keskmine 1930—34	%			
					1937	1936	1935	Keskmine 1930—34
Tööõnnetused ettevõtetes, kus masinatel puudusid kaitseabinõud	150	122	90	83	12,8	11,7	11,5	10,4
Tööõnnetused juhtudel, kus tööised kaitseabinõud masinatel kõrvaldamad või kaitseprillid kasutamata jätnud.	150	141	94	50	12,8	13,5	12,1	6,3
Tööõnnetused masinate ja transportvahendite puhastamise ja määrimise juures käigu ajal, mis tööisolemuult ei olnud tarvilike ja ettevõtte juhataste poolt oli eriti keelatud	119	96	97	77	10,2	9,2	12,5	9,6
Tööõnnetused tööliste ettevaatamatuse ja hooletuse tagajärjel	635	699	429	505	54,3	57,5	55,1	63,2
Tööõnnetused, mis ühenduses hariliku masinate hindaohhtlikkusega	116	85	60	84	9,9	8,1	8,8	10,5
Kokku — Total	1 170	1 043	779	799	100	100	100	100

Eelkõige näeme, et tehniliste kaitsevahendite puudulikkus on põhjustanud 1937. a. töömasinail ja transportvahendeil suhteliselt ca 10% rohkem õnnetusi kui 1936. a. „ETK“ tunnustab, et enamik käitisi teostab heatahtlikult ja korralikult kaitseabinõudesse puutuvaid nõudeid; ometi leiduvat käitiste valdajaid, kes keelduvad kaitseabinõude tarvituselevõttust, arvates, et need on üleaarused ja takistavad tööd.

Töölise üldise ettevaatamatuse ja hooletuse, samuti masinail kaitseabinõude kõrvaldamise ja kaitseprillide kasutamise loobumise osatähtsus masinatöös õnnetusi põhjustavate asjaolude hulgas vähenes 1937. a. Seevastu masinate ja transportvahendite käigu ajal puhastamisest ning määrimisest tingitud õnnetused sagesenisid. Hariliku masinate ohtlikkuse arvele langes „ETK“ arvates 1937. a. ainult 9,9% masinatöö alal toimunud tööõnnetusist (1936. a. 8,1%).

7. Tööõnnetustel vigastatute vanus. *Age des accidentés.*

Tab. 8 annab ülevaate tööõnnetustel vigastatute ositusest vanusrühmade järgi. Võrreldes neid andmeid haigekassade andmestikul põhineva tööliiskonna vanusliku koostisega on tehtud kindlaks, et tööõnnetuste sagedus nooremais vanusrühmis on kõrgem kui vanemais, kusjuures suurem riisiko langus algab umbes 35 a. vanuses.

Tööõnnetustel vigastatute ositus vanuse järgi (%). *Age des accidentés (%).*

8.	—19 a.	20—64 a.										Kokku Total
		20—24	25—29	30—34	35—39	40—44	45—49	50—54	55—59	60—		
1937	0,0	16,6	23,4	18,0	11,9	7,8	5,0	3,7	2,5	2,1	100	
1936	6,7	18,0	23,5	18,1	11,0	8,1	5,5	3,9	2,8	2,4	100	
1935	5,9	17,3	21,7	17,1	11,8	8,9	6,5	4,7	3,3	2,8	100	
Keskmine <i>Moyenne</i>												
1930—34	6,7	16,6	21,1	16,7	12,2	9,5	6,5	4,9	3,2	2,6	100	
1925—29	10,3	18,3	18,4	14,5	11,3	8,8	6,9	6,2	3,4	2,9	100	
M. — H. ¹⁾	8,3	16,6	18,1	14,6	11,1	9,1	7,7	5,9	4,4	4,2	100	
N. — P. ²⁾	6,2	18,8	18,7	15,0	12,4	10,0	7,6	5,3	3,3	2,7	100	

Õnnetuste suurem sagedus nooremate töötajate hulgas sõltub nende vilumatusesest, suuremast tööpingest ja kergemast väsimisest. Ka nooremate vanusrühmade eriharrastused vaba aja veetmisel ei soodusta alati järgmiseks tööpäevaks väljapuhkamist, mis omakord tõstab õnnetuste riisikot. Liiatigi on sageli kombeks paigutada noori algajaid tööliisi ohtlikumale, kuigi lihtsamale tööle.

Haigekassade andmeist 1929—36. a. nähtus, et tööliiskonna keskmine vanus tõuseb noorte (—19 a.) osatähtsuse languse arvel. Seevastu tööõnnetusil vigastatute keskmine vanus (aritm. keskmine), nagu järgnevast näeme, langeb viimaseil aastail pidevalt:

¹⁾ Töölise ositus vanuse järgi haigekassade andmel (1930—34. a. keskmine) — *Répartition des ouvriers d'après l'âge d'après les données des caisses-maladies de 1930—34.*

Tööõnnetustel vigastatute keskmine vanus:

1937	32,5
1936	32,9
1935	33,9
Keskmine 1930—34	33,9
„ 1925—29	33,5

Ajavahemikul 1925—29 püsis tööõnnetuste sagedus alla 20 a. vanuste töötajate hulgas võrdlemisi kõrgel, 1930—34. a. keskmine sagedus osutus aga hulga madalamaks selle vanusrühma protsendilisest osatähtsusest kogu tööliskonnas. 1934. a. hakkas õnnetuste sagedus noorte (—19 a.) hulgas jälle hoogsalt tõusma, milline tendents kestab. Kuna erakordseid elav tööjõunõudlus 1937. a. rakendas tööprotsessi hulgaliselt noori, kogemusteta töölisi, siis on ka arusaadav, miks õnnetuste sagedus alla 20 a. vanuste rühmas tõusis 1936. a. võrreldes tervelt 34,3%. Ka 35—39 a. vanusrühmas tõusis õnnetuste sagedus 8,2%, kõigis teisis vanusrühmis aga vähenes.

Tööõnnetuste kõrge sagedus noorte töötajate hulgas on nähtus, millele peab omistama tõsist tähelepanu. Tööjuhtidelt tuleb nõuda, et nad uutele töölisele põhjalikult selgitaksid kõiki tööprotsessis sisalduvaid, eriti aga masinatega seosesolevaid, hädahoite.

3. Vigastuste iseloom ja asupaik.

Nature et localisation des lésions.

Varemail aastail on heidetud ette teatavad järjekindlusetud ka kindlustusühisustes teostatud tööõnnetuste ositusele vigastuste iseloomu järgi. Tervikuna see andmestik sisaldab siiski märksa vähem kõikumisi kui õnnetuste põhjuste oma. Kõrvutades seda materjali raudteelaste tööõnnetuste ositusega vigastuste iseloomu järgi, mis teostatakse Keskbüroos, näeme üldist sarnasust, kuivõrd ei esine raudteelaste teissugusest töölaadist (eriti rongide liikluse alal) tingitud erisusi. Üht aga ei saa jätta nentimata: löike- ja rebendihäavade osatähtsus on kindlustusühisuste andmeil alati olnud liiga väike. Nii langes 1937. a. raudteel tehasetöös nende vigastuste arvele 11,7% üldarvust, era-metallitööstustes (kindlustusühisuste andmeil) aga ainult 5,1%. Mitte üksi raudteelaste tööõnnetuste andmed, vaid ka välismaised uurimused lubavad oletada, et meilgi löike- ja rebendihäavade osatähtsus on tõeliselt suurem kui see selgub kindlustusühisuste aruannetest. Millist teist vigastuste rühma nende arvel aga koor-mataks üle, on teadmata.

Tab. 9 nähtub, et keskmiselt 60—70% vigastusist iseloomustub kriimustuste, põrutuste, põrutushäavade,

Vigastuste iseloom — *Nature des lésions.*

9.	Kriimustused, põrutused, põrutushäavad, nahamarrastused, pigistused ja muljutused — <i>Plates, contusions, écorchures</i>	Põltsahaavad — <i>Brûlures</i>	Sõtk ja kõiklaadised vapustused — <i>Chocs, commotions</i>	Löike- ja rebendihäavad — <i>Coupures, lacerations</i>	Pistehaavad — <i>Piqûres</i>	Läigesakotused — <i>Perte d'un membre</i>	Nihestused — <i>Luxations</i>	Luumurrud — <i>Fractures</i>	Värsamised ja venitamisid — <i>Foutures et entorses</i>	Lambumised — <i>Aphyxies</i>	Uppumised — <i>Submersions</i>	Agedad mürgistused — <i>Intoxications aiguës</i>	Silma vigastused — <i>Lésions de l'oeil</i>				Munud — <i>Ovaires</i>	Kokku — <i>Total</i>	
													Võrkkehadest — <i>Par corps étrangers</i>	Verevalumid silma — <i>Hémorragie interne</i>	Eristlemata — <i>Non spécifiée</i>	Munud — <i>Ovaires</i>			
1937. a.:																			
I. Murrud ja kaevandused	67,5	2,1	—	4,7	2,1	—	0,2	2,3	2,0	—	—	—	0,1	2,9	0,1	2,4	5,4	100	
II. Mineraalide töötlemine	52,4	13,2	—	3,2	5,4	—	—	1,0	1,1	11,7	—	—	0,1	1,4	0,1	1,3	8,5	100	
III. Metallitööstus	49,2	10,3	0,0	5,1	6,0	—	0,3	0,2	2,1	10,9	—	—	0,1	5,3	0,1	2,5	7,9	100	
IV. Keemiatööstus	57,3	6,8	—	3,9	4,2	—	0,3	2,1	1,5	12,5	—	—	0,9	3,3	0,3	1,8	5,1	100	
V. Nahatööstus	40,0	10,0	—	15,0	5,0	—	—	1,2	6,3	10,0	—	—	—	—	—	1,2	11,3	100	
VI. Tekstilitööstus	64,5	2,8	—	4,1	3,2	—	0,2	0,5	2,3	6,9	—	—	0,1	1,4	—	1,0	8,0	100	
VII. Puittööstus	61,7	0,8	0,0	6,3	5,3	—	0,9	1,2	3,3	9,3	—	—	0,0	1,7	—	0,7	8,3	100	
VIII. Paberitööstus	59,6	3,4	—	2,6	2,4	—	—	0,8	4,2	15,0	—	—	—	0,9	0,2	0,9	10,0	100	
IX. Polügraafiatööstus	49,1	5,1	—	11,9	6,2	—	—	1,7	1,7	10,1	—	—	—	—	—	1,7	11,9	100	
X. Toidu-, maitseainete ja jookide tööstus	47,9	8,6	—	11,5	6,4	0,6	0,1	2,0	10,5	—	—	—	1,4	1,1	—	0,7	8,6	100	
XI. Kehakatte- ja pudukaupade tööstus	43,9	6,8	—	7,7	15,4	—	—	1,1	8,6	—	—	—	—	2,2	—	—	16,5	100	
XII. Ehitustööstus	54,8	1,1	—	2,9	8,6	0,2	0,9	2,5	15,5	—	—	—	0,0	2,0	0,1	1,1	10,3	100	
XIII. Elektri ja gaasi- ja veevarustus	55,7	7,6	—	4,7	4,7	1,9	—	6,0	11,3	—	—	—	1,9	1,9	—	2,8	0,9	100	
XIV. Puhastustööstus	46,8	21,0	—	1,6	1,6	—	—	8,1	11,3	—	—	—	—	3,2	—	1,6	4,8	100	
XV. Kaubandus	60,3	0,7	—	4,1	3,3	0,1	1,4	4,4	11,6	—	—	—	—	0,6	—	1,2	12,3	100	
XVI. Transport	56,4	1,5	—	2,5	2,3	—	—	1,8	6,5	12,1	—	—	—	0,2	0,8	0,2	1,3	14,4	100
XVII. Metsatööstamine	60,9	—	—	14,3	1,8	0,4	0,4	2,2	7,1	—	—	—	—	—	1,8	2,2	8,9	100	
XVIII. Laevandus	37,7	0,1	—	2,4	2,7	—	0,3	3,5	2,4	—	—	—	1,3	0,5	0,3	1,9	31,8	100	
Kokku — Total 1937	57,4	4,1	0,0	4,7	5,5	0,3	1,1	2,6	11,0	—	—	—	0,2	2,5	0,1	1,5	9,0	100	
1936	59,3	3,4	0,0	3,6	5,6	0,4	1,3	2,5	11,1	0,0	0,1	—	—	—	—	12,7	—	100	
1935	62,4	3,5	0,0	3,0	5,0	0,1	1,3	2,6	11,4	0,0	0,1	—	—	—	—	10,6	—	100	
1934	64,9	3,2	0,0	2,8	4,5	0,2	3,0	2,3	9,6	0,0	—	—	—	—	—	8,8	—	100	
1933	59,4	3,2	0,1	3,4	3,0	0,3	2,4	3,3	9,9	0,0	0,0	—	—	—	—	8,9	—	100	
1832	69,4	2,3	0,1	3,6	4,0	0,5	4,4	2,6	8,7	—	0,0	—	—	—	—	3,9	—	100	
1831	65,5	3,2	0,1	4,3	3,3	0,4	3,2	2,6	9,9	0,0	0,0	—	—	—	—	7,5	—	100	
1830	73,8	3,1	0,1	1,8	2,0	0,2	3,3	3,0	7,4	—	0,0	—	—	—	—	5,4	—	100	
Keskm. 1930—34	66,5	3,1	0,1	4,4	3,4	0,4	3,2	2,9	9,1	0,0	0,0	—	—	—	—	6,9	—	100	
Moyen. 1925—29	75,0	4,1	0,2	2,7	1,9	0,4	3,7	2,5	3,8	0,0	0,0	—	—	—	—	6,7	—	100	

nahamarrastuste, pigistuste või muljutustena. Jälgi-des üksikuid aastaid näeme aga, et kõnesoleva rühma

osatähtsus kaldub üsna pidevale langusele. Kas see langus tähistab vastavate vigastuste tõelist harve-

nemist, või seletub see lihtsalt vigastuste iseloomu määriluse aegajalise täpsustumisega, on raske öelda. Enamik neist vigastustest kuulub tagajärgedelt kergemate hulka, kuna neid peamiselt põhjustab komistamine ja tõuked esemete vastu, osalt ka töötaja või esemete kukkumine. 1937. a. langes kriimustuste, põrutuste, nahamarrastuste jne. arvele 57,4% vigastuste üldarvust 1936. a. 59,3% vastu, sageduse langus seega 3,2%. Rühma sagedus tõusis vaid metalli- (8,6%), keemia- (7,3%) ja puhastustööstuses (53,4%) ning elektrijaamade, gaasi- ning veevarustuse alal (7,5%). Ülejäänud tööstusharudes rühma osatähtsus vähenes, mõnes rohkem, teises vähem. 1937. a. oli nende vigastuste osatähtsus kõrgeim murdudes ja kaevandustes (67,5%), järgnesid tekstiiltööstus (64,5%), puutööstus (61,7%) ja metsaülestöötamine (60,0%). Ka rühma enese piirides võib 1937. a. nentida raskemate vigastuste osatähtsuse langust: jäädava osalise töövõimekaotusega lõppes 1937. a. 3,0% vigastustest, 1936. a. 3,7%; surm järgnes kriimustustele, põrutustele jne. 1937. a. 2 juhul (0,2^o/₁₀₀), 1936. a. 8 juhul (1,1^o/₁₀₀).

Väänamised ja venitused osutuvad teiseks sagedamaks vigastuste liigiks, haarates viimaseil aastail ca 10% üldarvust. Nende sageduse tõus mõnes tööstusharus 1937. a. tasakaalustus langusega teistes, nii et rühma üldine osatähtsus oli 1937. a. vaid 0,0% madalam kui 1936. a. Väänamisi ja venitusi põhjustab tavaliselt suurte raskuste tõstmine, komistamine, libisemine jne. Tagajärjed on siin veelgi kergemad kui esimeses rühmas; olgu siiski märgitud, et jäädava osalise töövõimekaotusega lõppevate vigastuste % tõuseb (1937. a. 1,3%, 1936. a. 1,2%, 1935. a. 1,1% väänamiste ja venituste üldarvust).

Pistehaavade sagedus, mis viimasel ajal kaldus tõusule, jäi 1937. a. lähedaseks eelmise aasta tasemele (langus 1,8%). Nende kõrgeim osatähtsus kehakatte- ja pudukaupade tööstuses (saapa- ja rätsepatöölise pisted naaskli ja nõelaga) suurenes 1937. a. veelgi üle 30%, haarates 15,4% vigastusi selles tööstusharus.

Suhteliselt rohkem esineb pistehaavu chitustöödel (naelad) ja tekstiiltööstuses (kraasid). Töölise surma pistehaavade tagajärjel 1937. a. ei esinenud, 1% juhtudel aga järgnes jäädav osaline töövõimekaotus.

Lõike- ja rebendihaavade sagedus, mille madalale tasemele ülal viidatud, suurenes peale keemia- ja ehitustööstuse kõigis tööstusharudes, kusjuures keskmine tõus ulatus 30,8%-ni. 4,6% neist vigastustest põhjustas 1937. a. jäädava osalise töövõimekaotuse, ühel juhul järgnes vigastatu surm.

Üle 20% tõusis 1937. a. ka põletushaavade keskmine sagedus. Põletushaavad tekivad keevast veest, kuumast aurust, tulisest või sulametalist jne., see-

pärast ongi nende sagedus suurim puhastustööstuses (pesumajad, puhastuskäsitised), metallitööstuses ja mineraalide töötlemise alal.

Küllaltki sagedasti esineb silmavigastusi. Varem aastail ei arvestatud neid eraldi, vaid koos „muude“ vigastustega; 1937. a. haarasid silmavigastused 4,1% vigastuste üldarvust, sellest 2,5% silmavigastused võrkehastest, 0,1% verevalumid silma ja eristlemata silmavigastused 1,5%. Kõige enam silmavigastusi esineb metallitööstuses, kus kaitsesprillide mittetarvitamise tõttu metallitreinisel ja -puurimisel puru ja sädemeid satub silma. Ka murdudes ning kaevandustes on silmavigastusi küllaltki palju. Enamik neist on küll võrdlemisi tüübisid, kuid ca 3% juhtudel siiski järgneb jäädav nägemisvõime halvenemine või kaotus.

Raskemaist vigastustest on tõusnud huumurdude, langenud aga liigesekaotuste osatähtsus. Esimesi juhtus 1937. a. 441, millest 1,4% lõppes surmaga, teisi 54. Jäädava osalise töövõimekaotusega lõppes 1937. a. 20,9% huumurdudest ja 53,7% liigesekaotustest, mis mõlemad madalamad 1936. a. vastavast määrast.

Uppumisi esines 1937. a. 5, kõik meremeestega, šokke aga 2, neist üks lõppes surmaga, teine jäädava osalise töövõimekaotusega.

Vigastuste asupaiga järgi osituvad tööõnnetused järgmiselt (%):

	1937	1936
Pea, nägu ja kael	8,7	9,8
Keha	17,0	16,8
Ülemised jäsemed	40,7	48,0
Alumised „	25,3	24,9
Üldised vigastused	1,7	1,0
Kokku 100	100	100

Ümargusel iga teine tööõnnetus vigastab inimese tähtsamaid tööorganeid — ülemisi jäsemeid, iga neljas — alumisi jäsemeid, iga kuues vigastus tabab keha, iga üheteistkümnnes aga pead, nägu või kaela. Üldisi vigastusi tekitab läbistikku vaid 1—2% tööõnnetusi. Nagu võrdlusest 1936. a. näemo, on 1937. a. sagenenud üldised ja keha ning alumiste jäsemete vigastused, suhteliselt harvenenud aga pea, näo ning kaela ja ülemise jäsemete vigastused.

Vaadeldes üksikute vigastusliikide paiknemist, on iseloomulik märkida, et lõike- ja rebendihaavad tekivad ülemistel jäsemetel — peamiselt kätel — ca 4—5 korda sagedamalt kui alumistel (1937. a. 78,8%: 17,2%). Põletushaavadest 1937. a. 55,6% tekkis ülemisel, 28,4% aga alumisel jäsemeil. Seevastu vigastusi pistehaavade langede jalgadele rohkem kui kätele (1937. a. 53,2%: 46,0%). Liigesekaotused 1937. a. teostusid eranditult ülemisel jäsemeil, tabades enamikul juhtudel sõrmi. Luumurde esines 1937. a. ülemisel ja alumisel jäsemeil peagu võrdset, viimaseil siiski veidi rohkem.

9. Tööõnnetuste tagajärjed.

Conséquences des accidents du travail.

Tööõnnetuste arv ja sagedus kasvab viimasel aastail peamiselt tagajärgedelt kergemate õnnetuste arvel, kuna on tehtud kindlaks, et ajutise töövõimekaotusega lõppevate tööõnnetuste osatähtsus tõuseb, raskemate — s. o. surmaga ja jäädava töövõimekaotusega lõppevate oma aga langeb. Jäädava osalise ja täieliku töövõimekaotusega ning surmaga lõppenud tööõnnetuste % üldarvust on liikunud järgmiselt:

1937	3,61	1932	5,00
1936	4,37	1931	5,63
1935	4,20	1930	4,50
1934	5,35		
1933	5,52	Keskmine 1930—34	5,24

Tõenäoliselt seletub nenditud tendents eeskätt asjaoluga, et tagajärgedelt kergemate õnnetuste registreerimine muutub järjest täielikumaks. Arvatavasti ka tehniliste kaitseseadiste täiendamine on aidanud kaasa raskemate õnnetuste suhteliseks harvenemiseks.

1937. a. toimunud tööõnnetusist 7,5% oli nii kerged, et neile ei järgnenud isegi ajutist töövõimekaotust, s. t. peale esmaabi andmist töölised olid võimelised jätkama tööd. Nagu järgnevaist „ETK“ andmeist nähtub, kaldub selliste õnnetuste osatähtsus üldiselt langusele:

	% tööõnnetuste üldarvust
1937	8,1
1936	6,7
1935	8,5
Keskmine 1930—34	10,6
„ 1925—29	16,0

1937. a. 31 tööõnnetusele järgnes töölise surm, 578 juhul aga jäädav osaline töövõimekaotus; jäädavat täielikku töövõimekaotust samal aastal ei esinenud, 88,9% õnnetusist lõppes ainult ajutise töövõimekaotusega. Surmaga lõppenud tööõnnetusi juhtus 1937. a. 9 võrra vähem kui eelmisel aastal; nende sagedus 10 000 kindlustatu kohta on langenud 35,7%. Jäädavalt osalise töövõime kaotanute arv oli 1937. a. küll suurem kui kunagi varem, sagedus 10 000 kindlustatu kohta on aga ka siin 1936. a. võrreldes langenud 4,2%. Surmajuhtude osatähtsus 1000-des tööõnnetuste üldarvust langes 1,9-le 1936. a. 3,3 vastu, jäädava osalise töövõimekaotuse oma aga 34,2-le 1936. a. 40,2 vastu.

Tab. 10 annab ülevaate raskemate tööõnnetuste ositusest tööstusharude järgi. Nagu eelmisel nii ka 1937. a. surmaga lõppenud tööõnnetuste sagedus osutus suurimaks laevanduses, kus 5 uppumist ja 1 surm luumurru tagajärjel andsid sageduse 17,3 surmajuhtu 10 000 kindlustatu kohta. Riisiko poolest järgnevad murrud ja kaevandused (13,0 juhtu 10 000

kindlustatule), kus surm tabas 3 isikut sisselangemistel ja kokkuvarisemistel ning 3 isikut transportvahendite (vagonettide) käsitamisel. Kõrgema surmajuhtude sagedusega esinevad veel transport (10,6), paberi- (8,2), keemia- (5,4) ja puutööstus (4,8). Jäädava osalise töövõimekaotuse sagedus oli 1937. a. kõrgeim murdukes 3 kaevandustes (255—10 000 kindlustatu kohta), järgnevad metalli- (125) ja puutööstus (99) ning kaubandus (90).

Jäädava töövõimekaotuse ja surmaga lõppenud tööõnnetused 1937. a. — Accidents du travail ayant causé l'incapacité permanente au travail ou mort en 1937.

10.	Jäädav osaline töövõimekaotus	Jäädav täieline töövõimekaotus	Surm	10 000 kindlustatu kohta Par 10 000 personnes assurées		
				Incapacité au travail partielle permanente	Incapacité au travail complète permanente	Mort
<i>Pour la nomenclature française s'adresser au tab. 7</i>						
I. Murrud ja kaevandused	118	—	6	255	—	13,0
II. Mineraalide töötlemine	8	—	—	20	—	—
III. Metallitööstus	62	—	1	125	—	2,0
IV. Keemiatööstus	9	—	1	49	—	5,4
V. Nahatööstus	1	—	—	13	—	—
VI. Tekstiilitööstus	49	—	1	44	—	0,9
VII. Puutööstus	102	—	5	99	—	4,8
VIII. Paberitööstus	9	—	2	37	—	8,2
IX. Poliigraafiatööstus	2	—	—	13	—	—
X. Toidu-, maitseain- ja jookide ts.	26	—	—	35	—	—
XI. Kehakatte- ja pudukaupade ts.	2	—	—	6	—	—
XII. Ehitustööstus	102	—	4	54	—	2,1
XIII. Elektri jaamad ning gaasi- ja veevarustus	5	—	—	64	—	—
XIV. Puhastustööstus	2	—	—	39	—	—
XV. Kaubandus	29	—	1	90	—	3,1
XVI. Transport	18	—	3	64	—	10,6
XVII. Metsa- ja põllumajandus	9	—	1	20	—	2,2
XVIII. Laevandus	25	—	6	72	—	17,3
Kokku — Total 1937	578	—	31	68	—	3,6
1936	503	2	40	71	0,3	5,6
1935	335	1	32	54	0,2	5,1
1934	350	1	20	72	0,2	3,7
1933	236	—	16	50	—	3,4
1932	230	2	9	49	0,4	1,9
1931	337	1	16	68	0,2	3,2
1930	306	3	12	61	0,6	2,4
1929	297	3	12	59	0,6	2,4
1928	302	2	11	64	0,4	2,3
1927	256	—	20	56	—	4,4
Keskmine — Moyenne 1930—34	299	1,4	14,6	60	0,3	2,9

Tab. 11 näeme, et jäädav osaline töövõimekaotus 1937. a. järgnes 65% juhtudel ülemiste jäsemete vigastusele, 16% juhtudel alumiste jäsemete, 8% keha, 8% pea, näo ning kaela ja 3% juhtudel üldistele vigastustele. Surmajuhtudest 48% järgnes raskematele üldistele vigastustele, 36% pea, näo ja kaela, 10% keha ja 6% ülemiste jäsemete vigastusele. 25,8% surmajuhtudest tekkis töölise kukkumise, 22,6% transportvahendite läbi, teiste põhjuste osatähtsus on väiksem.

Üksikasjad jäädava töövõimekaotuse määrade kohta selguvad tabeleist 12 ja 13. Üldiselt olgu vaid

Jäädava töövõimekaotuse ja surmaga lõppenud tööõnnetused vigastuste asupaiga järgi 1933—37. a.
Localisation des lésions ayant causé l'incapacité permanente au travail ou mort de 1933—37.

11.	¹ / ₁₀₀ jäädava töövõimekaotuse ja surmaga lõppenud tööõnnetuste arvust — ¹ / ₁₀₀ au nombre des accidents ayant causé l'incapacité permanente ou mort						⁰ / ₁₀₀ tööõnnetuste üldarvust — ⁰ / ₁₀₀ au total des accidents					
	Pea, nägu ja kael	Keha	Ülemised jäsemed	Alumised jäsemed	Üldine vigastus	Kokku	Tüpe, ristsage et cou	Trone	Membres supérieurs	Membres inférieurs	Lésions sur le corps entier	Total
1937.												
Jäädav osaline töövõimekaotus	76	83	651	164	26	1 000	2,6	2,8	22,3	5,6	0,9	34,2
" täieline	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Surm	355	97	64	—	484	1 000	0,7	0,2	0,1	—	0,9	1,0
Kokku	90	84	621	156	49	1 000	3,3	3,0	22,4	5,6	1,8	36,1
1936.												
Incapacité au travail partielle permanente	76	107	602	199	16	1 000	3,0	4,3	24,3	8,0	0,6	40,2
" complète	500	—	500	—	—	1 000	0,1	—	0,1	—	—	0,2
Mort	275	125	50	75	475	1 000	0,9	0,4	0,2	0,3	1,5	3,3
Total	92	108	561	189	50	1 000	4,0	4,7	24,6	8,3	2,1	43,7
1935.												
Jäädav osaline töövõimekaotus	60	101	615	218	6	1 000	2,3	3,9	23,6	8,3	0,2	38,3
" täieline	—	1 000	—	—	—	1 000	—	0,1	—	—	—	0,1
Surm	281	94	31	63	531	1 000	1,0	0,3	0,1	0,2	2,0	3,6
Kokku	79	103	562	204	52	1 000	3,3	4,3	23,7	8,5	2,2	42,0
1934.												
Jäädav osaline töövõimekaotus	70	90	635	199	—	1 000	3,5	4,9	32,3	10,1	—	50,8
" täieline	—	—	1 000	—	—	1 000	—	—	0,1	—	—	0,1
Surm	150	150	100	50	550	1 000	0,4	0,4	0,3	0,1	1,4	2,6
Kokku	74	98	609	192	27	1 000	3,9	5,3	32,7	10,2	1,4	53,5
1933.												
Jäädav osaline töövõimekaotus	60	83	649	208	—	1 000	3,1	4,3	33,7	10,9	—	52,0
" täieline	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Surm	154	308	—	231	307	1 000	0,5	1,0	—	0,7	1,0	3,2
Kokku	66	96	611	210	17	1 000	3,6	5,3	33,7	11,6	1,0	55,2

märgitud, et ka töövõimekaotuse määr on kõrgem tööstusharudes, kus surmaga ja jäädava töövõimekaotusega lõppevate tööõnnetuste sagedus on suurem, s. o. mäe-, metalli- ja puutööstuses. Ka tekstiilitööstuses, kuigi seal raskemate õnnetuste sagedus töötajate arvuga võrreldes ei ole eriti kõrge, esineb rohkem suurema töövõimekaotuse protsendiga vigas-

tusi. 1937. a. jäädava osalise töövõimekaotusega lõppenud õnnetusist 56,4% juhtudel töövõimekaotus ei ületanud 10%; 20,4% juhtudel töövõimekaotus oli 11—20%. Edasi langeb vigastatute arv koos töövõimekaotuse määra tõusuga, nii et üle 50%-list töövõimekaotust tuli ette ainult 4,2% juhtudel jäädava töövõimekaotusega õnnetuste üldarvust.

Jäädavalt töövõime kaotanute ositus töövõimekaotuse järgi — Répartition des victimes d'après les catégories d'invalidité.

12.	Töövõimekaotuse % — Catégories d'invalidité en %										
	1—10	11—20	21—30	31—40	41—50	51—60	61—70	71—80	81—90	91—99	100
1937. a.											
I. Murrud ja kaevandused	74	25	13	4	1	—	—	3	—	—	—
II. Mineraalide töötlemine	5	—	—	2	—	—	1	—	—	—	—
III. Metallitööstus	40	13	3	2	1	—	—	2	—	—	—
IV. Keemiatööstus	5	1	3	—	—	—	—	—	—	—	—
V. Nahatööstus	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
VI. Tekstiilitööstus	24	6	5	3	4	2	3	2	—	—	—
VII. Puitööstus	61	18	5	10	2	2	1	3	1	—	—
VIII. Paberitööstus	3	4	1	1	—	1	—	—	—	—	—
IX. Polügraafiatööstus	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—
X. Toidu-, maitseainete ja jookide tööstus	10	7	4	—	3	—	—	1	—	—	—
XI. Kõhakeet- ja pudukaupade tööstus	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—
XII. Ehitustööstus	48	27	9	10	4	1	—	—	—	—	—
XIII. Elektri ja gaasi- ja veevarustus	4	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—
XIV. Puhastustööstus	1	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—
XV. Kaubandus	18	6	5	—	—	—	—	—	—	—	—
XVI. Transport	11	3	3	2	—	—	—	—	—	—	—
XVII. Metsaülestõttamine	7	1	—	—	1	—	—	—	—	—	—
XVIII. Laevandus	13	4	4	1	2	1	—	—	—	—	—
Kokku — Total 1937	326	118	56	36	18	7	5	11	1	—	—
1936	266	111	61	30	13	6	6	5	—	—	2
1935	185	77	38	24	12	2	4	6	—	—	1
1934	217	106	32	31	9	3	1	2	—	1	3

Jäädavalt töövõime kaotanute ositus õnnetuste põhjuste järgi (%) — Répartition des victimes d'après les causes des accidents (en %).

13.	Töövõimetuse % — Catégories d'invalidité en %											Kokku Total
	1-10	11-20	21-30	31-40	41-50	51-60	61-70	71-80	81-90	91-99	100	
Masinaid — Machines	58,2	15,7	5,4	5,4	4,8	2,7	2,7	3,4	0,7	—	—	100
Transpordivahendid — Véhicules	59,3	25,9	7,4	8,7	3,7	—	—	—	—	—	—	100
Plahvatused, tulikahjud — Explosions et incendies	—	100,0	—	—	—	—	—	—	—	—	—	100
Mürgised, põletavad ja sööbivad ained — Substances toxiques, brûlantes ou corrosives	66,6	16,7	16,7	—	—	—	—	—	—	—	—	100
Elekter — Electricité	—	—	—	—	100,0	—	—	—	—	—	—	100
Tõelise kukkumine — Chute des personnes	30,7	21,2	21,2	17,3	5,8	1,0	—	1,9	—	—	—	100
Esemete üle komistamine, tüked asjade vastu — Marche sur les objets ou choc contre d'obstacles	57,0	24,4	11,6	2,9	1,7	0,6	—	1,2	—	—	—	100
Eaemete, riistade kukkumine — Chute d'objets	58,1	12,9	9,7	9,7	6,4	—	—	3,2	—	—	—	100
Sisselangemine, kokkuvarisemine — Eboulements	—	40,0	20,0	—	—	20,0	—	20,0	—	—	—	100
Tööobjekt. meh. ahinõudeta käsitamine — Manutention d'objets sans appareils mécaniques	60,0	22,5	11,3	5,6	—	—	—	—	—	—	—	100
Käsitööriistad — Outils à main	78,0	12,0	4,0	4,0	2,0	—	—	—	—	—	—	100
Loomad — Animaux	—	—	—	—	—	100,0	—	—	—	—	—	100
Mitmesugused põhjused — Causes diverses	35,7	35,7	7,2	21,4	—	—	—	—	—	—	—	100
Kokku — Total 1937	56,4	20,4	9,7	6,2	3,1	1,2	0,9	1,9	0,3	—	—	100
1936	52,6	22,0	12,1	5,9	3,0	1,2	1,2	1,0	—	—	0,4	100
1935	53,0	22,1	10,9	6,9	3,4	0,6	1,1	1,7	—	—	0,3	100
1934	53,7	26,2	7,9	7,7	2,2	0,7	0,2	0,5	—	0,2	0,7	100
1933	51,6	22,5	11,9	5,1	6,4	0,8	1,3	0,4	—	—	—	100
1932	45,8	22,5	11,4	8,5	5,2	0,7	1,1	1,1	—	—	3,7	100
1931	50,5	19,5	13,4	3,9	4,7	1,1	1,4	0,8	—	—	4,7	100
1930	47,3	20,7	14,0	5,5	4,0	1,5	1,8	0,3	—	—	4,9	100
Keskm. 1930—34	49,8	22,3	11,7	6,1	4,5	1,0	1,2	0,8	—	0,0	2,8	100
Moyen. 1925—29	47,7	21,0	10,2	6,4	4,8	1,9	1,0	1,5	0,3	0,1	5,1	100

10. Pensionäride arv ja pensionide suurus.

Nombre des pensionnaires et montant des pensions.

ja 282 perekonnaliiget (57 meest ja 225 naist).

31. XII 1937 oli „ETK-s“ ja „Ühisomas“ kokku 2 196 pensionäri (1 644 meest, 552 naist), neist 1 914 vigasaanut-töövõimeliidi (1 587 meest, 327 naist)

Uusi pensionäre-töövõimeliide tuli 1937. a. juurde 356 meest ja 62 naist, kokku 418 inimest. Arvates maha 1937. a. väljalangenud pensionärid, oli töövõimeliidide arv 1937. a. lõpul suurem kui 1936. a. 165 mehe ja 37 naise, kokku 202 isiku võrra ehk 11,8%.

Pensionäride-töövõimeliidide arv pensioni suuruse ja pensionile arvamise aja järgi.

Nombre des pensionnaires d'après le montant de la pension et d'après la date de pensionnement.

14.	Pensionile arvamise aasta — Année de pensionnement														Kokku Total
Aasta-pensionimäär (kr) Montant annuel de pension (kr)	1937	1936	1935	1934	1933	1932	1931	1930	1929	1928	1927	1926	1925	1924	
Mehed — Hommes.															
— 25	74	73	33	18	5	6	1	4	5	6	3	2	4	1	51
26—50	88	81	34	21	12	8	8	6	8	5	5	1	5	—	4
51—75	45	42	23	18	10	6	6	4	3	7	3	4	2	—	3
76—100	44	39	17	11	5	6	3	4	6	2	2	5	3	2	4
101—150	40	41	27	14	19	8	9	9	4	9	7	3	8	8	21
151—200	30	18	12	13	9	8	7	7	7	4	9	8	2	1	18
201—250	15	18	7	8	3	8	4	1	9	5	2	8	2	5	11
251—300	8	10	1	4	4	—	4	4	3	5	4	4	1	1	54
301—350	5	3	4	4	2	—	3	3	2	5	5	3	1	2	1
351—400	2	6	8	—	3	1	3	2	3	1	1	1	2	2	37
401—450	4	4	1	—	1	1	2	3	1	3	—	—	—	—	23
451—500	1	1	1	—	—	—	—	1	—	—	—	—	1	1	7
501—	—	1	2	—	—	3	1	2	4	7	2	4	1	4	38
Kokku — Total	356	337	170	113	73	55	51	50	55	59	45	50	27	29	117
Naised — Femmes.															
— 25	18	24	8	4	2	3	5	1	2	3	2	2	1	—	8
26—50	14	26	12	5	2	2	2	1	3	4	5	2	1	—	4
51—75	7	12	4	1	1	2	2	1	2	2	2	—	—	—	34
76—100	4	3	3	2	3	—	1	2	3	2	1	2	—	—	4
101—150	9	2	—	3	3	4	3	2	4	2	4	—	1	1	5
151—200	6	—	—	1	1	3	1	—	2	5	—	—	—	2	28
201—250	2	—	2	1	—	2	1	—	4	—	—	—	—	1	15
251—300	1	1	—	1	—	—	—	1	—	2	—	—	—	—	6
301—350	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1
351—400	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1
401—450	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1
451—500	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
501—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Kokku — Total	63	68	29	18	12	16	14	11	21	18	14	6	5	5	28

Pensionäride-töövõimekaotuse arv nende töövõimekaotuse % ja aasta-pensiooni suuruse järgi 31. XII.
 Nombre des pensionnaires d'après le degré d'invalidité et montant annuel de pension au 31. XII.

15.	Aasta-pensiooni suurus (kr) — Montant annuel de pension (kr)												%					
	—25	25—50	51—75	76—100	101—150	151—200	201—250	251—300	301—350	351—400	401—450	451—500	501—	Kokku Total	1937	1936	1935	1934
	Töövõimekaotuse % Degré d'invalidité en %																	
	Mehed — Hommes																	
1937:																		
1—10	252	274	88	24	6	2	1	—	1	—	—	—	—	648	40,8	38,5	38,6	37,4
11—20	12	12	84	98	66	17	6	—	—	—	—	—	—	295	18,6	19,8	18,6	19,1
21—30	15	2	9	29	92	37	15	6	3	—	1	—	1	204	12,9	14,4	14,5	14,3
31—40	8	—	1	2	01	65	48	10	7	4	1	—	—	218	13,7	12,6	13,4	14,3
41—50	1	—	—	—	2	23	13	10	9	7	7	—	—	74	4,7	5,7	5,9	5,1
51—60	—	—	—	—	1	5	8	9	5	6	5	—	—	45	2,8	2,7	2,5	2,6
61—70	—	—	—	—	—	1	—	5	5	10	3	—	—	37	2,3	2,2	2,0	2,2
71—80	—	—	—	—	—	—	—	5	11	9	3	—	—	47	3,0	3,3	3,1	3,3
81—90	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—	—	—	2	0,1	0,1	0,1	0,2
91—100	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	3	—	—	17	1,1	1,2	1,3	1,5
Kokku — Total 1937	286	289	176	153	228	153	106	54	43	37	23	7	33	1587	100	—	—	—
1936	284	224	178	120	204	138	94	45	43	33	16	8	35	1422	—	100	—	—
1935	227	210	174	93	193	127	85	39	45	25	13	9	30	1330	—	—	100	—
1934	260	192	142	101	150	116	83	42	31	25	15	6	31	1202	—	—	—	100
	Naised — Femmes.																	
1937:																		
1—10	81	61	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	145	44,3	40,0	36,9	34,5
11—20	1	20	24	9	3	—	—	—	—	—	—	—	—	57	17,4	18,0	21,4	22,9
21—30	1	2	7	17	13	1	—	—	—	—	—	—	—	41	12,5	14,5	13,4	15,1
31—40	—	—	—	0	19	2	—	—	—	—	—	—	—	27	8,3	10,7	9,8	9,3
41—50	—	—	—	—	6	12	1	—	—	—	1	—	—	20	6,1	5,5	5,8	6,6
51—60	—	—	—	—	2	6	2	—	—	—	—	—	—	10	3,1	2,8	2,9	2,7
61—70	—	—	—	—	—	5	3	—	1	—	—	—	—	9	2,8	3,1	4,3	3,5
71—80	—	—	—	—	—	1	9	—	0	—	—	—	—	16	4,9	4,8	4,7	4,8
81—90	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	1	0,3	0,3	0,4	—
91—100	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	1	0,3	0,3	0,4	1,1
Kokku — Total 1937	83	83	34	32	43	28	15	6	1	1	1	—	—	327	100	—	—	—
1936	73	67	35	25	45	24	14	5	1	1	—	—	—	290	—	100	—	—
1935	69	59	32	24	41	26	17	10	3	1	—	—	—	276	—	—	100	—
1934	61	52	26	31	34	27	10	7	2	2	—	—	—	258	—	—	—	100
Üldse — Gr. total 1937	369	371	210	185	271	181	121	60	44	38	24	7	33	1914	—	—	—	—
1936	357	291	213	145	249	162	108	50	44	34	16	8	35	1712	—	—	—	—
1935	356	268	206	117	234	153	102	49	48	26	13	9	30	1600	—	—	—	—
1934	321	244	168	132	193	143	99	49	33	27	15	5	31	1490	—	—	—	—

Pensiooni suurus sõltub töövõimekaotuse määrast ning vigastatu teenistusest enne tööõnnetust. Kindlustusühisuste andmeil oli keskmine aasta-pensiooni-määr (mediaan) (kr):

	meestel	naistel
1937	82,1	49,2
1936	80,2	53,6
1935	74,1	62,5
1934	76,7	65,4

Nagu näeme, on keskmine aastapension meestel tõusnud 1,9 kr võrra ehk 2,4%, naistel aga langenud 4,4 kr ehk 8,2%. Keskmise pensionimääratõus meestel sõltub nende teenistuse nimesväärtuse tõusust; naiste keskmise pensionimääratõus kestab juba alates 1935. a., arvatavasti seletub see nende keskmise jäädava töövõimekaotuse protsendi langusega.

Pensionär-perekonnaliikmed ositusid 31. XII 1937:

	Mehi		Naisi	
	Arv	%	Arv	%
Lesed	—	—	134	59,6
Orvud	48	—	53	23,5
Vanemad	9	—	34	15,1
Muud	—	—	4	1,8
Kokku	57	100	225	100

Pensionär-perekonnaliikmete keskmine aastapension (mediaan) oli 1937. a. meestel 104,7 kr ja naistel 177,8 kr.

11. Tööõnnetuste vastu kindlustusühisuste tulud ja kulud.

Revettes et dépenses des sociétés d'assurance contre les accidents du travail.

Tööõnnetuste vastu kindlustusühisuste majanduslikud tulemused 1937. a. olid soodsad. Tulude-kulude läbikääk saavutas varemolematu ulatuse (üle 1,5 milj. kr), ületades 1936. a. läbikäigu 27,2%; ülejääk (29,4 tuh. kr) moo-

Tööõnnetuste vastu kindlustusmaksud (1 000 kr). Primes d'assurance contre les accidents du travail (1 000 kr).

16.	„ETK“	„Ühisoma“	Kokku Total
1937	1 030,3	107,5	1 203,8
1936	778,1	137,8	915,9
1935	605,4	87,5	692,9
1934	482,8	73,0	556,7
1933	389,8	67,7	457,5
1932	385,3	56,9	442,2
1931	512,6	47,4	560,0
1930	666,8	46,1	612,9
1929	564,7	47,2	611,9
1928	544,7	42,1	586,8
1927	450,2	42,7	492,9
		1 000 kindlustatu kohta. <i>Par 1 000 assurés.</i>	
1937	14,5	12,6	14,2
1936	13,1	11,9	12,9
1935	11,9	7,8	11,1
1934	10,0	6,9	10,3
1933	10,2	7,9	9,8
1932	9,4	12,1	9,4
1931	11,5	9,5	11,8
1930	12,4	10,2	12,2
1929	12,4	10,7	12,2
1928	12,7	10,0	12,4
1927	10,8	10,3	10,8

dustas 1,9% kindlustusühisuste kogutuludest, olles suurem 1936. a. ülejäägist ligi 3 korda.

Tulude kogusumma kumbagis kindlustusühisuses kujunes 1937. a. ca 25% suuremaks eelarves kalkuleeritud. Kindlustusmaksudest laekus ümarguselt 1,2 milj. kr, mis moodustas kindlustusühisuste kogutuludest 78,2%. Võrreldes 1936. a. on kindlustusmaksude summa suurenenud ca 3 tuh. kr ehk 30%. Nagu nähtub tab. 16, tõusid kindlustusmaksud suhteliselt kindlustatute arvule ca 10%, saavutades seni olematu kõrguse (14,2 kr ühe kindlustatu kohta aastas).

See tõus sõltub eeskätt tööliste teenistuse suurendamisest, teiseks aga ka kindlustusmaksude tariifi tõstmisest. Vaatamata sellele, et „ETK“ paljudele käitistele 1937. a. kindlustusmaksu tariife alandas, tõusis sääl keskmine kindlustusmaksumäär ikkagi 20,3⁰/₁₀₀-lt kindlustatud isikute töötasust 21,5⁰/₁₀₀-le ehk ligi 6%, seda põhjusel, et töömahu laienemine ja töötasunormide tõus toimus eeskätt tööstusharudes, kus kardetavustariif on keskmisest märka kõrgem. „Ühisomas“ keskmine kindlustusmaksumäär 1937. a. oli veelgi kõrgem kui „ETK-s“ (24,6⁰/₁₀₀).

Tööõnnetuste vastu kindlustusühisuste kulud ja tulud (1 000 kr).
Dépenses et recettes des sociétés d'assurance contre les accidents du travail (1 000 kr).

17.	Kulud — Dépenses											Tulud — Recettes						
	Ravimiskulud — Dépenses de l'assistance médicale	Haigusrahad	Indemnitè de maladie	Pensionid	Ühekordsed kahjustatud alalise pensioni asemel	Dédommagement (ou lieu de pensions-permanentes)	Kantud lõpetamata tööõnnetuste tagavara arvele	Matuskulud — Dépenses pour les enterrements	Valitsemiskulud	Ülekantud pensionitappide arvele	Kulud tööõnnetuste ärahoidmiseks	Muud	Ülejääk — Réteg	Kokku — Total	Kindlustusmaksud	% hoigusnude ja väärt-paberite peak — % sur les dépôts, devises et actions	Viivitusrahad	Muud
1937	48,1	497,3	260,5	75,9	105,0	2,0	70,3	371,9	11,3	67,5	29,4	1539,2	1203,8	213,7	13,9	107,8	1539,2	
1936	34,9	310,6	235,4	00,0	72,0	2,2	63,6	318,0	11,1	92,0	10,9	1209,8	915,9	202,7	0,7	81,5	1209,8	
1935	30,9	234,1	219,6	55,1	60,0	1,3	54,5	277,0	10,7	32,4	12,5	988,1	692,9	202,0	0,0	82,7	988,1	
1934	21,9	211,5	200,5	76,8	48,0	1,0	49,5	160,3	8,7	23,9	8,4	819,5	556,7	196,6	5,4	60,8	819,5	
1933	14,6	142,1	193,5	81,8	35,0	0,9	47,6	85,7	7,2	35,8	133,8	733,0	457,5	221,8	6,0	47,7	733,0	
1932	19,6	192,7	190,0	110,0	38,0	0,1	58,7	60,6	—	30,5	5,6	705,8	442,3	200,1	6,4	57,0	705,8	
1931	20,0	242,3	184,5	30,4	50,0	0,1	60,2	173,4	—	20,0	11,5	801,4	560,0	176,8	9,6	55,0	801,4	
1930	23,3	260,9	163,5	41,5	55,0	0,2	31,1	205,4	—	24,5	10,7	846,1	612,9	155,1	13,1	65,0	846,1	
1929	22,2	225,6	140,1	30,0	65,0	0,2	57,7	252,4	—	30,6	11,7	833,5	611,9	131,0	10,4	74,2	833,5	
1928	23,8	192,8	112,9	8,4	65,0	—	53,8	230,1	—	22,3	13,9	773,0	586,9	107,2	13,8	65,1	773,0	
1927	22,4	180,0	83,4	61,7	65,0	0,1	48,0	203,8	—	6,9	26,1	692,4	492,9	81,5	23,0	95,0	692,4	
1926	21,6	168,9	66,6	70,3	95,0	0,1	48,4	208,2	—	23,9	30,1	738,1	518,8	57,7	21,6	140,0	738,1	
Keskmine																		
Moyenne																		
1930—34	19,8	209,9	136,4	69,9	45,2	0,4	55,5	128,9	3,2	26,9	35,0	781,1	525,7	190,1	8,2	67,1	781,1	

Kapitalide suurenemise tõttu laekus hoiuste ja väärt-paberite intressidena 1937. a. 213,7 tuh. kr, mis on suurem eelmisest aastast 11 tuh. kr ehk ca 5%. Ka tulud viivitusrahadest ning muud tulud (kinnisvaraüür ja mitmesugused eelmisest aastast varutud summad) osutusid suuremaks kui 1936. a.

Kindlustusühisuste kogukuludest (incl. ülekanded pensionikapitali arvele) ca 500 tuh. kr ehk 32,3% läks abirahadeks tööõnnetustel vigastatuile (1936. a. 25,7%). 1937. a. makstud abiraha ühe kindlustatu kohta oli keskmiselt:

„ETK-s“ . . . . 5,61 kr
„Ühisomas“ . . . 3,67 „

Ühe aastas töövõime kaotanud (ka ajutiselt) isiku kohta aga:

„ETK-s“ . . . . 31,32 kr
„Ühisomas“ . . . 36,56 „

260 tuh. kr ehk 16,9% kuludest kulutati pensioniväljamaksudeks (1936. a. 19,5%); nagu näeme, on — hoolimata pensionäride arvu suurendamisest — tegelikult väljamakstud pensionide osatähtsus kindlustusühisuste kulutulvas 13,3% langenud. Ühekordseteks

kahjustatud maksti 1937. a. 75,9 tuh. kr ja haigekassadele mittealluvate vigastatute ravimiseks 48,1 tuh. kr. Pensionikapitali arvele kanti 371,9 tuh. kr, lõpetamata tööõnnetuste tagavara arvele aga 105 tuh. kr. Kindlustusühisuste valitsemine maksus 1937. a. 70,3 tuh. kr eelmise aasta 63,6 tuh. kr vastu; valitsemiskulude tõus on seega suurem kui 10%.

Võitlus tööõnnetustega on tööõnnetustel vigastatute ja nende perekondade abistamise kõrval kindlustusühisuste tähtsamad ülesanded. Ometi on viimaste poolt tööõnnetuste vältimiseks tehtud kulutised väga väikesed. „ETK“ kulutas seks otstarbeks 1937. a. ainult 11,3 tuh. kr, mis protsendiliselt „ETK“ kogukuludest moodustab väiksema osise kui 1936. a. (0,84%:1,06%), „Ühisoma“ ei ole seks otstarbeks üldse kulutusi teinud. Peab veel kord rõhutama, et tööõnnetuste ärahoid — eriti ohtlikumates tööstusharudes — on probleem, millele kindlustusühisused peaksid omistama kõige tõsisemat tähelepanu. Tööõnnetuste vältimisega saavutatav kokkuhoid kindlustuskuludes peaks veenma kindlustusühisusi selleks otstarbeks tehtud kulutiste otstarbekuses, kõnelemata tööjõu säilitamise rahvamajanduslikust tähtsusest.

12. Tööõnnetuste vastu kindlustusühisuste varaline seis.
Bilan des sociétés de l'assurance des ouvriers contre les accidents du travail.

Tööõnnetuste vastu kindlustusühisuste varaline seis ületas 1937. a. lõpul juba 4 milj. kr. Võrreldes 1936. a. on nende varandused suurenenud ca 0,6 milj. kr ehk 17%.

2,8 milj. kr ehk 69,6% kindlustusühisuste varast oli 1937. a. lõpul paigutatud väärtpabereisse; sellest

2 051,5 tuh. kr ehk 72,6% 6%-Eesti Hüpoteeqipanga pantlehtedesse, 751,1 tuh. kr ehk 26,6% 7%-Eesti Vabariigi välislaenu-pabereisse. „Ühisomal“ peale selle on väiksema summa (22,2 tuh. kr) eest veel Eesti Panga aktsiaid ja 5%-Eesti Maakrediitseltsi pantlehti. Finantspoliitilisi kaalutlusil „ETK“ 1937. a. realiseeris osa 7%-välislaenu-pabereid, suurendades selle arvel Eesti Hüpoteeqipanga pantlehtede portfelli.

Tööõnnetuste vastu kindlustusühisuste ärisels 31. XII (1 000 kr).
Bilan des sociétés de l'assurance contre les accidents du travail au 31. XII (1 000 kr).

	Aktiva — Actif							Kokku Total
	Kassa Caisse	Hoiused ja deposiidid Comptes courants et dépôts	Väärt-paberid Effets	Deebitorid Débiteurs	Kinnisvara Immeubles	Vallasvara Mobilier	Mund Aultres	
1937	4,4	166,6	2 824,8	457,7	491,0	19,8	95,9	4 060,2
1936	3,5	127,9	2 508,6	334,5	384,3	23,1	86,9	3 468,8
1935	2,3	141,2	2 266,9	215,5	253,4	33,8	67,2	2 980,3
1934	2,4	168,2	2 246,6	173,3	—	8,4	100,4	2 694,3
1933	3,5	142,2	2 258,3	139,7	—	8,3	91,4	2 643,4
1932	1,7	180,2	2 073,8	127,2	—	8,3	92,7	2 489,7
1931	1,7	438,3	1 722,5	183,7	—	6,8	108,2	2 461,2
1930	1,4	490,8	1 437,6	224,5	—	6,8	103,9	2 265,0
1929	1,6	578,0	1 119,9	224,5	—	6,4	111,0	2 042,3
1928	1,3	459,6	945,7	245,8	—	6,2	93,5	1 752,1
1927	1,0	247,2	817,3	305,0	—	5,0	59,2	1 434,7
1926	0,6	301,3	552,1	314,2	—	4,1	53,0	1 231,2
Keskm. — Moyen. 1930—34	2,1	282,9	1 947,8	169,7	—	7,7	99,3	2 509,5

Järg — Suite.

	Passiva — Passif							Kokku Total
	Pensio-nikapital Capital des pensions	Tagavara-kapital Réserves	Amortisatsioonikapital Capital d'amortissement		Kreeditorid Crédeiteurs	Mund passivid Passifs divers	Ülejääk Excédent	
			Kinnisvara Immeubles	Vallasvara Mobilier				
1937	3 260,3	277,7	190,5	12,4	185,7	104,2	29,4	4 060,2
1936	2 888,4	249,7	80,5	9,2	143,2	78,8	10,0	3 468,8
1935	2 570,4	232,7	—	7,6	95,0	62,1	12,5	2 980,3
1934	2 209,3	240,9	—	6,8	32,7	56,2	8,4	2 694,3
1933	2 129,9	246,2	—	5,9	77,9	44,7	138,8	2 643,4
1932	2 094,2	247,4	—	5,1	52,8	78,0	5,6	2 489,7
1931	2 033,6	241,5	—	4,3	71,3	90,0	11,5	2 461,2
1930	1 860,2	226,4	—	3,6	45,3	118,8	10,7	2 265,0
1929	1 654,9	207,0	—	2,8	37,5	128,4	11,7	2 042,3
1928	1 402,4	190,0	—	0,3	27,7	117,0	13,8	1 752,1
1927	1 122,2	156,4	—	0,1	31,5	98,4	26,1	1 434,7
1926	918,4	130,5	—	0,0	23,3	128,0	30,1	1 231,2
Keskm. — Moyen. 1930—34	2 083,5	240,5	—	5,1	66,0	70,4	35,0	2 509,5

Oma kinnisvara tulukuse tõstmiseks kulutas „ETK“ 1937. a. 106,7 tuh. kr, nii et kinnisvara bilansiväärtus 31. XII 1937 tõusis 491,0 tuh. kr (13,6% bilansi summast). Uue suure hoone ehitamiseks, mida „ETK“ juba mõnda aastat kavatses, pole seniini veel asutud. Hoiuseid ja deposiite oli kindlustusühisustel 1937. a. lõpul 166,6 tuh. kr; deebitorid — peamiselt saada-olevad kindlustusmaksud — moodustasid 457,7 tuh. kr ehk 11,3% bilansisummast. Kassas oli raha 31. XII 1937 4,4 tuh. kr ehk veidi rohkem kui 0,1% bilansist. Bilansi

passiva-arvetest ümarguselt 3,3 milj. kr ehk 80% moodustas 1937. a. lõpul pensioonikapital, mis enamikus paigutatud väärtpabereisse. Tagavarakapital (277,7 tuh. kr) moodustas bilansi üldsummast vaid 6,8%. Arvates bilansisummast maha kohustused väljaspoole (185,7 tuh. kr) jääb kindlustusühisustel 1937. a. lõpul kohustusvabu varasid ümarguselt 3,9 milj. kr ehk keskmiselt 41,3 kr ühe kindlustatu kohta (1936. a. 43,6 kr).

Tööõnnetuste kohta varem Keskbüroo väljaandis ilmunud artiklid:

- Tööõnnetuste vastu kindlustus, R. Sõrmus, Eesti Statistika nr. 188(7)—189(8) 1937. a., lk. 337—353.
 Tööõnnetused 1932—33. a., R. Sõrmus, Eesti Statistika, 1934. a., lk. 372—379.
 Tööõnnetused 1928—31. a., R. Sõrmus, Eesti Statistika, 1933. a., lk. 72—85.
 Erivaljaanne: Rahvastik ja terwishoid Eestis, Eesti Demograafia, vihik IV, lk. 172—179, 1930. a.
 Tööõnnetused 1927. a., H. Reiman, Eesti Statistika, 1929. a., nr. 94(9), lk. 509—512.
 Tööõnnetused 1926. a., H. Reiman, Eesti Statistika, 1928. a., nr. 81(8), lk. 485—488.
 Erivaljaanne: Terwishoid Eestis, seeria Eesti Demograafia, lk. 51—59.

RAUDTEELASTE TÖÖNNETUSED 1937/38.

ACCIDENTS du TRAVAIL des EMPLOYÉS des CHEMINS de FER en 1937/38.

Sisu: 1. Raudteelaste arv ja töönnnetuste sagedus, lk. 391. 2. Töönnnetuste aeg, lk. 392. 3. Töönnnetuste põhjused, lk. 392. 4. Vi-gastuste iseloom ja asupaik, lk. 393. 5. Töönnnetuste tagajärjed, lk. 394.

I. Raudteelaste arv ja töönnnetuste sagedus.

Nombre des employés des chemins de fer et fréquence des accidents du travail.

Raudteelaste töönnnetuste sageduse iseloomustamisel peame täpsamate võrdlusaluste puudumisel piirduma õnnnetuste ja kindlustatute arvu suh-tega.

töödel ning varustustoimkonna ladudes. Teistest rühmadest on eraldatud veel õnnnetused kantselai- ja kontoritöödel. Peamine töönnnetuste hädaoht varitseb muidugi töölisi ning rongide liikluse alal teotsevaid ametnikke ja vabateenijaid, kantselai- ja kontoritöö osutub töönnnetuste mõttes peagu ohutuks.

Raudteelaste arv viimaseil aastail on olnud võrdlemisi stabiilne, eriti raudteeteenijate, s. o. amet-nike ja vabateenijate osas; suuremaid muutusi esineb ainult raudteetöölise arvus. Nii oli raudteelasi:

	1937/38	1936/37	1935/36
Ametnikke 31. III	1 320	1 312	1 312
Vabateenijaid 31. III	3 724	3 693	3 693
Töölisi 31. XII	3 460	2 870	2 509
Kokku	8 504	7 884	7 514

Olgu märgitud, et kuigi töölise arv käib 31. XII kohta, võib seda lugeda iseloomustavaks kogu aastale, kuna töölise arv suvel ja talvel on enam-vähem võrdne, ainult vahega, et suvel on rohkem inimesi ehitustöödel, talvel aga tehastes, töökodades ja depoodes.

Nagu näeme, ületab raudteelaste arv 1937/38. a. 8,5 tuh., sellest on ca 5 tuh. ehk 60% ametnikke ja vabateenijaid ning 3,5 tuh. ehk 40% töölisi. Võrreldes eelmise aastaga on kindlustatute arv suurenenud 620 isiku võrra ehk 7,9%, seda jällegi peamiselt töö-liste arvel. Sellest juurdekasvust ca 400 töölise leidis tööd Ehitusameti alal, kusjuures töövõimalusi laiendas erakordselt lumerohke talv. Raudteeliikluse üldise elavnemise tõttu tõusis 1937/38. a. ka rongimees-kondade ning jaamateenijate arv, suurema kuluvuse tõttu ka töölise arv Peatehastes ja veojaoskondades.

Vigastatute tööiseloomu tõttu vaadeldakse raud-teelaste töönnnetusi eraldi 4 rühmas. Esimene rühm haarab töönnnetusi tehasetöös — eeskätt Peatehastes, edasi Valga ja Mõisaküla tehastes, veojaoskondade töökodades ja depoodes. Oma iseloomult sarnaneb see rühm era-metallitööstusega. Õnnnetused rongide liikluse alalt moodustavad teise rühma; siia kuuluvad: Eksploatatsiooniameti alalt tehnilise liiklemise ja kaubanduse toimkonnad ühes rongi- ja jaamateenis-tusega, Veoameti alalt vedurimeeskonnad ja vaguni-kütjad, Ehitusameti alalt ülesõidukohtade valvurid, lõpuks ka õnnnetused pumbamajades ning kütteinete ladudes. Kolmandasse rühma kuuluvad õnnnetused ehitustöödel, ka telegraafi-telefoni- ja elektriliini

Raudteelaste töönnnetuste arv ja sagedus 1928/29—1937/38. a. Nombre et fréquence des accidents du travail des employés des chemins de fer de 1928/29—1937/38.

1.	Tehasetöö Ateliers de réparation		Rongide liiklus Circulation		Ehitustöö Bâtimens		Kontoritöö Travail de bureau		Kokku Total		Üldine töö- õnnnetuste sagedus (arv 1000 raud- teelase kohta) Fréquence des accidents (par 1000 empl.)
1937/38	247	182	226	—	2	657	77				
1936/37	288	130	248	—	—	672	85				
1935/36	281	149	220	—	9	668	89				
1934/35	339	149	172	—	1	661	93				
1933/34	293	164	204	—	3	664	92				
1932/33	287	109	270	—	1	647	86				
1931/32	262	116	234	—	—	662	84				
1930/31	246	137	235	—	—	618	77				
1929/30	815	180	273	—	4	752	94				
1928/29	354	210	283	—	2	849	—				
Keskmine — Moyen. 1930/31—1934/35	281	135	233	—	1	650	87				

Raudteelaste töönnnetuste arv on üldiselt üsna püsiv, kõikudes juba kümmekond aastat 650 juhu ümber aastas. 1937/38. a. registreeriti 657 töönnnetust, mis on madalam eelmise aasta tasemest 15 juhu võrra ehk 2,2%. Vaadeldes töönnnetuste protsendilist ositumist raudteelaste erinevate tööalade järgi näeme, et võrreldes 1936/37. a. on rongide liikluse alal toimuvate õnnnetuste osatähtsus suuresti tõusnud, tehase-töös aga langenud; ehitustööl toimunud õnnnetused moodustavad järjekindlalt umbes 1/3 töönnnetuste üldarvust.

Arvatult 1 000 raudteelase kohta oli 1937/38. a. 77 töönnnetust 1936/37. a. 85 vastu; sageduse langus seega ca 10%.

Raudteelaste üldiselt madal töönnnetuste sagedus, võrreldes era-tööstustöölisega, sõltub asjaolust, et sageduse arvutamisel on võetud arvesse ka ametnikud, kelle hulgas töönnnetusi on aga märksa harvemini

kui tööliste hulgas. Töö erinevale iseloomule vastavate täpsamate sageduskoefitsientide tuletamist olemasolev andmestik aga ei võimalda.

2. Tööõnnetuste aeg. Raudteelaste tööõnnetuste sagedusindeks üksikul kuul osutus 1937/38. a. järgmiseks:

	Aasta keskmine = 100
Jaanuvar	80
Veebruar	87
Märts	116
Aprill	76
Mai	87
Juuni	100
Juuli	111
August	107
September	93
Oktoober	127
November	116
Detsember	93

Ühe aasta andmeist midugi ei piisa üldiste järelduste tegemiseks, märgime vaid, et siit ei peegeldu suvekuude suhteliselt kõrgem õnnetusohhtlikkus, mis tööstustöölise kohta kindlasti tõestatud. Näeme, et kõige arvukamalt on tööõnnetusi raudteel olnud oktoobris, järgnevad võrdse sagedusega november ja märts; alles nende järel tulevad suvekuud — juuli, august ja juuni. Rongide liikluse alal, kus tööle-rakendus on läbi aasta enam-vähem ühtlane, toimub tööõnnetusi talvel üldiselt rohkem kui suvel; eeskätt sõltub see midugi halvemaist ilmastikutingimustist (külm, pimedus, jäätanud pinnas jne.). Ehitustöödel,

mis rohkem hooajalist laadi, on õnnetuste arv suvel märksa suurem kui talvel.

Lähemalt käsitlemata tööõnnetuste ositust nädalapäevade järgi, mis ilmselt väheütleb, märgime ainult, et 1937/38. a. esines neid arvukaimalt teisipäeviti, seejärel kesknädalati ja reedeti. Nädala lõpupoole suureneva väsimuse tõestamist segab siin peale muu asjaolu, et rongide liikluse alal teotsevate isikute puhkeae on korraldatud erisugustel alustel.

Tehasetöös oli tööõnnetuste sagedus 1937/38. a. suurim kella 12—14 vahel, s. o. enne töö lõppu (Peatehastes näit. töötatakse kella 7.00—14.55 ilma lõunavaheajata); ohtlikkuselt järgnesid hommikupoolsed tunnid 8—10. Ehitustöödel olid ohtlikumaks ajaks tunnid 10—12, seejärel 14—16. Rongide liikluse alal toimub õnnetusi ööpäeva kõikides faasides: ka siin langeb suurim sagedus kella 10—12 vahele, seejärel kella 16—22.

3. Tööõnnetuste põhjused.

Causes des accidents du travail.

Erineva töölaadi tõttu on üksikute tööõnnetuste põhjuste osatähtsus raudteel — eriti rongide liikluse alal — lahku-minev olukorras eratööstuses. Üldiselt esineb siin esemete üle komistamisi ja tõukeid suhteliselt mitu korda harvemini, tööobjektide mehaaniliste abinõudeta käsitlemisest, käsitööriistadest ja transportvahendeist tingitud õnnetusi aga märksa sagedamini kui tööstus-töölistel.

Üksikasjad selguvad tab. 2-st, märgime järgnevalt ainult mõningaid silmatorkavamaid asjaolusid:

Tööõnnetuste põhjused — Causes des accidents du travail.

	Masinaid — Machines	Transportvahendid — Véhicules	Pihavused ja tulikaljud — Explosions et incendies	Mürgised, põletavad ja söõbitavad ained — Substances toxiques, brûlantes ou corrosives	Elekter — Électricité	Töölise kukkumine — Chute des personnes	Komistamine ja tõuked esemete vastu, vääratus — Marche sur les objets ou choc contre d'obstacles	Esemete ja riistade kukkumine — Chute d'objets	Sisselangumine, kokkuvõtmise mine — Emboulement	Tööobjektide mehaaniliste abinõudeta käsitlemine — Manipulation d'objets sans appareils mécaniques	Käätööriistad — Outils à main	Loomad — Animaux	Müüd — Causes diverses	Kokku — Total
1937/38	7,9	11,4	—	2,8	0,5	8,2	14,6	2,6	0,6	27,4	16,1	0,3	7,6	100
Sellest:														
Tehasetöö	17,8	2,8	—	3,7	0,8	6,1	14,2	2,0	0,4	27,5	10,0	—	5,7	100
Rongide liiklus	1,1	33,5	—	2,2	—	3,3	10,3	2,2	0,5	14,8	1,7	0,5	15,9	100
Ehitustöö	2,7	3,1	—	2,2	0,4	9,7	11,5	3,8	0,9	37,0	24,3	0,4	3,1	100
Kontoritöö	—	—	—	—	—	100,0	—	—	—	—	—	—	—	100
1936/37	6,1	14,2	0,1	0,4	0,2	4,6	8,8	4,2	0,9	32,2	14,7	—	13,6	100
1935/36	7,3	13,7	—	1,5	0,3	3,0	5,4	4,1	0,9	28,0	17,3	—	13,5	100
Keskmine — Moyenne 1930/31—1934/35	8,8	8,5	0,2	3,0	0,3	14,4	6,7	4,0	1,1	28,3	16,7	—	8,0	100
Dont:														
Ateliers de réparation	18,2	1,5	0,1	5,1	0,4	8,6	7,9	4,9	0,5	29,0	18,7	—	5,1	100
Circulation	1,1	27,9	0,3	1,6	0,2	20,3	3,0	4,0	0,9	16,9	3,4	0,2	15,2	100
Bâtiments	1,9	5,5	0,2	1,5	0,2	17,8	4,6	2,9	1,9	34,2	22,0	—	7,3	100
Travail de bureau	20,0	—	—	—	—	60,0	—	—	—	—	20,0	—	—	100
Keskmine — Moyenne 1927/28—1929/30	8,6	12,3	0,3	3,1	0,1	8,8	7,6	4,0	0,6	30,0	16,8	0,2	6,7	100

Masinaoht varitseb raudteelasi peamiselt tehasetöös; selle osatähtsus 1937/38. a. (17,8%) on küll

kõrgem eelmisest aastast, madalam aga 1930/31—1934/35. a. keskmisest. Enamik õnnetusi juhtub

siin auruhaamil, kreissael, ka smürgelkäial ning puur- ja treimasinal, kus sageli puru ja raualaaste kargab silma.

Transportvahendid põhjustavad üldiselt ca 10% tööõnnetusi raudteel, rongide liikluse alal isegi keskmiselt 30%; osatähtsus näib kalduvat tõusule. Kõige arvukamalt esineb siin vagunihaakijate muljutusi puhvrite vahel, samuti allajäämisi ja tõukeid manöövritöödel, libisemisi ja komistamisi liikuval rongile peale- ja mahaastumisel jne. Võrdlemisi sageli juhtub konduktoritel ka sõrmede vaguniukse vahele jäämisi.

Mürgiste ja põletavate ainete osatähtsus, mis umbes võrdne eratööstusega, kaldub — vähemalt tehasetöös — langusele.

Tööobjektide mehaaniliste abinõudeta käsitlemine põhjustab kõige rohkem tööõnnetusi raudteelastega (1937/38. a. 27,4%), eriti sageli juhtub neid ehitus-

töödel — rööbaste, liiprite, prusside jne. kandmisel ja tõstmisel.

Käsitööstustest põhjustatud õnnetuste sagedus tehasetöös (1937/38. a. 19,0%) on läbistikkui poole kõrgem kui era-metallitööstuses; siin esineb sagedamalt õnnetusi neetide vasardamisel, neepideade meiliga maharaiumisel, peitli, noa jne. käsitlemisel. Ka ehitustöödel ligi ¼ õnnetusist on tingitud käsitööstustest.

4. Vigastuste iseloom ja asupaik.

Nature et localisation des lésions.

Tab. 3 annab ülevaate tööõnnetustel kannatanud raudteelaste vigastuste iseloomust.

Nagu näeme, on sagedamaks vigastusiks põrutused, põrutushaavad, nahamarrastused, pigistused ja muljutused, haarates 1937/38. a. 61,0% õnnetuste üldarvust, mis lähedane nende esinemissagedusele tööstustööliste hulgas. Suhteliselt kõige enam oli seda liiki vigastusi ehitustöödel (67,3%), seejärel rongide liikluse alal (60,4%) ja tehasetöös (57,9%).

Vigastuste iseloom — *Nature des lésions.*

3.		Põrutused, põrutushaavad, nahamarrastused, pigistused ja muljutused <i>Contactons, piétes, écorchures</i>	Põletushaavad — <i>Éclatres</i>	Šokk ja šokkilaolised vapustused <i>Chocs, commotions</i>	Lõike- ja rebendihäaavad <i>Coupures, lacérations</i>	Pistehaavad — <i>Piqüres</i>	Liigeskaotused <i>Perte d'un membre</i>	Nihetused — <i>Luxations</i>	Luumurrud — <i>Fractures</i>	Väänamised ja venitused <i>Foutures et entorses</i>	Lambumised — <i>Asphyxie</i>	Uppumised — <i>Submersions</i>	Ägedad mürgistused <i>Intoxications aiguës</i>	Silmavigastused <i>Lésions de l'oeil</i>			Müüd — <i>Autres</i>	Kokku — <i>Total</i>
														Võrkehadedest — <i>Par corps étrangers</i>	Verevalumid silma <i>Hémorragie interne</i>	Eristlemata — <i>Non spécifiée</i>		
	1937/38	61,6	2,4	—	10,5	4,6	1,1	—	5,8	7,9	—	—	—	5,2	0,3	0,3	0,3	100
Sellest:																		
	Tehasetöö	57,9	4,5	—	11,7	5,3	—	—	3,2	6,0	—	—	—	9,3	0,8	0,4	—	100
	Rongide liiklus	60,4	0,5	—	6,1	2,6	3,3	—	10,4	13,2	—	—	—	3,3	—	—	—	100
	Ehitustöö	67,3	1,8	—	12,8	5,3	0,4	—	4,0	4,0	—	—	—	2,2	—	0,4	0,9	100
	Kontoritöö	—	—	—	—	—	—	—	100,0	—	—	—	—	—	—	—	—	100
	1936/37	45,5	2,2	—	26,5	3,6	0,1	0,3	4,6	9,1	—	—	—	5,7	1,0	0,9	—	100
	1935/36	45,1	3,1	—	28,3	2,4	—	0,3	4,0	8,1	0,2	0,2	—	7,0	0,3	1,0	—	100
	Keskmine 1930/31—1934/35	52,2	3,0	0,0	18,5	3,6	0,5	0,0	4,4	9,0	—	—	—	—	8,5	—	0,3	100
	<i>Moyenne</i>																	
	Dont:																	
	<i>Ateliers de réparation</i>	43,8	4,7	0,1	21,2	4,4	0,5	—	3,7	6,9	—	—	—	—	14,3	—	0,4	100
	<i>Circulation</i>	56,8	2,1	—	18,3	1,9	0,7	—	7,3	10,6	—	—	—	—	2,2	—	0,1	100
	<i>Bâtiments</i>	59,6	1,6	—	15,4	3,5	0,3	0,1	3,7	10,6	—	—	—	—	4,9	—	0,3	100
	<i>Travail de bureau</i>	60,0	—	—	20,0	—	—	—	—	—	—	—	—	—	20,0	—	—	100
	Keskmine 1927/28—1929/30	59,4	3,3	—	14,6	3,0	0,4	0,8	4,6	7,3	—	—	—	—	6,2	—	0,4	100
	<i>Moyenne</i>																	

Sageduselt teiseks vigastuste liigiks on lõike- ja rebendihäaavad (1937/38. a. 10,5%), mille osatähtsus raudteelastel keskmiselt 3—4 korda sagedam kui tööstustöölistel. Nii suur lahkumine arvatakse seltub rohkem vigastuste mitteühtlasest liigitusest kui erinevast tööalaadist.

Esinemissageduse poolest on kolmandal kohal väänamised ja venitused, mis 1937/38. a. järgnesid 7,9% juhtudel raudteelaste tööõnnetusist; tööstustööliste vigastuste puhul asuvad nad arvukuselt teisel kohal. Võrreldes eelmiste aastatega näib väänamiste ja venituste sagedus kalduvat langusele, seda eeskätt ehitustööde alal.

Kuigi silmavigastuste osatähtsus raudteelaste tööõnnetuste puhul viimaseil aastail üsna pidevalt langeb, haarasid 1937/38. a. silmavigastused võrkehadedest, verevalumid silma ja muud eristlemata silmavigastused kokku 5,8% üldarvust. Suurimal arvul silmavigastusi esineb muidugi tehastes metallitöödel, kus neist ca 90% tekib kaitseprillide mitetarvitamise tõttu silma sattunud võrkehadedest.

Piste- ja põletushaavade osatähtsus on raudteel üldiselt veidi madalam, luumurdude oma aga umbes poole kõrgem kui eratööstuses; samuti on raudteel suhteliselt rohkem liigeskaotusi. 1937/38. a. oli luumurdude (5,8%) ja liigeskaotuste esinemissagedus

(1,1%) kõrgem mitte üksi eelmise aasta omast vaid ka viisaasta 1930/31—34/35 keskmisest. Eriti ohtlik on rongide liiklus, kus 1937/38. a. igale kümnendale tööõnnetusele järgnes luumurd. Sõrmeluu-murrud, milliseid tavaliselt põhjustab sõrme ukse vahele jäämine, on kergeimad süüa liiki kuuluvaist vigastusist. Tunduvalt raskemad on roide- j.t. luumurrud, mida

juhtub sagedamalt kukkumiste tagajärjel, samuti haakimistöödel puhvrite vahel muljudasaamisel; rongi alla jäämine tekitab raskemaid luumurde ja liigese-kaotusi, mis sageli lõpevad surmaga.

Vigastuste asupaiga suhtes (üksikasjad vt. tab. 4) on iseloomulik, et raudteelastel on pea, näo ja kaela vigastuste suhteline sagedus tunduvalt suurem, kehavigastuste oma aga väiksem kui tööstustöölistel. Võrreldes 1930/31—34/35. a. keskmisega on sagenenud jäsemete vigastused, harvenenud aga pea ning üldised vigastused. Pea, näo ning kaela ja ülemiste jäsemete vigastusi juhtub sagedamalt tehastes, alumiste jäsemete vigastusi aga ehitustöödel; üldisi vigastusi, mis tavaliselt tagajärgedelt raskemad, esineb aga kõige arvukamalt rongide liikluse alal.

Vigastuste asupaik — Localisation des lésions.

4.		Pea, nägu ja kael Tête, visage et cou					Kokku — Total
		Keha — Corps	Ülemised jäsemed Bras	Alumised jäsemed Jambes	Üldised vigastused Lésions générales	Kokku — Total	
	1937/38	13,4	11,7	46,4	27,1	1,4	100
Sellest:							
	Tehasetöö	19,0	5,3	52,2	23,5	—	100
	Rongide liiklus	8,8	19,2	41,8	25,8	4,4	100
	Ehitustöö	11,1	12,8	44,3	31,4	0,4	100
	Kontoritöö	—	—	—	100,0	—	100
	1936/37	14,6	10,0	45,4	27,6	1,5	100
	1935/36	13,0	10,9	45,1	24,7	1,3	100
Keskmine 1930/31—1934/35							
	Moyenne	13,0	10,7	44,4	23,9	3,0	100
Dont:							
	Ateliers de réparation	24,5	8,2	47,2	18,7	1,4	100
	Circulation	11,4	11,4	44,3	25,8	7,1	100
	Bâtiments	13,3	13,4	41,9	29,0	2,5	100
	Travail de bureau	20,0	—	20,0	20,0	40,0	100
Keskmine 1927/28—1929/30							
	Moyenne	14,0	10,8	45,7	26,6	2,9	100

5. Tööõnnetuste tagajärjed.

Conséquences des accidents du travail.

Raudteelaste tööõnnetuste tagajärgede suhtes on üldiselt tehtud kindlaks, et raskeimate — s.o. surmaga lõppevate õnnetuste suhteline hädakoht on rongide liiklusega seosesolevail töödel mitmekordselt suurem kui eratööstuses. Arvestamata surmajuhte, tuleb aga raudteelaste tööõnnetusi lugeda tagajärgedelt kergemaiks tööstustöölise omist. Nii esineb siin tööõnnetusi, millele ei järgne ajutistki töövõimekaotust, tunduvalt sagedamini, jäädavast töövõimekaotust aga hoopis harvemini kui eratööstuses.

Tööõnnetuste tagajärjed — Conséquences des accidents du travail.

5.		Arv — Nombre						%							
		Surm	Töövõimekaotus			Kokku	Töövõimekaotuseta	Üldse	Mort	Incapacité au travail			Total	Sans incapacité au travail	Gr. total
			Jäädav täieline	Jäädav osaline	Ajutine					Complète permanente	Partielle permanente	Temporaire			
	1937/38	6	—	4	507	517	127	644	0,9	—	0,6	78,8	80,3	19,7	100
Sellest:															
	Tehasetöö	—	—	—	170	170	74	244	—	—	—	69,7	69,7	30,3	100
	Rongide liiklus	5	—	3	149	157	18	175	2,9	—	1,7	85,1	89,7	10,3	100
	Ehitustöö	1	—	1	189	189	35	229	0,4	—	0,4	83,5	84,3	15,7	100
	Kontoritöö	—	—	—	2	2	—	2	—	—	—	100,0	100,0	—	100
	1936/37	2	—	5	545	552	118	668	0,3	—	0,7	81,0	82,0	17,4	100
	1935/36	1	—	3	639	643	122	665	0,1	—	0,5	81,1	81,7	18,3	100
Keskmine 1930/31—1934/35															
	Moyenne	2	—	7	518	528	108	636	0,3	0,2	1,1	81,4	83,0	17,0	100
Dont:															
	Ateliers de réparation	—	—	3	215	218	60	278	—	—	1,1	77,3	78,4	21,0	100
	Circulation	2	—	2	117	121	9	130	1,5	—	1,5	90,0	93,0	7,0	100
	Bâtiments	—	—	1	188	188	39	227	—	0,4	0,9	81,6	82,8	17,2	100
	Travail de bureau	—	—	—	1	1	—	1	—	—	—	100,0	100,0	—	100
Keskmine 1927/28—1929/30															
	Moyenne	7	—	10	745	763	117	880	0,8	0,1	1,1	84,7	86,7	13,3	100

Surmajuhtude poolt oli 1937/38. a. raskemaid: tööõnnetuste tagajärjel sai surma 6 raudteelast, neist 5 seoses rongide liiklusega ja 1 ehitustöödel, teiste sõnadega 0,9% raudteelaste tööõnnetuste üldarvust, rongide liikluse alal isegi 2,9% õnnetusist lõppes surmaga; võrreldes 1936/37. a. ja 1930/31—34/35. a. keskmisega on nende sagedus tõusnud kolmekordseks. Võrdlusena olgu tähendatud, et 1937. a. lõppes tööstustöölise tööõnnetusist surmaga ainult 0,2%;

samal ajal tuli 10 000 kindlustatu kohta surmajuhte eratööstuses 3,6 raudteel aga 7,1.

Jäädav osaline töövõimekaotus järgnes 1937/38. a. ainult 4 tööõnnetusele (0,6% üldarvust); võrreldes 1930/31—1934/35. a. keskmisega on jäädavate töövõimekaotuste sagedus umbes poole võrra langenud.

Ümarguselt iga viies 1937/38. a. registreeritud raudteelaste tööõnnetusist oli nii tühine, et ei põhjustanud ajutistki töövõimekaotust. Vaadeldes üksi-

Töölt vabastamisega vigastuste ositus ravikestuse järgi — Répartition des lésions entraînant l'interruption du travail par la durée de traitement.

6.		Sellest:				1936/37	1935/36	Keskmine 1930/31—1934/35	Dont:				Keskmine — Moyenne 1927/28—1929/30	
		Tehasetöö	Rongide liiklus	Ehitustöö	Kontoritöö				Ateliers de réparation	Circulation	Bâtiments	Travail de bureau		
1	päev.	1,5	2,9	0,7	1,1	—	1,6	1,5	0,7	0,9	0,5	0,6	—	0,8
2	jours.	3,9	5,3	0,7	5,4	—	4,2	3,7	2,6	3,7	1,5	1,9	—	2,3
3	"	8,4	11,7	3,3	9,6	—	9,1	6,5	5,7	7,1	2,9	5,3	—	5,3
4	"	5,9	6,5	2,6	3,0	—	7,6	7,6	5,6	5,7	4,7	6,2	—	4,6
5	"	7,2	8,2	6,9	7,5	—	7,1	6,1	6,8	6,3	5,9	7,9	—	6,0
6	"	6,3	5,9	6,2	7,5	—	4,5	7,6	6,2	8,1	3,7	5,7	—	6,4
7	"	5,3	5,9	5,9	4,3	—	6,0	6,6	7,2	7,9	7,1	6,4	16,7	7,4
8—14	"	26,6	25,9	27,6	26,8	—	29,1	29,9	—	—	—	—	—	—
15—21	"	13,9	14,1	15,1	12,8	—	11,8	14,8	45,0	44,8	45,3	47,6	33,3	44,0
22—28	"	7,0	7,0	11,2	3,8	—	7,1	5,2	—	—	—	—	—	—
29—35	"	3,9	1,2	5,2	5,4	—	2,4	4,2	11,2	8,8	16,9	10,4	10,7	14,1
36—42	"	2,3	0,6	5,2	1,0	—	2,7	0,7	—	—	—	—	—	—
43—49	"	1,0	0,6	2,0	—	50,0	1,3	0,4	—	—	—	—	—	—
50—56	"	0,3	1,2	0,7	0,5	—	0,7	0,9	—	—	—	—	—	—
57—63	"	1,6	—	3,3	1,8	—	1,3	0,7	—	—	—	—	—	—
64—70	"	0,2	—	—	0,5	—	—	0,6	6,0	5,0	9,5	5,1	—	6,7
71—77	"	0,4	—	0,7	0,5	—	0,4	—	—	—	—	—	—	—
78—84	"	—	—	—	—	—	0,4	—	—	—	—	—	—	—
85—91	"	0,2	0,6	—	—	—	0,7	0,2	—	—	—	—	—	—
92—105	"	1,3	0,6	2,0	2,1	50,0	0,7	0,7	—	—	—	—	—	—
106—126	"	1,0	1,2	1,3	0,5	—	0,4	0,4	—	—	—	—	—	—
127—140	"	—	—	—	—	—	—	0,2	2,1	1,7	2,0	2,4	16,6	2,4
141—161	"	0,2	—	—	0,5	—	—	0,2	—	—	—	—	—	—
162—182	"	0,2	—	0,7	—	—	—	0,2	—	—	—	—	—	—
182—	"	0,4	0,6	0,7	—	—	—	1,3	—	—	—	—	—	—
Kokku — Total		100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100

kuid aastaid selgub, et selliste — tagajärgedelt kergete — õnnetuste osatähtsus suureneb.

Tab. 6 annab ülevaate töölt vabastamist põhjustanud vigastuste protsendilisest ositusest ravi kestuse järgi. Nagu näeme, on suurimal arvul vigastusi rühmas, kus ravi kestab 8 kuni 14 päeva. Töö-

õnnetusil vigastatud raudteelaste keskmine ravikestus 1937/38. a. oli 14,1 päeva. Jättes kõrvale kontoritöö, kus on tegemist vaid paari tööõnnetusega aastas, oli ravikestus pikem rongide liikluse alal — 20,5 päeva; tehasetöös kestis ravi 1937/38. a. keskmiselt 9,7 päeva, ehitustöödel aga 13,4 päeva.

Raudteelaste tööõnnetuste vastu kindlustuse kohta varem Keskbüroo väljaandets ilmunud artiklid:

Raudteelaste tööõnnetuste vastu kindlustus, R. Sõrmus, Eesti Statistika nr. 188(7)—189(8) 1937. a., lk. 353—356.

A. Tuisk.

AVALIKUD RAAMATUKOGUD 1936/37. a. BIBLIOTHÈQUES POPULAIRES en 1936/37.

Sisu: 1. Raamatute arv, lk. 395. 2. Raamatukogude koostis, lk. 396. 3. Raamatukogude kasutamine, lk. 397. 4. Kulud ja tulud, lk. 398. 5. Raamatukogude juhatajad ja abijõud, lk. 399. 6. Ruumid, lk. 400. 7. Võrdlusi välisriigist, lk. 400.

Käesolev ülevaade on koostatud 724 avaliku raamatukogu aruande põhjal; neist kogudest oli linnades 41 ja maal 683.

I. Raamatute arv.
Nombre des livres.

Nimetatud raamatukogudes oli 31. III 1937 kirjandust 827,1 tuh. köidet. Köidete arv on kasvanud 38,1 tuh. võrra ehk 4,8%. Avalike raamatukogude arenemist aastate jooksul näitavad järgnevad arvud.

Raamatute arv kogudes 1936/37. a. — Nombre des livres en 1936/37.

1.	Kogude arv ¹⁾ Nombre des bibliothèques 31. III 37	Raamatute arv Nombre des livres 31. III 37	Raamatuid keskmiselt — Nombre moyen des livres 31. III 37	
			Ühele kogule Par une bibliothèque	100 elaniku ²⁾ Par 100 habitants
Linnad — Villes	41	253 904	6 290	79
Tallinn	6	389 664	14 944	65
Haapsalu	2	8 702	1 851	80
Kuressaare	2	11 517	5 759	257
Narva	4	25 241	6 310	100
Nõmme	1	6 471	6 471	43
Otepää	1	946	946	47
Paide	2	4 495	2 248	137
Paldiski	1	2 008	2 008	236
Petseri	2	6 130	3 065	143
Pärnu	6	22 465	3 744	110
Põltsamaa	1	2 446	2 446	94
Rakvere	2	6 027	3 014	69
Tapa	1	1 922	1 922	61
Tartu	3	64 846	18 282	93
Tõrva	1	736	736	28
Türi	1	2 526	2 526	87
Valga	2	5 312	2 656	49
Viljandi	1	5 647	5 647	48
Võru	2	4 903	2 452	62
Maad — Arrondiss.	683	569 150	833	72
Viru	76	60 776	918	63
Järva	67	451 044	762	104
Harju	102	77 266	758	86
Lääne	49	38 302	793	55
Saare	40	31 143	779	61
Pärnu	74	67 664	914	91
Viljandi	53	61 138	882	84
Tartu	105	86 858	828	72
Valga	25	17 691	708	68
Võru	63	53 848	855	69
Petseri	24	23 830	993	30
Üldse — Total	724	827 054	1 142	74

31. III oli tuh. köiteis:

	Üldse	linnas	maal
1937	827	253	500
1936	702	247	545
1935	745	233	512
1934	690	220	470
1933			
1932	506	195	401
1931	558	180	378
1930	493	150	334
1920	430	142	207

Aasta jooksul on kogusid täiendatud 45,8 tuh. uue raamatuga, samal ajal on tarvitatusest kõrval-

Raamatute arvu muutumine 1936/37. a. Mouvement du nombre de livres en 1936/37.

2.	Arv — Nombre			% arvust 1. IV 36 En % au nombre au 1. IV 36		
	Muudatus	Kõrvaldatud kasutamiseist	Juurdekasv	Acquis	Faciles de l'usage	Accroissement
Üldse — Total	45 754	7 693	38 071	5,8	1,0	4,8
Linnades — Villes	13 218	2 550	10 668	5,3	1,0	4,3
Maades — Arrond.	32 536	5 133	27 406	6,0	0,9	5,1

datud 7,7 tuh. köidet; seega langeb aasta jooksul tarvitamiselt ära ca 1% raamatukogude koostisest, linnas ja maal enam-vähem ühtlaselt.

Iga 100 elaniku kohta oli av. raamatukogudes kirjandust 74 köidet, linnas 79 ja maal 72 köidet; juurdekasv maal on vähe kiirem kui linnas; nii on köidete arv maal kasvanud 1929. a. 36-lt 1937. a. 72-le, linnas aga samal aastail 42-lt 79-le 100 elaniku kohta.

Kirjandust 100 elaniku kohta köidetes:

	Üldse	linnas	maal
1937	74	79	72
1936	71	76	69
1935	66	72	64
1934	62	68	50
1933			
1932	54	58	49
1931	50	54	45
1930	44	48	44
1920	38	42	36

2. Raamatukogude koostis. Raamatukogude koostis kirjanduse liikide järgi püsib võrdlemisi ühtlasena: ilukirjandust 62,0%, teaduslikku (populaar-) 35,0% ja lastekirjandust 2,4%.

Raamatute jaotus % üldarvust 31. III 37. Répartition des livres en % au nombre total le 31. III 37.

3.	Sisu järgi D'après le contenu			Keele järgi D'après les langues				
	Ilukirjandus Belles lettres	Teaduslik kirjandus — Litterature scientifique	Lastekirjandus Litterature d'enfants	Eesti Estoniens	Saksa Allemands	Vene Russes	Mund Autres	
Linnad — Villes	57,0	38,8	4,2	51,0	19,3	26,3	3,4	
Tallinn	49,7	40,9	3,4	58,6	17,1	17,8	6,5	
Haapsalu	70,6	29,4	—	65,2	33,9	0,3	0,6	
Kuressaare	72,9	26,0	0,5	38,0	61,7	1,5	3,8	
Narva	53,5	34,0	12,5	18,6	14,0	65,2	1,3	
Nõmme	68,1	23,9	8,0	72,5	7,5	19,4	0,6	
Otepää	66,2	32,6	1,2	100,0	—	—	—	
Paide	71,7	27,2	1,1	43,0	54,5	2,5	0,0	
Paldiski	66,3	30,9	2,8	70,1	9,9	16,9	0,1	
Petseri	68,1	30,3	1,6	34,2	0,4	65,0	0,4	
Pärnu	66,4	31,8	1,8	63,4	23,6	9,4	3,0	
Põltsamaa	62,7	35,6	1,7	79,0	15,0	5,1	—	
Rakvere	72,4	27,0	0,6	51,8	36,2	12,9	0,1	
Tapa	67,7	32,3	—	99,5	0,2	0,3	0,0	
Tartu	54,1	40,9	5,0	38,1	14,6	45,6	1,7	
Tõrva	61,7	36,4	1,9	100,0	—	—	—	
Türi	67,4	31,3	1,3	90,5	3,2	5,9	0,4	
Valga	59,0	38,0	2,4	79,8	17,7	2,4	0,1	
Viljandi	58,4	38,3	2,8	83,5	9,5	4,7	2,3	
Võru	62,7	32,5	4,8	50,9	30,2	18,1	0,8	
Maad — Arrond.	64,2	34,2	1,6	94,7	0,2	4,5	0,6	
Viru	63,8	34,2	2,0	90,0	0,1	8,9	1,0	
Järva	64,3	33,9	1,8	99,5	0,1	0,4	0,0	
Harju	64,0	33,8	1,6	98,5	0,1	0,3	1,1	
Lääne	62,7	35,3	1,5	90,1	0,6	0,2	3,1	
Saare	63,3	35,1	1,6	99,6	0,3	0,1	—	
Pärnu	64,5	34,3	1,2	99,2	0,3	0,4	0,1	
Viljandi	63,4	35,5	1,1	99,6	0,2	0,2	0,0	
Tartu	67,0	32,2	0,8	93,0	0,1	6,9	0,0	
Valga	62,2	35,5	2,3	99,2	0,1	0,2	0,5	
Võru	60,7	37,3	1,5	98,5	0,3	0,1	0,1	
Petseri	69,0	26,6	4,4	46,4	0,2	52,6	0,8	
Üldse — Total	62,0	35,6	2,4	81,1	6,2	11,3	1,4	

¹⁾ Harukogud ja osakonnad iseseisvate aruannetega arvestatud eraldi kogudena.

²⁾ Elanike arv 1. III 1934 rahvaloendusel.

³⁾ Peale selle käikogus 6 741 r., M. Martna kogus 3 990 r., arhiivraamatukogus 4 852 r. ja arhiivis 5 472 r. Kokku 110 719 köidet, 100 el. kohta 80 r.

⁴⁾ Peale selle Reela Rahvaraamatukogu Seltsi rnk. arhiivis 631 r.

31. III oli raamatute üldarvust %:

	1937	1936	1935	1934	1932	1931	1930
Ilukirjandust . . .	62,0	62,1	63,0	62,6	62,3	61,3	59,2
teaduslikku k. . .	35,6	35,5	34,5	35,0	35,0	36,2	33,1
lastekirjandust . .	2,4	2,4	2,5	2,4	2,7	2,5	2,7

Teadusliku kirjanduse osatähtsus on linnas kõrgem kui maal, Tallinnas tõuseb 46,9% ja Tartus 40,9%.

Av. raamatukogude koostises on eestikeelset kirjandust 81,1%, saksakeelset 6,2%, venekeelset 11,3% ja muis keeltes 1,4%. Maal, arvatud välja Petserimaa, raamatukogud on peaaegu täiesti eesti-

keelsed; linnades on eestikeelset kirjandust keskmiselt 51,0%, üksikuis linnus on enamuses saksakeelne ehk jälle venekeelne kirjandus.

3. Raamatukogude kasustamine.

Utilisation des bibliothèques.

Availike raamatukogude lugejaskond ulatus 115 tuh. isikule ehk 10,3% rahvastikust, maal 8,0%, linnas 15,8%. Need on tegelikud raamatute laenajad, nende kojuviijad; kodus aga üht ja sama raamatut mitte harva loeb mitu isikut ja av. raamatukogude kasustajate arv on seega tunduvalt suurem.

Lugejate ja loetud raamatute arv 1936/37. a. — Nombre des lecteurs et des livres prêtés en 1936/37.

4.	Lugejate arv teatavud kogud — N. des bibl. ayant fourni des données	Lugejaid üldse — Nombre total des lecteurs	Lugejaid keskmiselt 1 kogu kohta — N. moyen des lecteurs par une bibliothèque	Lugejate % rahvastikust — Lecteurs en % de population	Raam. kogudes keskm. 1 lugeja kohta — N. moyen des livres par un lecteur	Loetud kirjandust — Livres prêtés					
						Kogude arv — Nombre des bibliothèques	Nets loetud üldse raamatuid — Nombre total des livres prêtés	Loetud 100 elaniku kohta — Livres prêtés par 100 habitants	Loetud — Prêtés %		
									Iluk. — Belles lettres	Teaduslikku — Ouvrages scientifiques	Lastekirjandust — Livres pour jeunesse
Linnad — Villes	39	51 519	1 321	15,8	5	40	1 176 082	360,0	74,5	22,1	3,4
Tallinn	9	53 080	5 863	24,7	5	0	705 375	555,5	70,9	25,3	3,5
Haapsalu	2	270	135	5,8	14	2	8 923	192,0	91,4	8,0	—
Kuressaare	2	444	222	9,9	26	2	7 799	174,2	91,3	7,5	0,7
Narva	4	1 402	351	5,0	18	4	48 285	192,0	80,8	8,9	10,3
Nõmme	1	1 020	1 020	6,8	6	1	18 247	120,8	88,6	4,1	7,3
Otepää	1	132	132	6,0	7	1	1 786	88,6	87,7	12,3	0,0
Paide	1	157	79	4,8	29	2	4 445	135,3	89,3	10,5	0,2
Paldiski	1	129	129	15,2	16	1	3 245	381,3	91,2	5,7	3,1
Petseri	1	649	325	15,2	9	2	22 020	515,2	90,0	0,9	3,1
Pärnu	5	3 075	615	15,1	6	5	61 114	300,6	83,1	16,5	1,4
Põltsamaa	1	180	180	6,9	14	1	7 921	303,6	91,2	6,8	2,0
Rakvere	1	615	615	6,1	8	2	26 108	280,4	87,6	12,2	0,2
Tapa	1	97	97	2,6	20	1	3 921	104,5	88,0	11,4	—
Tartu	3	7 463	2 468	12,0	7	3	136 438	231,7	74,7	22,3	2,5
Tõrva	1	71	71	2,7	10	1	1 480	67,2	89,2	8,9	1,9
Türi	1	347	347	12,0	7	1	5 403	186,1	81,2	18,5	0,3
Valga	2	615	308	5,7	9	2	25 030	231,4	78,9	17,9	3,2
Viljandi	1	527	527	4,5	11	1	20 084	170,2	79,1	17,4	3,5
Võru	2	406	203	7,6	12	2	8 411	157,7	83,4	15,6	1,0
Maad — Arrondissements	673	63 045	94	8,0	9	676	725 329	91,7	85,9	11,8	2,3
Viru	70	7 917	104	7,1	9	70	145 601	131,1	86,1	12,3	1,6
Järva	66	4 077	62	8,3	13	66	52 204	106,5	86,8	10,3	2,9
Harju	101	9 380	93	10,5	8	102	116 316	120,0	85,6	11,3	3,1
Lääne	48	5 452	114	7,7	7	40	42 689	60,6	83,2	10,4	1,4
Smõra	37	3 306	89	6,4	9	39	34 590	67,2	85,9	12,7	2,0
Pärnu	74	5 377	78	7,2	13	74	99 127	98,0	86,3	12,7	1,0
Viljandi	57	3 968	70	6,5	13	57	47 783	78,9	88,2	10,7	1,1
Tartu	104	9 153	88	7,0	9	104	103 604	86,0	89,2	10,3	0,5
Valga	25	2 205	88	8,5	8	25	22 827	88,4	88,5	9,4	2,1
Võru	61	7 957	130	10,2	7	60	59 297	76,2	77,4	18,9	3,7
Petseri	24	4 253	177	7,0	6	24	32 261	53,4	81,3	8,5	10,2
Üldse — Total	712	114 564	161	10,3	7	716	1 901 411	170,2	78,6	18,2	3,0

Aasta jooksul laenutati av. raamatukogudest 1 901,4 tuh. köidet. Laenutatud köidete arv aastate jooksul on kujunenud järgnevalt.

Laenutatud raamatute arv tuh.:

	üldse	linnas	maal
1936/37	1 901	1 176	725
1935/36	1 862	1 165	697
1934/35	1 755	1 117	638
1933/34	1 765	1 080	685
1931/32	1 516	818	698
1930/31	1 429	761	668
1929/30	1 383	746	637
1928/29	1 281	681	600

100 elaniku kohta laenutati keskmiselt 170,2 köidet, linnas 360,0 ja maal 91,7 köidet, seega linnas leiab raamat 4 korda rohkem kasustamist kui maal.

Laenutatud köidete arv 100 elaniku kohta:

	üldse	linnas	maal
1930/37	170	360	92
1935/36	167	356	88
1934/35	156	346	80

Beltoodud arvud näitavad kirjanduse kasustamises tõusu.

Laenutatud kirjanduses esineb ilukirjandust 79%, teaduslikku kirjandust 18% ja lastekirjandust 3%; need vahekorrad on jäänud üldiselt endisiks; püsib endiselt suurem huvi ilukirjanduse vastu; teadusliku kirjanduse osatähtsus on kogude koostises suurem kui laenutatud kirjanduse hulgas, nii oli %:

	ilukirjandust	teaduslikku kirjandust		
	linnas	maal	linnas	maal
kogudes	57	64	39	34
laenutatud	75	80	22	12

Raamatukogude kasutamise intensiivsus.
Intensité de l'utilisation des bibliothèques.

5.	Koeffitsjendid — Coefficients			
	1936/37			1935/36
	1 Lüukuvuse ¹⁾ (loetud raam. 1 raam. kohta)	2 Loetavuse ²⁾ (loet. raam. 1 lugeja kohta)	1 × 2 Intensiivsus Intensité	Intensiivsus Intensité
Linnad —				
<i>Villes . . .</i>	4,6	22,8	104,9	110,9
Tallinn . . .	8,5	22,5	191,3	208,3
Haapsalu . . .	2,4	93,1	79,4	62,3
Kuressaare . . .	0,7	17,0	12,2	0,8
Narva . . .	1,9	34,4	65,4	80,9
Nõmme . . .	2,8	17,9	50,1	56,0
Otepää . . .	1,9	13,5	25,7	42,3
Paide . . .	1,0	23,3	23,3	125,8
Paldiski . . .	1,6	25,1	40,2	41,3
Petseri . . .	3,6	33,0	122,0	122,8
Pärnu . . .	2,7	19,9	53,7	41,3
Põltsamaa . . .	3,2	44,0	140,8	120,0
Rakvere . . .	3,8	42,5	161,5	153,0
Tapa . . .	2,0	40,4	80,8	61,4
Tartu . . .	2,5	18,4	40,0	59,9
Tõrva . . .	2,0	20,9	41,8	39,2
Türi . . .	2,1	15,6	32,8	39,1
Valga . . .	4,7	40,8	191,8	197,1
Viljandi . . .	3,6	38,1	137,2	104,8
Võru . . .	1,7	20,7	35,2	34,9
Maad —				
<i>Arrond. . .</i>	1,3	11,5	15,0	15,0
Viru . . .	2,1	18,4	38,6	37,8
Järva . . .	1,0	12,8	12,8	14,4
Harju . . .	1,5	12,3	18,5	17,5
Lääne . . .	1,1	7,8	8,0	11,2
Saare . . .	1,1	10,4	11,4	9,0
Pärnu . . .	1,0	12,9	12,9	11,5
Viljandi . . .	0,9	12,0	10,8	12,0
Tartu . . .	1,2	11,3	13,6	13,8
Valga . . .	1,3	10,4	13,5	10,5
Võru . . .	1,1	7,5	8,3	10,7
Petseri . . .	1,4	7,6	10,6	11,0
Üldse —				
<i>Total . . .</i>	2,3	16,6	38,2	40,3

Kõige rohkem on teaduslikku kirjandust laenu-
tatud Tallinnas (25,6%) ja Tartus (22,8%); nende
linnade kogudes oli teadusliku kirjanduse osatähtsus
samuti suurim.

Eelnevate aastate eeskujul on toodud kümme
loetavat teost av. raamatukogudest loetavuse
järjekorras:

Linnas:

Maal:

1. Ma armastasin sakslast — A. Tammsaare	1. Ümera jõel — M. Metsanurk
2. Maa õnnistus — K. Hamsun	2. Öitsev meri — A. Mälk
3. Elu ja armastus — A. Tammsaare	3. Isade maa — A. Gailit
4. Öitsev meri — A. Mälk	4. Urmas ja Merike — K. Hind- rey
5. Urmas ja Merike — K. Hind- rey	5. Surnud majad — A. Mälk
6. Ümera jõel — M. Metsanurk	6. Ma armastasin sakslast — A. Tammsaare
7. Kristiina Lauritsatütar — S. Undset	7. Maa õnnistus — K. Hamsun
8. „Kuningatar Hanejale“ praekõik — A. France	8. Kirves ja kuu — M. Raud
9. Tõde ja õigus I — A. Tam- saare	9. Elu ja armastus — A. Tammsaare
10. Esimene armastus — R. Roht	10. Kristiina Lauritsatütar — S. Undset

4. Kulud ja tulud. Kulused oli av. raamatukogu-
Dépenses et recettes. del aasta jooksul 214,1 tuh. kr,
linnas 131,7 tuh. kr, maal 82,4 tuh. kr. Kulude suu-
rust üksikui aastail näitavad järgnevad arvud:
Kulutati tuh. kr:

	üldse	linnas	maal
1936/37	214,1	131,7	82,4
1935/36	210,1	123,8	80,3
1934/35	208,5	118,6	89,9
1933/34	196,8	118,2	78,6
1931/32	189,3	110,9	78,4
1930/31	233,1	114,9	118,2
1929/30	235,6	118,4	122,2
1928/29	229,6	107,2	122,4

Kirjanduse (raamatud, ajalehed, ajakirjad) mu-
retsemiseks ja köitmiseks kulus 114,2 tuh. kr ehk
53,4% kuludest, linnas 37,9%, maal 78,1%.

Kirjanduse soetamiseks ühes köitmisega kulus:

	tuh. kr	%
1936/37	114,2	53,4
1935/36	114,9	54,7
1934/35	115,8	55,5
1933/34	100,6	51,1
1931/32	90,7	47,9
1930/31	130,6	56,0
1929/30	128,2	56,8

Teise suurema kuluna esinevad palgad 62,9 tu-
hande kr ehk 29,3% kuludest; linnas ulatub palgakulu
39,0%, maal 12,0%; maal seega kulutatakse raamatu-
kogude summad peamiselt kirjanduse muretsemiseks,
linnas on ka palgade osatähtsus võrdlemisi suur.

Palkadeks kulutati:

	tuh. kr	%
1936/37	62,9	29,3
1935/36	58,5	27,8
1934/35	57,0	27,3
1933/34	56,1	28,5
1931/32	60,0	31,7
1930/31	58,9	25,3
1929/30	56,8	25,2
1928/29	50,3	21,9

I elaniku kohta tuleb av. raamatukogude kulu
ca 20 *snt*, linnas 40 *snt*, maal 10 *snt*.

Tulused oli av. raamatukogudel 214,0 tuh. kr;
peale selle saldo eelnevast aastast ja tagatised luge-
jailt. Tulud koosnesid %:

riigilt	11,2
omaval.	65,6
eraorgan.	8,9
muud	14,2

Riigisummadest määrati 1936/37. a. av. raamatu-
kogudele eelarve korras toetust 30 tuh. kr; eelnevail
aastail oli see summa:

1936/37	30,0 tuh. kr
1935/36	20,0 „ „
1934/35	10,0 „ „

¹⁾ Du mouvement (nombre de livres prêtés par un livre).

²⁾ De la lisibilité (nombre de livres prêtés par un lecteur).

Raamatukogude tulud ja kulud kr 1936/37. a. — Dépenses et recettes des bibliothèques en kr en 1936/37

Kogude arv Nombre des bibliothèques	Kulud — Dépenses										Tulud — Recettes									
	Ühned raamatud Achats de livres	Ajalised ja ajakirjad — Achat de journaux	Kohtimine Rachat de livres	Palkad — Salatsid du personnel	Muud Autres	Kokku Total	Saldo	Tagasihaakitud taga- lised — Cautions réservées	Haridus- ja Sotsiaal- minist. — De l'Etat	Omavalitsusit*	Administratsioonid locales	Erasaatsilid ja isik- kult — Sommes privées	Muud Autres	Kokku Total	Saldo	Bilans Bilans	Tagatised Cautions			
Linnad — Villes	41	30 863	6 429	12 608	52 240	29 584	131 724	3 474	10 251	5 624	100 796	2 355	23 027	131 802	3 396	135 198	13 527			
Tallinn	6	17 081	2 890	7 554	29 825	12 972	70 322	—	7 600	2 500	58 489	—	9 323	70 322	—	70 322	9 158			
Haapsalu	2	459	—	24	144	187	814	100	148	145	1 480	—	148	843	77	920	190			
Kuressaare	2	411	84	60	105	112	772	60	545	244	1 244	—	281	3 769	63	832	798			
Narva	4	1 195	454	254	1 287	574	3 717	1 522	595	295	1 631	—	30	1 850	1 433	5 239	1 425			
Nõmme	1	781	51	135	502	651	2 180	—	239	300	1 223	—	—	2 180	—	2 180	826			
Otepää	1	292	21	—	25	12	350	—	12	170	150	—	57	37	5	362	—			
Paide	2	310	22	53	90	170	615	12	36	105	1 376	—	—	142	623	10	633			
Paldiski	1	296	—	25	120	6	447	1	—	88	307	—	—	1 396	52	448	—			
Petseri	2	599	234	154	168	900	2 055	7	12	200	1 280	—	158	407	17	2 062	25			
Pärnu	6	3 547	412	1 262	3 340	1 071	10 232	192	608	245	15 538	1 439	3 053	10 275	149	10 424	732			
Põltsamaa	1	274	—	90	180	13	557	11	—	187	300	—	—	62	549	19	568			
Rakvere	2	684	186	188	1 005	682	2 723	114	—	145	1 718	—	—	895	2 753	84	2 837			
Tapa	1	208	—	12	90	3	313	—	—	60	140	—	—	93	293	20	313			
Tartu	3	2 706	1 267	2 301	12 059	9 340	28 252	771	67	400	21 668	293	5 883	28 230	814	29 053	95			
Tõrva	1	170	—	55	90	57	372	2	10	100	272	—	—	372	—	374	19			
Türi	2	345	46	64	180	94	729	—	—	60	371	—	—	298	—	729	—			
Valga	2	458	353	158	880	866	2 722	624	231	144	2 481	—	—	97	2 722	624	3 346			
Viljandi	1	581	129	127	1 001	720	2 048	11	98	100	1 960	—	—	284	2 059	—	2 059			
Võru	2	468	280	60	500	505	1 874	23	62	136	1 568	—	—	186	1 870	27	1 897			
Maad — Arrond.	677	52 633	1 658	10 032	10 623	7 450	82 396	12 949	155	18 338	39 764	16 709	7 316	82 177	13 168	95 345	445			
Viru	76	8 136	290	1 255	2 250	871	12 602	1 478	45	3 052	7 200	1 500	604	12 856	1 724	14 080	65			
Järva	65	4 750	137	984	785	638	7 294	550	14	1 236	2 230	2 793	844	7 103	741	7 844	134			
Harju	102	6 941	439	1 068	1 414	991	11 453	1 910	24	2 337	5 790	2 319	980	11 420	1 943	13 369	82			
Lääne	49	3 933	87	630	550	285	5 485	1 174	27	1 473	3 093	984	238	5 783	871	6 659	34			
Saare	39	2 311	38	491	398	236	3 474	596	5	924	1 339	449	252	3 464	606	4 070	11			
Pärnu	74	5 630	208	1 221	1 311	911	9 270	1 468	9	1 932	3 427	3 093	641	9 093	1 054	10 747	9			
Viljandi	68	4 654	74	878	794	1 189	7 599	1 160	22	1 615	3 203	1 474	982	7 314	1 441	8 755	68			
Tartu	105	7 296	189	1 488	1 573	646	11 192	1 623	15	2 478	5 987	1 758	1 044	11 267	1 548	12 815	46			
Valga	24	1 658	42	210	160	473	2 543	435	—	645	1 105	350	499	2 059	319	2 978	—			
Võru	62	5 392	103	811	822	1 128	8 256	1 323	—	1 516	3 573	1 815	1 020	7 929	1 050	9 479	0			
Petseri	23	1 932	53	396	568	282	3 229	1 220	—	1 180	2 162	174	262	3 778	671	4 549	—			
Üldse — Total	718	83 496	8 087	22 640	62 863	37 034	214 120	16 423	10 406	24 012	140 560	19 064	30 343	213 979	16 564	230 543	13 972			

5. Raamatukogude juhatajad ja abijõud.

Bibliothécaires.

naalist on mehi 62,8% ja naisi 37,2%; meesjuhatajaid on 69,9% ja mees-abijõude 54,2%; seega abijõudude hulgas naiste osatähtsus ulatub ligi pooleni. Linnas on mees- ja naisjuhatajaid võrdselt, naisabijõude aga tunduvalt rohkem — 76,8%. Maal on meesjuhatajad ülekaalus 71,1%-ga ja meesabijõud 58,3%-ga.

Avalikes raamatukogudes tegevad isikud jagunevad %:

	juhatajad		abijõud	
	mehed	naised	mehed	naised
linnas	50,0	50,0	23,2	76,8
maal	71,1	28,9	58,3	41,7
kokku	69,9	30,1	54,2	45,8

Võrreldes varemate aastatega näitab naisjuhatate osatähtsus kasvu, nii oli %:

	mehi	naisi
1936/37	70	30
1931/32	73	27
1927/28	76	24

Suuremal osal kogudel puudub abijõud, seda eriti maal, kus abijõude oli 40,6% kogudest, kuna 59,4% kogudes töötas juhataja ilma abijõududeta.

Abijõude %:

	linnas	maal	kokku
oli	69,2	40,6	42,1
ei olnud	30,8	59,4	57,9

Vanuse järgi jagunevad av. rmtk. juhatajad %:

	linnas	maal	kokku
kuni 20 a.	—	1,8	1,7
20—29 „	18,4	26,2	25,8
30—39 „	34,2	41,7	41,4
40—49 „	18,4	19,8	19,7
50—59 „	13,2	8,7	8,0
60 a. ja üle	15,8	1,8	2,5

Hariduse järgi on raamatukogude juhatajad jaotatud: täielik algharidus, täielik keskharidus (gümnaasium) ja täielik kõrgem haridus (ülikool).

Maal 1/2 ja linnas 1/3 juhatajaist omab algharidust. Av. raamatukogude juhatajad hariduse järgi:

	linnas	maal	kokku
täielik alg-	33,3	51,4	50,3
„ kesk-	53,9	48,0	48,4
„ kõrgem	12,8	0,6	1,3

Võrreldes varemate aastatega on keskhariduse osatähtsus kasvanud; nii oli %:

	alg-	kesk-	kõrgem
1936/37	50,3	48,4	1,3
1931/32	63,8	34,6	1,6
1927/28	62,6	36,2	1,2

*) Märkus: Saksa Kultuurvalitsuse summad on pandud omavalitsuse summade juurde.

1) Saksa Kultuurvalitsuse summa 80 kr.

Eriettevalmistuse raamatukogunduse alal on enamus juhatajaist omandanud tööpraktika kaudu — 63,8%. Raamatukogunduse kursusel on omandanud eriettevalmistuse 36,7% juhatajaist; linnades on kursusist osavõtnuid 60,5%, maal 35,3%; osa raamatukogude juhatajaid-õpetajaid on õppinud raamatukogundust pedagoogiumis.

Raamatukogude juhatajate eriettevalmistus %:

	linnas	maal	kokku
ainult tööpraktika	39,5	64,7	63,3
kursus	60,5	35,3	36,7

Võrreldes varemata aastatega on kursuste osatähtsus vähe tõusnud; kursusel on käinud:

1936/37	37%
1931/32	35,,
1927/28	33,,

Puht-raamatukogunduse tööle pühendub ainult väike osa raamatukogude juhatajaist, kuna suurel osal on see töö kõrvalalana. Ehkutselt raamatukoguhoidjaid oli 1,0% juhatajate üldarvust ja ainult linnades, kus nende osatähtsus ulatus 35,2%. Av. raamatukogude juhatamine lasub peamiselt õpetajate õlgadel; rmtk. juhatajaid-õpetajaid oli üldse 43,1%, maal 44,1%, linnas 24,8%. Varemata aastatega võrreldes oli õpetajate osatähtsus:

1936/37	43,1%
1931/32	40,0,,
1927/28	44,9,,

Raamatukogujuhatajad peatööala järgi %:

	linnas	maal	kokku
Raamatukoguhoidjad	35,2	—	1,9
Õpetajad	24,3	44,1	43,1
Valla- ja alevisekretärid	—	11,4	10,8
Muud ametnikud	32,4	6,7	8,0
Põllupidajad ja -töölised (ka taluperonaised)	—	28,4	26,9
Töölised ja käsitöölised	2,7	4,7	4,6
Muud	5,4	4,7	4,7

Raamatukogude juhatajaist 54,5% töötab tasuta, maal 55,6%, linnas 35,0%. Maal on raamatukogujuhatamine peaaegu eranditult kõrvaltööks ja tasu saadakse selle eest kas üldse mitte või võrdlemisi vähe — nii ainult 17 juhatajat sai vaadeldaval aastal tasu üle 10 kr kuus. Võrreldes 1927/28. a., mis ajast olemas andmed, on maal tasuliselt töötavate juhatajate osatähtsus tõusnud, nii töötas juhatajaist maal %:

	tasuliselt	tasuta
1936/37	44	56
1927/28	33	67

6. Ruumid.

Locaux.

Ruumide kohta on andmed ainult maalt, kuna linnas asuvaile kogudele ses osas andmed on puudulikud.

Maal enamus raamatukogusid on paigutatud koolimajadesse, nii asus 1936/37. a.:

koolimajas	53,1%
vallamajas	20,4,,
organ. ruumes	16,5,,
erakorteris (ka talus)	8,4,,
meiereis	1,3,,
mujal	0,3,,

Suurem osa kogusid töötab teiste asutistega ühises ruumis. 1936/37. a. oli av. raamatukogudest:

omaette toas	15,2%
teistega koos	84,8,,

Peaaegu kõik kogud peavad leppima ühe toaga, nii oli kasutada:

üks tuba	96,2%
rohkem tube	3,8,,

Üksikuil kogudel puudub tuba, kapid on paigutatud koridori või eeskotta. Umbes 1/3 kogudes märgitakse ruumide kohta puudusi; peamisiks puudusiks on ruumide kitsus, takistused lugemislaua avamiseks, kogu lahtioleku võimalus ainult üksikuil nädalapäevaldel (pühapäeval), niiskus, madal temperatuur, puudulik valgustus.

7. Võrdlusi välismaal.

Données de l'étranger

Avalike (rahva-) raamatukogude lugejaskond (laenajad) moodustas rahvastikut:

	1936/37. a.	10,2%
Eestis	1936	9,9,,
Soomes	1935/36	11,5,,
Taanis		

Kirjandust oli raamatukogudes 100 elaniku kohta:

	1936/37. a.	74 köidet
Eestis	1936	55,,
Soomes	1934/35	59,,
Norras	1935/36	67,,
Taanis		

Raamatukogudest laenutati aasta jooksul 100 elaniku kohta:

	1936/37. a.	170 köidet
Eestis	1936	137,,
Soomes	1934/36	142,,
Norras	1935/36	257,,
Taanis		

Raamatukogude kuludest kasustati palkadeks:

Eestis	29	%
Soomes	40	,,
Taanis	35	,,

Raamatukogude kulud 1 elaniku kohta:

Eestis	0,20	Elkr
Soomes	0,30	,,
Taanis	0,80	,,

Avalikkude raamatukogude kohta varem Keskküüso väljaandeks ilmunud artiklid:

- Avalikkud raamatukogud 1935/36. a., A. Tulsik, Eesti Statistika nr. 182(1), lk. 13—17.
 Avalikkud raamatukogud 1934/35. a., A. Tulsik, Eesti Statistika nr. 171(2), lk. 65—69.
 Avalikkud raamatukogud 1933/34. a., A. Tulsik, Eesti Statistika nr. 159(2), lk. 81—84.
 Avalikkud raamatukogud 1931/32. a., A. Tulsik, Eesti Statistika nr. 138(5), 1933. a., lk. 272—277.

Tab. 2. Väliskaubandus muude riikidega mais 1938. a.

Commerce extérieur avec les autres pays en mai 1938.

Arvud alla 50 kg on märgitud „0,0“ — Les chiffres moins de 50 kg sont indiqués par „0,0“.

Rahvusvaheline statistiliste territooriumide numeratsioon	Sissevedu Importation		Väljavedu Exportation		Numération internationale des territoires statistiques	Sissevedu Importation		Väljavedu Exportation	
	ton	kr	ton	kr		ton	kr	ton	kr
168. Argentiina — Argentine	90,0	50 565	5,8	13 038	53. Iraan — Iran	—	—	28,6	4 652
0. Austria — Autriche	14,7	80 135	2,3	5 263	44. Iraak — Irak	—	—	1,0	149
7. Belgia-Luksemb. m. i. — Belgio-luxembourgeoise Union econom. Belgia asumaad ¹⁾ — Colonies belgiques ¹⁾	527,5	132 788	90,2	46 778	10. Itaalia — Italie	105,1	131 084	17,9	6 640
83. Kongo — Congo	0,8	478	—	—	46. Jaapan — Japon	3,5	15 922	—	—
169. Boliivia — Bolivie	—	—	4,6	1 778	172. Kolumbia — Colombie	7,0	13 471	5,0	1 480
170. Brasiilia — Brésil	0,1	118	50,6	6 321	15. Kreeka — Grèce	14,8	35 613	20,0	4 273
Briti asumaad ¹⁾ — Colonies britanniques ¹⁾	742,3	405 277	215,0	48 302	131. Kuba — Cuba	—	—	1,0	167
182. Austraalia — Australie	70,5	62 392	1,9	6 260	23. Lõunashavina — Yougoslavie	21,3	10 633	0,5	1 155
82. Egiptuse-Sudaan — Soudan anglo-egyptien	22,8	40 513	—	—	140. Mehhiko — Mexique	1,2	1 206	55,8	14 225
101. Honduras — Honduras	1,6	997	—	—	23. Norra — Norvège	91,2	35 194	1 531,3	208 388
65. India — Inde	373,7	140 287	171,9	27 818	148. Panama — Panama	—	—	11,2	3 150
164. Jamaica — Jamaïque	13,8	12 452	1,9	276	174. Paraguay — Paraguay	48,7	41 339	—	—
136. Kanada — Canada	1,1	4 809	0,5	1 879	175. Peruu — Pérou	—	—	31,1	7 364
99. Keenia ja Uganda — Kenya et Ouganda	—	—	6,1	933	26. Poola-Danzig — Pologne-Danzig	344,1	63 856	185,1	128 797
87. Kullarannik — Côte de l'Or	16,2	3 750	—	—	27. Portugal — Portugal	24,7	11 104	29,4	21 489
93. Lõuna-Aafrika Ühendriigid — Union Sud-Africaine	35,2	41 144	5,9	6 022	Portugali asumaad ¹⁾ — Colon. portugaises ¹⁾	1,0	1 134	2,1	447
95. Lõuna-Rodeesia — Rhodésie méridionale	0,4	1 450	—	—	132. Angola — Angola	0,2	457	1,0	147
86. Malaisia — Malaisie	13,0	15 966	—	—	131. Ida-Aafrika — Afrique d'Est	—	—	1,1	300
32. Malta — Malta	—	—	10,6	1 797	131. São Thome ja Principe — São Thomé et Príncipe	—	—	0,8	633
52. Palestiina — Palestine	170,5	53 007	9,9	1 611	Prantsuse asumaad ¹⁾ — Colon. françaises ¹⁾	42,5	8 647	36,6	4 361
80. Sierra-Leone — Sierra-Leone	—	—	1,1	179	101. Alžeeria — Algérie	15,0	3 067	—	—
100. Tanganjika — Tanganyika	0,0	3 031	1,0	151	71. Indo-Hiina — Indo-Chine	—	—	15,3	2 447
160. Trinidad ja Tobago — Trinité et Tobago	3,6	3 013	—	—	123. Madagaskar — Madagascar	0,1	111	—	—
82. Tseilon — Ceylan	6,1	9 909	4,2	1 377	80. Maroko — Maroc	25,6	4 115	16,0	1 070
185. Uus-Meremaa — Nouvelle-Zélande	2,8	2 652	—	—	122. Somaalrannik — Côte des Somalis	1,2	1 354	—	—
8. Bulgaaria — Bulgarie	10,9	24 272	0,2	485	110. Tuneesia — Tunisie	—	—	5,3	344
140. Costa-Rica — Costa-Rica	—	—	8,0	2 300	28. Rumeenia — Roumanie	40,0	3 532	—	—
173. Ecuador — Equateur	0,4	380	5,5	1 600	142. Santo-Domingo — Dominique, République	—	—	63,0	18 422
76. Egiptus — Égypte	167,5	108 064	240,0	25 895	35. Šveits — Suisse	0,5	83 501	28,5	35 433
41. Hiina — Chine	0,1	80	87,6	34 271	0. Taani — Danemark	2 093,0	338 616	805,3	172 456
11. Hispaania — Espagne	0,1	257	—	—	36. Tšehhoslovakkia — Tchécoslovaquie	337,7	244 410	80,8	58 291
25. Hollandi — Pays-Bas	186,3	219 192	1 124,3	142 749	171. Tšiili — Chili	504,0	60 778	5,4	1 500
Hollandi asumaad ¹⁾ — Colon. néerlandaises ¹⁾	647,8	91 712	79,3	22 703	37. Türgi — Turquie	37,1	42 809	45,0	12 815
167. Curaçao — Curaçao	260,0	34 076	0,3	229	10. Ungari — Hongrie	13,1	6 158	0,5	1 328
72. India — Inde	387,8	57 642	79,0	22 504	176. Urugval — Uruguay	4,3	4 978	—	—
					177. Venezuela — Venezuela	2,8	3 541	15,7	4 000
					P.-A. Ühendriikide valdused ¹⁾ — Possessions d'États-Unis ¹⁾	0,9	440	—	—
					69. Filippiinid — Philippines	0,9	440	—	—

Tab. 3. Väliskaubanduse tähtsamad ained mais 1938. a.

Commerce extérieur des principaux articles en mai 1938.

Järjek. nr. täielikuks üksikainete nomenklat.	Besti-Lätti ühine nomenklatuur Nomenclature unifiée pour Estonie et Lettonie	ton		kr		Järjek. nr. täielikuks üksikainete nomenklat.	Kr — couronne d'Estonie	ton		kr	
		1	2	3	4			5	6		
SISSEVEDU — IMPORTATION.											
II. Toidu- ja maitseained, joogid		9 438,6	1 056 700								
2.	Tera- ja jahvatatud vill	2 434,0	356 191			232	Õlikoogid	—	—		
	30 Riis	127,8	25 250			233	Sojatangud	500,0			65 356
	Sel.: Br.-India	125,3	24 610			236	Loomalubi	5,0			674
3.	Acid- ja juurvõli	338,1	134 743			III. Toor- ja poolvalmisained					
	50 Apelsinid ja mandariinid	172,5	53 762			8. Loomariigilained, peale rasvade ja õlide					
	80 Sidrunid	60,0	18 438			237—241	Toored, loomanahad era	128,8			244 280
	69—75 Puumõli ja marjad külvatatud	23,6	14 215				Sel.: Paraguay	34,0			36 173
5.	Kala, kalasaadused ja vähvid	259,8	54 261				Soome	23,0			28 627
	112 Heeringad	197,4	34 867				Br. India	13,2			17 965
6.	Muud toidu- ja maitseained, joogid	5 876,7	444 837			243—257	Karusnahad	2,7			89 122
	167 Kohviload toored	10,9	12 742			9. Seemned, taimed ja nende osad					
	172, 175 Kakaoad ja -pulber	27,7	20 788			281	Kopra	64,0			11 634
	176 Tee igasugune	5,2	14 299			285	Ristikheinaseemned	28,1			23 264
	178, 179 Suhkur peenike ja tükkidena	1 531,3	273 898			305, 306	Tubak, lehtedena, kasvudena	07,2			127 735
	Sel.: Briti	1 176,0	152 096				Sel.: Kreeka	14,7			35 376
	Soome	263,2	108 668				Türgi	19,6			31 741
204—206	Sool	4 285,8	75 029				Bulgaaria	10,9			24 272
213—217,	Vihnad ja veinid	15,1	20 379			307	Humalad	1,6			3 582
221—224						11. Faberiitained					
7. Loomasööt		505,9	66 396			349	Tselluloos, kulv	291,5			59 889
231, 231-a	Kliidid, igasugused (loomasööt)	—	—					291,5			59 889
	Sel.:	—	—								

¹⁾ Dominioonid, asumaad, valdused, protektoraadid ja mandaat-territooriumid — *Dominions, colonies, possessions, protectorates et territoires de mandat.*

Tab. 3. Väliskaubanduse tähtsamad ained mais 1938. a. (järg).
 Commerce extérieur des principaux articles en mai 1938 (suite).

Järjek. nr. täielikus üksikainete nomenklat.	Eesti-Läti ühine nomenklatuur Nomenclature unifiée pour Estonie et Lettonie	ton	kr	Järjek. nr. täielikus üksikainete nomenklat.	Kr—couronne d'Estonie	ton	kr
1		2	3	4		5	6
SISSEVEDU — IMPORTATION.							
12.	Tekstiiltoorained		848,7	820 982			
352	Puuvill toores	534,2	573,531	699—701	Puuv. kardinaatüül	0,1	1 073
	Sel.: P.-Am. Ühendriigid	331,7	315 915	702—703	Villane lõng	24,7	200 994
	Egiptus	167,5	106 064		Villane riie kangastena	1,4	27 481
357	Kanep	51,6	20 513	706, 741	Sel.: Briti	1,2	24 450
	Sel.: Br.-India	30,7	10 079		Villased ja puuvillased kangad		
359	Džuu	201,2	62 816	713, 715	tehn. tarbeks	1,0	8 325
363	Vill värvimata	35,7	100 647	716—719,	Siid- ja kunstalidniit ja -lõng	24,2	119 116
	Sel.: Briti	15,0	52 596	721, 722, 781			
	Argentina	11,2	18 093		Siid- ja kunstsiidriie	0,3	22 420
	Austraalia	6,0	18 006	747, 748	Vahuric ja vaharidest kaup	4,2	18 452
307	Kunstvill	—	8 636	747, 748	Kõbed ja nõbrid	1,8	1 726
368	Tooraid	4,7	—	762—767	Kalavõrgud	0,4	3 153
					Peakatted igasugused	1,0	23 052
13.	Ärtsid ja metallid töötlemata	117,0	49 557	20. Metallid	töötlemata	3 382,1	845 929
370	Malm toores	70,2	11 304	708—772,	Raud ja teras (vits., latt., sordi		
389	Inglisina	4,4	14 587	775—778	jne.)	2 408,1	466 793
390	Tina	18,7	0 347		Sel.: Saksa	1 027,1	201 550
14.	Mineeraalid peale ärtside	4 748,0	86 502		Belgia-Luksemb. m.l.	453,4	89 307
397—399	Yabrik. ja ehit. tarvitav savi	141,3	3 079	773, 774	Rootsi	498,5	87 586
447	Kivisüsi	2 866,0	47 764	770—783	Raud- ja terasplekk	895,0	288 877
	Sel.: Briti	2 866,0	47 764		Sel.: Briti	430,9	102 190
449	Koka	151,3	0 658	784—788	Saksa	257,5	69 813
15.	Keemiainetesse toorained	6 132,9	633 436	789—790	Raud- ja terastraat igasugune	27,7	13 041
a) Ühd., rasvad, vaigud, kummi tooreid		2 736,4	414 270		Vask	20,1	21 782
462	Loomarasv tehniliseks tarbeks.	19,2	7 171	701	Sel.: Rootsi	14,2	15 288
468	Sojaoil	9,7	4 081	702	Yasktorud	3,8	10 923
473	Palmõli	2,2	902		Yasktraat isolee-ta igasugune	8,2	10 136
474	Kookosõli	37,5	15 787				
	Sel.: Rootsi	27,8	11 731	21. Põhimaandusmasinad ja -riistad	770,3	771 170	
481	Kalkaovõli	5,1	5 832	809	Traktorid	100,5	165 013
483, 496-a	Nafta ja gaasiõli	316,9	23 217	810, 811	Villjapeksugarnituurid jõumast-		
	Sel.: N. S. V. L.	276,0	19 086		naga ja ilma	21,2	21 941
494	Masaat	—	—	817, 818	Niidumasinad	202,4	136 848
495	Petrooleum	1 051,0	92 897	826	Vikadid	12,5	78 499
	Sel.: N. S. V. L.	456,0	35 664	834	Separatoorid ja m. põhimaandus-		
	P.-Am. Ühendriigid	283,0	28 633	835	masinad	10,1	33 276
497	Bensin	713,5	84 698		Piima transportkannud	22,6	27 890
	Sel.: Briti	251,6	33 470		Põllutöömasinate osad	55,0	48 374
	Holl.-Curacao	218,5	26 621	22. Jõu- ja töösasinad	382,6	849 604	
498	Paraffin	10,6	2 829	837	Plahvatusjõumasinad	20,2	59 600
499	Määrdeõli ern.	259,7	68 387	841	Veekite seadised		
	Sel.: P.-Am. Ühendriigid	129,1	43 879	849	Kudumismasinad	17,3	58 822
515	Kautsük ja guttaperat toored	17,0	20 954	860	Õmblus- ja pilutamismasinad ja		
518	Harplus	20,0	0 903		nende osad	2,7	15 417
	Sel.: N. S. V. L.	10,0	4 050	842—848,	Töömasinad ja abinõud igasu-		
527, 528	Terpentiniõli	2,4	1 083	851—864	gused	206,6	480 074
				865	Masinate ja aparaatide osad	111,0	195 444
b) Väetised		3 391,0	305 252	23. Metallkaup ern.	1 064,3	952 097	
535	Tähtisaalpeeter	594,0	60 778	868	Maimnõud emallitud	12,6	6 478
537	Väetislaup ammoniakaak	125,0	17 010	872	Rauast ja terasest taotud, prost-		
541	Superfosfaat	2 482,0	98 485		ait. ja valatud kaup ern.	37,4	34 677
540, 547	Kaalisoolad	70,0	0 643	870	Raud- ja terastorud ja nende		
					ühendusjaod	245,2	139 074
c) Keemiainetesse toorained punkt a ja b		5,4	13 914	881,884,885	Raudtraatmaelad ja -needid	0,6	5 420
549	Väävel puhastamata	—	—	876, 877—	Muu treitid, poleeritud, lihvitud		
				880, 886	raud- ja teraskaup igasugune	421,0	413 210
				887, 889	Raudplekk-kaup ern. lihtne	167,0	100 118
				893	Ynaktraatkangad	0,5	3 849
				895	Raud- ja terastraatkaup ern.	4,0	10 050
				901—908	Noakaup igasugune	4,5	34 452
				909—910	Ern. käsitööriistad	10,3	54 000
				912	Vihid ja keemetalisloik. abinõud	1,7	8 615
				920	Yaskkaup igasugune	7,1	53 733
					Alumiiniumkaup ern.	0,8	5 701
				24. Elektrimasinad, -aparaadid ja tarbed	169,6	318 214	
				924, 925	El.-dünamod, -mootorid, trans-		
				928	formaatorid	22,3	60 336
				932	El. mõõtmisaparaadid	0,9	18 322
				934	El. hõõglambid	1,2	15 620
				935	El.-kaablid metallpaatsoriga	113,0	73 063
				939	El.-juhmed isoleeritud	11,8	20 291
					El. lühijad, kutsjad, lambipesad,		
					reostaadid ja signaalitarbed	7,8	35 610
					Raadioaparaadid, -osad ja -tarb.	1,1	17 004
				25. Instrumendid, aparaadid (peale elektrilisi)	10,9	182 457	
				945	apar. ja instrumendid	1,2	29 718
				953	Fotoapar. ja osad	0,5	18 068
				958—966	Arstiriistad, -aparaadid ja -tarbed	2,3	48 908
				973—980-a	Kellad	1,2	15 417
				981—984	Muusikariistad	0,3	4 620
					Laaskariistad	442,4	1 025 222
				26. Transportvahendid	3 tk 0,7 rgt	930	
				990	Veosõiduriistad	100 tk	272 946
					Sõiduaudod		

) Sellest: Välismaal töötletud eesti kauba tagasivedu Eesti 4 202 kg 28 189 kr; välismaa kauba ajutine sissevedu täiendavaks töötlemiseks Eesti 511 kg 4 601 kr — Dont réimportation des marchandises estoniennes exportées pour perfectionnement ultérieur 5 262 kg 28 189 kr; importation des marchandises étrangères pour la fabrication 511 kg 4 601 kr.

Tab. 3. Väliskaubanduse tähtsamad ained mais 1938. a. (järg).
Commerce extérieur des principaux articles en mai 1938 (suite).

Järjek. nr. täielikus üksikainete nomenklat.	Eesti-Läti ühine nomenklatuur Nomenclature unifiée pour Estonie et Lettonie	ton	kr	Järjek. nr. täielikus üksikainete nomenklat.	Kr—couronne d'Estonie	ton	kr
1		2	3	4		5	6
SISSEVEDU — IMPORTATION.							
1002	Autode raamid ühes mootori ja ratastega	39	134 140	1185	Sooda, peale sügisooda	639,0	66 511
1003	Mootorrattad	66	36 345	1166	Söögisooda	—	—
1006	Autode osad	7,1	32 128	1168	Seebikivi puhastamata	120,8	28 180
1007	Jalgrataste ja mootorrataste osad	9,5	30 578	1182	Väävel- ja väävilishape	89,3	7 281
1008	Jalgrattad	5 809 tk	410 017	1234	Kaltsiumkarbiit	20,0	4 075
27. Keraamika ja muud mineraalkaubad	803,3	185 093	1290	Sahhariin	—	—	—
1025	Käiad, tahud loomaliikud	17,0	8 511	1295	Läitrohud	0,7	32 794
1038	Tulekindlad kivid ja tahvlid (šamotkivid)	610,2	33 383	1308—1311	Lõhna- ja kosmeetikaained	1,4	82 977
1051—1053	Fajaanskaup	55,0	36 943	1319—1321	Parkimisekstraktid	113,6	44 821
1054—1055a	Portselankaup	26,0	34 563	1322—	—	—	—
1056—1073	Klaaskaup	29,7	35 651	1324, 1328,	Mineraalvärvid	386,0	76 210
28. Keemiatööstussaadused	2 061,2	953 334	1336—1344	1348	Alsiirinvärvid ern.	11,9	103 630
1102	Kaseiin	0,0	1	1356	Trükivärv	9,4	15 205
1103	Albumiin	30,8	28 591	1360	Pronkspulber	0,4	1 411
1104—1109	Pehmest kummist teosed	45,3	131 897	1363, 1304	Lõhkeained ja süütenõbr	117,4	110 675
1110	Veoantode massiv-kummišid	1,2	1 745	1368	Linoleum	5,6	5 280
1113, 1114	Kummiist jalanaõud	5,3	30 069	1390	29. Muud eraldi nimetatud kaubad	4,0	42 362
1146	Väävelhapu alumiinium	—	—	1394—1396	Nõbid igas	1,4	12 795
					Kirjutusmaterjal orn.	0,8	10 086
VÄLJAVEDU — EXPORTATION.							
I. Elusloomad (arv)	6 552 tk	637 876	355	Takud	125,5	109 852	
1	Hobused (arv)	67 tk	34 716	380	13. Ärsid ja metallid töötlemata	4,0	2 872
2	Veised (välja arvatud vasikad) (arv)	—	—	385, 386	Vanaraud	—	—
II. Toidu- ja maitseained, joogid							
3. Aed- ja juurvili	3 419,6	183 995	355	Sel.	—	—	
38	Kartul, värsked	3 387,6	176 850	Vanavask	1,0	700	
41	Sibulad	—	—	Sel.: Rootsi	1,0	700	
47	Sigur, värsked ja kuivat.	19,0	4 338	14. Mineraalid peale ärsid	3 375,3	21 397	
57	Ünnad	—	—	406—407-a	Kips	405,9	9 264
4. Karjasaadused	2 086,4	3 169 882	417	Kaltsiitkivi (eesti marmor)	2 826,0	7 287	
76	Peekon	165,6	247 563	15. Keemiatööstuse toorained	7 886,3	733 348	
	Sel.: Briti	185,6	247 563	a) Õlid, rasvad, vaigud, kummi toorid	7 859,2	668 561	
77	Sealiha värsked ja soolatud	—	—	487	Besti bensin	840,0	82 725
79	Veiseliha	62,2	37 305	497	Põlevikvõlli	6 860,9	573 015
	Sel.: Soome	53,3	30 308	508-a	Bituumen	157,5	12 821
81	Lambaliha	26,8	20 278	c) Keemiatööstuse toorained punkt a ja b nimetatud	29,1	64 787	
	Sel.: Rootsi	26,8	20 278	565	Kunatsarv töötlemata	28,6	64 498
93	Pihnapulber	7,0	6 380	IV. Valmissaadused			
96	Või	2 218,0	2 210 725	16. Nabad töötletud ja nahkkaup	34,2	63 266	
	Sel.: Briti	985,8	1 784 250	566, 567	Suured parknahad	25,0	58 420
99	Munad	8389760 tk	483 700	17. Puutööstussaadused	1 559,2	443 421	
5. Kala, kalasaadused ja viigid	304,7	201 073	593-a	593-a	Vineer	1 207,2	284 710
100—105	Kala värsked	301,1	197 233		Sel.: Briti	950,5	202 710
106	Tindikala	—	—	594	Vineer-toolipõhjad	243,5	125 000
116—120	Kalakanervid	3,6	3 840		Sel.: Saksa	67,7	48 830
6. Muud toidu- ja maitseained, joogid	509,8	204 515	600, 610	Mööbel	67,8	31 290	
127	Kartulijahu	33,0	8 750		Belgia-Luksemb. m. l. Briti	62,2	25 050
187	Sokolaad	2,1	1 023	18. Paberitööstussaadused ja trükitööd	750,6	208 424	
188	Kompvekid	32,5	19 579	684	Pakkimis-paber	150,7	43 706
210	Teraleib, pain normal	—	—	686, 687	Kirjutus- ja trükipaber	568,3	153 846
218	Piiritus	427,9	165 401	19. Tekstiilitööstussaadused ¹⁾	364,4	717 032	
III. Toor- ja poolvalmisained							
8. Loomariigilained, peale rasvade ja õhde	91,5	212 552	607—670	Puuvillaunid ja lõng	88,6	259 865	
237—241	Loomanahad kuivalt soolatud	6,0	21 060	Sel.: Saksa	32,5	101 713	
	Sel.: N. S. V. L.	5,6	20 250	Poola-Danzig	25,4	70 497	
237—241	Loomanahad märjalt soolatud	75,4	115 201	Rootsi	14,6	49 133	
	Sel.: N. S. V. L.	68,9	106 269	671—676	Puuvillarile ¹⁾	109,4	263 234
243—257	Karusnahad	0,8	43 086	Sel.: Norra	47,7	106 693	
260	Jõhvid	0,9	4 820	Rootsi	38,0	105 414	
270	Soolad	6,1	18 778	600	Linane lõng	28,6	56 268
9. Seennad, talmed ja nende osad	0,4	281	601-a	Linane riie jäme	23,3	47 760	
274, 275	Linaseennad	0,1	25	606	Pakkimis- ja kotirile d'audist	106,2	58 586
	Sel.: Taani	0,1	25		Sel.: Taani	61,3	33 137
10. Metsamaterjal	7 606,6	681 954		Saksa	40,0	21 611	
811	Haavapakud	2 966,0	124 209	22. Jõu- ja töömehinad	19,3	25 015	
322	Propsid	417,6	4 000	359	Külmutamiseseadised	6,4	6 277
320, 328-329	Kuuse- ja männilauad ja -piangud	0 937,3	321 118	23. Metallkaup era	7,1	23 562	
	Sel.: Briti	3 336,9	152 900	870	Keskütte radiaatorid	—	—
	Saksa	2 016,3	97 950	24. Elektrimasinad, aparaadid ja turbed	5,0	36 636	
		2 077,9	137 236	942	Telefonilapar. ja n. osad	4,5	32 425
11. Paberitööstusained	5 690,1	643 342	27. Keraamika ja muud mineraalkaubad	2 045,3	95 473		
347	Puumass marg	1 645,8	46 221	1015	Sement	1 130,2	33 593
349	Tselluloos	4 044,3	603 121		Sel.: Läti	1 130,2	33 593
	Sel.: P.-Am. Ühendriigid	2 336,8	337 588	1066	Tahveklaas lihvimata	448,2	57 339
	Prantsuse	730,4	121 440	28. Keemiatööstussaadused	31,9	20 410	
12. Tekstiilitööstusained	838,4	695 042	1102	Kaseiin	10,0	7 562	
354	Lina	516,6	534 904	1318	Tuletkud	20,4	8 148
	Sel.: Briti	213,9	219 127	29. Muud eraldi nimetatud kaubad	5,1	63 348	
	Saksa	201,7	218 090	1392	Kunatsarv-kammid	3,5	42 561

¹⁾ Sellest: Beetsid töötletud välimaa kauba tagasivedu välimaaale 440 kg 4 264 kr vääruses — Réexportation des marchandises travaillées 440 kg 4 264 kr.

Tab. 2. Väliskaubandus muude riikidega juunis 1938. a.

Commerce extérieur avec les autres pays en juin 1938.

Arvud alla 50 kg on märgitud „0,0“. — Les chiffres moins de 50 kg sont indiqués par „0,0“.

Rahvusvaheline statistiliste territooriumide numeratsioon	Sissevedu Importation		Väljavedu Exportation		Numération internationale des territoires statistiques	Sissevedu Importation		Väljavedu Exportation	
	ton	kr	ton	kr		ton	kr	ton	kr
168. Argentina — Argentine	54,1	54 389	2,7	0 032	52. Iraan — Iran	0,5	2 890	—	—
6. Austria — Autriche	9,2	37 943	1,9	4 060	19. Itaalia — Italie	49,0	74 236	50,0	9 000
7. Belgia-Luksemburgi m. l. — Belgo-luxembourgeoise Union econom. Belgia asumaad ¹⁾ — Colonie Belge ¹⁾	699,6	109 373	208,3	76 854	46. Jaapan — Japon	2,6	8 607	—	—
88. Kongo — Congo	2,8	3 004	—	—	172. Kolumbia — Colombia	—	—	0,9	316
169. Boliivia — Bolivie	2,8	3 004	—	—	15. Kreeka — Grèce	12,7	26 100	23,2	7 179
170. Brasillia — Brésil	0,1	60	—	—	141. Kuuba — Cuba	—	—	100,5	11 575
Briti asumaad ¹⁾ — Colonies britanniques ¹⁾	556,9	330 309	302,7	68 779	83. Lõunasaavia — Yougoslavie	0,3	401	0,4	910
182. Austraalia — Australie	29,9	47 099	0,5	2 184	Mandžuria — Mandchourie	—	—	8,4	3 100
59. Bahreini saared — Bahrein Isles	—	—	0,9	307	81. Maroko Tandia — Maroc Tanger	0,0	16	—	—
82. Egiptuse-Sudaan — Soudan anglo-égyptien	11,4	10 746	—	—	146. Mehhiko — Mexique	0,6	766	—	—
64. Hongkong — Hong-Kong	399,1	160 160	290,4	31 339	147. Nicaragua — Nicaragua	—	—	7,1	1 182
65. India — Inde	4,0	3 622	—	—	23. Norra — Norvège	83,0	26 659	734,9	101 839
154. Jamaika — Jamaïque	0,8	13 543	2,8	6 275	174. Paragval — Paraguay	12,2	12 639	—	—
186. Kanada — Canada	3,6	5 730	6,3	958	175. Peruu — Pérou	0,4	1 170	32,3	9 174
99. Keenia ja Uganda — Kenya et Ouganda	36,1	17 426	—	—	26. Poola-Danzig — Pologne-Danzig	839,7	173 658	100,7	170 872
87. Kullarannik — Côte de l'Or	25,5	30 094	13,8	4 711	27. Portugal — Portugal	3,3	1 426	37,3	10 990
93. Lõuna-Aafrika Ühendriigid — Union Sud-Africaine	0,8	2 326	—	—	Portugali asumaad ¹⁾ — Colonies portugaises ¹⁾	—	—	1,3	583
95. Lõuna-Rodeesia — Rhodésie méridionale	5,7	7 214	—	—	132. Angola — Angola	—	—	1,1	398
60. Malala — Malaisie	—	—	3,2	450	183. Ida-Aafrika — Afrique d'Est	—	—	0,2	185
32. Malta — Malte	7,2	3 349	2,9	461	Prantsuse asumaad ¹⁾ — Colonies françaises ¹⁾	11,7	4 079	27,7	4 705
88. Nigeeria — Nigéria	21,5	5 857	7,6	1 203	109. Alžeeria — Algérie	0,2	476	—	—
52. Palestiina — Palestine	0,8	776	—	—	71. Indo-Hiina — Indo-Chine	—	—	14,7	2 051
100. Tanganjika — Tanganyika	2,9	4 432	3,0	1 137	80. Maroko — Maroc	10,3	2 648	—	—
62. Tseilon — Ceylan	7,6	9 879	3,4	829	115. Nigeeria — Nigéria	0,3	133	—	—
135. Uus Meremaa — Nouvelle Zélande	10,2	21 842	1,3	2 262	112. Senegal — Sénégal	—	—	3,1	1 070
8. Bulgaaria — Bulgarie	—	—	6,2	1 036	132. Somaallannik — Côte des Somalis	0,9	797	—	—
140. Oosta-Riica — Costa-Rica	1,2	1 530	—	—	55. Süüria — Syrie	0,0	20	—	—
173. Ecuador — Equateur	86,4	99 000	80,0	10 434	110. Tunesia — Tunisie	—	—	9,9	1 584
76. Egiptus — Egypte	0,4	206	07,6	11 065	28. Rumeenia — Roumanie	59,2	10 352	—	—
41. Hiina — Chine	0,1	259	—	—	142. Sauto-Domingo — Dominicaine, République	—	—	28,0	8 158
25. Hollandi — Pays-Bas	370,7	197 628	1 110,0	160 711	35. Šveits — Suisse	4,6	29 574	14,3	10 023
Hollandi asumaad ¹⁾ — Colon. néerlandaises ¹⁾	870,7	112 098	27,5	6 863	9. Taani — Danemark	246,7	81 943	602,3	154 549
167. Ouraçao — Curaçao	174,6	30 337	22,0	5 936	36. Tšehhoslovakkia — Tchécoslovaquie	175,3	150 439	67,9	41 878
72. India — Inde	702,1	82 361	6,5	927	37. Türgi — Turquie	30,4	35 609	27,7	17 912
17. Iiri — Irlande	—	—	1,1	600	16. Ungari — Hongrie	0,2	4 183	1,4	2 986
					176. Urugval — Uruguay	48,8	56 043	—	—
					177. Venezuela — Venezuela	1,0	1 530	6,8	2 006
					P.-A. Ühendriikide asumaad ¹⁾ — Colonies des États-Unis d'Am. ¹⁾	6,3	2 629	—	—
					60. Filippiinid — Philippines	6,3	2 632	—	—

Tab. 3. Tähtsamate ainete väliskaubandus juunis 1938. a.

Commerce extérieur des principaux articles en juin 1938.

Järjek. nr. täielikus üksikainete nomenklat.	Besti-Läti ühine nomenklatuur Nomenclature unifiée pour Estonie et Lettonie	ton	kr	Järjek. nr. täielikus üksikainete nomenklat.	Kr—couronnes d'Estonie	ton	kr
1		2	3	4		5	6
II. Toit- ja maitseained, joogid				III. Toor- ja poolvalmisained			
2.	Tera- ja jahvatatud vili	7 227,6	896 149	8.	Loomariigilained, peale rasvade	290,2	279 703
80	Riis	3 167,8	444 271	237—241	Toorod loomanahad ern.	175,9	196 028
	Sel.: Briti-India	90,2	17 305		Sel.: Urugvai	48,8	56 643
3.	Ala- ja juurvili	75,0	33 799		Argentina	33,7	43 149
59	Apelsinid ja mandariinid	21,5	5 875		Br. Lõuna Afrika Üh.-r.	11,1	17 284
80	Sidrunid	30,6	12 842		Karusnahad	3,4	64 529
69—75	Puuvili ja marjad kuivatatud	16,8	10 848	9.	Seemned, taimed ja nende osad	137,3	137 868
5.	Kala, kalasaadused ja vähid	238,9	21 173	281	Kopra	25,3	5 644
112	Hääringad	83,8	14 070	285	Ristikheinaseemned	—	—
6.	Muud toit- ja maitseained ning joogid	3 669,3	377 815	305, 306	Tubak lehtedena, kasvudena	58,1	108 010
167	Kohv toores, ubadena	4,2	4 254		Sel.: Türgi	16,8	25 591
172, 175	Kakao ubadena ja pulbrina	45,0	23 798		Kreeka	11,2	25 124
176	Tee igasugune	3,3	10 083		Bulgaaria	10,2	21 842
178, 179	Suhkur peenike ja rafinaad	2 070,4	270 746		N.S.V.L.	6,4	14 814
	Sel.: Briti	1 715,8	227 276	307	Humalad	2,4	5 028
204—206	Sool	1 459,2	26 168	11.	Paberitoorained	250,6	34 111
213—217	Viinad ja veinid	12,7	25 088	12.	Tekstiiltoorained	250,6	34 111
221—224				352	Puuvill toores	390,6	318 334
7.	Loomasööd	136,4	19 038		Sel.: P.-A. Ühendriigid	202,6	186 208
231, 231-a	Kilid igasugused (loomatoit)	—	—	357	Egiptus	86,4	99 966
232	Õlkoogid	—	—		Kanep	30,2	8 743
233	Sojatangud	—	—	359	Sel.: Briti-India	30,2	8 743
235	Loomalubi	35,0	4 952	363	Dzunt	249,5	98 995
					Vill värvimata	10,9	41 610
					Sel.: Austraalia	8,0	31 394

¹⁾ Dominioonid, asumaad, valdused, protektoraadid ja mandaat-territooriumid — Dominions, colonies, possessions, protectorats et territoires de mandat.

Tab. 3. Tähtsamate ainete väliskaubandus juunis 1938. a. (järg).
Commerce extérieur des principaux articles en juin 1938 (suite).

Järjek. nr. täielikus üksikaine nomenklat.	Estli-Läti ühine nomenkatuur Nomenclature unifiée pour Estonie et Lettonie	ton	kr	Järjek. nr. täielikus üksikaine nomenklat.	Kr—couronne d'Estonie	ton	kr
1		2	3	4		5	6
SISSEVEDU — IMPORTATION.							
1054—1055a	Portselankaup	24,7	27 545	1290	Sahariin	0,0	400
1056—1073	Klaaskaup	33,6	43 820	1295	Rohud	0,2	12 850
28. Keemiainetööstussaadused		2 063,5	712 304	1308—1311	Lõhna- ja kosmeetikaained	0,2	3 790
1102	Kaseiin	20,0	9 816	1319—1321	Parkimisekstraktid	12,4	8 350
1103	Albumiin	1,0	903	1322—1324, 1328,			
1104—1109	Pehmet kummist teosed	34,7	105 194	1336—1344	Mineraalvärvid	205,3	58 199
1110	Veoautode massiiv kummišiidid	—	—	1348	Allsariinvärvid ern	5,5	49 723
1113, 1114	Kummiist jalanõud	22,2	92 652	1356	Trüükivärv	0,8	2 329
1146	Väävelhappu aluminiitum	—	—	1360	Pronksipulber	0,2	663
1165	Sooda peale süügisooda	76,9	8 534	1363, 1364	Lõhkeained ja süütenõõr	46,4	55 304
1166	Söögisooda	2,0	496	1368	Linoleum	12,0	12 977
1168	Kaustisooda puhastamata	163,1	35 962	29. Muud eraldi nimetatud kaubad		3,3	28 919
1182	Väävelhappe igas	86,6	7 407	1386	Nõõbid igas	0,9	7 127
1234	Kaltsiumkarbiit	15,8	3 879	1394—1396	Kirjutusematerjal ern	0,8	4 753
VÄLJAVEDU — EXPORTATION.							
I. Elusloomad (arv).		5 334 tk.	517 394	13. Arsid ja metallid töötlemata (metallimurd)		1 164,0	36 181
1	Hobused (arv)	17 tk.	10 200	380	Vanaraud	1 161,9	33 703
2	Veised (välja arvatud vasikad (arv))	—	—	385, 386	Sel.: Läti	1 161,9	33 703
					Sel.:	—	—
II. Toit- ja maitseained, joogid		8 254,7	4 340 438	14. Mineraalid peale firsid		5 101,5	42 336
3. Aed- ja juurvih		2 312,3	141 719	406, 407-a	Kips	839,9	19 465
38	Kartul toores	2 200,3	120 099	417	Kaltsiitkivi (Eesti marmor)	3 855,0	10 748
41	Sibulad	—	—				
47	Sigur, värsked ja kuivat.	46,0	11 420	15. Keemiainetööstuse toorained		4 079,6	430 593
57	Õunad	—	—	a) Õlid, rasvad, vaigud, kummi toorelt		4 038,2	355 646
4. Karjasaadused		2 350,5	3 480 305	487	Estli bensiin	285,7	40 712
76	Peekon	167,2	248 058	497	Põlevkiviõli	3 669,7	204 561
	Sel.: Briti	167,2	248 058	508-a	Bituumen	84,4	7 281
77	Sealiba värsked ja soolatud	—	—	c) Keemiatoorained punkt a ja b nimetatud		41,5	74 856
79	Loomaliha	83,9	54 910	565	Kunstaarv töötlemata	31,8	70 879
	Sel.: Soome	56,2	31 888				
	Sel.: Rootsi	28,7	23 024	IV. Valmissaadused.			
81	Lambaliha	32,4	31 404	16. Nahad töötletud ja nahkkaupe		32,3	72 620
93	Piimapulber	5,5	5 246	566, 567	Suured parknahad	32,3	72 620
90	Või	1 516,1	2 547 006	17. Puittööstussaadused		1 542,3	149 981
	Sel.: Briti	1 019,6	1 682 824	508-a	Vineer	1 249,7	202 870
	Sel.: Saksa	496,6	862 264		Sel.: Briti	686,9	154 220
90	Munad	6 976 800 tk.	414 274		Sel.: Saksa	133,3	41 040
5. Kala, kalasaadused ja vähid		256,5	164 563		Hollandi	189,6	36 550
100—105	Värsked kalad	252,3	161 713	694	Vineerist tootl põhjad	175,5	86 437
106	Tindikalad	2,5	1 016		Sel.: Belgia-Luksemb. m. I	78,1	42 500
116—120	Kalakonservid	1,7	1 834		Sel.: Saksa	23,0	16 597
6. Muud toit- ja maitseained ning joogid		349,3	123 528	609, 610	Mööbel	5,8	4 574
127	Kartulijahu	71,0	13 200	18. Paberitööstussaadused		695,1	172 746
187	Sokolaad	0,0	35	634	Pakkimispaber	138,6	38 147
188	Kompvekid	9,1	5 248	636, 637	Kirjutus- ja trükipaber	553,2	131 500
210	Teraidib, pain normal	—	—	19. Tekstiilitööstussaadused ¹⁾		384,5	756 214
218	Piiritus	269,1	104 962	667—670	Puuvillaniidid ja -lõng	122,4	355 795
III. Toor- ja poolvalmisained.		26 017,4	2 429 385		Sel.: Poola-Danzig	50,3	142 201
8. Loomariigained, peale rasvade		26,7	54 150		Sel.: Saksa	38,0	119 045
237—241	Loomanahad kuivalt soolatud	0,8	3 087	071-076	Puuvillaniidid ²⁾	66,3	174 808
	Sel.: Saksa	0,8	3 087		Sel.: Rootsi	32,5	94 721
237—241	Loomanahad märjalt soolatud	17,0	26 427		Norra	22,7	49 564
	Sel.: Saksa	15,8	24 322	690	Linane lõng	29,8	65 793
243—257	Karusnahad	—	—	691-a	Linane rille	34,5	80 228
260	Jõhvid	—	—	696	Pakkimis- ja kotirille džundist	123,2	17 038
270	Sooleid	8,0	18 844		Sel.: Taani	91,9	33 409
9. Seemned, taimed ja nende osad		37,5	2 780		Sel.: Saksa	45,2	24 420
274, 275	Linaseemned	—	—	22. Jõu- ja tööstusained		29,0	24 452
10. Metsamaterjal		13 041,0	1 041 336	859	Kütmetumaja sisseseaded	—	—
311	Palgid, prussid, pakud, latid	2 320,3 tkm	101 624	23. Metallikaup		4,3	11 898
322	Propsid	3 698,6 "	37 794	870	Radiaatorid malmist	—	—
320,326-329	Kuuse- ja männilõuad ja -plangud	11 080,5 "	532 713	24. Elektrimasinad, -aparaadid ja tarbed		3,1	20 187
	Sel.: Briti	6 148,0 "	258 352	942	Telefonilapar. ja n. osad	1,0	18 187
	Sel.: Saksa	4 475,9 "	218 211	27. Keraamika ja muud mineraalkaubad		4 692,1	171 863
335	Kastilõuad	1 094,7 "	96 077	1015	Sement	4 275,2	127 068
11. Paberitööstused		1 968,8	257 731		Sel.: Läti	3 439,8	102 230
347	Puumass mürg	406,0	12 893	1066	Tahvelklaas lihvimata	323,6	43 723
349	Tseluloo	1 562,8	244 833	28. Keemiainetööstussaadused		27,0	14 978
	Sel.: Prantsuse	652,0	107 604	1102	Kaseiin	—	—
	Sel.: P.-A. Ühendriigid	572,9	86 623	1318	Tuletikrud	20,0	10 750
12. Tekstiilitööstused		598,2	564 369	29. Muud ern. kaubad		3,8	46 602
354	Lina	480,7	490 512	1392	Kunstaarvkiimid	2,5	30 795
	Sel.: Saksa	252,5	260 800				
	Sel.: Briti	188,0	188 793				
355	Takud	48,5	46 101				

¹⁾ Sellest teisist töötletud välismaa kauba tagasivedu välismaale 211 kg 2 384 kr väärtuses — Dont réexportation des marchandises travaillées 211 kg 2 384 kr.

Tab. 7. Tallinna sadama tegevus juunis 1938. a.
Mouvement du port de Tallinn en juin 1938.

Rahvuslik lipp Pavillons nationaux	Üldse Grand total				Rootsimaalt-le De-vers Suède				Saksamaalt-le De-vers Allemagne				Soomemaalt-le De-vers Finlande				Laevaveda veetud Transport de	
	Arv Nombre	Maht Ton. net	Neist laaditult*		Arv	Maht Ton. net	Neist laaditult		Arv	Maht Ton. net	Neist laaditult		Arv	Maht Ton. net	Neist laaditult		Reisijaid (arv) Voyageurs (nombre)	Kaupu (toor- nõites) Marchand. (tonnes)
			Arv	Maht Ton. net			Arv	Maht Ton. net			Arv	Maht Ton. net			Arv	Maht Ton. net		
			1	2			3	4			5	6			7	8		
I. SAABUNUD LAEVAD — VÄLISSÖIT — I. ENTRÉES — LONG COURS.																		
Besti	67	30 372	38	16 808	15	9 189	12	6 482	1	325	1	325	29	8 670	12	3 437	6 853	9 903
Briti	4	3 804	4	3 804	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1 830
Hollandi	2	411	2	411	—	—	—	—	1	177	1	177	—	—	—	—	—	982
N. S. V. L.	1	1 233	1	1 233	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2 891
Norra	3	2 809	1	1 857	1	889	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	4 141
Poola	3	9 619	2	5 177	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	717
Rootsi	9	10 886	7	1 059	5	691	4	343	1	351	1	351	1	9 485	—	—	60	1 198
Saksa	42	24 158	23	13 479	—	—	—	—	27	13 932	14	8 586	10	7 429	4	2 102	734	6 505
Soomes	48	18 329	28	10 171	1	181	1	181	4	5 108	4	5 108	39	10 634	20	3 035	3 349	2 447
Taani	7	2 225	6	2 028	—	—	—	—	1	71	1	71	1	96	—	—	—	1 081
Kokku — Total	186	103 846	111	53 361	23	10 950	17	7 066	35	19 964	23	14 618	80	36 314	36	8 574	11 040	31 690
1. I. — 30. VI. 1938	752	443 940	524	204 243	78	37 190	64	23 604	145	92 840	102	73 889	277	132 927	177	66 396	18 401	177 613
Mai 1938	173	85 870	121	52 217	11	3 705	8	2 761	28	18 312	10	15 124	77	29 898	51	9 890	8 212	34 147
Juuni 1937	169	100 375	132	74 674	20	8 734	16	6 478	38	21 482	25	16 939	75	43 214	60	29 748	7 361	26 619
RANNASÖIT — CABOTAGE.																		
Rannasõit — Petit cabot.	306	13 799	287	13 139	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Juuni 1937	371	19 078	362	17 044	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	12 431
II. VÄLJUNUD LAEVAD — VÄLISSÖIT — II. SORTIES — LONG COURS.																		
Besti	85	30 708	43	16 729	18	10 531	11	6 654	—	—	—	—	45	10 656	18	4 547	5 854	9 005
Briti	5	4 310	5	4 310	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	13	4 699
Hollandi	2	411	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	233	—	—	—	—
N. S. V. L.	1	1 233	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Norra	2	1 920	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	110
Poola	3	9 619	2	5 177	—	—	—	—	—	—	—	—	1	8 102	—	—	498	48
Rootsi	11	11 989	6	1 029	8	10 656	—	—	—	—	—	—	6	702	3	399	19	1 008
Saksa	40	22 730	31	16 547	—	—	—	—	25	13 700	25	13 700	10	6 410	3	1 116	13	8 230
Soomes	54	20 216	31	11 039	2	271	2	271	4	5 108	4	5 108	46	13 619	23	4 444	3 658	4 333
Taani	6	1 128	3	1 739	—	—	—	—	—	—	—	—	2	325	—	—	—	506
Kokku — Total	209	111 270	121	52 976	23	21 458	13	6 825	29	18 868	29	18 868	111	46 647	47	10 506	10 672	28 049
1. I. — 30. VI. 1938	773	445 060	534	311 729	76	48 567	54	30 412	144	92 922	138	80 053	320	142 089	180	75 264	18 050	149 090
Mai 1938	182	94 889	108	59 229	15	4 907	10	3 028	30	17 502	29	16 934	80	29 537	35	14 332	3 202	27 619
Juuni 1937	171	104 936	131	82 165	24	20 359	19	9 386	28	19 771	27	19 419	71	26 534	47	20 399	6 336	46 707
RANNASÖIT — CABOTAGE.																		
Rannasõit — Petit cabot.	316	13 088	62	5 000	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2 144
Juuni 1937	367	21 189	88	9 483	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1 959

*) Chargé.

Tab. 8. Eesti Panga äriseis 30. juunil 1938. a. (1000 kr).
Bilans de la Banque d'Éstonie le 30. juin 1938 (1000 kr).

Aktiiva — Actif	1000 kr				%				Passiiva — Passif	1000 kr				%			
	30. VI		31. V		30. VI		31. V			30. VI		31. V		30. VI		31. V	
	30. VI	31. V	30. VI	31. V	30. VI	31. V	30. VI	31. V		30. VI	31. V	30. VI	31. V	30. VI	31. V	30. VI	31. V
Kattevara — Réserve	50 070	40 610	49,0	48,5					Põhikapital — Capital	5 000	5 000	4,9	4,9				
a) kuldrahas ja -kangides — or monnayés et non monnayés	34 253	34 248	33,5	33,5					Tagavarakapital — Fonds de réserve	1 080	1 080	1,1	1,1				
b) välisraha — devis. étrang. nettes	15 817	15 362	15,5	15,0					Jooksvad kohustused — Exigibilités courantes	81 710	81 248	79,9	79,5				
Vahetusraha — Péc. de mon. d'ap. est.	1 275	1 269	1,2	1,2					A. Pangatähed liikvel — Billes en circulation	46 775	46 206	45,7	47,3				
Sisevõlgid — Effets intér. escoupt.	9 736	10 514	9,5	10,3					B. Jooksvad arvud — Dépôts à vue et comptes cour.	34 044	32 052	34,2	32,2				
a) kaubavõlgid — commerciaux	7 310	8 070	7,1	7,9					a) valitause — État	16 785	17 538	16,4	17,2				
b) põllumajandusl. — agricoles	2 308	2 379	2,3	2,3					b) pankade — banques	15 490	15 007	15,2	12,7				
c) metsatööstusl. — vel. us com. de bois	578	64	0,1	0,1					e) teised — divers	2 863	2 407	2,6	2,3				
Laenuid — Prêts et avances:									Muud passiivad — Passifs divers	14 439	14 872	14,1	14,5				
valitausele — à l'État	—	—	—	—													
teistele — divers	12 848	12 614	12,6	12,4													
Kinnis- ja vallasvara — Propr. im. et mat.	3 432	3 431	3,4	3,4													
Muud aktiivid — Autres actifs	24 881	24 768	24,3	24,2													
Kokku — Total	102 238	102 200	100	100					Kokku — Total	102 238	102 200	100	100				
Kattevara vahakord jooksvate kohustustega			30. VI 38, a.	61,27%					— Proportion de la réserve par rapport aux exigibilités courantes: 61,27%								
"			31. V 38, a.	61,06%					" " " " " " " " " " 61,06%								

1) Selles summas Vab. Val. poolt garanteeritud laene (tuh. kr) 906.

2) " " " " " " " " " " 902.

Tab. 30. Tööstusettevõtted ja töölolu 1-ks juuniks 1938. a.
Entreprises industrielles et leur main d'oeuvre au 1. juin 1938.

Tööstuste arv N. d'entreprises	Tööstuste üldarv Nombre général des travailleurs					Neist tööliisid Dont ouvriers		Mees — En mei				Keskmine teenistus tunnis (sent) Gain moyen horaire (sent)	Kesk- mine Moyen	Tööohuste arv Nombre des accidents
	Teenistusse I. V. 1938	Asunud I. VI 1938	Ont gulis I. VI 1938	Teenistuses I. VI 1938	Teenis- tuses I. VI 1938	Teenis- tuses I. VI 1938	Teenis- tuses I. VI 1938	Teenis- tuses I. VI 1938	Teenis- tuses I. VI 1938	Teenis- tuses I. VI 1938	Teenis- tuses I. VI 1938			
I. Murrud ja kaevandused	2 771	784	8 213	+1 937	131,9	7 731	+1 955	133,8	158	591,6	47,0	30,2	44,1	310
Sellest: Põlevikivitööstus	6 085	660	4 231	+1 198	104,9	3 582	+1 382	104,9	34	663,6	49,4	27,3	44,1	224
II. Mitteraalide töötlemine	30	2 180	599	+1 481	192,1	2 444	+4 75	124,1	111	431,4	41,5	22,0	37,1	67
III. Metallitööstus	6 703	498	3 759	+56	100,8	6 015	+747	109,8	1 75	1 147,9	46,6	24,0	44,9	189
Sellest: Masinaehitus ja remont	18	9 670	223	+90	101,8	2 444	+50	102,1	68	4 762,5	43,3	26,4	42,4	88
Sellest: Bandtee ja trammitöökojad	6	1 458	89	+19	101,8	1 318	+18	101,8	9	338,2	55,7	28,4	55,1	21
IV. Keemiatööstus	19	2 829	498	+214	107,6	2 709	+208	108,2	9	349,9	40,6	26,6	37,9	76
Sellest: Põlevikivitööstus	4	1 777	457	+233	113,1	1 885	+226	114,1	5	364,6	40,4	23,8	39,4	72
V. Nahatööstus	14	549	39	+36	104,7	487	+22	104,7	15	94,3	37,5	21,4	32,6	86
VI. Tekstiilitööstus	48	11 520	325	+133	98,4	10 268	-198	98,2	31	1 951,6	35,8	27,3	30,3	109
Sellest: Puvvilatööstus	3	3 948	72	-171	95,7	3 516	-173	95,3	49	682,7	36,1	29,2	31,9	58
Sellest: Värvitööstus	68	4 854	984	+401	108,3	4 633	+382	109,0	56	3 694,9	39,9	25,9	35,5	109
VII. Puitööstus	1	1 547	29	+10	101,2	1 354	+16	101,2	1	261,5	50,0	32,5	42,9	14
Sellest: Väneritööstus	21	3 339	60	+4	100,8	2 091	+20	100,2	28	485,2	39,7	26,9	37,1	27
VIII. Paberitööstus	14	1 501	34	-4	100,3	1 262	-76	97,4	42	241,6	39,8	32,5	43,7	1
IX. Polügraafiatööstus	43	3 547	169	-34	99,6	2 880	-76	97,4	25	549,8	39,6	22,7	31,7	12
X. Kalkakäve- ja pudrukäpade tööstus	8	650	13	+3	100,5	587	+3	100,5	15	117,2	52,7	27,6	39,0	2
XI. Toit-, maisseabete ja jookide tööstus	32	1 842	81	-1	97,9	1 654	-4	97,9	42	320,8	46,7	26,3	31,7	1
Sellest: Jalamüüritööstus	8	81	8	-1	99,0	79	-1	99,0	5	52,1	39,0	22,8	41,6	159
XII. Ehitistööstus	68	4 754	2 622	+1 017	121,4	5 201	+986	123,0	54	961,3	43,5	22,8	31,5	9
XIII. Elektrijaamad	8	1 021	146	+60	108,7	763	+86	112,7	1	184,9	46,3	31,5	45,4	—
XIV. Puhastustööstus	4	97	31	+31	136,3	115	+31	136,3	—	24,2	38,6	20,9	22,1	—
Kokku suurtööstus — Total	452	49 957	8 787	+4 056	108,1	48 261	+3 948	108,9	787	8 898,0	42,9	26,5	37,5	1 027
ettevõtted 50 ja üle töökojaga — les entreprises ayant plus de 50 travail- l. ete	221	48 005	6 839	+3 080	107,2	41 194	+3 020	107,9	596	7 584,6	43,4	26,9	38,1	940
ettevõtted 20—49 töökojaga — les entreprises ayant 20—49 travailleurs	231	6 952	1 948	+976	114,0	7 067	+928	115,1	191	1 313,4	39,7	24,2	34,1	87
I. Industrielles extractives	12	88	9	+42	147,7	126	+40	146,5	3	17,8	7,5	27,1	40,4	1
II. Industrie minière	46	388	51	+130	133,5	494	+128	133,0	32	79,3	30,0	21,5	34,5	4
III. " des métaux	158	1 163	129	+58	104,6	1 142	+48	104,4	89	210,9	76,8	36,0	34,8	6
IV. " chimiques	29	305	10	-1	99,7	312	-2	99,1	3	41,3	26,0	21,7	31,8	2
V. " des caoutchouc et peaux	27	217	16	+9	103,2	206	+8	103,0	10	38,0	13,0	11,5	17,8	4
VI. " textile	68	631	48	-13	97,9	561	-42	97,9	5	108,5	32,6	26,0	26,6	2
VII. " du bois	185	1 453	213	+13	100,9	1 383	+12	100,9	470	252,8	26,7	31,1	22,6	18
VIII. " du papier	17	163	21	+5	109,8	146	+17	111,5	6	30,0	6,7	19,8	30,3	1
IX. " poligraphique	47	582	21	+6	101,1	485	-2	98,6	61	88,8	30,6	29,4	29,4	1
X. " de vêtements, des chaussures etc.	251	2 183	282	+22	102,3	1 834	+69	103,3	46	354,3	43,1	23,6	30,0	9
XI. Confection de vêtements et chaussures etc.	108	991	117	+23	104,3	959	+22	102,3	58	183,6	58,9	22,6	30,0	0
XII. Constructions, à gaz d'élec. et distrib. d'eau	68	486	549	+361	182,8	751	+351	187,8	6	128,0	56,7	41,7	24,1	18
XIII. Usines élect., à gaz d'élec. et distrib. d'eau	7	76	12	+5	100,0	60	+1	101,7	1	9,9	5,7	4,2	40,9	—
XIV. Industrie du nettoyage	38	246	18	+10	104,1	241	+10	104,8	4	41,4	11,7	24,2	26,4	—
Kokku kesk- ja väike- — Total	955	8 877	1 618	+699	107,9	8 620	+680	108,6	775	1 684,6	58,2	21,9	31,5	68
Üldse suur- ja kesk- ja väike- — Grand total (a+b)	1 410	58 884	10 405	+4 733	108,1	56 881	+4 628	108,9	1 562	10 482,6	4 693,5	20,5	30,0	1 095

Tab. 30. Tööstustettevõtted ja töölolu 1-ks juuliks 1938. a.
 Entreprises industrielles et leur main d'oeuvre au 1. juillet 1938.

Ettevõtte arv N° d'entreprises	Tööstajate üldarv Nombre général des travailleurs					Kest töölil Dont ouverts		Tööliste ja teenijate partnides over et services		Tööajade arv Heures du travail				Tööajade arv Tours (1 000)		Tööajade arv Tours (1 000)		Tööajade arv Tours (1 000)		Tööajade arv Nombre des accidents		
	Tööajade arv Tours (1 000)	Tööajade arv Tours (1 000)	Tööajade arv Tours (1 000)	Tööajade arv Tours (1 000)	Tööajade arv Tours (1 000)	Tööajade arv Tours (1 000)	Tööajade arv Tours (1 000)	Tööajade arv Tours (1 000)	Tööajade arv Tours (1 000)	Tööajade arv Tours (1 000)		Tööajade arv Tours (1 000)		Tööajade arv Tours (1 000)								
										Indeks I. VI 1938 = 100	Indeks I. VI 1938 = 100	Mehed Hommes	Naised Femmes	Mehed Hommes	Naised Femmes	Mehed Hommes	Naised Femmes					
31	8 213	1 486	8 108	98,7	7 607	96,4	1 444,9	596,2	541,4	49,9	32,1	45,8	256	169	45,8	256	169	45,8	256	169	45,8	
7	4 231	337	4 319	+88	3 654	+72	56	56	284,8	48,5	29,4	45,9	65	65	45,9	65	65	45,9	65	65	45,9	
30	2 651	262	2 802	+141	2 584	+140	141	141	160,6	41,8	22,6	37,5	154	154	37,5	154	154	37,5	154	154	37,5	
57	1 729	389	1 697	-62	5 959	-59	98,0	190	424,5	46,5	25,5	44,8	84	84	44,8	84	84	44,8	84	84	44,8	
18	2 729	190	2 654	-23	2 372	-22	97,1	64	380,0	43,7	25,5	42,8	154	154	42,8	154	154	42,8	154	154	42,8	
6	1 477	49	1 516	+39	1 358	+40	108,0	18	195,7	54,8	35,2	54,3	84	84	35,2	84	84	35,2	84	84	35,2	
19	3 048	281	3 287	+78	2 815	+64	97,6	9	512,3	41,6	27,2	36,0	96	96	27,2	96	96	27,2	96	96	27,2	
2	2 010	297	1 988	-12	1 700	-45	87,5	6	372,8	39,0	25,4	40,4	83	83	25,4	83	83	25,4	83	83	25,4	
14	575	19	581	+6	1 400	+3	100,6	14	79,9	41,9	21,8	33,7	5	5	21,8	5	5	21,8	5	5	21,8	
48	11 337	191	10 995	-342	9 820	-343	96,0	84	1 316,3	39,1	27,6	31,3	68	68	27,6	68	68	27,6	68	68	27,6	
3	3 775	46	3 550	-225	3 292	-224	91,1	54	413,3	38,1	30,1	33,4	36	36	30,1	36	36	30,1	36	36	30,1	
68	5 255	490	4 971	-284	4 357	-281	93,9	66	698,1	39,4	25,5	35,2	101	101	25,5	101	101	25,5	101	101	25,5	
1	1 566	4	1 540	-26	1 330	-24	98,2	1	225,5	50,1	32,8	43,4	13	13	32,8	13	13	32,8	13	13	32,8	
14	2 851	35	2 381	-20	2 070	-21	99,0	21	338,3	40,6	27,4	37,6	27	27	27,4	27	27	27,4	27	27	27,4	
21	1 505	41	1 519	+14	1 269	+7	100,6	47	106,8	54,5	35,5	47,7	4	4	35,5	4	4	35,5	4	4	35,5	
43	3 483	191	3 390	-27	2 797	-33	97,1	16	468,5	41,7	23,3	31,2	21	21	23,3	21	21	23,3	21	21	23,3	
28	1 842	28	1 567	-27,5	1 384	-27,0	83,7	16	298,4	48,1	25,5	32,5	5	5	25,5	5	5	25,5	5	5	25,5	
8	653	5	1 022	+156	492	+95	83,8	6	86,9	42,8	28,9	42,1	5	5	28,9	5	5	28,9	5	5	28,9	
71	5 771	2 982	5 124	-158	4 529	+150	102,9	92	889,4	44,1	25,7	42,1	145	145	25,7	145	145	25,7	145	145	25,7	
8	1 110	61	1 115	+5	1 005	-11	99,9	4	129,8	46,7	32,6	46,0	9	9	32,6	9	9	32,6	9	9	32,6	
4	198	5	1 132	+4	108,1	+3	102,6	—	21,8	37,5	21,8	22,4	—	—	21,8	—	—	21,8	—	—	22,4	
446	54 013	5 686	6 495	-889	47 313	-948	98,0	905	7 371,0	3 852,3	44,1	27,0	38,9	951	951	27,0	951	951	27,0	951	951	27,0
220	46 085	4 417	4 376	-559	40 569	-625	98,5	698	6 203,7	3 334,9	44,7	27,7	39,6	848	848	27,7	848	848	27,7	848	848	27,7
226	7 928	1 189	1 519	-380	6 744	-323	95,4	207	1 167,2	517,4	41,0	24,0	35,3	103	103	24,0	103	103	24,0	103	103	24,0

Sellest: { ettevõtted 50 ja üle töötajaga — Les entreprises ayant plus de 20 travail-
 Dont: { ettevõtted 20—49 töötajaga — Les entreprises ayant 20—49 travailleurs

- I. Murrud ja kaevandused
- Sellest: Olikivikaevandused
- II. Mineraalide töötlemine
- III. Metallitööstus
- Sellest: Masinaehitus ja remont
- Raudtee- ja trammitöökojad
- IV. Keemiatööstus
- Sellest: Olikivitööstus
- V. Nahatööstus
- VI. Tekstiilitööstus
- VII. Puitööstus
- Sellest: Puitvillatööstus
- VIII. Sillest: Vüeritööstus
- IX. Fotograafiatööstus
- X. Toidu-, maisain- ja jookide tööstus
- XI. Kehakatte- ja pudrakaupade tööstus
- Sellest: Jalatööstus
- XII. Hõivatööstus
- XIII. Elektrifirmaad, gaas- ja veevarustus
- XIV. Puhastustööstus

- I. Industries extractives
- II. Industries minerales
- III. " des métaux
- IV. " chimique
- V. " des cuirs et peaux
- VI. " textile
- VII. " du bois
- VIII. " du papier
- IX. " polygraphique
- X. " de l'alimentation, des boissons etc.
- XI. Constructions de vêtements et l'abr. de mercerie
- XII. Constructions, à gaz d'éol. et distric. d'eau
- XIII. Travaux élect., à gaz d'éol. et distric. d'eau
- XIV. Industrie du nettoyage

Kokku kesktööstus — Total

Uhis sum- ja kesktööstus — Grand total (a+b)

Tähtsamad Eesti majandus- ja ühiskondliku elu nähtused 1926—38. a. —

Rahandus (milj. kr.) —

	Läikvel olev raha (kuu 1-ks) Circulation fiduciaire (au 1 de mois)										Pangad (kuu 1-ks)																		
	Vahetusraha — Monn. ei biljettis subsideidaires										Äriscis — Bilans					Holusum — Dépôts					Laenuid —								
	Kokkuv. — Total										Eesti pank Banque d'Estonie					Eesti Maapank Banque agraire					Erapangad Banques provinciales								
	Sellest: 1—2 kr. Dont: 1—2 kr.										Reliigiohtkassa Caisse d'épargne					Eripannau pank Banque nationale de crédit à long terme					Eripannau pank Banque nationale de crédit à long terme								
Läikvel olev raha ja vahetusraha Circulation fiduciaire et monnaie etc subsideaire										Häig. sisseostuleitud Recettes de l'Etat																			
Keskmiselt kuus																													
Moyenne mens.																													
1926																													
1927																													
1928																													
1929																													
1930																													
1931																													
1932																													
1933																													
1934																													
1935																													
1936																													
1937																													
Kokku 1. I kuul viimase (1938 andmetega kuul incl. 1937)																													
1937 April — Avril																													
Mai — Mai																													
Juuni — Juin																													
Juuli — Juillet																													
August — Août																													
September — Septembre																													
Oktoober — Octobre																													
November — Novembre																													
Detsember — Décembre																													
1938 Jaanuar — Janvier																													
Veebruar — Février																													
Märts — Mars																													
April — Avril																													
Mai — Mai																													
Juuni — Juin																													
Juuli — Juillet																													

Väliskaubandus —

	Tähtsamad väljavooained (tuh. kr.) —																														
	Ühtlasi kõik 1 000 kr Total (en 1 000 cour.)		Sellest Dont		Väljavoo % sisseveost % de l'exportation à l'importation		Sisseveo tn Importation (en tn)		Väljavoo tn Exportation (en tn)		Või — Beurre		Munad — Oeufs		Kartulid Pommes de terre		Lihha ja liha- kaup Viandes		Toornahad Cuirs bruts		Metsamaterjal Produits forestiers		Tselluloos Cellulose		Viiner (plaad.) ja toolipihlad Plaque en bois et fende de chéris		Ajakirja- ja trükipaber Papier		Ihna ja takud Lain et étoupe		
	80	90	41	42	43	44	45	46	47	48	49	50	51	52	53	54	55	56	57	58	59	60	61	62	63	64	65	66	67	68	69
Keskmiselt kuus	15 984	7 904	8 020	—	—	—	32 750	36 521	1 081	77	42	252	75	1 100	—	—	308	748	1 056	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Moyenne mens.	1927	16 850	8 035	8 815	—	—	30 752	43 765	2 805	134	195	392	110	1 175	144	—	414	597	934	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
1928	21 540	10 948	10 592	—	—	—	30 135	40 259	2 755	190	324	420	161	1 793	365	—	463	558	817	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
1929	20 037	10 248	9 789	—	—	—	41 754	37 016	2 059	105	04	280	153	1 225	544	—	405	403	707	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
1930	16 234	8 108	8 030	—	—	—	41 382	32 134	2 030	175	47	173	95	780	501	—	303	440	344	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
1931	11 025	5 102	5 023	—	—	—	30 097	33 051	2 138	110	108	210	40	473	722	—	230	219	161	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
1932	6 020	3 072	3 548	—	—	—	19 405	20 802	1 203	01	01	200	17	196	428	—	173	72	185	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
1933	7 049	3 252	3 706	—	—	—	18 260	20 330	1 019	111	9	312	50	468	470	—	172	80	127	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
1934	10 354	4 006	5 748	—	—	—	23 770	43 444	982	153	20	312	51	1 055	570	—	269	118	267	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
1935	12 407	5 730	6 077	—	—	—	24 682	39 805	1 352	222	44	503	65	715	660	—	323	118	502	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
1936	14 170	7 237	6 933	—	—	—	31 030	37 778	1 380	206	86	415	105	650	564	—	354	105	650	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
1937	18 089	9 255	8 834	—	—	—	36 283	43 247	1 870	218	111	350	104	1 281	658	—	409	143	570	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
Kokku 1. I kuul viimase (1937 andmetega kuul incl. 1938)	93 847	51 728	42 119	81	198538	177232	8 171	644	728	2 207	1 159	2 807	4 003	2 177	716	4 651	662	642	8 978	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
1937 Märts — Mars	12 600	7 517	6 953	07	26 356	17 780	907	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
April — Avril	18 917	10 005	9 322	72	43 723	31 145	1 204	61	166	473	207	451	802	384	94	713	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
Mai — Mai	18 435	10 433	8 002	76	40 680	43 978	1 288	310	143	330	287	556	677	426	156	810	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
Juuni — Juin	18 220	8 570	8 050	113	30 568	47 900	2 734	273	164	350	202	1 226	912	474	127	140	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
Juuli — Juillet	19 709	10 482	9 227	87	43 898	55 222	2 234	375	1	327	365	1 018	538	344	139	45	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
August — Août	20 847	9 775	11 072	113	36 785	69 253	2 393	413	0	317	181	3 018	450	583	250	495	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
September — Septembre	21 957	9 710	12 477	126	39 748	60 405	3 097	576	24	409	235	2 501	697	446	154	636	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
Oktoober — Octobre	22 220	11 135	11 085	98	40 990	61 846	2 979	460	128	363	95	2 410	962	300	146	97	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
November — Novembre	20 003	9 827	11 076	112	37 026	51 803	2 305	146	150	348	159	1 725	702	395	107	241	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
Detsember — Décembre	17 590	8 405	9 185	108	38 413	43 708	1 364	7	296	299	129	906	553	600	139	676	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
1938 Jaanuar — Janvier	13 642	7 489	6 159	82	24 649	21 177	1 125	2	284	235	81	252	807	336	82	821	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
Veebruar — Février	13 631	7 152	6 479	91	22 739	10 743	1 376	5	30	416	150	184	853	349	79	314	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
Märts — Mars	18 258	10 750	7 508	70	42 838	26 828	1 304	34	4	561	127	345	857	336	115	612	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
April — Avril	13 122	10 646	7 606	72	38 208	24 482	1 636	123	21	504	126	184	1 023	285	187	447	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
Mai — Mai	19 632	10 405	9 127	82	31 772	36 739	2 217	434	177	444	187	682	603	410	119	645	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
Juuni — Juin	17 276	8 262	9 044	109	38 816	41 700	2 547	414	130	489	29	1 041	245	379	110	537	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	

1) 1. aprillist. 2) Ihna Eesti panga kassades olud vahetusrahata. 3) 1981. a. — 25 ühispanka. 4) Ihna Valitsuse jooksva arvesta. 5) Ühes Valitsuse laenuga. 6) Sellest kantud fü muudest aktivitest 3,4. 7) 6 kuul keskmise.

Données principales concernant la vie économique et sociale de l'Estonie 1926—38 (suite).

Raudteed — Chemins de fer				Laevandus — Navigation								Hajakasudel liikumisel — Membres des caisses-mutuelles		Töötajate arv kuu lõpul N. des travailleurs (à la fin du mois)					
Laiarööpmeline — Voie large				Kitsarööpmeline Voie étroite				Välisõit Long cours								Rannasõit Cabotage			
Reisijate arv (tuh.) Nombre de voyageurs (mille)		Reisijate arv (tuh.) Nombre de voyageurs (mille)		Tallinna sadamasse Port de Tallinn		Teistesesse sadamasse Autres ports		Tallinna vana-ja uus-sadamasse Dans ports de Tallinn		Teistesesse sadamasse Autres ports						Ühisel — Total		Sellest suurtööst — Dont grand, entrep.	
88	89	90	91	92	93	94	95	96	97	98	99	100	101	102	103	104	105		
377	17	117	13	116	50	110	110	48	98	12	127	7	340	20	37 064		30 887		
392	13	121	14	110	54	125	125	59	97	12	122	7	338	21	37 047	34 697	30 094		
411	18	152	16	116	63	133	133	63	101	14	108	7	403	23	38 499	36 637	31 602		
455	19	167	17	124	72	142	142	65	75	10	125	8	402	25	41 459	37 278	32 327		
421	17	142	16	107	67	144	144	73	77	9	121	8	406	25	41 078	35 611	30 990		
549	16	144	18	99	65	139	139	72	102	10	118	7	314	20	38 125	33 044	28 429		
593	14	109	13	81	63	104	104	61	88	5	120	6	321	18	37 169	30 747	26 129		
563	14	108	13	81	63	99	99	66	101	8	138	7	399	20	40 169	31 626	26 632		
610	17	140	17	91	73	107	107	67	95	11	175	11	406	25	44 011	37 282	31 511		
668	17	136	15	98	70	119	119	70	70	9	164	11	434	26	48 607	42 113	34 990		
753	21	164	17	112	71	132	132	79	78	8	166	10	481	28	57 908	49 426	40 902		
780	22	178	19	119	74	138	138	80	78	10	176	10	440	26	65 532	56 901	47 633		
3 980	96	843	91	895	377	959	883	313	29	29	684	39	1 724	96	—	55 520	45 834		
3 983	99	816	91	584	385	752	444	284	32	32	683	37	1 989	102	—	58 179	49 213		
773	20	174	18	125	87	58	42	—	—	—	6	1	8	1	60 748	52 595	49 130		
762	19	209	23	119	97	101	59	48	1	1	37	2	157	8	62 225	55 818	48 923		
967	24	166	19	127	73	184	102	114	13	13	244	16	687	37	66 682	60 950	50 523		
879	29	163	21	145	76	169	100	141	14	14	371	19	758	44	73 015	62 418	51 953		
799	25	181	22	122	82	166	116	133	23	23	352	17	864	53	74 941	60 940	52 154		
958	32	182	20	156	71	184	129	130	20	20	369	17	794	52	74 222	59 957	51 101		
862	24	135	21	104	74	173	91	95	18	18	278	14	650	39	74 101	65 908	50 199		
842	21	207	21	110	77	180	75	131	14	14	243	16	620	36	73 481	59 031	50 059		
807	19	167	18	108	70	153	68	109	7	7	145	12	507	29	72 984	57 474	48 491		
847	24	143	16	147	62	144	93	27	2	2	49	6	116	10	71 767	63 379	44 583		
812	19	160	17	117	69	95	63	3	3	3	7	1	5	1	65 914	53 204	45 430		
739	18	140	17	113	74	74	50	1	—	—	6	1	9	1	65 693	54 012	45 374		
763	13	167	19	117	89	88	59	1	—	—	23	3	144	10	66 822	56 212	47 376		
787	22	153	17	129	76	130	82	49	6	6	67	6	378	20	68 678	63 834	49 957		
882	22	137	—	108	—	173	89	97	7	7	274	13	700	33	70 749	62 539	54 013		
—	—	—	—	—	—	189	104	133	18	18	306	14	744	37	70 957	62 622	53 124		

Toodang — Production											Demograafia — Démographie																								
Sündimus, suremus ja abiellumuste astates tegelikud arvud, kaanded sissetul. teateleht. arvud											Rahvalikeline liinades Mouvement de la population dans les villes																								
Põlevkivi 1000 tn. Schiste combustible 1000 tn.		Põlevkivi toorõli 1000 tn. Huile de schiste combustible 1000 tn.		Reisimisõid 1000 tn. Benzine 1000 tn.		Tsaalõõs 1000 tn. Celluloose 1000 tn.		Paber 1000 tn. Papier 1000 tn.		Tsemant (alkaker) 1000 tn. Ciment 1000 tn.		Kunstaarv. tn. Corne artificielle 1000 tn.		Tulekütud milj. tuss Alternatives		Tubaal. tn. Tabac		Elektrivõid milj. kv.t. Énergie électrique 1000 m²		Bois de placage		Sündimüid Naissances		Surnimüid Décés		Abielumüid Mariées		Sündimüid Naissances		Sissetõimüid Arrivés		Kortarise aliskõlaküid Changeement de logement		Surnimüid Décés	
110	130	131	132	133	134	135	136	137	138	139	180	181	182	183	184	185	186	187	188	189	180	181	182	183	184	185	186	187	188	189	190	191	192		
35	0,5	—	2,2	3,2	3,7	0,9	14	66	1,4	1,6	1 063	1 504	713	199	9 573	6 596	3 13																		
32	0,4	—	3,4	3,0	4,3	3,8	15	67	1,7	1,8	1 642	1 613	722	193	10 412	8 057	326																		
37	0,5	—	4,1	2,8	4,6	12	11	70	1,8	1,9	1 070	1 482	733	195	10 782	7 534	312																		
41	0,8	0,1	4,8	3,0	3,9	20	10	68	1,9	2,0	1 593	1 682	734	197	10 671	8 380	373																		
41	1,4	0,0	5,6	2,0	2,8	32	5,7	65	2,0	2,1	1 626	1 506	732	209	7 658	10 315	339																		
41	3,1	0,3	5,0	1,2	2,0	24	4,7	40	2,0	2,0	1 645	1 387	733	207	7 099	11 692	323																		
41	3,1	0,4	5,4	1,2	2,4	27	4,6	40	2,2	1,2	1 517	1 373	702	206	6 568	10 164	320																		
49	3,9	0,5	5,3	1,5	2,0	55	3,1	40	2,3	1,7	1 442	1 321	739	210	6 747	8 223	316																		
49	3,9	0,5	5,3	1,5	2,3	64	4,4	48	2,7	2,0	1 491	1 405	771	244	7 431	7 799	350																		
64	5,3	0,6	5,3	1,6	3,7	85	3,8	60	3,2	1,9	1 519	1 466	815	271	8 003	7 993	364																		
94	9,3	1,2	6,1	1,7	5,8	80	4,7	59	3,7	2,2	1 513 ¹⁾	1 389 ¹⁾	799 ¹⁾	271	8 377	7 947	342																		
480	49,1	5,9	35,4	10,0	29,7	457	26,4	334	20,6	11,8	9 102	8 758	4 994	1 577	32 160	44 422	2 154																		
682	63,1	6,8	33,5	9,0	37,3	237	27,9	348	23,5	12,2	9 149	9 075	4 855	1 875	42 460	42 910	2 380																		
80	7,0	1,0	6,3	1,0	4,2	74	4,6	53	3,5	2,6	1 026	1 554	837	282	4 096	6 828	305																		
93	9,2	0,9	6,3	1,9	4,4	53	6,3	61	3,3	2,2	1 615	1 587	690	284	7 197	7 289	402																		
99	3,8	1,3	6,4	1,7	7,7	71	4,4	64	3,2	2,0	1 487	1 505	1 039	240	6 270	7 309	382																		
79	3,8	1,2	4,3	1,6	7,4	63	3,4	60	2,9	1,7	1 580	1 358	1 174	241	13 411	3 755	318																		
106	10,5	1,4	6,5	1,9	7,9	95	4,3	73	2,8	2,5	1 467	1 302	601	269	13 815	7 787	322																		
97	10,7	1,4	6,1	1,7	7,6	92	4,3	66	3,0	2,5	1 486	1 216	541	235	9 554	8 260	291																		
98	9,8	1,4	6,3	1,9	6,9	87	5,2	59	3,5	2,4	1 558	1 294	609	287	12 919	9 886	296																		
115	11,2	1,2	5,6	1,7	6,9	88	5,2	56	4,2	2,6	1 528	1 330	745	295	8 848	9 572	316																		
121	10,1	1,6	6,5	1,6	7,0	78	5,1	58	4,7	2,5	1 449	1 241	705	261	7 994	8 314	316																		
104	10,0	1,3	5,7	1,4	3,2	65	4,9	55																											

Tähtsamad Eesti majandus- ja ühiskondliku elu nähtused 1926—38. a. (järg)

Données principales concernant la vie économique et sociale de l'Estonie 1926—38.

Table with columns: Demograafia, Nakkushaigused, Loomataudid - Epizooties. Rows include years from 1926 to 1938, with sub-rows for months and specific diseases like Tuberculosis, Cholera, etc.

Hulgimüügitüüd. (geom. keskm.) - N.-ind. des prix de gros (moy. géom.)

Elatusmaksumusindeksid (geom. keskm.) Nombres-indices du coût de la vie (moy. géom.)

Main table with columns: Üldindeks, Toidaindeks, Tähtsamate ainete hindade käik, Üldindeks. Rows include years from 1926 to 1938, with sub-rows for months and specific goods like Wheat, Butter, etc.

1) Baudtes 8 kl. sõidutariifi k. a. märtsist tõsteti üldiselt 10%. Tallinna-Nõmme sõidupiletihind jäi endiseks. 2) Alates 1. jaan. 1938. a. arvestatud 1. maist 1938. a. muudetud uute hinnade (83 hinnat) koosseisu alusel.

PRINCIPAUX ARTICLES PUBLIÉS DANS LE RECUEIL MENSUEL.

POPULATION.

Population des villes et bourgs en 1937	Nr. 197(4),	page 182—186
Mouvement à travers la frontière	„ 197(4),	„ 179—182
Natalité, mortalité, mariages et nombre de la population en 1937	„ 196(3),	„ 147
Émigration en 1937	„ 196(3),	„ 135—138
Naissances, décès, mariages et mouvement de la population en 1936	„ 192(11),	„ 565—597
Population des villes et bourgs en 1935/36	„ 185(4),	„ 198—200
Divorces	„ 186(5),	„ 225—230
Savoir lire-écrire et instruction en Estonie	„ 183(2),	„ 49—57
Accroissement de la population	„ 182(1),	„ 1—5
Mortalité	„ 181(12),	„ 609—625
Nombre des enfants chez les femmes	„ 180(11),	„ 557—569
Natalité	„ 179(10),	„ 485—498
Nuptialité	„ 178(9),	„ 433—441
Composition de la population d'après les ménages	Nr. 176(7)-177(3),	„ 349—369
Classes sociales de la population	Nr. 175(6),	„ 235—302
Population en qualité des travailleurs et consommateurs	„ 174(5),	„ 221—253
Densité et changements dans le nombre de la population en Estonie	„ 173(4),	„ 169—176
Composition démographique de la population	„ 173(4),	„ 176—196
Tables de mortalité pour l'Estonie	„ 170(1),	„ 1—6
Changements de domicile entre 1922 et 1934	„ 166(9),	„ 421—426
Langue habituelle et connaissance des langues étrangères	„ 162(5),	„ 229—233

INSTRUCTION PUBLIQUE.

Établissements scolaires pendant l'année scolaire de 1936/37	Nr. 198(5),	page 240—254
Marché du livre et la presse périodique en 1936	„ 194(1),	„ 16—24
Écoles primaires et secondaires en 1936/37	„ 193(12),	„ 637—661
Conditions de vie des élèves habitant en dehors de leur familles, à Tallinn	„ 190(9),	„ 485—489
Université de Tartu en 1936	„ 187(6),	„ 302—310
Jardins d'enfants de 1935/36	„ 186(5),	„ 217—222
Écoles de continuation en 1935/36	„ 185(4),	„ 187—194
Bibliothèques populaires en 1935/36	„ 182(1),	„ 13—17
Locaux d'enseignement des écoles primaires et secondaires en 1935/36	„ 182(1),	„ 18—39
Progrès des élèves des écoles primaires et secondaires	„ 172(3),	„ 149—160
État économique des étudiants de l'Université de Tartu en 1932/33	Nr. 164(7)-165(8),	„ 341—353
Bibliothèques scolaires	Nr. 145(12),	„ 628—634

TRAVAIL ET SALAIRES.

Durée du travail dans l'industrie de 1933—37	Nr. 199(6),	page 299—305
Gains dans l'industrie en 1937	„ 198(5),	„ 217—239
Conflits du travail et grèves en 1936 et 1937	„ 197(4),	„ 175—179
État sanitaire des ouvriers	Nr. 188(7)-189(8),	„ 393—407
Assurance-maladie des ouvriers	„ 188(7)-189(8),	„ 363—392
Assurance des ouvriers agricoles contre les accidents du travail	„ 188(7)-189(8),	„ 357—363
Assurance des employés des chemins de fer contre les accidents du travail	„ 188(7)-189(8),	„ 353—356
Assurance des ouvriers contre les accidents du travail	„ 188(7)-189(8),	„ 337—363
Grèves dans l'industrie en 1936	Nr. 184(3),	„ 151—152
Conditions du travail et les salaires des personnes en service domestique	„ 180(11),	„ 592—598
Chômage en hiver 1933/34	„ 168(1),	„ 1—14
Travaux publics de 1932/33—1935/34	152(7)-153(8),	„ 363—368
Conditions du travail dans l'industrie en I semestre de 1933	Nr. 144(11),	„ 582—587
Activité industrielle en 1931	„ 124(3),	„ 159—160
Conditions du travail et salaires des marins de 1932/33	Nr. 140(7)-141(8),	„ 362—364

ENQUÊTE BUDGETAIRE.

Biens des salariés	Nr. 196(3),	page 113—117
--------------------	-------------	--------------

HYGIÈNE PUBLIQUE.

Stations balnéaires, estivales et de villégiature de 1933—37	Nr. 198(5),	page 254—258
Mortalité des nourrissons en 1936	„ 197(4),	„ 192—197
Causes de décès en 1936	„ 193(12),	„ 671—681
Personnel sanitaire, hôpitaux et autres institutions de la médecine curative	„ 187(6),	„ 297—302
Activité des pharmaciens 1934—36	„ 186(5),	„ 222—225
Maladies contagieuses en 1936	„ 185(4),	„ 194—197
Médecine légale en 1931—35	„ 175(6),	„ 337—339
Tuberculose de 1932—33	„ 174(5),	„ 272—275

Cas des infirmités d'après les données

de recensement de 1. III 1934	Nr. 170(1),	page 646—649
État hygiénique des écoliers en 1930/31—1932/33	„ 156(11),	„ 568—573
Maladies vénériennes de 1928—32	„ 147(2),	„ 85—90
Maladies et morbidité des membres des caisses-maladie	Nr. 140(7)-141(8),	„ 371—380
État sanitaire de l'armée en 1931	Nr. 131(10),	„ 537—602

ASSISTANCE.

Protection de l'enfance et assistance publique en 1936/37	Nr. 196(3),	page 139—146
Protection de l'enfance et assistance publique	„ 187(6),	„ 277—190

CRIMINALITÉ ET SINISTRES.

Incendies en 1937	Nr. 197(4),	page 187—192
Accidents de la circulation en 1937	„ 197(4),	„ 169—175
Activité des tribunaux de 1932—36	„ 194(1),	„ 1—16
Délits et infractions aux lois en 1936	„ 192(11),	„ 597—602
Suicides en 1933	Nr. 152(7)-153(8),	„ 380—382
Prisonniers de 1930—32	Nr. 130(9),	„ 532—534

INDUSTRIE.

Production et main-d'œuvre dans les grandes entreprises industrielles en 1934	Nr. 171(2),	page 84—100
Importance relative des entreprises moyennes et petites et de l'artisanat dans l'industrie	„ 144(11),	„ 580—581
Industrie moyenne en 1928	„ 101(4),	„ 218—220
Consommation des combustibles dans l'industrie en 1928	Nr. 104(7)-105(8),	„ 411—414
Machines motrices et emploi de la force mécanique dans les grandes entreprises industrielles en 1928	Nr. 108(11),	„ 605—608
Localisation des entreprises industrielles d'après des villes, bourgs et campagne en 1930	„ 130(9),	„ 524—531

COMMERCE EXTÉRIEUR.

Droits de douane et commerce extérieur d'après le tarif douanier en 1936	Nr. 190(9),	page 472—485
Influence des traités commerciaux dans l'importation de l'Estonie	„ 115(6),	„ 393—404

PRIX.

Coût de la vie en villes 1922—29	Nr. 90(5),	page 285—289
Nombre indices des prix de gros et du coût de la vie de 1913—28	„ 77(4),	„ 261—269
Coût comparé des diverses denrées alimentaires d'après leur valeur nutritives 1922—27	„ 63(7),	„ 339—392

TRANSPORTS ET COMMUNICATIONS.

Activité de l'aéroport de Tallinn en 1937	Nr. 199(6),	page 305—308
Navigaton et transports maritimes en 1937	„ 199(6),	„ 283—299
Voies navigables intérieures en 1937	„ 197(4),	„ 164—169
Bicyclettes en 1937	„ 107(4),	„ 162—164
Mouvement des voitures automobiles traversant la frontière	„ 197(4),	„ 161—162
Lignes d'autobus de 1936/37	„ 192(11),	„ 608—611
Véhicules à moteur en 1937	„ 192(11),	„ 603—608
Avaires enregistrés dans les eaux estoniennes en 1936	„ 191(10),	„ 542
Marine marchande le 1. I 1937	„ 191(10),	„ 538—542
Postes, télégraphes, téléphones et radio de 1936/37	„ 191(10),	„ 501—537
Exercice des chemins de fer en 1936/37	„ 190(9),	„ 437—471

ASSURANCES.

Assurance-maladie des employés de l'État et des administrations autonomes	Nr. 196(3),	page 129—134
Sociétés d'assurance en 1936	„ 195(2),	„ 85—99
Pensions le 1. I 1936	„ 179(10),	„ 498—507

CRÉDIT ET CAPITAL.

Recettes et dépenses des banques privées et des banques coopératives en 1936	Nr. 187(6),	page 291—296
Lombards en 1936	„ 186(5),	„ 233—237
Crédits accordés aux exploitat. nouvellem. fondés de 1921—28	„ 94(9),	„ 454—526

FINANCES.	
Recettes et dépenses des administrations d'arrondissement en 1936/37	Nr. 190(6), page 273—283
Recettes et dépenses des communes rurales en 1935/36	" 194(1), " 33—47
Recettes et dépenses des villes et bourgs en 1935/36	" 193(12), " 625—637
Balances de paiements en 1936	" 187(6), " 310—317
AGRICOLE.	
Pêches en 1937	Nr. 196(3), page 118—128

Mouvement et prix des propriétés agricoles en 1936	
Forêts de l'Etat et l'économie forestière	Nr. 194(1), page 24—32
Rentabilité de l'élevage de poules en 1937	" 195(2), " 69—76
Rentabilité des exploitations agricoles	" 195(2), " 77—84
	" 193(12), " 662—671
VARIA.	
Montant des loyers à Tallinn et Nõmme	Nr. 185(4), page 169—172
Résultats du V Plébiscite	Nr. 176(7)-177(8), " 402—407
Statistique des noms de famille	Nr. 174(5), " 264—267

LISTE DES ÉDITIONS DU BUREAU CENTRAL DE STATISTIQUE DE L'ESTONIE.

Type A. DÉMOGRAPHIE.			
Volume I.	Annuaire de la statistique d'instruction publique	Pages 238+186, 1924.	Kr. 6.—
" II.	Naissances, décès, mariages et mouvem. de la population	52+54, 1925.	3.—
" III.	Statistique de l'hygiène publique	132+80, 1925.	5.—
" IV.	Population et l'hygiène publique	306, 1930.	8.—
" V.	Assurances sociales en Estonie	76, 1937.	1.50
STATISTIQUE ÉCONOMIQUE.			
Volume I.	Commerce extérieur en 1923	20+72, 1924.	2.—
" II.	Ports, marines marchande et navigation en 1924	102, 1925.	2.50
" III.	Chemins de fer, poste, télégraphe et téléphone en Estonie	64, 1925.	2.—
" IV.	Commerce extérieur en 1924	22+92, 1925.	3.—
" V.	Industrie en Estonie en 1924	80, 1926.	2.50
" VI.	Chemins de fer de l'Etat en 1924	38, 1926.	2.—
" VII.	Commerce extérieur en 1925	109, 1926.	3.25
" VIII.	Commerce extérieur en 1926	IV+106, 1927.	3.25
" IX.	Situation financière des sociétés anonymes et des sociétés coopér.	32+34, 1927.	2.—
" X.	Commerce extérieur en 1927	106, 1928.	3.25
" XI.	Commerce extérieur en 1928	120, 1929.	3.50
" XII.	Commerce extérieur en 1929	152, 1930.	5.—
" XIII.	Commerce extérieur en 1930	144, 1931.	5.—
" XIV.	Commerce extérieur en 1931	140, 1932.	4.—
" XV.	Commerce extérieur en 1932	124, 1933.	4.—
" XVI.	Commerce extérieur en 1933	124, 1934.	4.—
" XVII.	Commerce extérieur en 1934	120, 1935.	4.—
" XVIII.	Commerce extérieur en 1935	120, 1936.	4.—
" XIX.	Commerce extérieur en 1936	124, 1937.	4.—
" XX.	Commerce extérieur en 1937	140, 1938.	4.—
STATISTIQUE AGRICOLE.			
Volume II.	Annuaire de la statistique agricole I (1923)	132, 1924.	2.25
" III.	Élevage du bétail en Estonie en 1924	17+105, 1925.	1.50
" IV.	Annuaire de la statistique agricole (1925)	3+201, 1926.	3.—
" V.	Annuaire de la statistique agricole (1926)	VIII+254, 1927.	3.—
" VI.	Annuaire de la statistique agricole (1927)	VIII+207, 1928.	2.75
" VII.	Annuaire de la statistique agricole (1928)	VIII+218, 1929.	2.75
" VIII.	Annuaire de la statistique agricole (1929)	VIII+264, 1930.	3.50
" IX.	Annuaire de la statistique agricole (1930)	VIII+239, 1931.	3.50
" X.	Annuaire de la statistique agricole (1931)	VIII+222, 1932.	3.50
" XI.	Annuaire de la statistique agricole (1932)	VIII+207, 1933.	3.—
" XII.	Annuaire de la statistique agricole (1933)	VIII+230, 1934.	3.50
" XIII.	Annuaire de la statistique agricole (1934)	VIII+168, 1935.	3.50
" XIV.	Annuaire de la statistique agricole (1935)	VIII+172, 1936.	3.50
" XV.	Annuaire de la statistique agricole (1936)	VIII+172, 1937.	3.50
" XVI.	Annuaire de la statistique agricole (1937)	VIII+168, 1938.	3.50
Type B.			
1.	Résultats préliminaires du recensement de 1922	78, 1923.	2.—
2.	Les enfants infirmes en Estonie	164, 1923.	3.75
3.	Élections au Parlement en mai 1923	78, 1923.	3.—
4.	Commerce extérieur de l'Estonie en 1921—1922	60+38, 1923.	2.50
5.	Résultats du recensement de 1922:		
Volume I.	Répartit. démograph. de la popul. et conditions de logement	88, 1925.	2.—
" II.	Répartit. démograph. de la popul. (tableaux)	8+128, 1924.	4.—
" III.	Répartition de la population par occupations	88+84, 1925.	3.—
" IV.	Arrond. Viru	24+52, 1924.	2.—
" V.	Järva	62+60, 1923.	3.—
" VI.	Harju et la ville de Tallinn	40+56, 1924.	3.—
" VII.	a) Lääne	20+66, 1924.	2.—
" "	b) Saare	20+66, 1924.	2.—
" VIII.	Pärnu	40+84, 1924.	3.50
" IX.	Viljandi	36+84, 1924.	3.50
" X.	Tartu et Valga	40+92, 1924.	3.—
" XI.	Võru et Põlva	30+46, 1927.	3.—
6.	Dépouillement des données du recensement de 1922 et le contenu des tableaux de résultats définitifs	43, 1923.	1.—
7.	Les exploitations agricoles nouvellement fondées de 1919—23	46+60, 1924.	3.50
8.	Résultats du recensement agricole de 1925	4+219, 1926.	3.75
9.	Album statistique, vol. I. Territoire et popul. (38 dia- et cartogram. en couleurs)	1925.	6.—
"	Album statistique, vol. II. Économie (24 dia- et cartogram. en coul.)	1926.	6.—
"	Album statistique, vol. III. Agriculture	112, 1928.	7.50
10.	Élections au III. Parlement	43, 1927.	1.75
11.	Élections au IV. Parlement	52, 1929.	1.75
12.	Résultats du recensement agricole de 1929, v. I	XI+235, 1930.	7.50
13.	Population et biens des exploitations agricoles (v. II)	IV+06+44, 1932.	3.—
14.	Estonie de 1920—1930 (Résumé rétrospectif)	XV+406, 1931.	7.—
15.	Élections du V. Parlement	52, 1933.	1.50
16.	Données du Recensement de 1. III 1934:		
Vol. I.	Population des communes rurales	IV+104, 1934.	3.—
Vol. II.	Composition démographique de la population et logements	VIII+152, 1935.	3.—
Vol. III.	Occupations et familles	238, 1935.	6.—
Vol. IV.	Problèmes de la population	VIII+156, 1937.	3.—
17.	Estonie en chiffres	XVI+348, 1937.	6.—
Type G. RECUEIL MENSUEL.			
1922 Nr. 1—11	Prix total Kr. 10.—	1928 Nr. 62—73	Prix total Kr. 15.—
1923 " 12—21	" " 15.—	1929 " 74—85	" " 15.—
1924 " 22—33	" " 15.—	1930 " 86—97	" " 15.—
1925 " 34—45	" " 15.—	1931 " 98—109	" " 15.—
1926 " 46—61	" " 15.—	1932 " 110—121	" " 15.—
		1933 " 122—133	" " 15.—
		1934 " 140—157	" " 15.—
		1935 " 158—169	" " 15.—
		1936 " 170—181	" " 15.—
		1937 " 182—193	" " 15.—
		1938 " à partir du Nr. 194	" " 1.50